

ΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 887
Παρασκευή
26 Ιανουαρίου 2007
Τιμή: 4 ευρώ

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ:

• **Σοβαρές οι κατηγορίες
για την Επιτροπή
Ανταγωνισμού**

• **Οι επιχειρηματικές
συγκρούσεις στη ΔΕΗ**

• **Ποιος θέλει
κοινωνία επιτήρησης;**

• **Η διάλυση της δωρεάν
Παιδείας και η κατάργηση
του ασύλου**

• **Το αλαλούμ με τα δάση
και το άρθρο 24**

• **Το παιχνίδι με τις Τράπεζες
και το Χρηματιστήριο**

• **Η «νέα μεταπολίτευση»
με Ντόρα-Βενιζέλο**

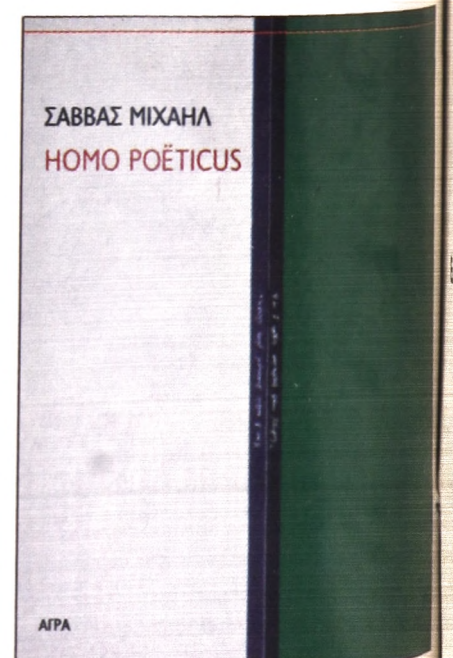
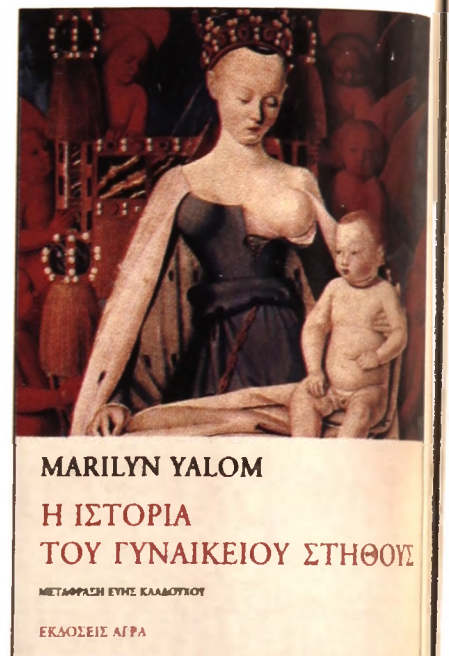
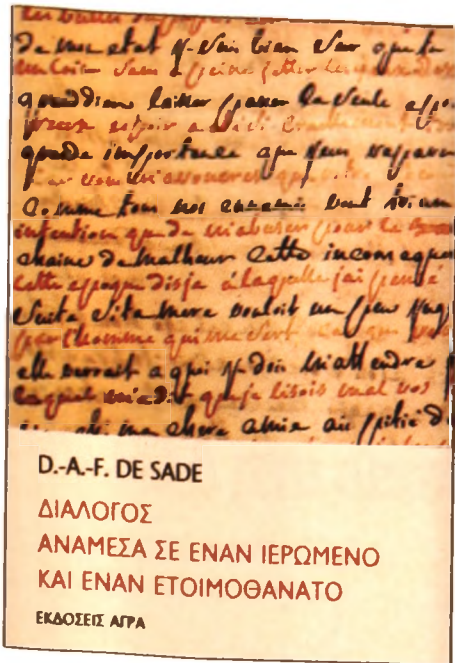
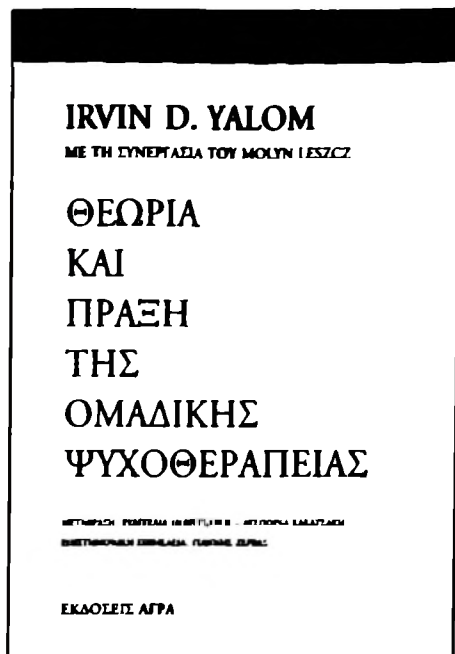
• **Αλληλογραφία Δημήτρη
Χατζή και Γεράσιμου Σταύρου**

ISSN 1108-9822

0 4

771108 982000

Περίοδος Β' • Έτος 34ο • Τεύχος 887

Παρασκευή 26 Ιανουαρίου 2007

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ANTI - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 – 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Κατερίνα Λαμπρινού,
Γιάννης Μπαλαμπανίδης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κλπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Η ευταξία της Ιεράς Εξέτασης	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Ένα τριλαμπές: Χριστόδουλος, Χρ. Σαρτζετάκης και ο υπερέλλην Καρατζαφέρης	6
• ANTI-ΘΕΣΕΙΣ	8
• E-mail	13
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	14
• Θ. Γεωργαντέας: Νέες σοβαρές κατηγορίες για την Επιτροπή Ανταγωνισμού	16
• Γ. Κομνηνός: Νέες κυβερνητικές και επιχειρηματικές συγκρούσεις για τη ΔΕΗ	18
• Γ. Ανδρουλιδάκης: Ποιος έχει ανάγκη από την κοινωνία της επιτήρησης;	20
• Ν. Μιτζάλης: Εξάρχεια και αντιστάσεις στην κατάλυση του δημόσιου χώρου	22
• Τ.Μ.: Ελληνικές και αραβικές τράπεζες στο κυνήγι των δις του 4ου ΚΠΣ	23
• Θ. Γουτεμβέργιος: Ο ελληνικός ημερήσιος Τύπος πεθαίνει	24
• Θ. Αφλωνιάτης-Χρ. Ψιμούλη: Η αναθεώρηση του Συντάγματος και η διάλυση της δημόσιας δωρεάν παιδείας	28
• Μανόλης Καρέλλης: Η σιωπή για τις διπλές μισθοδοσίες	30
• Ηλίας Αποστολίδης: Γη και ύδωρ στο Άρθρο 24	31
• Συνέντευξη του δημάρχου Ν. Πεντέλης Κ. Κοσοβίτσα στον Τάκη Διαμαντή	34
• Μενέλαος Τασιόπουλος: Η «νέα μεταπολίτευση», η Ντόρα και ο Ευάγγελος	36
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	38
• Τάκης Διαμαντής: Παιχνίδια Σκοπίων με «Μέγα Αλέξανδρο»	40
• Σήφης Φιτσανάκης: Μια κρυφή πτυχή του Παλαιστινιακού	42
• Αντώνης Κακαράς: Ένοπλες Δυνάμεις, Εκκλησία, Κομμουνισμός κλπ	44
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	46
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	48
• Χ.Γ.Π.: Και τώρα, κρίση στο Πριγκηπάτο;	49
• Δημήτρης Χαρίτος: Μπάμπης Ακτσόγλου	50
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Ο Βαλσαμάκης στο Μπενάκη	51
• Ειρήνη Μουντράκη: «Ξενοδοχείο των δύο κόσμων», στο Αμφι-Θέατρο	52
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Μπράιονι Λέιβερι, «Καυτός πάγος», στο Θέατρο Εξαρχείων	54
• Δημήτρης Χαρίτος: Track 7 arts space – Μια καινούρια αίθουσα τέχνης	55
• Δημήτρης Χαρίτος: Μαρκ Φόρστερ: «Πιο παράξενο κι από το παράξενο» Τοντ Φιλντ: «Κρυφές επιθυμίες»	56
• Ν. Γουλανδρής: Εννέα γράμματα (1963-1968) του Γ. Σταύρου στον Δ. Χατζή	57
• ΒΙΒΛΙΟ	63

Η ΕΥΤΑΞΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

Η ΔΥΣΠΙΣΤΙΑ απέναντι στην έντονη προπαγάνδα κάθε μορφής εξουσίας είναι η πρώτη προϋπόθεση που θέτει το δημοκρατικό αξιακό σύστημα, προκειμένου να προφυλάσσεται από την εκτροπή προς τον ολοκληρωτισμό. Κάθε φορά που αυτό ξεχάστηκε από τις κοινωνίες, τα αποτελέσματα συνοδεύτηκαν από γκουλάγκ, στρατόπεδα συγκέντρωσης και Γκουαντάναμο. Η απενεργοποίηση των μηχανισμών της δημοκρατίας οδηγεί τελικά στην επανενεργοποίηση των μηχανισμών της Ιεράς Εξέτασης.

ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ εβδομάδες είμαστε όλοι μάρτυρες μιας φανατισμένης προσπάθειας δαιμονοποίησης πολιτικών χώρων, κοινωνικών ομάδων και καταστάσεων. Ολόκληρος ο κατεκτημένος πολιτικός και νομικός πολιτισμός οφείλει πιθανότατα να μπει στην άκρη, προκειμένου να αντιμετωπισθεί ένας επάρατος εχθρός, με μία αδιόρατη –αλλά πάντως εγκληματική– δράση και (πιθανότατα) ισχυρούς υποστηρικτές. Πρόκειται για ένα τυπικά ολοκληρωτικό κυνήγι μαγισσών, το οποίο ως συνήθως δεν στοχεύει στις ίδιες τις μάγισσες (ανύπαρκτες, εξάλλου, κατά πάσα βεβαιότητα), αλλά στην κοινωνία ολόκληρη.

ΕΙΧΑΜΕ ΤΗΝ ΤΙΜΗ όλο αυτό το διάστημα να πληροφορηθούμε ότι τα ελληνικά πανεπιστήμια αποτελούν κατά βάση άντρα διακίνησης ναρκωτικών, χώρους βιασμών και εργαστήρια παραγωγής εγκληματικής βίας. Κάτι σαν Σόδομα και Γόμμορα του 21ου αιώνα, που τόσα χρόνια λειτουργούσαν ανάμεσά μας χωρίς να το καταλαβαίνουμε. Είχαμε επίσης την ευκαιρία να δεχτούμε την ευγενική διευκρίνιση ότι το ατμοσφαιρικό χάος που δημιουργείται στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων δεν οφείλεται στην εκτεταμένη και συχνά απρόκλητη χρήση χημικών από την πλευρά της αστυνομίας, αλλά στη δράση εκατό παιδιών, τόσο καλά οργανωμένων που η αστυνομία αδυνατεί να τα αντιμετωπίσει.

ΜΑΘΑΜΕ ΕΠΙΣΗΣ ότι σε τέτοιες περιόδους εθνικής εσωτερικής κρίσης, η πολιτική δύναμη η οποία πρέπει να πάρει τον λόγο για να σώσει την κοινωνία είναι η άκρα Δεξιά, κι έτσι αναγκαστήκαμε να υποστούμε –τουλάχιστον όσοι δεν κλείσαμε την τηλεόραση– κι από έναν εκπρόσωπό της σε κάθε κανάλι να ξιφουλκεί υπέρ της «ευταξίας». Εμπεδώσαμε το γεγονός ότι δουλειά του Τύπου σε αυτήν την περίπτωση είναι η συμπόρευση με τους κυνηγούς κεφαλών και θαυμάσαμε την πέννα συνεργάτη της εφημερίδας του γνωστού Δημοσιογράφου, που συμβούλευε την αστυνομία να βρει την κατάλληλη στιγμή για να «εξαπολύσει ένα επιτυχημένο πογκρόμ» (!).

ΔΙΔΑΧΘΗΚΑΜΕ ακόμα ότι τα ατομικά δικαιώματα, όπως το να μην υπάρχουν κάμερες παρακολούθησης στους δρόμους, δεν αποτελούν αυτονόητη κατάκτηση του αστικού πολιτισμού, αλλά αντικείμενο δημοσκοπικών ερευνών. Αν οι πολλοί θέλουν την ησυχία τους, τα δικαιώματα των λίγων μπορούν να πάνε περίπατο. Είναι κι αυτή μια εκδοχή για την αρχή της πλειοψηφίας στη Δημοκρατία.

ΚΑΠΟΙΟΙ ΩΣΤΟΣΟ επιμένουμε να δυσπιστούμε στην εκδοχή των εξουσιών. Να μαγκωνόμαστε όταν η επίκληση κάποιων εσωτερικών εχθρών γίνεται όχημα για περιστολή δικαιωμάτων. Όταν ο έλεγχος και η επιτήρηση γίνονται σημαίες της κοινωνικής αρμονίας και η καταστολή βαφτίζεται αμβροσία της Δημοκρατίας.

ΤΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ βίας κοινωνικών ομάδων δεν έλειψαν ποτέ και από πουθενά. Είναι το αναπόφευκτο κόστος της πραγματικότητας ότι «ο κόσμος μας δεν είναι ο καλύτερος δυνατός», όπως ακριβώς το έλεγαν οι Διαφωτιστές του 18ου αιώνα. Το να αντιμετωπίζονται, όμως, με μεγαλύτερες προσπάθειες για τη βελτίωση του κόσμου και όχι με την αναγόρευση της αστυνομίας σε εγγυητή του πολιτεύματος είναι η βασική δημοκρατική αρχή που μας κάνει να ανεχόμαστε αυτή την ελαττωματική κοινωνία. Η παραβίασή της σημαίνει την αρχή του ολοκληρωτισμού και δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από κανέναν συνειδητό πολίτη.

ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, όπως το πανεπιστημιακό άσυλο, η ελεύθερη συνάθροιση, η προστασία του ατομικού χώρου, είναι άμεσα συνδεδεμένα με κάθε άλλη πρόοδο του ανθρώπινου πολιτισμού. Επιστημονική, οικονομική, πολιτική. Ας σκεφθούμε όλοι καλά αν η επιβολή μιας απόλυτης τάξης νεκροταφείου με αντίτιμο την επιστροφή σε έναν κοινωνικό Μεσαίωνα –την οποία οι αστυνομίες πάντα εφευρίσκουν αφορμές για να προτείνουν– αξίζει πραγματικά τον κόπο.

ΑΝ ΑΠΑΝΤΑΜΕ ΟΧΙ, η αδράνεια αποκλείεται. Ας κλείσουμε την τηλεόραση κι ας κινητοποιηθούμε για όλα αυτά τα δικαιώματα που επιχειρείται να ριχθούν στην πυρά στο όνομα της «μηδενικής ανοχής».

αντί

ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

ΠΛΟΥΝΤΑΙ
ΜΙΤΑΖΑ

ΚΑΙ ΟΧΙ
ΜΟΝΟ...

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ
ΑΥΘΗΚΕ ΤΟ
ΠΡΟΒΛΗΜΑ
ΤΟΥ ΑΣΥΝΟΥ

Κ. Καραβίτσος 2007

Ένα τριλαμπές: Χριστόδουλος, Χρ. Σαρτζετάκης και ο υπερέλλην Καρατσαφέρης

ΗΤΑΝ, πράγματι, συγκλονιστικό το μήνυμα που έστειλαν, την περασμένη Δευτέρα, στην Κωνσταντινούπολη, οι 100.000 Τούρκοι και Αρμένιοι που συνόδευσαν τον δολοφονημένο Αρμένιο δημοσιογράφο Χραντ Ντινκ στην τελευταία του κατοικία: «Είμαστε όλοι Αρμένιοι – Είμαστε όλοι Χραντ Ντινκ»... Και, παρά την παράκληση της συζύγου του Ρακέλ, να μην προσλάβει η κηδεία τη μορφή οργανωμένης διαμαρτυρίας, τα «συμπληρωματικά» συνθήματα δεν έλειψαν: «Όλοι ενωμένοι κατά του φασισμού» ή «Τέλος στον δολοφόνο 301» κ.ά. [Το άρθρο αρ. 301 του τουρκικού ποινικού κώδικα –περί «προσβολής του τουρκισμού»– έχει επανειλημμένα χρησιμοποιηθεί ως μοχλός καταστολής, για τη δίωξη πνευματικών ανθρώπων, όπως ο συγγραφέας Ορχάν Παμούκ αλλά και ο ίδιος ο Χραντ Ντινκ, που είχε καταδικασθεί πέρσι σε εξάμηνη φυλάκιση με αναστολή].

ΚΑΙ ΕΝΩ η τουρκική αστυνομία ανακρίνει επτά υπόπτους, ως ενεχόμενους στη δολοφονία του Χραντ Ντινκ (μεταξύ των οποίων και έναν ανήλικο,

που έχει ομολογήσει την πράξη του), αίσθηση προκάλεσαν τα όσα δήλωσε ο Αρμένιος πατριάρχης Μεσρόμπ, κατά την εξόδιο ακολουθία: «Είναι σαν θαύμα που η κηδεία αυτή έδωσε την αφορμή για να βρεθούν μαζί Αρμένιοι και Τούρκοι αξιωματούχοι. Θα ήταν ευχής έργο ν' ακολουθήσει ουσιαστικός διάλογος». Όπως είναι γνωστό, η Τουρκία δεν διατηρεί διπλωματικές σχέσεις με την κυβέρνηση της Αρμενίας. Σκέφθηκε, όμως, σε συνεργασία με την αρμενική κοινότητα της Πόλης, να προσκαλέσει, για την κηδεία, επιφανείς προσωπικότητες της αρμενικής διασποράς, όπως τον αρχιεπίσκοπο Αμερικής Χαγιάγ Μπαρσαμιάν, αλλά και μέλη της αρμενικής κυβέρνησης, όπως τον αναπληρωτή υπουργό Εσωτερικών της Αρμενίας Αρμάν Κιρακοσάν, οι οποίοι και παρέστησαν. Κατά τα άλλα, αν κάτι περιδινίζεται στην ατμόσφαιρα, είναι το αν και κατά πόσο οι «πασάδες» του τουρκικού γενικού επιτελείου θα «επιτρέψουν» τελικά να ανοίξει ο δρόμος προς τον πραγματικό εκσυγχρονισμό και εκδημοκρατισμό της Τουρκίας.

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ: ΕΞΑΜΗΝΟ ΠΑΓΩΜΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ-ΠΛΑΙΣΙΟ

ΑΝ ΑΠΟ τη δολοφονία ενός Τούρκου δημοσιογράφου (που δεν είναι ο πρώτος, βέβαια) έλθουμε στα καθ' ημάς, αυτό που δεσπόζει πάλι είναι η εκλογολογία. Το σενάριο, ειδικότερα, που υποβάλλουν φίλα προσκείμενες προς το ΠΑΣΟΚ εφημερίδες είναι ότι τα ΑΕΙ βρίσκονται σε κατάσταση πολιορκίας και ότι, ενώ οι πρυτάνεις των μεγαλύτερων πανεπιστημίων ζητούν εξάμηνο «πάγωμα» του νόμου-πλαίσιο, η κυβέρνηση δηλώνει αμετακίνητη, «αναθερμαίνοντας τα σενάρια περί πρόωρων εκλογών». Διαφορετική εικόνα, φυσικά, δίνει ο συμπολιτευόμενος Τύπος, ο οποίος αιτιάζεται «τους συνδικαλιστικούς εκπροσώπους των πανεπιστημιακών δασκάλων» –διάβαζε την ΠΟΣΔΕΠ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ, πάντως, της «εικόνας» που αναδύεται, σήμερα, από την ανάγνωση του Τύπου είναι τα ολοσέλιδα εφημερίδων, όπως του *Βήματος*: «Κατάσταση πολιορκίας στα ΑΕΙ – Ξυλοδαρμοί σε σχολές – Νέες φήμες περί εκλογών» ή της *Καθημερινής*: «Άρχισε ο πόλεμος στα ΑΕΙ – Οι συνδικαλιστές

Γραφτείτε συνδρομητές στο *Αντί*

Το *Αντί* κυκλοφορεί από τη Μεταπολίτευση, συνεχίζοντας μιαν ιστορία που άρχισε μέσα στη δικτατορία. Στα τεύχη του καταγράφεται η πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Γραφτείτε συνδρομητές στο *Αντί*

για να εξασφαλίσετε τη συνεχή και αντικειμενική ενημέρωσή σας.

της ΠΟΣΔΕΠ οδηγούν σε ακραία σύγκρουση, αγνοώντας την έκκληση των πρυτάνεων» ή της Αυγής: «Πανεπιστημιακό Όχι στην κυβερνητική πολιτική».

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, αξίζει να καταγραφούν οι τέσσερις βασικές προτάσεις που υπέβαλαν οι πρυτανικές αρχές των τεσσάρων παλαιότερων πανεπιστημίων της χώρας: α) Να καταθέσουν τα πανεπιστήμια, σε κλίμα συναίνεσης και ηρεμίας, τις προτάσεις τους για τη βελτίωση της λειτουργίας τους, β) Να ολοκληρωθεί το βεβαρημένο ήδη χειμερινό εξάμηνο, καθώς και το εαρινό, σε κλίμα ηρεμίας [αυτό, στην απλοελληνική, θα πει: ανοικτά πανεπιστήμια], γ) Να διεξαχθούν ομαλά οι εξεταστικές περιόδους και δ) Να ολοκληρωθεί απ' όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς ο πάντα ανοικτός διάλογος για την παιδεία.

Οι τέσσερις πρυτάνεις επισημαίνουν ότι η επιχειρούμενη αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος όχι μόνο δεν επιλύει τα μεγάλα χρονίζοντα προβλήματα της ανώτατης παιδείας, αλλά και οξύνει την πολιτική αντιπαράθεση, με επίμαχο αντικείμενο την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πάντως, και σε αντίθεση με τους οξείς τόνους της ΠΟΣΔΕΠ, οι τέσσερις πρυτάνεις (Χρ. Κίττας - Αθηνών, Κ. Μουτζούρης - ΕΜΠ, Α. Μάνθος - ΑΠΘ και Σ. Κουμπιάς - Πατρών) δηλώνουν ότι θεωρούν αναγκαία «μια ευρύτατη συναίνεση» και την αποφυγή της «διαφαινόμενης περαιτέρω όξυνσης στον χώρο της παιδείας». Κατ' ακολουθία: Προτείνουν πάγωμα των νομοθετικών πρωτοβουλιών μέχρι τον ερχόμενο Ιούνιο. Και ο θεός βοηθός!

ΚΑΙ ΟΜΩΣ, Η Κ. ΛΙΑΝΗ (ΠΡΟΣΩΡΑΣ) ΔΕΝ ΠΑΡΕΡΧΕΤΑΙ. ΣΥΝΕΠΩΣ...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, κι ενώ συνεχίζονται -ως την ώρα που γράφονται οι γραμμές αυτές- οι καταλήψεις σε 315 τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ, ο Γ.Α. Παπανδρέου «βλέπει» εκλογές την άνοιξη (Απρίλιο ή Μάιο), αλλά και «δεν αποκλείει τον Σεπτέμβριο», κάτω από ένα σκεπτικό ότι ο Κ. Καραμνλής «παίζει σταθερά σε διπλή γραμμή». [Έτσι, όμως, βρέξει ή χιονίσει, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θα αποδειχθεί δεινός οίωνοσκοπός!] Από την άλλη, ο Γ. Παπανδρέου δηλώνει ότι

«καθόλου δεν ανησυχεί» για το γεγονός ότι οι δημοσκοπήσεις φέρνουν τη Νέα Δημοκρατία να προηγείται σταθερά του ΠΑΣΟΚ. Οι δημοσκοπήσεις -δηλώνει- «έρχονται και παρέρχονται», ο λαός δεν θα «επιβραβεύσει», τελικά, ούτε την αναξιοπιστία, ούτε την ανακολουθία μιας κυβέρνησης που οδήγησε -οδηγεί- τη χώρα στον σημερινό της κατήφορο.

ΠΑΝΤΩΣ, αν υπάρχει κάτι που «δεν παρέρχεται», τουλάχιστον προσωώρας, είναι η δήλωση της κ. Δήμητρας Λιάνη-Παπανδρέου ότι είναι η μοναδική κληρονόμος όλης της περιουσίας του Ανδρέα Παπανδρέου, στην οποία περιλαμβάνονται, φυσικά, «και τα πνευματικά δικαιώματα του πλούσιου πνευματικού έργου του και, γενικά, του αρχείου του». Επιμύθιο: Αν κάποιος προτίθενται να χρησιμοποιήσουν πρόσωπα, πράγματα, χειρόγραφα, αναμνήσεις ή ο,τιδήποτε άλλο από τη γνωριμία τους με τον Α. Παπανδρέου, καλό είναι να απευθύνονται «όπου δει»! [Όταν αρνείσαι να συμπεριλάβεις στα ψηφοδέλτιά σου τη σύζυγο (αρ. 2) του ιδρυτή του ΠΑΣΟΚ, έπεται ότι δεν είσαι πολύ εντάξει, άρα θα υποστείς τα επίχειρα της συμπεριφοράς σου. Και ο νούν, νοείτω, καταπώς έλεγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι...]

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗ ΣΕΡΒΙΑ: ΟΜΙΛΟΥΜΕ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΚΑ...

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, το δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε κύλησε με πολλά θέματα -εξωτερικά και εσωτερικά, φυσικά. Στις σερβικές εκλογές της περασμένης Κυριακής επικράτησαν -θα έλεγε κανείς- οι «δημοκρατικές ευρωπαϊκές δυνάμεις», αλλά σε ό,τι αφορά το Κοσσυφοπέδιο, όλοι τελούν εν αναμονή της έκθεσης που θα υποβάλει ο ειδικός απεσταλμένος του ΟΗΕ Μάρτι Αχτισάρι. Πάντως, εντολή σχηματισμού της νέας κυβέρνησης αναμένεται να λάβει ο Μπόζινταρ Τζέλιτς, οικονομολόγος, με σπουδές στο Χάρβαρντ, ο οποίος προέρχεται από το Δημο-

ΠΟΣ ΕΙΣΑΙ
ΤΟΣΟ ΒΕΒΑΙΟΣ
ΠΟΣ ΟΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΙ
ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΚΑΜΙΑ
ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ;

... ΕΣΤΟ ΚΑΙ ΟΙ
ΜΙΣΘΙ ΝΑ ΤΩΝ ΨΗΦΙΖΑΝ
ΔΕΝ ΘΑ ΑΓΧΟΝΟΤΑΝ
ΝΑ ΠΙΑΝΕΙ ΤΟ
3% ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ!

κρατικό Κόμμα. [Έχει «οικείωση» και με τα τραπεζικά, αφού δούλεψε και στη γαλλική τράπεζα Credit Agricole, και διαθέτει όχι μόνο σερβική αλλά και γαλλική υπηκοότητα: Parlez-vous francais?]

...ΚΑΙ ΕΝΩ γίνονταν οι εκλογές στη Σερβία, μια άλλη εκατόμβη νεκρών και τραυματιών έβαφε στο αίμα τη Βαγδάτη: Αριθμός νεκρών (φυσικά αμάχων): 88· αριθμός τραυματιών: 156. Την ίδια ώρα, ο Μπους δήλωνε ότι «δεν υπάρχει χρονοδιάγραμμα αποχώρησης του αμερικανικού στρατού από το Ιράκ».

ΟΣΟ ΓΙΑ τα «έξτρα εσωτερικά», θα προσθέταμε το μέτωπο που συγκρότησαν ο πρόεδρος του ΛΑΟΣ Γ. Καρατζαφέρης, ο κύριος Χρήστος Σαρτζετάκης (ναι, ναι, εννοούμε τον πρώην Πρόεδρο της Δημοκρατίας) και ο αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, με αφορμή το βιβλίο ιστορίας της Στ' Δημοτικού, το οποίο εισήγαγαν στα σχολεία μας κάποιιο άθλιοι «οθνείοι»! Μέχρι στιγμής, δεν είναι βέβαιο ποιος σέρνει πρώτος τον χορό: Ο κ. Χριστόδουλος (που ενεθυμήθη τις ένδοξες μέρες των αστυνομικών ταυτοτήτων, τότε που έσειε το λάβαρο της Αγίας Λαύρας...) ή ο πρόεδρος του ΛΑΟΣ που έκρινε πως ήρθε η ώρα για να ξιφουλκήσει κατά του... Συνασπισμού. Διαφορετικά, τι είδους υπερέλλην θα ήταν;

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η φαντασία στην εξουσία.
- Σύνθημα που δονούσε τα πανεπιστήμια τη δεκαετία του εξήντα, όταν ήταν φοιτητής ο Βύρωνας.
- Το έπιασε το υπονοούμενο, ως φοιτητής, και του βγαίνει τώρα που (παρα)ωρίμασε.
- Μετά τις ζαρντινιέρες που υπερίπτανται στη Θεσσαλονίκη και προσγειώνονται επί των κεφαλών των διαδηλωτών φοιτητών, έπρεπε να προχωρήσει το πράγμα.
- Αυτή τη φορά, με τους δικούς του κουκουλοφόρους, που αποβίβασε στο Μετσόβιο με κλούβες των ΜΑΤ και τα έκαναν λαμπόγυαλο, μετά τη μεγαλειώδη φοιτητική πορεία στην Αθήνα.
- Προς μεγάλη ευχαρίστηση βέβαια των καναλαρχών, που βρήκαν υλικό να μας βομβαρδίζουν επί μέρες, ξεχνώντας να δείξουν έστω κι ένα λεπτό την πορεία και τα αιτήματά της.
- Το αστείο είναι ότι, την Κυριακή που μας πέρασε, ο νέος δήμαρχος Αθήνας δήλωσε πως θέλει να μιλήσει με τους αναρχικούς.
- Αιωρείται όμως το ερώτημα αν επιθυμεί να ομιλήσει με τους ορίτζιναλ ή με τους ιμιτασιόν του Βύωνα.
- Θα μπορούσε ίσως να τους καλέσει σε μια κοινή συνάντηση, όπου και θα ανταλλάξουν απόψεις και τεχνογνωσία για τις μολότοφ και τα γκαζάκια.
- Δύσκολη εποχή για δημάρχους.

ΟΤΑΝ Η «ANNA ΤΗΣ ΛΑΜΨΑΚΟΥ» ΔΙΑΒΑΖΕΙ ΤΟ ΑΝΤΙ

του Δημήτρη Πετσέτιδη

Το τι μπαρούφες ακούστηκαν και γράφτηκαν στα ΜΜΕ τις ημέρες μετά την επίθεση στην αμερικανική πρεσβεία δεν λέγεται. Μέχρι και «Άννα της οδού Λαμψάκου» ανακάλυψαν κάποιοι, οι οποίοι παίζουν τον ρόλο του agent provocateur, ασυνείδητα θέλουμε να πιστεύουμε. Διαβάσαμε, λοιπόν, ότι, όπως και στην περίπτωση της Ριανκούρ, έτσι και τώρα στην Λαμψάκου βρέθηκε μια γυναίκα, μέσα από την τρομοκρατική οργάνωση που πραγματοποίησε το κτύπημα, η οποία πήρε τηλέφωνο (την αστυνομία; το FBI; τη CIA; άγνωστο) και είπε ότι είναι πρόθυμη να «καρφώσει». Προς το παρόν η «Άννα της Λαμψάκου» αναζητείται ακόμα μαζί με την «Άννα της Ριανκούρ» – το ίδιο άλλωστε και τα λεφτά των επικηρύξεων για την τρομοκρατία. Μεταξύ των άλλων που υποτίθεται πως ισχυρίζεται η κυρία «Άννα» είναι και ότι τάχα «είχε γίνει κατόπτευση και φωτογράφιση του χώρου της πρεσβείας από την πλευρά του δυτικού τμήματός της (περιοχή Λυκαβηττού δηλαδή)» πριν από την επίθεση. Ή η «κυρία» διαβάζει τακτικά το περιοδικό μας ή το τηλεφώνημα –και αυτό είναι το πιθανότερο– είναι μια χοντροειδής προβοκά-

τσια, βγαλμένη από κεφάλια ηλιθίων. Διότι εμείς είχαμε δημοσιεύσει στις 15-12-2006 κείμενο με τίτλο «Αμερικανική εισβολή στο κέντρο της Αθήνας» και φωτογραφίες από τη νέα αμερικανική πρεσβεία που κτίζεται πίσω από τα παλαιά κτίρια. Επειδή θεωρούμε ότι είναι σημαντικό δημοσιογραφικό θέμα η νέα αμερικανική πρεσβεία, ιδιαίτερα όταν ΠΑΣΟΚ – ΝΔ έχουν εκχωρήσει αυτό το τεράστιο οικόπεδο, που προοριζόταν για πράσινο, σχεδόν κοψοχρονιά στους Αμερικανούς. Και βέβαια, στο πλαίσιο του ρεπορτάζ, τραβήξαμε και φωτογραφίες από το πίσω μέρος. Ανεξαρτήτως αυτού όμως, γιατί δεν μπαίνουν στον κόπο οι διάφοροι φωστήρες να σκεφτούν το εξής απλό: Σε τι θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν στους τρομοκράτες φωτογραφίες από την πίσω πλευρά της πρεσβείας (από τον Λυκαβηττό), τη στιγμή που το κτύπημα έγινε από μπροστά (Β. Σοφίας); Σας έχουμε όμως κι ένα σαρπράιζ: Αν μας πείτε που πήγαν τα λεφτά των επικηρύξεων για τη 17 Νοέμβρη, θα σας πούμε ποιος «διέρρευσε» την... Άννα. Ως τότε να μην ξεχνάτε το σημαντικότερο: Όταν σπούδαζα στην Ιταλία, είχα καθηγητή τον Toni Negri.

ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ουδείς έδωσε σημασία σε ένα περίεργο συμβάν κατά τη διάρκεια των πρόσφατων επεισοδίων με «αναρχικούς» στο Πολυτεχνείο. Μια ομάδα έφυγε από τον χώρο του Ιδρύματος, και ενώ η περιοχή βρισκόταν υπό αστυνομικό κλοιό, διήνυσε αρκετές εκατοντάδες μέτρα στην Πατησίων και επετέθη με μολότοφ στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, η οποία βρίσκεται και πάλι στην επικαιρότητα με τις αποκαλύψεις των κουμπάρων. Δεν ξέρω γιατί, αλλά σε κάποιους η μολότοφ αυτή θύμιζε ναπολιτανική προειδοποίηση. Πολύ πρόσφατα, ένας μικροεπιχειρηματίας που είχε προσφύγει στην Επιτροπή, καταγγέλλοντας «καρτέλ» στον εκδοτικό χώρο, έστειλε στην ίδια επιστολή (την οποία κοινοποίησε και στο γραφείο του πρωθυπουργού καθώς και στον υπουργό και υφυπουργό Ανάπτυξης), στην οποία εκφράζει την έντονη υποψία του για «στημένο κτύπημα» στα γραφεία της, προκειμένου να καταστραφούν πολύτιμα στοιχεία. Ιδού τι γράφει ο ιδιοκτήτης των βιβλιοπωλείων, λίγες μόνο ημέρες πριν από τη βόμβα μολότοφ:

«Μόλις προχτές συνέβη το πρωτοφανές επεισόδιο, μια ομάδα νεαρών να προσπαθήσουν να κάψουν το κτίριο της Επιτροπής, εντός του οποίου φυλάσσονται αποδεικτικά στοιχεία για σημαντικές υποθέσεις. Στοιχεία που θα οδηγήσουν στην τιμωρία των καρτέλ και στην απελευθέρωση της αγοράς υπέρ του καταναλωτή. Και είναι πραγματικά αξιοπερίεργο πώς η ομάδα αυτή έφυγε από το Πολυτεχνείο και πήγε σε απόσταση σχεδόν ενός χιλιομέτρου για να κάψει την Επιτροπή και όλα τα στοιχεία που βρίσκονται εντός. Κανείς δεν απόρρησε τι σκοπό εξυπηρετούσαν αυτοί οι νεαροί; Είναι αδιανόητο στοιχεία, που με τόσο κόπο έχουν συλλεχθεί, να μπορεί ανά πάσα στιγμή να καούν ή να διαγραφούν από τους υπολογιστές. Είναι απαράδεκτο η Επιτροπή να φυλάσσεται από έναν υπάλληλο εταιρείας σεκιούριτυ και να μπορεί όποιος κακόβουλος να βάλει φωτιά στα γραφεία με ανυπολόγιστες συνέπειες (όχι βέβαια για τα μέλη των καρτέλ, αλλά για τις εταιρείες που καταδυναστεύονται από αυτά, όπως είναι και η δική μου)».

Π.Π.

του Χρ. Παπανίκου

ΕΣΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

Ευτυχώς που βγήκαν και μερικοί φοιτητές στα κανάλια και έβαλαν στη θέση τους τους προκλητικούς εκπροσώπους του ΛΑΟΣ, που περιέφεραν στα τηλεπαράθυρα τον οργιώδη φασισμό τους. Γιατί αν περιμέναμε από τους φοβισμένους και νωθούς εκπροσώπους του ΣΥΝ...

Γ. Κουρ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Έτσι και ο παλιός κνίτης και κοκκαλικός πασόκος κύριος Φασούλας, βλέποντας τα δύσκολα, επισκέφτηκε τον Κωστάκη για να εξασφαλίσει κανένα ευρώπουλο για έργα.
- Αλήθεια, μια και προεκλογικά μιλούσε για την ελεύθερη οικονομία με τόση ζέση, γιατί δεν απευθύνεται στον παλιό εργοδότη του κύριο Κρόκο να του δώσει το κατιτίς του;
- Εξάλλου, οι δουλειές του πάνε μια χαρά και με τους γαλάζιους στην εξουσία.

- Παντός καιρού ο πονηρούλης κ. Κρόκος.
- Μας το έλεγαν και οι καθοδηγητές μας ότι το κεφάλαιο δεν έχει πατρίδα και σημαία, αλλά εμείς αλλού είχαμε τότε τα μυαλά μας.
- Να που είχαν δίκιο.
- Στερνή μου γνώση...
- Χάσανε την προκήρυξη. ΣΤΟΠ.
- Ο λόγος για την (Αντι)τρομοκρατική, σχετικά με τη ρουκέτα στην πρεσβεία της Αμερικής.
- Περιμένουν, λένε, την προκήρυξη για να βρουν τους δράστες.
- Για γέλια, οι γελοίοι.
- Όσο για την αιτία που τα αφεντικά τους δεν τους δίνουν τα φιλμ από τις κάμερες, δεν τους ιδρώνει τ' αφτί.
- Τους φόρεσαν καπέλο κι έναν ελληνοαμερικάνο πράκτορα, όπως έγραψε το Βήμα, κι όλα OK.

ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ;

Ο Χρυσοχοϊδης την είχε «πνίξει», ο Πολύδωρας την «έβαψε», αλλά ο κ. Μιχαλολιάκος εμφανιζόταν στο δικαστήριο του Κορυδαλλού και σε εκδηλώσεις μνήμης ως «θύμα της τρομοκρατίας». Ο λόγος για την βομβιστική επίθεση εναντίον του, για την οποία ο Χρυσοχοϊδης έλεγε ότι ήταν έργο της 17N, αλλά τώρα, όπως φαίνεται και από την επίσημη κρίση του εισαγγελέα, ουδεμία σχέση είχε η συγκεκριμένη οργάνωση με το κτύπημα. «Δεν προέκυψε από την ανάκριση, κατά τη γνώμη μου, ότι η βομβιστική επίθεση σε βάρος του Βασ. Μιχαλολιάκου, στις 21-1-2001, συνδέεται με την εγκληματική οργάνωση 17N ή με άλλη εγκληματική οργάνωση», κρίνει ο αρεοπαγίτης Λ. Ζερβομπεάκος. Βέβαια, δεν μας λέει, αφού δεν συνδέεται με καμιά εγκληματική οργάνωση, πώς μπήκε η

βόμβα; Έπεσε από τον ουρανό; Αλλά δεν μας ενδιαφέρει και τόσο πολύ ποιος ήταν πίσω από την επίθεση όσο το πώς το πολιτικό κατεστημένο εκμεταλλεύτηκε διακομματικά το κτύπημα, για να παραπληροφορήσει και να διαμορφώσει κλίμα τρομοϋστερίας, ενόψει της εξάρθρωσης πυρήνων της 17N. Ξεχνάει, άλλωστε, κανείς τον τότε υπουργό Δημόσιας Τάξης κ. Χρυσοχοϊδη, ο οποίος αμέσως μετά την βομβιστική ενέργεια είχε σπεύσει να προδικάσει ότι πίσω από την επίθεση βρίσκεται τρομοκρατική οργάνωση και καλούσε τη 17N «να παραδώσει τα όπλα»; Αλλά και ο Βύρων Πολύδωρας δεν πάει πίσω. Πρόσφατα χαρακτήρισε «συκοφάντες όσους επιχειρούν να συνδέσουν την ανανδρη και τρομοκρατική ενέργεια εναντίον του Β. Μιχαλολιάκου με δράση κακοποιών».

ΤΟ ΔΑΣΟΚΤΟΝΟ ΑΡΘΡΟ 24

Οι υπερασπιστές του δάσους για την ώρα μπορούν να αισθάνονται ανακουφισμένοι. Η ολοκλήρωση του καταστροφικού έργου που έχει ξεκινήσει εδώ και δεκαετίες αναβάλλεται για άγνωστη ημερομηνία. Δεν έφταναν οι πυρκαγιές που κατατρώγουν χιλιάδες στρέμματα κάθε καλοκαίρι και οι λογής λογής καταπατήσεις, ήρθε να προστεθεί και η απειλή για την αναθεώρηση του άρθρου 24, με σκοπό να αποχαρακτηρισθούν δασικές εκτάσεις, έτσι ώστε να ανοίξει ο δρόμος για την οικοπεδοποιή-

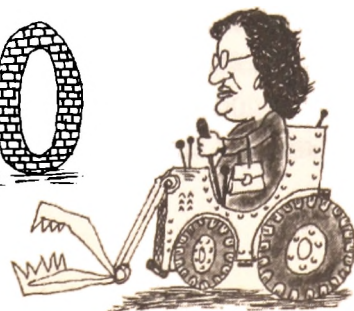
σή τους. Το αστείο της υπόθεσης είναι ότι θυμηθήκαμε τι έλεγαν πριν τις εκλογές του 2004 ΠΑΣΟΚ και ΝΔ. Οι του ΠΑΣΟΚ επιχειρηματολογούσαν για την αναθεώρηση του άρθρου και η τότε αξιωματική αντιπολίτευση υπεραμυνόταν της προστασίας του δασικού πλούτου. Οι έως τώρα εξελίξεις εγγυώνται ότι το άρθρο 24 θα παραμείνει ως έχει. Δεν υπάρχει ανάγκη αναθεώρησής του, αλλά να εφαρμοσθούν πλήρως όσα επακριβώς ορίζονται μέσα σε αυτό. Και φυσικά να τηρήσει τις υποχρεώσεις

της απέναντι σε αυτό η πολιτεία και να ολοκληρώσει σύντομα τη σύνταξη δασολογίου και εθνικού κτηματολογίου. Λύση δεν είναι η πρόσληψη, για κομματικούς λόγους, ευάριθμων αγροφυλάκων, αλλά να αποθαρρυνθούν οι πάσης φύσης καταπατητές και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής όλων μας.

ΣΩ.ΛΕ

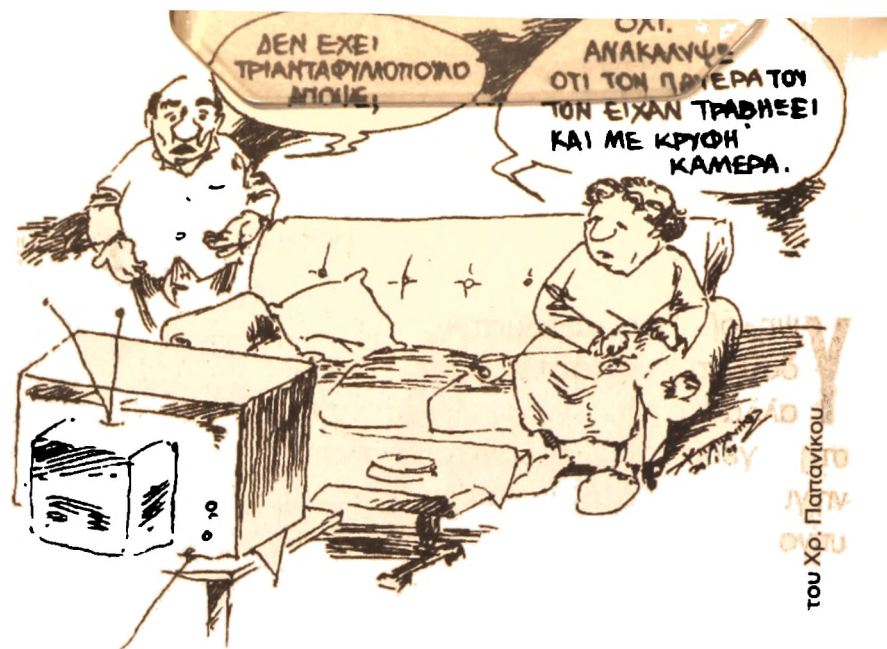
ΑΣΥΛΟ

ΣΩ.ΛΕ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Μετά την έκρηξη, όλα τα πουρά (μωρά) στο τζάμι (στην πίστα).
- Δημοσιογράφοι-πράκτορες, τέως στρατιωτικοί-έμποροι όπλων, ανεπάγγελτοι πολιτικοί-γλάστρες και η λοιπή βιοποικιλότητα των καναλιών της συμφοράς.
- Ένας εσμός υπανθρώπων, με «αναλύσεις» που ζηλεύει ακόμα και το αμερικάνικο Πεντάγωνο.
- Η απύθμενη βλακεία τους, σε συνδυασμό με τις σκοτεινές τους διασυνδέσεις, κάνουν τα πράγματα ακόμα πιο επικίνδυνα.
- Εκτός της ρουκέτας στην πρεσβεία, όμως, είχαμε και τις ρουκέτες που εκτόξευσε ο νεκρανασθηθείς τ. καταλληλότερος.
- Αφού έφαγε πόρτα από ΟΛΕΣ τις ευρωπαϊκές θέσεις που ζήτησε, θεώρησε σκόπιμο να παρέμβει στα πράγματα.
- Το παραμάγαζο που του είχε στήσει ο Πανταγιάς κατά τη διάρκεια της βασιλείας του, για να μαζεύει τους πάλαι ποτέ αριστερούς (λέμε τώρα) πανεπιστημιακούς, του διοργάνωσε την εκδήλωση.
- Μόλις άρχισε η ομιλία κήκαν οι ασφάλειες κι άρχιζαν να σφυρίζουν οι συναγερμοί.
- Και μετά λένε γκαντέμη τον Μητσοτάκη.
- Όταν με τα πολλά άρχισε ο δεκάριος, κάποια στιγμή αναφέρθηκε στον ρόλο των ΜΜΕ, και ιδιαίτερα των ηλεκτρονικών, που δρουν παράλληλα με την εκάστοτε κυβερνητική εξουσία!

ΠΟΙΟΣ ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ;

Για να μετριάσει η κυβέρνηση το πολιτικό κόστος από το γεγονός ότι πιάστηκε στον ύπνο με την ρουκέτα, έθεσε σε εφαρμογή τη δοκιμασμένη μέθοδο του αποπροσανατολισμού και του αντιπερισπασμού. Έστρεψε όλα τα φώτα της δημοσιότητας στις κάμερες, υποστηρίζοντας, ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι εάν δεν είχε θέσει περιορισμούς στη λειτουργία τους η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, θα είχαν καταγραφεί οι δράστες της επίθεσης. Λες και αυτό ήταν το πρόβλημα. Μα, η περιοχή εντός και εκτός της πρεσβείας είναι γεμάτη με αμερικάνικες κάμερες. Στη συνέχεια μάλιστα, τις ημέρες που γίνονταν επεισόδια μεταξύ αναρχικών και ΜΑΤ στο Πολυτεχνείο, έφτασε στο σημείο να οργανώσει μια ενορχηστρωμένη επίθεση με στόχο την απαξίωση όλων των ανεξάρτητων Αρχών που υπάρχουν στη χώρα. Τα δε προσκείμενα στην κυβέρνηση ΜΜΕ αναπαρήγαγαν την προπαγάνδα. Όμως ενός κακού μύρια έπονται. Δεν φτάνει που η κυβέρνηση συνελήφθη να κοιμάται, διέπραξε και το

ατόπημα να πλήξει τις Αρχές. Αντί, δηλαδή, να προβληματίζονται άπαντες πώς θα λειτουργήσουν καλύτερα αυτοί οι φορείς, ώστε να ενισχυθεί η ασπίδα προστασίας των πολιτών και των δημοκρατικών ελευθεριών, στο βωμό μικροπολιτικών συμφερόντων θυσιάστηκαν οι Αρχές. Κι αυτό τη στιγμή που είναι γνωστό ότι βασικοί θεσμοί στη χώρα μας έχουν υποχωρήσει, με αποτέλεσμα οι πολίτες να είναι έρμαιο των διαπλεκόμενων πολιτικοοικονομικών κέντρων και των κατασταλτικών μηχανισμών. Να σημειωθεί ότι το «ξήλωμα» των Αρχών άρχισε με αφορμή το «σκάνδαλο των λουφαδόρων» και τα μαγειρέματα στη Στρατολογία, όταν η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων δεν επέτρεψε τη δημοσιοποίηση των ονομάτων των λουφαδόρων. Είμαστε οι τελευταίοι που θα ισχυριστούμε ότι οι ανεξάρτητες Αρχές λειτουργούν σωστά. Όμως αυτός δεν είναι λόγος να τις διαλύσει η κυβέρνηση. Εκτός πια κι αν πιστεύει ότι δεν χρειάζονται. **Π.Π.**

Η «ΒΕΝΤΕΤΑ ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ»

Εδώ και σχεδόν δύο χρόνια έχει ανοίξει η πρώτη, μετά τις εκλογές του 2004, βεντέτα ανάμεσα στους αναρχικούς και την ΕΛΑΣ. Μεταξύ των γνωστών – αγνώστων και της κυβέρνησης της ΝΔ. Το είχαμε επισημάνει ευθύς εξαρχής. Προβλέπαμε, μάλιστα, σε προηγούμενο τεύχος, ότι θα υπάρξει άκρως

θερμή συνέχεια. Και δεν πέρασε έξω. Τις δύο προηγούμενες εβδομάδες, η Αθήνα έγινε «θέατρο» αντιπαραθέσεων μεταξύ ΜΑΤ και των ονομαζόμενων αναρχικών. Και το «σόου» καλά κρατεί. Πού θα καταλήξει; Οι στόχοι της κυβέρνησης είναι σαφείς: Με πρόσχημα τους βανδαλισμούς

και τις καταστροφές, επιδιώκει να νομιμοποιήσει τους «πραίτορες», τις κάμερες, να περάσει νέα κατασταλτικά μέτρα και –το κυριότερο– να αποδυναμώσει κάθε κινητοποίηση που είναι αντίθετη με την πολιτική της, ειδικά στο χώρο της Παιδείας. Οι αναρχικοί ποιους στόχους έχουν; **Β.Π.**

ΟΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΑΣ ΤΕΙΝΟΥΝ ΣΤΟ ΜΗΔΕΝ

Φανφάρες αποδεικνύονται τα λεγόμενα του υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών κ. Γ. Αλογοσκούφη για την πορεία της ελληνικής οικονομίας. Με ανακοίνωσή της, την προηγούμενη Τρίτη, η Τράπεζα της Ελλάδος αποδεικνύει το βατερλό της νεοφιλελεύθερης διαχειριστικής αντίληψης των δύο μεγάλων κομμάτων. Το έλλειμμα του ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών εκτοξεύτηκε στα ύψη το ενδεκάμηνο του 2006, καθώς έφτασε τα 32,06 δις

ευρώ, διευρυμένο κατά 30%. Η επιδείνωση αυτή οφείλεται στις αυξημένες δαπάνες για πλοία και για εισαγωγές καυσίμων. Το τραγικότερο από όλα, όμως, που αποδεικνύει την πλήρη έλλειψη ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, είναι ότι εισάγουμε (46,9 δις ευρώ) τα τριπλάσια από αυτά που εξάγουμε (14,9 δις ευρώ). Αν αυτό δεν δείχνει την πλήρη αποτυχία της οικονομικής πολιτικής, τι άλλο θα πρέπει να γίνει; Να μην εξάγουμε τίποτα; **Τ.Μ.**

Ο ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΑΣ

Υψηλόβαθμοι αξιωματικοί της ΕΛΑΣ αποδίδουν την κατάσταση στην αστυνομία στις αλλαγές που έγιναν την τελευταία περίοδο στην ηγεσία της. Επιρρίπτουν επίσης την ευθύνη για το ότι πιάστηκαν οι διωκτικές αρχές στον ύπνο με την ρουκέτα στα νέα στελέχη που ανέλαβε υπουργός. Οι ίδιοι, μάλιστα, δεν διστάζουν να εκδηλώσουν την ευχαρίστησή τους, επειδή μετά το κτύπημα στην πρεσβεία «ροκανίστηκε» ο αρχηγός της ΕΛΑΣ κ. Δημοσχάκης και κέρδισε έδαφος ο πρώην επικεφαλής της αντιτρομοκρατικής Σ. Σύρος. Ως γνωστόν η κυβέρνηση, προκειμένου να ρίξει στάχτη στα μάτια των αμερικανών και να δείξει ότι είναι αποφασισμένη να βρει την άκρη, τοποθέτησε επικεφαλής των ερευνών τον σημερινό υπαρχηγό

της ΕΛΑΣ. Να σημειωθεί ότι οι σχέσεις Δημοσχάκη και Σύρου κάθε άλλο παρά καλές είναι. Και οι δυο, με κάθε ευκαιρία, προσπαθούν να ροκανίσουν ο ένας τον άλλον. Το «στρατόπεδο» Σύρου παρουσιάζει τον κ. Δημοσχάκη ως «δημοσιοσχετίστα», «επιχειρησιακά άσχετο» με το έργο της Αστυνομίας, ενώ η αντίπαλη πτέρυγα υποστηρίζει ότι ο κ. Σύρος «δεν μπορεί να διοικήσει» ένα Σώμα, όπως η ΕΛΑΣ. Ο κ. Σύρος όμως έχει απήχηση στους απλούς αστυνομικούς, ενώ ο κ. Δημοσχάκης στους υψηλόβαθμους. Πάντως, πολλοί δεν αποκλείουν νέες αλλαγές στην ΕΛΑΣ στις κρίσεις του Μαρτίου, αν και δεν είναι λίγοι εκείνοι, οι οποίοι πιστεύουν ότι ο «αποκεφαλισμός» Δημοσχάκη θα είναι ομολογία κυβερνητικής αποτυχίας στο θέμα της τρομοκρατίας. **Β.Π.**

ΑΣΦΑΛΕΙΟΦΟΒΙΕΣ ΜΕ ΓΚΑΛΟΠ

Πόσο θα αντέξουμε να «τρομοκρατούμαστε» συστηματικά από εκείνους που επικαλούνται το θέμα της ασφάλειας; Φοβήθηκε η ψυχούλα μας με αυτά που ακούμε και βλέπουμε καθημερινά. Το χτύπημα στην αμερικάνικη πρεσβεία απελευθέρωσε τις ακραίες φωνές που δήθεν νοιάζονται για την κοινωνική ασφάλεια και ευταξία. Βλέπουμε μια σκόπιμη διόγκωση ειδήσεων που σχετίζονται με περιστατικά ληστειών, απόπειρες ληστειών σε ηλικιωμένους, ρεπορτάζ για μισοφωτισμένες συνοικίες, για παππούδες που επιδεικνύουν τις καραμπίνες μπροστά από τις κάμερες κλπ. Ο εχθρός, αν και ανώνυμος, είναι προ των πυλών. Από κο-

ντά και οι ακροδεξιές κορώνες του Καρατζαφέρη, που πλαγιοκοπεί από τα δεξιά την κυβέρνηση, προσπαθώντας να προβεί σε μια ψηφοθηρική επίθεση σε βάρος του Συνασπισμού. Και αυτός ένας από τους αρχαγγέλους της δημόσιας ασφάλειας και της ηθικής «υγείας». Μέσα σε αυτό το κλίμα δίνουν και παίρνουν οι δημοσκοπήσεις που ανεβάζουν πάνω από 60% τα ποσοστά όσων θέλουν να λειτουργούν οι κάμερες. Ας κάνουμε και ένα ακόμη γκάλοπ για την κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλου. Δεν χρειάζονται πλέον οι θεσμοί. Η νέα τάξη πραγμάτων επικυρώνεται από τα γκάλοπ.

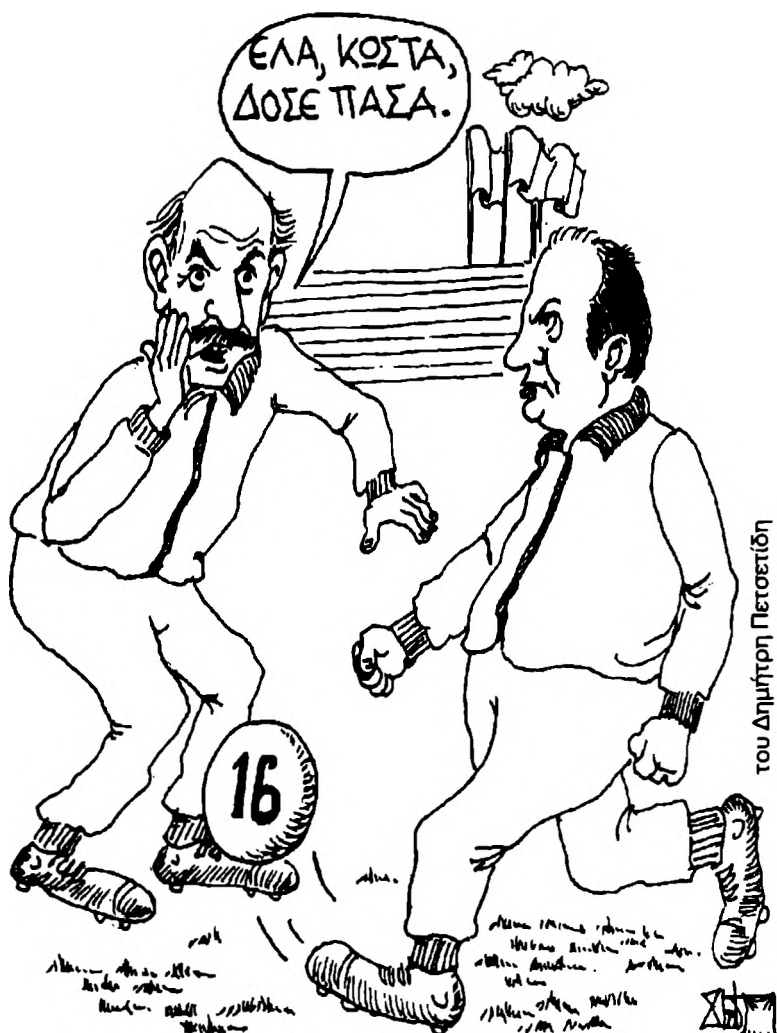
Σως

ΟΤΑΝ ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΟ ΔΕΙΧΝΕΙ ΦΕΓΓΑΡΙ

Εξηγούσε ο πανεπιστημιακός καθηγητής Παλλήκαρης κάτι εντελώς ξεχασμένο, ότι το Πανεπιστήμιο δεν παράγει απλά επιστήμονες, είναι επίσης και χώρος διαμόρφωσης και καλλιέργειας απόψεων και συνειδήσεων. Και αιτιολόγησε με αυτόν τον τρόπο την συμφωνία του με την παραχώρηση χώρων σε αχρηστία των Πανεπιστημίων σε ομάδες εκτός Πανεπιστημίου, προκειμένου να διοργανώνουν εκεί τις εκδηλώσεις και τις συζητήσεις τους, με την προϋπόθεση βέβαια να μη χρησιμοποιούνται για βίαιες εκδηλώσεις. Και στις νομικίστικες παρατηρήσεις περί παρατυπίας, απάντησε με μια άλλη ξεχασμένη αλήθεια της δημοκρατίας: ότι ο ουσιαστικός νόμος είναι η εφαρμογή του Μέτρου. Παίρνει λοιπόν την πάσα ο παρουσιαστής και λέει: «Υποστηρίζετε επομένως ότι ο νόμος πρέπει να εφαρμόζεται με μέτρο».

Αυτό θα πει να παίζεις τη διαλεκτική στα δάκτυλα...

Γιαν. Ανδρ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Όχι, δεν είναι ανέκδοτο.
- Το είπε ο τ. καταλληλότερος.
- Αυτός που επί των ημερών του τα παραπολιτικά των εφημερίδων και τα σχόλια της τηλεόρασης αν δεν είχαν τη βούλα του Μαξίμου δεν περνούσαν με τίποτα.
- Η τοίπα είναι άλλη μια άγνωστη λέξη στους πασόκους.
- Εκσυγχρονιστές και συμμετοχικο-δημοκρατικούς.
- Ελέγχεται η ακρίβεια της πληροφορίας ότι ο προσκεκλημένος φιλόσοφος Πέτρος Κουνελάκης από το πολύ χειροκρότημα έπαθε διάσπρεμμα και πήγε στον Ευαγγελισμό για να του παρασχεθούν οι πρώτες βοήθειες.
- Μεγάλε Πέτρο, από μικρός ήσουν ενθουσιώδης και αυθόρμητος.
- Ο George στο πλαίσιο του ανένδοτου επισκέφτηκε τη Νάουσα, όπου του την έπεσε ο πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου!
- Διαβάσατε τίποτα;
- Μπααα...
- Θα διαβάσατε όμως για το ζείμπέκικο που χόρεψε στη Βέροια για να ξεδώσει.
- Όπως και για το συρτό της Μαρίας, που προσπαθεί να αποκτήσει ερείσματα στη νέα πολιτική στέγη που επέλεξε για να κάνει καριέρα.
- Ζορίζεται βέβαια.
- Και πολύ.
- Θα δείξει, οσονούπω, αν η μεταγραφή που έκανε θα της βγει ή θα έχει την τύχη του Καψή στον Ολυμπιακό.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η κυρία Ξενογιαννακοπούλου στη Β' Αθηνών.
 - Θα ρίξει, διαβάσαμε στο Συγκρότημα, το βάρος της στο εσωτερικό, εγκαταλείποντας την Ευρώπη.
 - Την άλλη μέρα όλα τα χρηματιστήρια της ΕΕ κλονίστηκαν και επικράτησε χαμός.
 - Όπως και να το κάνουμε, το κενό είναι δυσαναπλήρωτο.
 - Κι αυτοί οι Λαλάκηδες του εκσυγχρονισμού και οι μανταμίτσες των βορείων προαστίων με το βιβλίο ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού, τι θέλουν να μας πούνε στην τελική;
 - Ότι με παρέμβαση των ΗΠΑ και της ΕΕ μας χάρισαν την ελευθερία οι Τούρκοι;
 - Ο ραγιαδισμός με τη βούλα του Παιδαγωγικού (sic) Ινστιτούτου (γέλια).
 - Και μ' αυτά, πάει, τον φάγαμε και τον Γενάρη.
- Ν. Μολ.**

ΚΑΤΙ ΣΕ ΡΟΖ

Η ιστορία του Κινήματος! Η κληρονομιά του Ανδρέα! Το «κωλόσπιτο», για την αγορά του οποίου εδάνεισαν τον Ανδρέα πολλοί γνωστοί, όπως οι κ. Παπούλιας και Λιβάνης, και περιώνυμοι, όπως ο έμπορος όπλων Χάλαγκ. Όλα αντιπαροχή τα έδωσε η Μιμή!

ΑΠΟΡΙΑ

Ένας ασπρομάλλης ονόματι Πρετεντέρης, που εμφανίζεται κάθε Δευτέρα στην εκπομπή του προέδρου του ΛΑΟΣ Γιώργου Καρατζαφέρη «Ανατροπή» στο Mega, συμπαραουσιαστής του είναι;

Γιαν. Ανδρ.

ΑΣ ΜΗΝ ΜΑΣ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ

Με αφορμή την πώληση από τον οίκο «Κρίστις» πολλών κομματιών από την ονομαζόμενη βασιλική περιουσία, άπαντες ξαναθυμήθηκαν τη μυστική – καταδρομική επιχείρηση που οργανώθηκε επί κυβέρνησης Μητσοτάκη για την εξαγωγή των κοντέινερ με τα έργα τέχνης από το Τατόι. Υποκριτικό το ενδιαφέρον τους. Διότι για την ωμή κλοπή της περιουσίας του ελληνικού λαού δεν ευθύνεται μόνον η ΝΔ και ο Μητσοτάκης, αλλά και το ΠΑΣΟΚ, το οποίο, ευρισκόμενο στη συνέχεια στην κυβέρνηση επί σειρά ετών, ουδέν έπραξε για να πάρει πίσω την περιουσία που «απαλλοτρίωσε» ο Κοκός. Ανεξαρτήτως αυτού όμως, έχει ενδιαφέρον πώς στήθηκε το 1992 η «επιχείρηση». Σε πολιτικό επίπεδο, η απόφαση ανήκει στον ίδιο τον Μητσοτάκη και η υλοποίηση στον τότε υπουργό Οικονομικών Παλαιοκρασσά. Τις λεπτομέρειες μέχρι την εξαγωγή, τις εμπιστεύθηκε ο Παλαιοκρασσάς σε στενό κύκλο εμπιστών του: Σε μια διευθύντρια του υπουργείου Οικο-

νομικών τότε, η οποία σήμερα είναι συνταξιούχος, καθώς και σε ένα άτομο, το οποίο προ διετίας, με αφορμή διάφορα σκάνδαλα στα τελωνεία, που είχαν ως αποτέλεσμα την αποπομπή Ρεγκούζα από το υπουργείο, απομακρύνθηκε από τη θέση του. Το «φορτίο» του Κοκού συνόδευσαν καμιά δεκαριά έμπιστοι του γραφείου Παλαιοκρασσά. Μεταξύ αυτών, δύο πρόσωπα, τα οποία σήμερα υπηρετούν στο ΣΔΟΕ και ένας ακόμη, ο οποίος απομακρύνθηκε, επειδή έκανε τις πλάτες σε λαθρεμπόρους πετρελαίου σε μαρίνα της Αττικής. Το σημαντικότερο όμως δεν είναι αυτό. Αφού άπαντες κόπτονται για το πώς εξήχθησαν αυτά τα είδη από την Ελλάδα, γιατί δεν αναζητούν ποιος ήταν ο διευθυντής του τελωνείου που υπέγραψε την εξαγωγή; Πολύ περισσότερο, πού βρίσκεται σήμερα ο φάκελος των κοντέινερ; Γιατί κάτι μου λέει ότι δεν έχει καταστραφεί, όπως ακούγεται, αλλά, το πιθανότερο, βρίσκεται στη Διεύθυνση Ελέγχου Τελωνειακών Αρχών, στο Ελληνικό.

Π.Π.

ΘΑ ΜΑΣ ΚΑΤΑΠΙΟΥΝ ΤΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ

Το ζήτημα των σκουπιδιών απασχολεί εδώ και περίπου 30 χρόνια τις ελληνικές κυβερνήσεις. Καμιά δεν τόλμησε να πάρει οποιαδήποτε ουσιαστικό μέτρο για τη διαχείριση των σκουπιδιών του Λεκανοπεδίου. Πάντα το άφηναν για τους επόμενους.

Η κατάσταση όμως έφτασε στο και πέντε. Ο κ. Σουφλιάς λοιπόν έκανε κάτι το πρωτότυπο. Υποστήριξε ότι το θέμα έχει λυθεί από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και την τελική λύση θα τη δώσει το Συμβούλιο της Επικρατείας στο οποίο έχουν προσφύγει δήμαρχοι της Ανατολικής

Αττικής. Οι δήμαρχοι όλων των αποχρώσεων άδειασαν τον υπουργό, ο οποίος δεν τόλμησε να πάρει ουσιαστική θέση. Βέβαια, με τη λογική αυτή, σε λίγους μήνες θα θάβουμε τα σκουπίδια στους κοινόχρηστους χώρους των πολυκατοικιών! Είναι και αυτή μια κάποια λύση!

Τ.Μ.

Ο ΓΚΑΙΤΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ

Χρόνια ξεσαλώνει ο Πρετεντεράκος με την θεωρία του (και διάφορων άλλων νεο-αντιδραστικών της φιλελεύθερης «αριστεράς») περί «συνάντησης των άκρων» και κοινότητας απόψεων μεταξύ ΚΚΕ, κινήματος ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση κ.ά. από τη μία, και ΛΑΟΣ, Χριστόδουλου κτλ, από την άλλη.

Την περασμένη Δευτέρα, είχε την ευκαιρία να επιβεβαιώσει τη θεωρία του. Πάνω που ο Καρατζαφέρης παρέθετε τα παραληρηματικά του σενάρια, τον διακόπτει και του λέει: «Μα

από πού τα βγάξετε αυτά τα συμπεράσματα;». «Τα διάβασα στο Βήμα», του απαντά ευθέως ο πρόεδρος. «Μα το Βήμα δεν γράφει τέτοια πράγματα», διαμαρτύρεται ο Πρετεντέρης. «Να σας διαβάσω το άρθρο λέξη λέξη;» προτείνει ο πρόεδρος. Και τότε ο Πρετεντεράκος, ψύχραιμα και με αξιοπρέπεια, άρχισε να συζητά για τον καιρό.

Άστα, Πρετεντεράκο, επικίνδυνο άθλημα η ενασχόληση με τις εκλεκτικές συγγένειες. Καλύτερα να ασχολείσαι με τις ζέστες που έπιασαν χειμωνιάτικα.

Γιαν. Ανδρ.

ΚΛΟΟΥΝ

Μαζί με το όλον ΠΑΣΟΚ, το παρών στον Σημίτη έδωσε και η πρώην Αριστερά και όλοι αυτοί των δήθεν ανεξάρτητων πρώην σημαντικών αρχών, του πρώην ΕΣΡ. Θέαμα θλιβερό. Οι γελωτοποιοί του βασιλέως. Αυτοί που τον κάνουν να διασκεδάζει. Τώρα θα μου πείτε, σιγά μην είναι του βασιλέως! Να ήταν, χαλάλι δηλαδή. Του Σημίτη σκέτο είναι.

ΠΛΙΑΤΣΙΚΟ

Είπα βασιλέως και σκέφτηκα το θέμα της δημοκρασίας. Ξαφνικά θυμήθηκαν όλοι τα βασιλικά κειμήλια και σκίζουν τα ρούχα τους, ότι, τάχα, είναι ιστορικής αξίας. Και τότε, γιατί αφήνουμε να καταρρέει το Τατόι και το Μον Ρεπό και να γίνεται πλιάτσικο; Είναι ή δεν είναι ιστορικά κειμήλια;

ΠΛΑΚΑ

Σε ποια χώρα του κόσμου το κράτος δεν θα προ-

στάτευε τα ανάκτορά του; Μόνον στην Ελλάδα. Γιατί; Διότι το 'χουμε ρίξει πλέον στην πλάκα. Τίποτα δεν μας νοιάζει. Μόνον πώς θα πληρώσουμε τις κάρτες και τα δάνεια μας νοιάζει.

ΑΣΗΜΙΚΑ

Ο Κωνσταντίνος πήρε νομίμως αυτά που του δώσαμε. Και πουλήσε όσα ήθελε να πουλήσει. Δικά του ήταν και εμάς δεν μας πέφτει λόγος. Γιατί ήταν δικά του; Διότι οι παππούδες του ήταν βασιλιάδες, και όλο και κάτι κούπες θα είχανε ξεμείνει στο σπίτι. Εδώ ο κάθε μπουρτζόβλαχος και έχει από τη γιαγιά του ένα κάρο ασημικά. Να μην έχει ο εγγονός του Γεωργίου του Α';

ΚΟΚΟΣ

Αυτές οι εξυπνάδες εναντίον του Κωνσταντίνου πολύ μου τη δίνουν. Ξαφνικά γίναμε όλοι δωρεάν αντιβασιλικοί. Τώρα που είναι εύκολο. Και κοροϊδεύουμε δήθεν τον Κοκό, ότι δεν αντιστάθηκε στη Χούντα και έριξε τον Παπανδρέου. Σοβάρά; Και ο Μητσοτάκης τι έκανε; Δεν τον έριξε; Και ο Κανελλόπουλος, που έτρεξε να γίνει βασιλικός πρωθυπουργός, τι ήτανε, που τώρα τον προσκυνάμε; Ο Κωνσταντίνος είναι το θέμα, ή όλη η πολιτική ηγεσία, που έγραψε στα παλιά της τα

παπούτσια τη Δημοκρατία και συνωμοτούσε για λεφτά και θέσεις;

ΠΡΟΕΔΡΟΙ

Ο Κωνσταντίνος φταίει λιγότερο απ' όλους, κατά τη γνώμη μου. Εικοσιπέντε χρονών ήτανε και είχε πρωθυπουργό έναν έμπειρο εβδομηντάρη. Τους είδαμε και τους προέδρους της Δημοκρατίας τι κάνανε, και τι κάνανε επίσης και οι πρωθυπουργοί μας. Εκτός από το να χάσουνε τη μισή Κύπρο και να ευχαριστούνε καθημερινώς τους Αμερικανούς, κάνανε και τίποτα άλλο; Ο τέως μας πείραξε τώρα, πίσω πίσω, στο 2007;

ΜΠΕΤΥ

Και ποιοι είναι αυτοί που μιλάνε; Η γυναίκα του Αμπατιέλου είναι, που χαστούκισε την Φρειδερίκη; Όχι βέβαια. Όλοι αυτοί που τώρα κοροϊδεύουνε δήθεν τον Κοκό, τότε έτρεχαν τα σάλια τους για να έχουν την εύνοια της Αυλής. Με πρώτο πρώτο τον Γέρο της Δημοκρατίας.

ΟΠΕΚ

Το πιο ωραίο το είπε ο Αντώνης Λιάκος, ο πρόεδρος του ΟΠΕΚ. «Πρέπει να έχουμε το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον»! Ωραίο κόλπο κι αυτό. Να μην κοιτάξεις το παρόν, που δεν έχεις φράγκο, αλλά να κοιτάξεις το μέ-

λλον! Και τι είμαι, αγαπητέ; Η Βασιλειάδου με τον καφέ, να βλέπω το μέλλον; Δεν κοιτάξεις καλύτερα εσύ το μέλλον, που το 'χεις και πρόχειρο, να ασχοληθώ εγώ με το παρόν; Και μου τα λες τα νέα αργότερα. Δεν χανόμαστε, βρε αδερφέ. Εδώ είμαστε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Είχα και άλλα απρόοπτα αυτήν την εβδομάδα. Έσουρα τα πόδια μέχρι το Μέγαρο να ακούσω τον προγραμματισμό του Μέγκαρον Πλας. Τι είναι αυτό το Πλας; Είναι οι δραστηριότητες του Μεγάλου εκτός μουσικής. Τίποτα δεν τους ξεφεύγει. Θα σας πω μόνον ένα περιστατικό, για να καταλάβετε σε ποιο ακριβώς σημείο βρισκόμαστε: Μίλαγε ο Λαμπράκης, μ' αυτήν την βαριά, επιτακτική φωνή του, και από κάτω ήταν ο Βουλγαράκης, ο υπουργός. Και τον αποκαλούσε κύριο Βουλγαράκη. Και του ζητούσε λεφτά. Μετά ανέβηκε στο βήμα ο Βουλγαράκης, και ξέρετε πως αποκάλεσε τον Λαμπράκη; «Κύριε πρόεδρε»! Μάλιστα. Ο υπουργός λέει τον εκδότη πρόεδρο και ο εκδότης τον υπουργό τονε λέει Βουλγαράκη. Λοιπόν, μετά από αυτό, τι άλλο να πούμε; Ας κοιτάξουμε το μέλλον.

ΠΕΜΠΤΗ 11.1.2007 – ΤΕΤΑΡΤΗ 24.1.2007

ΠΕΜΠΤΗ 11.1.2007

• Τα 15 δις ευρώ είναι ένα πολύ μεγάλο ποσόν, ακόμα και για τις τράπεζες. Σαν μπόμπα σκάει στην Αθήνα η αύξηση κατά 5 δις ευρώ του μετοχικού κεφαλαίου της Marfin και η δυνατότητα λήψης δανείου άλλων 10 δις ευρώ για επενδύσεις στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της Μεσογείου. Κάτι ζητούν τα παιδιά από το Ντουμπάι, για να επενδύουν τόσα χρήματα στη χώρα μας!

• Ο κ. Καραμανλής εξαγγέλλει συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας τον προσεχή Ιούλιο. Γιατί κάτι μου λέει ότι θέλει να ρίξει στάχτη στα μάτια του ΠΑΣΟΚ και να κάνει την άνοιξη εκλογές;

• Μας δουλεύουν ομαδικά εκεί στο υπουργείο Άμυνας για τα ονόματα των λουφαδόρων στράτευσης. Ο πρόεδρος της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων δήλωσε ότι ήταν τόσο αόριστο το αίτημα του υπουργείου για άρση της απαγόρευσης και τόσο πλημμελής η υποστήριξή του, που αποκλείεται να γινόταν δεκτό. Αν δεν είναι έτσι, δεν έχει ο κ. Μεϊμαράκης παρά να το ξανακαταθέσει. Και τέλος πάντων, ας το γράψει κάποιος κανονικός δικηγόρος!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 12.1.2007

• Ο απόλυτος αιφνιδιασμός. Άγνωστη οργάνωση κτυπά με ρουκέτα την αμερικανική

πρεσβεία από την Βασιλίσσης Σοφίας, στις 5.55 το πρωί. Πλήρης αποσυντονισμός, όχι μόνο των ελληνικών αρχών ασφαλείας αλλά και των αμερικάνικων. Είναι

Το «κωλόσπιτο» γκρεμίζεται. Η Δήμητρα δεν άντεξε να ζει με τις δύμησες του Ανδρέα και θα κτίσει πέντε μονοκατοικίες για να κερδίζει τα προς το ζην!

τόσο τραγελαφική η κατάσταση υπουργείου και Αλεξάνδρας, που το γέλιο βγαίνει αβίαστα σε όλους.

• Τα πετροδολάρια βάζουν τη σπίθα για να ξεσπάσει τραπεζικός πόλεμος στη Μεσόγειο, με επίκεντρα την Αθήνα και τη Λευκωσία. Εν μέσω φημών και προσδοκιών, η υπό τον κ. Μιχ. Σάλλα Τράπεζα Πειραιώς παρουσιάζει πρόταση για εξαγορά της Marfin Popular Bank. Στην τρίπλα Σάλλα απαντά ο κ. Βγενόπουλος της Marfin, ο οποίος δηλώνει ότι οσονούπω έρχεται πρόταση για εξα-

γορά της Πειραιώς και της Κύπρου. Τόμπολα!

• Το να απαγορεύει η δικαστική αρχή σε εκπρόσωπο του λαού, μέλος της Βουλής των Ελλήνων, την έξοδό του από τη χώρα για ποινικά αδικήματα συμβαίνει για πρώτη φορά στα κοινοβουλευτικά χρονικά της χώρας. Αυτός να το αντιπαρέρχεται και να μην παραιτείται είναι αδιανόητο. Και όμως συμβαίνει από τον (ανεξάρτητο τώρα και πρώην της ΝΔ) βουλευτή Πειραιά κ. Μαντούβαλο! Να τον χαίρονται οι ψηφοφόροι του!

• Αντιγράφοντας μετά από

που δεν βγαίνει άκρη. Το γελοίο, βέβαια, είναι ότι επαναφέρουν τον κ. Σύρρο ως επικεφαλής της Αντιτρομοκρατικής, για την οποία το ΠΑΣΟΚ κατηγορεί τη ΝΔ ότι την διέλυσε.

• Ο μετοχοπόλεμος μεταξύ Πειραιώς και Marfin συνεχίζεται χωρίς χρήματα, αλλά μόνο με χαρτιά. Η μία τράπεζα κάνει πρόταση εξαγοράς για την άλλη. Τον λόγο έχουν τώρα οι αρχές Κύπρου και Ελλάδας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 14.1.2007

• Τα σενάρια περί τρομοκρατίας στην Αθήνα δίνουν και παίρνουν. Ο καθένας λέει το μακρύ και το κοντό του. Οι εφημερίδες αναπτύσσουν τις θεωρίες τους και η κάθε μία έχει και κάποια λίστα με καμιά δεκαριά υπόπτους να προτείνει. Στο μεταξύ η αστυνομία μοιράζει προκηρύξεις με τις οποίες παροτρύνει στους κατοίκους γύρω από την πρεσβεία να καταδώσουν όποιον πιστεύουν ως ύποπτο. Τα χαφιεδότσορμα και με τη σφραγίδα της πολιτείας. Αν υπάρχει κάτι πιο δυνατό από τις λέξεις «πλήρης κατάπτωση», εδώ κολλάει!

ΔΕΥΤΕΡΑ 15.1.2007

• Όλες οι μυστικές υπηρεσίες της Δύσης συνωστίζονται στην Αθήνα. FBI, CIA, Scotland Yard κλπ ψάχνουν να βρουν τους ρουκετορίπτες. Στο μεταξύ όμως ξεσκονίζουν και τα αρχεία των ελλήνων πολιτών. Τέλεια!

• Αρχίζει η φιλολογία για τον νέο νόμο πλαίσιο για την Παιδεία που ετοιμάζει η κυβέρνηση. Τι έχουμε να ακούσουμε πάλι!

• Διάσταση απόψεων στις αρχές της Κύπρου σχετικά με τον πόλεμο Marfin – Πειραιώς. Οι ελληνικές αρχές ψάχνονται. Οι επενδυτές επίσης' μόνο που αυτοί παίζουν

τουλάχιστον τρεις δεκαετίες κατά γράμμα τον αείμνηστο Νίκο Ψαρουδάκη, ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Τσάβες αποκάλυψε τον Χριστό τον μεγαλύτερο σοσιαλιστή της ιστορίας. Γυρνώντας στις συνοικίες της Αθήνας το μακρινό 1977, στα πλαίσια της προεκλογικής εκστρατείας της Συμμαχίας, ο Νίκος Ψαρουδάκης τόνιζε με την ιδιότυπη φωνή του ότι «ο πρώτος κομμουνιστής ήταν ο Χριστός».

ΣΑΒΒΑΤΟ 13.1.2007

• Είναι τόσο μεγάλος ο πανικός στις Αρχές Ασφαλείας

τα χρήματά τους.

- Η συνεχιζόμενη καλοκαιρία αρχίζει να προκαλεί ανησυχία. Τα νερά υποχωρούν και τα χωράφια διψούν.

- Η Μιμή παραδίδει τα αρχεία του Ανδρέα στη Βουλή. Στη Χαριλάου Τρικούπη το παίζουν άνετοι, αλλά μόνο αδιάφοροι δεν είναι.

- Εκτελούνται δι' απαγχονισμού οι δύο συνεργάτες του Σαντάμ που είχαν καταδικαστεί σε θάνατο.

ΤΡΙΤΗ 16.1.2007

- Ξεμπροστιάστηκαν τα δύο μεγάλα κόμματα σχετικά με τις κάμερες παρακολούθησης. Πολιτικοί από το ΠΑΣΟΚ και τη Νέα Δημοκρατία σε δηλώσεις τους τάσσονται υπέρ του να επαναλειτουργήσουν οι κάμερες παρακολούθησης.

- Τρίτη παραίτηση διευθυνόντος συμβούλου της ΔΕΗ. Παραίτηται ο κ. Δ. Μανιατάκης, αποδεικνύοντας ότι κάτι δεν πάει καλά στην εταιρεία.

- Τα δωράκια της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας προς τους εφοπλιστές συνεχίζονται. Με απόφαση του κ. Κεφαλογιάννη θα μπορούν να υψώσουν ελληνική σημαία και πλοία που έχουν μόνο έξι έλληνες ναυτικούς στο πλήρωμά τους. Και σ' ανώτερα, κύριε υπουργέ. Άξιος ο μισθός σας!

- Σοκ έχει προκαλέσει στην Κύπρο η πρόταση της Marfin για εξαγορά της Κύπρου. Φοβούνται στη μεγαλόνησο ότι σε λίγο δεν πρόκειται να έχουν υπό τον έλεγχό τους κανένα σοβαρό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα! Και δεν τους είναι καθόλου ευχάριστο!

ΤΕΤΑΡΤΗ 17.1.2007

- Νέο συλλαλητήριο κατά της αναθεώρησης του άρθρου 16 και του νέου νόμου πλαίσιο για τα πανεπιστήμια που ετοιμάζεται να κατεβάσει η κυβέρνηση. Τα γνωστά καλό-

παιδα κάνουν την Αθήνα και πάλι γης μαδιάμ, αλλά οι αστυνομικοί, όντας άκρως ευγενικοί μαζί τους, δεν συλλαμβάνουν κανέναν. Δικαιολογούνται ότι δεν τους επιτρέπεται να προβούν σε συλλήψεις λόγω πανεπιστημιακού ασύλου. Τώρα, γιατί στη Φιλελλήνων ισχύει το πανεπιστημιακό άσυλο, ούτε αυτοί μπορούν να μας εξηγήσουν. Ρε, μπας και είναι δικοί τους;

- Αρχίζει η συζήτηση για την αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος για τα δάση. Απόλυτη η διαφωνία όλων των υπόλοιπων πολιτικών παρατάξεων με τις επιλογές της κυβέρνησης, που επιθυμεί να κάνει την Ελλάδα μια απέραντη «Λούτσα».

ΠΕΜΠΤΗ 18.1.2007

- Οι τιμές του πετρελαίου σπάνε το ψυχολογικό όριο των 50 δολαρίων και κλείνουν στα 49,90 δολάρια. Εδώ, όμως, συμβαίνουν περίεργα πράγματα! Όταν οι τιμές του πετρελαίου ανεβαίνουν, η βενζίνη εκτινάσσεται. Όταν οι τιμές πέφτουν, η βενζίνη παραμένει σταθερά στα ύψη. Κάτι δεν πάει καλά!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 19.1.2007

- Επίθεση σε όλα τα μέτωπα συντηρητικών του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, καθώς και πανεπιστημιακών, κατά του ασύλου με αφορμή τα επεισόδια της Τετάρτης. Είναι τέτοια η μανία τους, που ο πρόεδρος του Πολυτεχνείου Κρήτης μίλησε για πώληση ναρκωτικών στο Μετσόβειο. Κάτι που διέψευσε με ανακοίνωσή της η πρωταρεία του ΕΜΠ. Έτσι τα μαθαίνουν τα παιδιά να σκέφτονται κάτω στην Κρήτη;

- Δολοφονείται στην Τουρκία ο δημοσιογράφος Χραντ Ντινκ. Ο Ντινκ είχε μιλήσει πολλές φορές από την εφημερίδα του για τη γενοκτονία των Αρμενίων και είχε απειλη-

Χάος την Τρίτη 23 Ιανουαρίου στη Βηρυτό. Η γενική απεργία που κήρυξε η Χεσμπολά σημείωσε απόλυτη επιτυχία. Έτσι, για να βλέπουν κάποιοι ποιος έχει το πάνω χέρι!

θεί από εθνικιστές. Τελικά πέτυχαν τον στόχο τους.

ΣΑΒΒΑΤΟ 20.1.2007

- Συνεχίζει η κυβέρνηση την επίθεσή της κατά του πανεπιστημιακού ασύλου, επαναφέροντας τις επίμαχες διατάξεις του νόμου πλαίσιο που θα καταθέσει μέσα στην άνοιξη. «Διάλογος τέλος», λέει ο κ. Ρουσόπουλος, ενώ φαίνεται ότι στα σχέδια της κυβέρνησης είναι εκλογές με πρόσημα την Παιδεία. Για να δούμε!

ΚΥΡΙΑΚΗ 21.1.2007

- Τρόμος! Σε δημοσκοπήση της VPRC, που δημοσιεύει η Καθημερινή, το 61% των πολιτών συμφωνεί με την τηλεοπτική αστυνόμευση του δημόσιου χώρου. Με άλματα συντηρητικοποιείται η ελληνική κοινωνία! Ελπίζουμε να σταματήσουν τα φαινόμενα αυτά. Και η Αριστερά θα πρέπει να ενεργοποιηθεί άμεσα!

ΔΕΥΤΕΡΑ 22.1.2007

- Δεν έχει βεντέτα με τους αντιεξουσιαστές η ΕΛΑΣ, δήλωσε ο αρχηγός της. Γιατί; Αν είχε, θα το έλεγε;

ΤΡΙΤΗ 23.1.2007

- Εξώδικο του υπουργού Πολιτισμού Γ. Βουλγαράκη στον οίκο δημοπρασιών Κρίστις, με το οποίο ζητάει να αποσυρθούν από τη δημοπρασία τα οικογενειακά κειμήλια του βασιλιά Γεωργίου Α' της Ελλάδας. Πρόκειται για ορι-

σμένα από τα αντικείμενα που αφάιρεσε από το Τατόι ο Γκλύξμπουργκ το 1991 επί κυβερνήσεως Μητσοτάκη.

- Η Air CIA έκανε πολλές στάσεις στον δρόμο προς το Γκουαντάναμο σε Ελλάδα και Κύπρο, σύμφωνα με πόρισμα επιτροπής του Ευρωπαϊκού βουλίου. Ελπίζω οι κυβερνήσεις ΝΔ και ΠΑΣΟΚ να μην μας πουν ότι δεν ήξεραν τίποτα για τις μεταφορές υπόπτων, γιατί μπορούν και να παραιτηθούν.

ΤΕΤΑΡΤΗ 24.1.2007

- Νέο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο ενάντια στην αναθεώρηση του άρθρου 16 και στο νέο νόμο πλαίσιο για τα πανεπιστήμια που θέλει να φέρει η κυβέρνηση.

- Απορρίπτουν το εξώδικο του υπουργού Πολιτισμού οι Κρίστις και διαμηνύουν ότι θα προχωρήσουν κανονικά στη δημοπρασία. Στο μεταξύ, μπάχαλο στη Νέα Δημοκρατία, καθώς μερίδα φιλοβασιλικών του κόμματος βάλλει κατά Βουλγαράκη, με το πρόσχημα ότι εκθέτει τη χώρα, τον Μητσοτάκη και τον τέως.

- Ακούσαμε στα κανάλια ότι ο «Επαναστατικός Αγώνας» έστειλε προκήρυξη στο Ποινίκι με την οποία αναλαμβάνει την ευθύνη για την εκτόξευση της ρουκέτας στην αμερικανική πρεσβεία. Θα την διαβάσουμε αύριο.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ'
Ο ΕΝΑΣΥΛΩ

Νέες σοβαρές κατηγορίες για την Επιτροπή Ανταγωνισμού

του Θ. Γεωργαντέα

Την κατηγορία ότι προστατεύουν μεγάλα οικονομικά συμφέροντα αντιμετωπίζουν, ύστερα από μπαράζ δημοσιευμάτων στον Τύπο, ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Αλογοσκούφης, ο υπουργός Ανάπτυξης κ. Σιούφας, ο υφυπουργός Ανάπτυξης κ. Παπαθανασίου και ο πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού Σ. Ζησιμόπουλος. Το σημερινό αποκλειστικό ρεπορτάζ του Αντί αποκαλύπτει εξάλλου ότι, για το υπουργείο Ανάπτυξης τουλάχιστον, μένουν κενό γράμμα οι κεραυνοί του πρωθυπουργού κατά των διαπλεκομένων. Η διαπλοκή φαίνεται πως είναι διαχρονική στη Μεσογείων.

Τα ερμητικά κλειστά στόματα άρχισαν να ομιλούν. Και λένε πολλά, που φέρνουν σε πολύ δύσκολη θέση την κυβέρνηση. Παράδειγμα, ο ένας εκ των πρωταγωνιστών του «σκανδάλου των κουμπάρων» και πρώην γενικός διευθυντής της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ο Π. Αδαμόπουλος, ο «αδάμας», όπως τον είχε χαρακτηρίσει ο κ. Σιούφας. Άνοιξε δειλά –προς το παρόν– το στόμα του και άφησε να εννοηθεί ότι η Επιτροπή ήταν στόχος ωμών κυβερνητικών παρεμβάσεων, προκειμένου να θαφτούν εκθέσεις για καραμπινάτες παραβιάσεις του νόμου περί ανταγωνισμού και καρτέλ από μεγάλα επιχειρηματικά συμφέροντα. Όπως είναι γνωστό, οι τρεις πρωταγωνιστές του «σκανδάλου της ΜΕΒΓΑΛ» που συγκλόνισε πρόσφατα την κυβέρνηση, ο Π. Αδαμόπουλος, ο εκ Θεσσαλονίκης «κουμπάρος» Πανάγος Αναγνωστόπουλος και ο Κ. Κωνσταντινίδης, αφέθησαν ελεύθεροι έως ότου εκδικαστεί η υπόθεσή τους. Το Σεπτέμβριο του 2006, όταν συνελήφθησαν με την κατηγορία του εκβιασμού εις βάρος της ΜΕΒΓΑΛ, θύελλα δημοσιευμάτων συνέδεαν την υπόθεση κυρίως με τον κ. Παπαθανασίου και τον υπουργό Εργασίας κ. Σ. Τσιτουρίδη. Τώρα η εικόνα αρχίζει να αλλάζει προς το χειρότερο.

Άπαντες οι κατηγορούμενοι διατείνονται ότι είναι «θύματα επιχειρηματικού πολέμου» και ότι το σκάνδαλο δεν είναι παρά μια «σκευωρία των καρτέλ», προκειμένου να πληγεί το κύρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού και έτσι να σταματήσει κάθε έρευνα, η οποία θα είχε ως στόχο τα μεγάλα οικονομικά

Το εμπιστευτικό ενημερωτικό σημείωμα από τις 3 Ιουνίου 2005.

συμφέροντα. Βεβαίως, ουδείς εξ αυτών έχει διευκρινίσει επαρκώς μέχρι τώρα πώς και γιατί βρέθηκαν 200 χιλιάδες ευρώ, προσημειωμένα χαρτονομίσματα, στην κατοχή του κουμπάρου του Αδαμόπουλου, του Κωνσταντινίδη. Η ΜΕΒΓΑΛ υποστηρίζει ότι αυτά θα πήγαιναν για να διαγραφεί το πρόστιμο που θα της επιβαλλόταν για καρτέλ. Ο Αδαμόπουλος, όμως, απαντά, με συνέντευξή του στο *Πρώτο Θέμα*, ότι, αντίθετα, η εταιρεία θα έμπαινε σε πρόγραμμα προστασίας –δηλαδή θα κατέδιδε το «καρτέλ των γαλατάδων»– και έτσι θα απαλλασσόταν. Όπως έγραψε εξάλλου την Κυριακή το *Έθνος*, «επιχειρήθηκε να διαμορφωθούν παρασκηνιακά οι τιμές στην αγορά από επιχειρηματικούς κλάδους, όπως οι γαλακτοβιομηχανίες, οι τράπεζες, οι τσιμεντοβιομηχανίες, η εμπορία ανταλλακτικών αυτοκινήτων, τα διυλιστήρια και οι εταιρείες εμπορίας καυσίμων, τα ξενόγλωσσα βιβλία, τα καλλυντικά, τα λιμάνια, οι φαρμακοβιομηχανίες και τα σούπερ μάρκετ».

Αναμφιβόλως κάτι πολύ σάπιο υπάρχει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Όμως αυτό δεν είναι σημερινό φαινόμενο. Διότι μπορεί ο οιοσδήποτε, για καθαρά μικροπολιτικά ή προσωπικά οφέλη, να θέλει να επιρρίψει την ευθύνη αποκλειστικά στην σημερινή κυβέρνηση, αλλά στην πραγματικότητα το «θάψιμο» των υποθέσεων στην Επιτροπή και η προστασία των μεγάλων διαπλεκομένων οικονομικών συμφερόντων είναι διαχρονικό και διακομματικό φαινόμενο.

Ένα έγγραφο που είχε στείλει στον πρόεδρο της Ε.Α. ο προϊστάμενος του Α' Τμήματος Συγκεντρώσεων, στις 3/6/2005, δείχνει το μέγεθος του προβλήματος. Ο προϊστάμενος αναφέρει τα εξής: «Σε συνέχεια του από 8/4/2005 και με αριθμό πρωτοκόλλου Ε109 ενημερωτικού μου σημειώματος και επί του θέματος συμπλήρωσης του οριστικού και προσωρινού μητρώου συγκεντρώσεων, σας γνωρίζω ότι από σχετικό έλεγχο που διενεργήθηκε από το Τμήμα, διαπιστώθηκε ότι για τους κατωτέρω αριθμούς πρωτοκόλλου που αναφέρονται ως γνωστοποιήσεις συγκεντρώσεων 4β δεν υπάρχει μέχρι σήμερα έκδοση σχετικής απόφασης της Ε.Α., ούτε έκδοση σχετικής πράξης προέδρου για την θέση αυτών στο αρχείο της υπηρεσίας. Οι υποθέσεις αυτές δεν παρεδό-

Σε συνέχεια του από 8/4/2005 και με αριθ. Πρωτ. Ε 109 ενημερωτικού μου σημειώματος και επί του θέματος συμπλήρωσης του Οριστικού και Προσωρινού Μητρώου Συγκεντρώσεων το οποίο περιήλθε στην ευθύνη του Τμήματος Α' Συγκεντρώσεων την 30η Μαρτίου 2005 (συμπληρωμένο μέχρι το τέλος Μαΐου 2003), σας γνωρίζω ότι από τον σχετικό έλεγχο που διενεργήθηκε από το Τμήμα σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα διαπιστώθηκε ότι για τους κατωτέρω αριθμούς πρωτοκόλλου που αναφέρονται ως γνωστοποιήσεις συγκεντρώσεων 4β, δεν υπάρχει μέχρι σήμερα έκδοση σχετικής Απόφασης της Ε.Α. ούτε έκδοση σχετικής Πράξης Προέδρου για την θέση αυτών στο αρχείο της υπηρεσίας. Οι υποθέσεις αυτές δεν παρεδόθησαν στο Τμήμα κατά την ανάληψή της ευθύνης του Τμήματος Συγκεντρώσεων την 17η Δεκεμβρίου 2003 από εμένα. Τέλος στο γενικό πρωτόκολλο της υπηρεσίας οι αριθμοί αυτοί παραμένουν ακόμη ανοικτοί.

Οι αριθμοί πρωτ. καθώς και οι εμπλεκόμενες εταιρείες είναι οι ακόλουθες:

- 1) 444 18/2/2000 ΙΜΑΚΟ/ΔΟΛ
- 2) 445 18/2/2000 ΙΜΑΚΟ/ΔΟΛ
- 3) 910 27/4/2000 ΔΟΛ DIGITAL/ΦΑΙΣΤΟΣ
- 4) 404 2/2/2001 IRIS AEBE/ΕΛΒΑΛ Α.Ε
- 5) 1792 19/5/2003 REPEG HOLDINGS/ EFG EUROBANK PROPERTIES
- 6) 2170 19/6/2003 Δεν αναφέρονται στοιχεία επι/σεων

Επίσης όπως και σε άλλα ενημερωτικά σας έχω γνωρίσει εκκρεμεί στο Τμήμα ως παλαιά υπόθεση και δεν έχει συνταχθεί σχετική εισήγηση ακόμη λόγω δυσχερείων στην συλλογή στοιχείων για το μερίδιο της σχετικής αγοράς η υπόθεση INGLOU/ΦΙΛΙΠΠΟΥ με αριθ. Πρωτ. 1808/27/6/2001.

Τέλος εκκρεμούν στην υπηρεσία (εξ όσων γνωρίζω) οι κατωτέρω γνωστοποιήσεις συγκεντρώσεων 4β:

- 1) 928 4-5-2000 REDS (κοινή εταιρεία)
- 2) 448 11/2/2002 ΟΔΩΝ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ/ΑΛΑΜΑΝΗΣ/ΑΛΦΑ ΑΛΦΑ
- 3) 507 14/2/2002 ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ/ΜΟΧΛΟΣ
- 4) 2571 5/8/2002 ΑΤΛΑΝΤΙΚ/ΑΡΙΣΤΑ
- 5) 3891 3/11/2003 REGAL PETROLEUM/PLC

Παρακαλώ για τις δικές οδηγίες καθώς και σχετική πληρυσύση επί των ανωτέρω υποθέσεων (ενδεχομένως κάποιες από αυτές να έχουν χαρακτηριστεί συμπράξεις) ώστε να καταστεί δυνατή η συμπλήρωση του ΙΙρωτογενούς και Οριστικού Μητρώου Συγκεντρώσεων.

Αθήνα 3/6/2005

Ο Προϊστάμενος Α' Τμήματος Συγκεντρώσεων

θησαν στο Τμήμα κατά την ανάληψη της ευθύνης του Τμήματος Συγκεντρώσεων την 17η Δεκεμβρίου 2003. Τέλος, στο γενικό πρωτόκολλο της υπηρεσίας οι αριθμοί αυτοί είναι ακόμα ανοικτοί».

Στη συνέχεια αναφέρει τις εξής υποθέσεις:

1. 18/2/2000. Ιμακο / ΔΟΛ.
2. 27/4/2000. ΔΟΛ Digital / Φαιστός.
3. 2/2/2001. Iris AEBE / ΕΛΒΑΛ ΑΕ.
4. 19/5/2003. Repeg Holdings / EFG Eurobank Properties.

«Επίσης», προσθέτει, «όπως και σε άλλα ενημερωτικά σάς έχω γνωρίσει, εκκρεμεί στο τμήμα ως παλαιά υπόθεση και δεν έχει συνταχθεί σχετική εισήγηση ακόμη, λόγω δυσχερειών στη συλλογή στοιχείων για το μερίδιο της σχετικής αγοράς, η υπόθεση Inglou / Φιλίππου, με αριθμό πρωτοκόλλου 1808/27/6/2001. Τέλος, εκκρεμούν στην υπηρεσία (εξ όσων γνωρίζω) οι κατωτέρω γνωστοποιήσεις συγκεντρώσεων 4β:

1. 4/5/2000. Reds.
2. 11/2/2002. Οδών και Οδοστρωμάτων / Αλαμανής / Άλφα Άλφα.
3. 14/2/2002. Ολυμπιακή Τεχνική / Μοχλός.
4. 5/8/2002. Ατλάντικ / Άριστα.
5. 3/11/2003. Regal Petroleum / PLC.

Σε άλλο σχετικό σημείωμα προς τον πρόεδρο της Ε.Α., στις 7/10/2004, αναφέρεται: «Κατόπιν αιτήματός σας, σας γνωρίζω κατωτέρω τις εκκρεμείς εισηγήσεις που είχαν παραδοθεί από εμένα στην κ. διευθύντρια μέχρι τις 17/2/2003, οπότε εκτελούσα καθήκοντα προϊσταμένου Α' και Β' τμήματος συμπράξεων και δεν έχουν εισαχθεί μέχρι σήμερα στην Ε.Α.:

1. 28/3/2002. Εισήγηση, κατόπιν πολλαπλών αναφορών του ΥΠΑΝ για το θέμα των ενδεικτικών τιμών στα εμφιαλωμένα νερά, κατά της εταιρείας PEPSICO.
2. 17/4/2002. Εισήγηση επί αιτήματος αρνητικής πιστοποίησης των εταιρειών ΣΟΛ / Ernst & Young.
3. 11/7/2002. Εισήγηση επί της καταγγελίας Κουρκούλου κατά Luxottica.
4. 22/4/2003. Εισήγηση επί της καταγγελίας Novafarm κατά Astrazenka.
5. 17/6/2003. Εισήγηση επί καταγγελίας Video Seven κατά Audio Visual.
6. 24/6/2003. Εισήγηση επί της καταγγελίας από ομάδα χονδρεμπόρων κατά της εταιρείας Αθανασίου.

Τέλος, έχουν παραδοθεί 20 τουλάχιστον υποθέσεις για αρχείο, απευθείας από την γραμματεία ή μέσω της διαδικασίας 11α, για την τύχη των οποίων δεν γνωρίζω πλέον τίποτε».

Τα στοιχεία που δημοσιοποιούμε σήμερα αποκαλύπτουν τη διαχρονικότητα της διαπλοκής στο υπουργείο Ανάπτυξης. Όπως φαίνεται από τα έγγραφα, κάποιες υποθέσεις εκκρεμούσαν από το 2000, όταν δηλαδή στην κυβέρνηση ήταν το ΠΑΣΟΚ. Άλλα όμως συντάχθηκαν το 2005 και 2004, όταν στην κυβέρνηση ήταν η ΝΔ. Είναι πασιφανές ότι οι οποιεσ-

δήποτε ευθύνες υπάρχουν βαρύνουν και τους δύο. Για μία ακόμα φορά, λοιπόν, τα δύο μεγάλα κόμματα της εξουσίας επιβεβαιώνουν ότι –τουλάχιστον– υποκύπτουν στις επιθυμίες των ισχυρών επιχειρηματικών συμφερόντων. Οι υποθέσεις που καταγράφονται θάφτηκαν επί ΠΑΣΟΚ, θάφτηκαν και επί ΝΔ. Το μοναδικό ερώτημα που απομένει είναι αν πρόκειται για «παραλείψεις» εντός της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή για κάτι σοβαρότερο και πολύ πιο μεγάλο; Και αν συμβαίνει το δεύτερο, ποιος ευθύνεται για το γεγονός ότι τόσο σοβαρές υποθέσεις, που αφορούν πανίσχυρα πρόσωπα του οικονομικού και εκδοτικού κατεστημένου της χώρας μας, είναι άγνωστο ποιος τις έχει και πού βρίσκονται επί τέσσερα και πέντε χρόνια;

Να σημειωθεί πως η Επιτροπή Ανταγωνισμού άρχισε να λειτουργεί ουσιαστικά επί Άκη Τσοχατζόπουλου στη θέση του υπουργού Ανάπτυξης. Το 2003, ο ίδιος διόρισε τον κ. Σ. Ζησιμόπουλο, πρόεδρο της Ε.Α. Προηγουμένως ο Ζησιμόπουλος ήταν Πρόεδρος της Ρυθμιστικής Αρχής Θαλασσίων Ενδομεταφορών, δηλαδή στην ακτοπλοία, όπου επίσης υπάρχουν πολλές καταγγελίες ότι οργιάζουν τα καρτέλ. Είχε επίσης διατελέσει επικεφαλής της Νομικής Υπηρεσίας του υπουργείου Εξωτερικών για κοινοτικά θέματα.

Όταν πέρυσι ανέλαβε γενικός διευθυντής της Επιτροπής ο Π. Αδαμόπουλος, άρχισε να «τρέχει» σειρά καταγγελιών για υποθέσεις καρτέλ. Ανάμεσα στις άλλες ήταν οι εξής:

1. Σαρλής / ΟΛΠ. Κατά της λεόντειας συμφωνίας που είχε κάνει η κυβέρνηση Σημίτη με την εταιρεία κοντέινερ Mediterranean Shipping Company (MSC) για το λιμάνι του Πειραιά. Σήμερα, η συγκεκριμένη εταιρεία, στην οποία κατά πληροφορίες εργάζεται στενό συγγενικό πρόσωπο του υπουργού Εθνικής Οικονομίας κ. Αλογοσκούφη, είναι μία από αυτές που διεκδικούν τον Λιμένα. Θέμα για το οποίο πρόσφατα έγινε μεγάλος θόρυβος, ιδιαίτερα μετά από απεργία των λιμενεργατών.
2. ΙΚΑ – Τράπεζες. Αφορά καταγγελία για παρασκηνιακή συνεννόηση των τραπεζών, προκειμένου να αναλάβουν με εξαιρετικά υψηλή προμήθεια την πληρωμή συντάξεων στους ασφαλισμένους του μεγαλύτερου και πολυπληθέστερου Ταμείου της χώρας.
3. BP – Shell.
4. Σιτηρά.
6. Πολυεθνικές εταιρείες φυτοφαρμάκων.
7. Καρτέλ γάλακτος.
8. Σούπερ Μάρκετ

Για τις περισσότερες από αυτές τις υποθέσεις διεξήχθησαν έρευνες, βγήκαν πορίσματα και μάλιστα καταδικαστικά. Το ενδιαφέρον είναι, όμως, ότι μετά τη σύλληψη Αδαμόπουλου οι πιο πολλές επανεξετάζονται. Εάν πράγματι ο πρώην γενικός διευθυντής της Ε.Α. δεν έκανε σωστά τη δουλειά του ή κτύπησε κάποια επιχειρηματικά συμφέροντα προκειμένου να καλύψει άλλα, ορθώς πράττει η κυβέρνηση και τις επανεξετάζει. Εάν όμως, προφασιζόμενη τη σύλληψη, επιχειρεί να «κάψει» τα πορίσματα, τότε το υπουργείο Ανάπτυξης είναι υπόλογο.

Νέες κυβερνητικές και επιχειρηματικές συγκρούσεις για τη ΔΕΗ

του Γιώργου Κορνηνού

Χοντρά παιχνίδια μεγάλων επιχειρηματικών συμφερόντων στον χρυσοφόρο ενεργειακό τομέα –και στο βάθος ιδιωτικοποίηση της ΔΕΗ– κρύβει η παραίτηση του διευθύνοντος συμβούλου της ΔΕΗ Μανιατάκη. Τα υπόλοιπα, περί απομάκρυνσής του λόγω «μείωσης των κερδών της επιχείρησης», αποτελούν απλώς προφάσεις εν αμαρτίαις! Ουσιαστική αιτία αυτής της εξέλιξης σε αυτήν τη στρατηγικής σημασίας επιχείρηση είναι οι σχεδιασμοί των επιχειρηματιών που θέλουν να γίνουν τα «ενεργειακά αφεντικά» της Ελλάδας: Μυτιληναίος, Λάτσης, Μπόμπολας, Κοπελούζος, το δίδυμο Περιστερή-Κάμπα, οι διάφοροι μεγαλοεφοπλιστάδες και σειρά άλλων μεγαλοεπιχειρηματιών.

Ο απελθών κ. Μανιατάκης

Για τα οικονομικά της επιχείρησης, τα οποία όλοι πρόσφατα ανακάλυψαν πόσο άσχημα είναι, αρκούσε μόνο μια πιο υποψιασμένη αποκωδικοποίηση των κατά καιρούς δηλώσεων του «μάντζερ Μανιατάκη», ο οποίος ανέφερε ότι για τα χάλια της ΔΕΗ φταίνε τα χαμηλά τιμολόγια και η άνοδος της τιμής του πετρελαίου. Ύποπτες δικαιολογίες, πίσω από τις οποίες κρύβονται σχέδια για αυξήσεις στα τιμολόγια του ηλεκτρικού ρεύματος.

Στο μεταξύ, όλοι οι παραπάνω επιχειρηματίες τα τελευταία χρόνια κονταροκτυπιούνται ή κλείνουν λυκοσυμμαχίες, προκειμένου να αποσπάσουν ένα κομμάτι από την τεράστια πίτα των δεκάδων δισεκατομμυρίων ευρώ που θα «γεννήσει» η χρυσοτόκος κότα της ενέργειας. Στόχος; Αγωγοί πετρελαίου και φυσικού αερίου, νέα λιγνιτικά κέντρα σε Ελλάδα και σε γειτονικές περιοχές (Βουλγαρία, Κόσοβο), καινούριοι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με λιγνίτη και φυσικό αέριο, μονάδες ηλεκτρενέργειας από εναλλακτικές πηγές (π.χ. αιολική), παραγωγή βιοκαυσίμων κ.ο.κ., όλα

βρίσκονται στο στόχαστρό τους.

Να σημειωθεί ότι από το 2004 που αναδείχθηκε η νέα κυβέρνηση, είναι η τρίτη απομάκρυνση πρωτοκλασάτου παράγοντα από τη ΔΕΗ. Το πρώτο «θύμα» του «ενεργειακού πολέμου» ήταν, προ δύο ετών, ο Γ. Παλαιοκρασσάς. Βέβαια, και για τούτον πολλά έχουν ειπωθεί, όπως ότι «προωθούσε συμφέροντα». Ανεξαρτήτως αυτού όμως, όταν ο ίδιος ένωσε ότι ήταν πλέον λίγα τα ψωμιά του στη θέση του προέδρου της ΔΕΗ, έβγαλε πολλά άπλυτα στη φόρα. Επιτέθηκε ανοικτά κατά των Σιούφα και Στεφάνου, καταγγέλλοντάς τους για παρεμβάσεις και διαπλοκή. Γεγονός που δεν καλοείδε ο Καραμανλής, ο οποίος και στήριξε τον υπουργό Ανάπτυξης και άδειασε ωμά τον Παλαιοκρασσά.

Ο κ. Παλαιοκρασσάς είχε τότε στραφεί και εναντίον της νέας ηγεσίας της ΔΕΗ, αναφέροντας ότι «ο κ. Μανιατάκης, που επέλεξε το υπουργείο ως διάδοχο του κ. Νέζη (σ.σ. τοποθετήθηκε επί ΠΑΣΟΚ), είναι πρώην εργοδότης, κουμπάρος και προσωπικός φίλος του Ν. Στεφάνου, ενώ ο κ. Κυριακόπουλος, που επελέγη ως αντικαταστάτης μου, είναι συνταξιούχος

στέλεχος της ALPHA BANK και στενός φίλος του κ. Μανιατάκη». Όπως είναι γνωστό, ο Μανιατάκης ήλεγχε την ICAP, στην οποία στέλεχος ήταν και ο κ. Στεφάνου. Κατά πληροφορίες, τον Νέζη (στέλεχος σήμερα του ΔΟΛ), όσο έμεινε επί κυβέρνησης ΝΔ στη θέση του διευθύνοντα συμβούλου της ΔΕΗ, τον στήριξαν οι Στεφάνου και Αλογοσκούφης.

Ο Παλαιοκρασσάς επίσης, εμμέσως πλην σαφώς, κατηγόρησε τη διοίκηση Νέζη για σχέσεις με συμφέροντα. Μίλησε ακόμα για «διαπλοκή στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας που ενεργεί ως άτυπος και αφανής μηχανισμός προώθησης οικονομικών συμφερόντων ορισμένων επιχειρηματιών, με τη συνεργασία κρατικών παραγόντων και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης», ενώ τα έχωσε ανοικτά στον ΔΟΛ και τον Ψυχάρη, καταγγέλλοντας σχέσεις Νέζη – Συγκροτήματος. Το εντυπωσιακό είναι ότι πέρυσι, στην αρχή του Σεπτεμβρίου, ανακοινώθηκε ότι ο κ. Στέργιος Νέζης αναλαμβάνει γενικός διευθυντής του επιχειρηματικού κέντρου (μονάδα θυγατρικών εταιρειών ΜΜΕ και γραφείο κυκλοφορίας) του ΔΟΛ. Έχει άραγε αυτό σχέση με το ότι τα δύο «όργανα» του ΔΟΛ (Βήμα, Νέα) σιωπούσαν επί ΠΑΣΟΚ και δεν έγραφαν τίποτε για την κατάντια στην οποία είχε οδηγήσει η τότε διοίκησή της τη ΔΕΗ; Και μιας και το θέμα του «καρτέλ γάλακτος» βρίσκεται στη δημοσιότητα το τελευταίο διάστημα, να θυμίσουμε ότι ο Νέζης, προτού πάει στο

Συγκρότημα, ήταν αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της Vivartia (ΔΕΛΤΑ κλπ).

Αξίζει, όμως, να σημειωθεί ότι τις καταγγελίες Παλαιοκρασσά υιοθετεί και πάλι η κυβερνητική Καθημερινή σε ένα άρθρο της περασμένης Κυριακής, άκρως ενδεικτικό των μαχαιριών που έχουν βγει μέσα στην κυβέρνηση. Το άρθρο υπογράφει ο γνωστός και μη εξαιρετέος κ. Νικολάου, ευνοούμενος σήμερα του κ. Αλογοσκούφη, και πρώην σημαίνον στέλεχος του ΔΟΛ. Γράφει μεταξύ άλλων ο κ. Νικολάου: «Με εντολή του πρωθυπουργού αναμειγνύεται στην υπόθεση της εξεύρεσης του νέου μάντζερ ο υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. Γ. Αλογοσκούφης, ο οποίος έχει σαφή θέση ότι στη ΔΕΗ πρέπει να αναλάβει διευθύνων σύμβουλος ένας

επιτυχημένος μάντζερ του ιδιωτικού τομέα. Ένα στέλεχος, δηλαδή, που να έχει διοικήσει επιτυχώς μια μεγάλη επιχείρηση».

Μας λέει, δηλαδή, η Καθημερινή χωρίς περιφράσεις ότι, στην κόντρα Αλογοσκούφη – Σιούφα, ο πρωθυπουργός παίρνει το μέρος του πρώτου, και συνεχίζει: «Ο κ. Σιούφας άρχισε να συνειδητοποιεί ότι οι ανεπιτυχείς επιλογές του γενικού του γραμματέα κ. Ν. Στεφάνου άρχισαν ήδη να έχουν βαρύτατο πολιτικό κόστος για τον ίδιο και να παίρνει αποστάσεις. Η εκπαραθύρωση πράγματι του έως προχθές διευθύνοντος συμβούλου της ΔΕΗ κ. Μανιατάκη είναι η πέμπτη μεταβολή προσώπου στον ευαίσθητο χώρο της ενέργειας, που γίνεται με πρωτοβουλία του γενικού γραμματέα και με την ανοχή του κ. Δημ.

Σιούφα. Ο κ. Ν. Στεφάνου, που ανδρώθηκε πολιτικά πλάι στον κ. Ιωάν. Παλαιοκρασσά, όταν ο τελευταίος ήταν υπουργός Οικονομικών την περίοδο 1990-1993, αντάμειψε τον ευεργέτη του με μια ανήκουστη υπονόμευση, που τον ανάγκασε σε παραίτηση τον Δεκέμβριο του 2005. Ένας έντιμος πολιτικός με τεράστιο ηθικό κύρος και θεματοφύλακας των συμφερόντων της ΔΕΗ, που πολιορκείτο από τα διαπλεκόμενα συμφέροντα για προμήθειες κλπ, αναγκάστηκε να παραιτηθεί».

Θα περίμενε κανείς ότι όλα αυτά δεν συμβαίνουν επί κυβέρνησης Καραμανλή. Γιατί σε εμάς τουλάχιστον θυμίζουν τις καλύτερες ημέρες του ΠΑΣΟΚ. Τόσο γρήγορα ξέχασαν, λοιπόν, τις προεκλογικές διακηρύξεις τους;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΛΕΟΠΟΛΔ ΜΙΓΕΟΤΤΕ

Καθηγητής Πανεπιστημίου

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

από την αρχαϊκή περίοδο μέχρι τους πρώιμους αυτοκρατορικούς χρόνους

Μετάφραση – επιμέλεια Μανόλης Παπαθωμόπουλος, καθηγητής της Πανεπιστημίου. Σχ. 8°, σελ. 219 με πρόλογο του συγγραφέα για ελληνική έκδοση και τρεις χάρτες εκτός κειμένου

Ο συγγραφέας εξετάζει και αναλύει τις οικονομικές συνθήκες μιας περίπου χιλιετίας στις αρχαίες ελληνικές πόλεις. Εξετάζονται το γεωγραφικό περιβάλλον, η οικονομία και η εργασία, η πόλη και η ύπαιθρος, φορολογία και δημόσιες

δαπάνες, το νόμισμα (κοπή και νομοθεσία), οι αγροτικές εργασίες και τα αγροτικά προϊόντα, οι καλλιέργειες, κτηνοτροφία και μελισσοκομία, κυνήγι και αλιεία, το σύστημα ιδιοκτησίας και εκμετάλλευσης, η χωροταξία και η κατοχή του χώρου, τα ορυχεία του Λαυρίου στα μέσα του 4ου αιώνα π.Χ., οι όροι των συναλλαγών, ο κόσμος των επιχειρήσεων, οι δημόσιες παρεμβάσεις. Ο L. Migeotte προσπάθησε να σκιαγραφήσει την εξέλιξη της παραγωγής και των συναλλαγών που φαίνεται να συνδέθηκαν πριν απ' όλα με τις πολιτικές αλλαγές και αναστατώσεις εκείνης της περιόδου.

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ**
Από το 1960

Προσφορά στον Πολιτισμό και στην Παιδεία
Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210.36.27.318
www.papadimasbooks.gr • papadimas@atp.gr

Ποιος έχει ανάγκη από την κοινωνία της επιτήρησης;

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Η «αναζωπύρωση της βεντέτας ΕΛΑΣ–αναρχικών» αποτέλεσε τις τελευταίες αυτές ημέρες το βασικό θέμα των ΜΜΕ, τόσο στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων όσο και στα τηλεπαράθυρα των δελτίων ειδήσεων των ιδιωτικών και κρατικών καναλιών. Ας αφήσουμε κατά μέρος το ότι –από όλα σχεδόν τα μέσα– παρέμεινε ασχολίαστο ότι μια δημόσια κρατική υπηρεσία, όπως η αστυνομία, οι υπάλληλοι της οποίας πληρώνονται από τους φόρους των πολιτών, εμφανίζεται να έχει ανοίξει «βεντέτα» με μία ομάδα πολιτών, όπως είναι οι αναρχικοί (ή έστω ένα σεβαστό κομμάτι τους). Έτσι κι αλλιώς, στην Ελλάδα ο μόνος φόρος που ποτέ δεν πληρώσαμε είναι ο φόρος στον ρεπουμπλικανικό (με την πολιτειακή έννοια) ορθολογισμό. Και ας κοιτάξουμε λίγο πιο μέσα σε τί συνίσταται ακριβώς αυτή η περίφημη «βεντέτα».

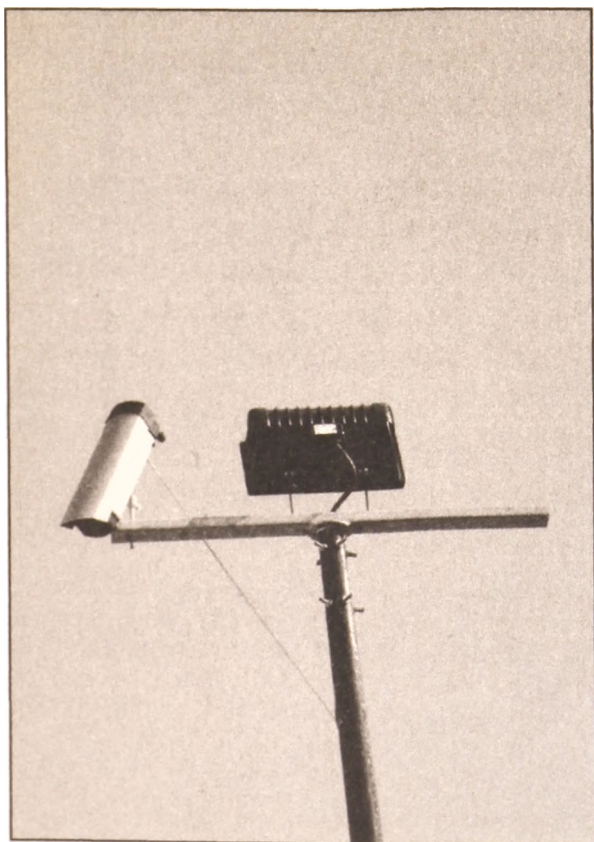
Η ελληνική αστυνομία άνοιξε τη «βεντέτα» της με τα Εξάρχεια ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80, όταν κατά έναν μαγικό τρόπο διοχετεύθηκε στην περριοχή όλη η ποσότητα της –πρωτοεμφανιζόμενης τότε στην Ελλάδα– ηρωί-

νης. Οι αναρχικοί αντέδρασαν δυναμικά και κυνήγησαν ανελέητα τους εμπόρους ναρκωτικών, οι οποίοι έτυχαν της εξίσου δυναμικής και ανελέητης προστασίας των αστυνομικών δυνάμεων. Το αμφίδρομο και εναλλασσόμενο αυτό κυνηγητό –σπανιότατα απαλλαγμένο από σκηνές εκπληκτικής βίας– είχε τελικά ορισμένα πολύ απτά αποτελέσματα. Ένα από τα πιο άμεσα ήταν το πλέον χαρακτηριστικό αναρχικό σύνθημα στην Ελλάδα, το κλασικό «Οι μπάτσοι πουλάνε την ηρωίνη». Ένα άλλο, πιο ουσιαστικό, ήταν η μετατροπή τελικά του αναρχικού χώρου στην Ελλάδα από χώρο πολιτικής έκφρασης με κοινωνικά χαρακτηριστικά σε χώρο αυτοαναφορικών συγκρούσεων. Ελάχιστα μετριοπαθές στις μορφές δράσης του, το αναρχικό κίνημα, σε όλον τον κόσμο, επιχειρεί να συνδεθεί και να οξύνει κοινωνικές συγκρούσεις. Στην Ελλάδα, αντίθετα, η δράση του εξαντλείται συχνά στην υπεράσπιση του «οίκου» του. Το μεγαλύτερο μέρος της ριζοσπαστικής δράσης πολλών αναρχικών στην Ελλάδα συντελείται στο όνομα της αλληλεγγύης σε διωκόμε-

νους αναρχικούς, οι οποίοι κατά κανόνα έχουν διωχθεί για παλαιότερη ριζοσπαστική δράση τους στο όνομα της αλληλεγγύης σε άλλους διωκόμενους αναρχικούς. Αυτός ο φαύλος κύκλος καταδεικνύει και την σχετική επιτυχία της αστυνομίας ως μηχανισμού καταστολής: ένας κοινωνικός χώρος μετατράπηκε σε γκέτο και ως τέτοιο χρησιμοποιείται κατά το δοκούν σε ρόλο κοινωνικού σκιάχτρου, ανάλογα με τις κατά καιρούς σκοπιμότητες. Συμπέρασμα πρώτο λοιπόν: Ας είμαστε όσο γίνεται κακόπιστοι με τα σενάρια της αστυνομίας.

Η ΑΣΦΥΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Τα γεγονότα των τελευταίων εβδομάδων είναι χαρακτηριστικά της ευφορίας που αισθάνεται η αστυνομία μέσα σε αυτόν τον φαύλο κύκλο. Η όξυνση της καταστολής οδήγησε σε όξυνση των συγκρουσιακών διαθέσεων κάποιων κομματιών των Εξαρχείων, και αυτή η τελευταία χρησιμοποιείται τώρα ως επιχείρημα για νέα όξυνση της καταστολής. Και ασφαλώς, όχι αποκλειστικά ενάντια στους εξεγερμένους αναρχικούς (που άλλωστε –κατά πώς σκούζουν στα κανάλια δηλωμένοι και συγκαλυμμένοι ακροδεξιόι– «παραμένουν ασύλληπτοι»), αλλά ενάντια στο σύνολο της κοινωνίας και των δικαιωμάτων της. Μέσα σε μία εβδομάδα, με αφορμή τα επεισόδια στα Εξάρχεια, τέθηκαν εν τηλεοπτικό αμφιβόλω η χρησιμότητα (ή έστω «τα όρια») του πανεπιστημιακού ασύλου, η νομιμοποίηση του δικαιώματος να περπατάς στο δρόμο χωρίς να παρακολουθείσαι από κάμερες, η δυνατότητα πολιτικών κομμάτων να υπάρχουν χωρίς να κάνουν δηλώσεις νομιμοφροσύνης προς το υπουργείο Δημόσιας Τάξης, η ελευ-

θερία των πολιτών να διαδηλώνουν (ου μην και να περπατάνε στον δρόμο) χωρίς την ασφυκτική «προστασία» των μονάδων καταστολής και μερικά ακόμη από τα δημοκρατικά αυτονόητα.

Εντελώς συμπτωματικά, η συζήτηση αυτή εκτόπισε από τον δημόσιο διάλογο το πραγματικό γεγονός ότι στην ελληνική εκπαίδευση συντελείται μια αλλαγή –συνταγματική τε και πολιτική– η οποία τυγχάνει της αποδοκιμασίας της μεγάλης πλειονότητας της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ακόμα περισσότερο, η συζήτηση αυτή μοιάζει να προωθεί με το ζόρι την αλλαγή αυτή, και μάλιστα την όξυνσή της. Αντί να μιλάμε για τα όρια της επιχειρηματικότητας και της ιδιωτικοποίησης στα πανεπιστήμια, βρεθήκαμε να μιλάμε για τα όρια του πανεπιστημιακού ασύλου και της δημοκρατικής ανοχής. Μη παραλείποντας μάλιστα να θέσουμε την άκρα Δεξιά σε ρόλο τιμητή της τάξης και της ασφάλειας. Δηλαδή συζητάμε για «ανθρώπινο αίμα», όπως έλεγε και ο ποιητής.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΚΑΣΙΑΣ

Είναι εξαιρετικά δύσκολο για οποιονδήποτε πολίτη παρακολουθεί την πραγματικότητα ή επιμένει να δυσπιστεί απέναντι στην εκάστοτε εκδοχή των εξουσιών –και δη των «υπηρεσιών»– να μην συνειδητοποιήσει ότι στην προκειμένη περίπτωση έχει στηθεί από το ελληνικό κράτος, σε συνέργια με τα ΜΜΕ και τους οπαδούς και εκφραστές του πολιτικού ολοκληρωτισμού, μια κοινωνική προβοκάτσια, με την κυριολεκτική έννοια του όρου. Εδώ και εβδομάδες, η αστυνομία και η κυβέρνηση κάνουν ο,τιδήποτε για να αφυπνίσουν τη βία σε ένα κομμάτι της κοινωνίας. Εγκαθιστούν ΜΑΤ στα Εξάρχεια άνευ λόγου και αιτίας, επιδίδονται σε διαγωνισμό προκλητικών δηλώσεων, πότε του πολιτικού προϊσταμένου της αστυνομίας και πότε των υπαλλήλων της, κτυπούν ανηλεώς διαδηλωτές, αφήνουν δύο απεργούς πείνας –προερχόμενους από τον αναρχικό χώρο– να πεθάνουν, χωρίς καν να συζητούν την προσωρινή αποφυλάκισή τους, έστω για ανθρωπιστικούς λόγους. Έως και αστυνομικά γκράφιτι εμφανίστηκαν εσχάτως στην Αθήνα:

τα συνθήματα «Αναρχικοί μ...πανα έρχεται κρεμάλα», «Αναρχικοί και μπολσεβίκοι αυτή η γη δε σας ανήκει» κ.ά., είναι τα αποτυπώματα που αφήνουν οι διμοιρίες των ΜΑΤ στους χώρους που επιτηρούν.

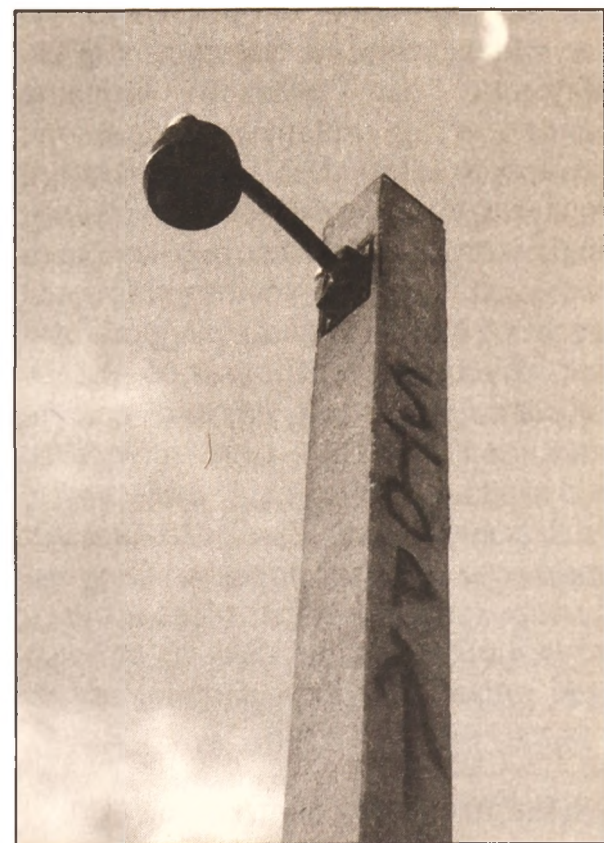
Τη σκυτάλη παίρνουν τα ΜΜΕ, τα οποία, αφού πρώτα αποδεχθούν ως έχει την αστυνομική εκδοχή (εκτός κι αν την αμφισβητήσουν ως εξαιρετικά ελευθεριακή), επιδίδονται σε «αποκαλύψεις», που άλλοτε προσεγγίζουν σε τερατωδία την Αποκάλυψη του Ιωάννη και άλλοτε σε ειλικρίνεια τα πολεμικά ανακοινωθέντα του Β' παγκοσμίου πολέμου. Έτσι, εκτός του ότι είδαμε να παρελαύνουν από τις τηλεοράσεις διάφοροι περίεργοι τύποι που κατήγγειλαν ότι τα πανεπιστήμια αποτελούν «χώρο διακίνησης ναρκωτικών» (σε αντίθεση με όλες τις κεντρικές πλατείες και τους μεγάλους δρόμους αυτής της χώρας, όπου τα ναρκωτικά δεν εμφανίζονται ποτέ), μάθαμε επίσης και ότι το πανεπιστημιακό άσυλο υπάρχει για να διασφαλίζει την ελεύθερη άσκηση του ακαδημαϊκού έργου. Δεν αποτελεί δηλαδή πολιτική κατάκτηση, αλλά απλή νομική πρόνοια προκειμένου, ως πούμε, να μην μπουκάρει η αστυνομία την ώρα της παράδοσης του μαθήματος των Γραφημάτων στο τμήμα Μαθηματικών. Από δίπλα εμφανίστηκαν και δημοσκοπήσεις που εμφανίζουν την κοινή γνώμη θετικά διακείμενη προς την ιδέα να υπάρχουν κάμερες παρακολούθησης στο δρόμο, ωσάν τα ατομικά δικαιώματα να είναι στη δημοκρατία αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ πλειοψηφιών και μειοψηφιών.

ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΦΑΝΕΣ

Είναι παραπάνω από προφανές ότι ο στόχος της κυβέρνησης είναι να εξασφαλίσει ένα πανεπιστήμιο πολιτικά ανενεργό. Διότι μόνο ένα τέτοιο πανεπιστήμιο μπορεί να δεχτεί αδιαμαρτύρητα την απόλυτη υποταγή του στις επιχειρηματικές ανάγκες και να μην θέσει ποτέ κανένα απολύτως θέμα για την ουσιαστική επιδότηση και τη βελτίωσή του. Η πίεση για την συρρίκνωση του δικαιώματος στο άσυλο σημαίνει ακριβώς αυτό. Κι είναι ένα πείραμα που δοκιμάζεται ταυτόχρονα σε όλη

την κοινωνία: κάμερες, αστυνομία, περιορισμός των διαδηλώσεων. Το δικαίωμα της πλειοψηφίας ορίζεται ως δικαίωμα στην αδράνεια. Ως δικαίωμα δηλαδή να μη διεκδικήσει κανείς και ποτέ τίποτα καλύτερο από αυτό που υπάρχει σήμερα.

Όλα αυτά δεν αποτελούν ελληνικό φαινόμενο. Ο αυταρχισμός και η κοινωνία της επιτήρησης προτείνονται σε όλον τον δυτικό κόσμο ως το νέο κοινωνικό συμβόλαιο. Η «μηδενική ανοχή» προς τους «τρομοκράτες», τους «βίαιους» και τους «αναρχικούς», αποτελεί το όχημα για να μετατραπεί η αστυνομία σε εγγυητή της κοινωνικής αρμονίας. Μην κοροϊδευόμαστε: αυτό υπήρξε ανέκαθεν το ιδεολογικό οπλοστάσιο του φασισμού (ίσως γι' αυτό σε κάθε κανάλι καλείται πλέον και ένας φασίστας για να το εξηγήσει καλύτερα). Είναι ζήτημα της ίδιας της κοινωνίας να συνειδητοποιήσει ότι ένας κόσμος με βίαια περιθώρια παραμένει προτιμότερος από έναν αστυνομικό κόσμο. Διαφορετικά θα συνεχίσουμε να πληρώνουμε την τραγική μας απομάκρυνση από όλες τις κατακτήσεις του Διαφωτισμού και του πολιτικού φιλελευθερισμού. Όπως ακριβώς την πλήρωσαν όλοι εκείνοι που ζήτησαν κεφάλια, την επομένη της πυρπόλησης του Ράιχσταγκ στη Γερμανία. Κι ως μην δυσφορούμε. Οι συγκρίσεις είναι για να γίνονται.

Εξάρχεια και αντιστάσεις στην κατάλυση του δημόσιου χώρου

του Ν. Μιτζάλη

Η περιοχή των Εξαρχείων, μετά τα τελευταία γεγονότα, επανέρχεται στο προσκήνιο από διάφορους που ηθελημένα επαναφέρουν την εικόνα του «εσωτερικού εχθρού» παρελθόντων ετών, προφανώς προς εξυπηρέτηση συγκεκριμένων πολιτικών.

Εξάρχεια: ένα τμήμα της Αθήνας, ένα κέντρο μέσα στο κέντρο, όπως έγραφε ο Χριστόφορος Σακελλαρόπουλος¹ το μακρινό 1986, ένας θύλακας αξιών θέσης με την έννοια του Roy Harrod. Μια από τις ιδιαιτερότητες της πρωτεύουσας, που χαρακτηρίζεται από την συγκέντρωση επίσημων λειτουργιών, όπως κατοικία, εργασία, εκπαίδευση, διασκέδαση, σε ένα πολύ μικρό τμήμα της. Ένας τόπος που δεν μπορεί να χαρακτηριστεί με βάση τη λειτουργία του και συνεπώς δεν μπορεί να οριστεί. Τα Εξάρχεια όμως δεν είναι μονάχα αυτό.

Ο χώρος αυτός εγγράφεται εντόνως στην διαχείριση του αστικού πλέγματος εξουσίας ήδη από την δεκαετία του '70, όταν ο λαϊκός ριζοσπαστισμός καθόριζε κοινωνικές πρακτικές που σημάδευαν μια σημαντική μερίδα της νεολαίας. Χώρος αμφισβήτησης, υπήρξε πάντα πόλος συσπείρωσης και αυθόρμητης αμφισβήτησης των σχέσεων εξουσίας –απόρροια των πολιτικών απομείωσης κοινωνικών κεκτημένων– με αποτέλεσμα να είναι ο εύκολος στόχος της κρατικής επιθετικότητας. Τα Εξάρχεια σταδιακά περιθωριοποιήθηκαν και στιγματίστηκαν ως τόπος διαφθοράς και εγκληματικότητας. «Σίγουρα στα Εξάρχεια συχνάζουν άνθρωποι που σπάνε βιτρίνες, που πίνουν, που καπνίζουν κάνα τσιγαριλίκι, που κλέβουν κάνα μήλο. Αν ψάξει κανείς θα βρει και ντήλερς. Όμως όλα αυτά δεν ορίζουν τα Εξάρχεια σαν χώρο όπου κινδυνεύει κανείς αν περπατήσει. Αλήθεια πόσο πιο αποτρόπαιο είναι το σπάσιμο ενός μπουκαλιού στην πλατεία, απ' τα

σπασίματα στα μπουζούκια;»².

Σε μια προσπάθεια αναβάθμισης των Εξαρχείων επιχειρήθηκε η ανάπτυξη τους με αμφίβολα αποτελέσματα, ενώ σήμερα επανέρχεται εντόνως η ιδέα των «επεμβάσεων» στην εν λόγω περιοχή, προκειμένου να απαλειφθεί διά παντός ο φόβος των Εξαρχείων. Η γενικότερη ανασφάλεια, αυτή είναι το κίνητρο παραχώρησης από τον μέσο πολίτη όλο και περισσότερων δικαιωμάτων του (βλέπε αποδοχή για τη χρήση κάμερας παρακολούθησης νυχθημερόν), με συνέπεια το άμεσο μέλλον να χαρακτηριστεί ίσως από μια επαναδιανομή του δημόσιου χώρου προς όφελος της ιδιωτικής κτήσης και διαχείρισης.

Οι κυριότερες αστικές υπηρεσίες θα γίνονται όλο και περισσότερο εξειδικευμένοι χώροι αποκλεισμού, με σκοπό την αποτροπή του χρήστη από το να εκδηλώσει «αντιαισθητική» ή «παρεκκλίνουσα» συμπεριφορά. Αλλά η ιδιωτικοποίηση του δημόσιου χώρου δίνει αφορμή για την δημιουργία καινούργιων διαφορών, σε μια κοινωνία μειονοτήτων μπορεί να οδηγήσει σε διαδικασίες συσσώρευσης της έννοιας του αποκλεισμού –αποδοχής. Στην Ευρώπη τα τυχαία μέρη συνεύρεσης, όπως τα παγκάκια, έχουν αρχίσει να αναιρούνται από τον δημόσιο χώρο και να θεωρούνται ως ύποπτα μέρη όπου περιθωριακά στοιχεία (όπως άστεγοι, μετανάστες, άνθρωποι χωρίς μόνιμη κατοικία, και άρα «επικίνδυνοι») μπορούν να βρουν καταφύγιο.

Οδηγούμαστε σε ένα άτυπο zoning, σε μια εποχή όπου και το παγκάκι θα έχει οδηγίες χρήσεως και όπου οι άγραφοι κανόνες του δημόσιου κοινωνικού χώρου δίνουν περιθώρια στους μηχανισμούς καταστολής και πειθαρχίας, με το άλλοθι της πολιτικής «ασφάλειας» και «πρόληψης».

Έτσι ο δημόσιος χώρος σταδιακά παύει να είναι μέρος συλλογικής συνεύρεσης, και παραμένει μονάχα χώρος συλλογικής αντίδρασης και αντίστασης. Η ελεύ-

θερη πρόσβαση είναι θεμελιώδης στο σκεπτικό του αυτοδιαχειριζόμενου δημόσιου χώρου. Η είσοδος και έξοδος από αυτόν δεν πρέπει να υπόκειται σε κανονισμούς, ούτε να έχει ένα κεντρικό σώμα επιβολής ελέγχου. Πρέπει να παραμείνει οργανωμένος περισσότερο με ατομικές ενέργειες απ' ό,τι με συλλογικούς κανόνες. Αυτό δεν σημαίνει ότι στον χώρο θα επικρατεί χάος. Ο αυτοδιαχειριζόμενος δημόσιος χώρος δίνει τη βάση για αλληλεπιδράσεις φυσικές, νοητικές και κοινωνικές. Άλλωστε, η διαλεκτική μεταξύ άτομου και δημόσιου χώρου δημιουργείται από την ελεύθερη πρόσβαση, την περιήγηση και την κίνηση.

Ο πολίτης σήμερα περισσότερο από ποτέ οφείλει να αντισταθεί στην πόλη με εμπόδια, με κωδικούς πρόσβασης, με περιορισμό στον χρόνο και στον χώρο, στην πόλη ιδιωτικοποίησης και επιτήρησης του δημόσιου χώρου –ή αλλιώς στην «θωρακισμένη πόλη». Να αντισταθεί στην έκπτωση των νοημάτων, στην καλωδίωση, στους πολέμους, στην αγοραία λογική, και να επαναδιαεκδικήσει τον χώρο της πόλης, τις πλατείες, τους εμπορικούς χώρους, τους ίδιους τους δρόμους της πόλης.

Οι αντιστάσεις σήμερα, αν και φαινομενικά δεν θέτουν σε κίνδυνο κανένα από τα συστήματα που αντιμάχονται, συγκεκριμένων χαρακτηριστικά που επαναφέρουν την πολιτική συμμετοχή.

Η αντιστασιακή δράση στις πλουραλιστικές κοινωνίες διασφαλίζει εξαιρετικά κρίσιμα πεδία κοινωνικότητας, συμμετοχής και αλληλεγγύης, με απελευθέρωση ενέργειας και απευθείας πρακτική της αλλαγής.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Χρ. Σακελλαρόπουλος, «Η ανάπτυξη των παιδων», Σχολιαστής, τχ. 39, Ιούνιος 1986, σ. 36-37.
2. Γ. Κάλλας, Α. Μαυρομμάτη, «Ένα, δύο, τρία... πολλά Εξάρχεια», Σχολιαστής, τχ. 20, Νοέμβριος 1984, σ. 33.

Ο Ν. Μιτζάλης είναι δρ. Αρχιτεκτονικής ΕΜΠ.

Ελληνικές και αραβικές τράπεζες στο κυνήγι των δις του 4ου ΚΠΣ

Παρακολουθούμε μήπως την πρώτη πράξη μιας μεγάλης ανατροπής της καθεστηκυίας τάξης στον τραπεζικό κλάδο ή ένα πυροτέχνημα, το οποίο θα σκάσει και θα αφήσει στον δρόμο τους επενδυτές που πίστεψαν σ' αυτό;

Μιλάμε βέβαια για την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου κατά 5 δις ευρώ με όψιον άλλα 10 δις της τράπεζας Marfin, η οποία ελέγχεται από κεφάλαια του αραβικού κρατιδίου του Ντουμπάι, και την εν συνεχεία πρόταση για εξαγορά της Τράπεζας Πειραιώς και της Τράπεζας Κύπρου.

Η πραγματικότητα πάντως είναι ότι, με την ανακοίνωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, πανικός επικράτησε στην τραπεζική πιάτσα Ελλάδας και Κύπρου. Τόσο που οι δύο τραπεζικοί όμιλοι με ανακοίνωσή τους χαρακτήρισαν την πρόταση μη σοβαρή. Μάλιστα η Τράπεζα Πειραιώς έκανε πρόταση εξαγοράς της ίδιας της Marfin, την οποία η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της Κύπρου θεώρησε νόμιμη. Το γεγονός αυτό αποκτά πρωταρχική σημασία, καθώς η ευρωπαϊκή νομοθεσία απαγορεύει σε μία εταιρεία την υποβολή δημόσιας προσφοράς προς άλλη εταιρεία που έχει υποβάλει δημόσια προσφορά.

Απορίες έχει προκαλέσει η εσωτερική πληροφόρηση της Πειραιώς, καθώς είναι γνωστό ότι ο κ. Βγενόπουλος της Marfin βρισκόταν σε συνομιλίες με τον κ. Αλογοσκούφη και τον υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, τους οποίους βέβαια είχε ενημερώσει για την πρόθεση της Marfin να καταθέσει δημόσια προσφορά για την Πειραιώς και την Κύπρου. Ο ελιγμός της Πειραιώς

αποτελεί αναμφισβήτητη προσπάθεια να αποφύγει, βάσει του κοινοτικού νόμου, την επίθεση. Είναι σημαντικό να καταγραφεί ότι η Πειραιώς θεωρεί όχι μόνον ότι η Marfin είναι μία πολύ μικρή τράπεζα αλλά και ότι η χρηματιστηριακή της αξία είναι τόσο μεγάλη που θυμίζει φούσκα.

Να σημειώσουμε ότι οι παραδοσιακοί τραπεζίτες κοιτούν έκπληκτοι τη διαμάχη μεταξύ των αραβικών και των ελληνοκυπριακών τραπεζών. Γιατί, σύμφωνα με όσα αφήνουν να διαρρεύσουν οι δύο αντιμαχόμενες πλευρές, στόχος τους είναι η απόκτηση και άλλων ελληνικών τραπεζών, με πρώτη την Alpha Bank. Κάτι που θα είναι πολύ εύκολο με την κεφαλαιοποίηση που θα δημιουργήσουν, καθώς είναι τέτοια η διάρθρωση των μετοχών της που ένα μικρό σχετικά ποσοστό επιτρέπει τον έλεγχο της Alpha Bank.

ΜΑΛΑΚΟ ΥΠΟΓΑΣΤΡΙΟ

Ουσιαστικά όλες οι διεργασίες που γίνονται στις ελληνικές επιχειρήσεις και στο χρηματοπιστωτικό σύστημα προσβλέπουν στα δισεκατομμύρια ευρώ του Δ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Ας μην ξεχνάμε ότι, με τα δεδομένα που διαμορφώνονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το μαλακό υπογάστριό της είναι η Ελλάδα και η Κύπρος. Δεν είναι ούτε η Γαλλία, ούτε η Γερμανία, ούτε η Ισπανία. Ούτε καν η Πορτογαλία. Από τη χώρα μας και την Κύπρο οι μεγάλοι όμιλοι και τα διεθνή funds θα εξορμήσουν στα Βαλκάνια και στις αναπτυσσόμενες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπου οι προοπτικές των κερδών είναι πολύ μεγαλύτερες από ό,τι στην ανεπτυγμένη Δύση.

Το μεγάλο παιχνίδι θα παιχτεί βέβαια, όπως φαίνεται, και πάλι στο ελληνικό Χρηματιστήριο. Ήδη τις τελευταίες εβδομάδες το ΧΑΑ δημιουργεί καθη-

μερινά σχεδόν νέα ρεκόρ στον Γενικό Δείκτη στην μετά το κραχ εποχή. Το 1999 έχει ξεχαστεί, κανένας δεν ασχολείται με αυτούς που συνετέλεσαν στην, με βίαιο τρόπο, μεγαλύτερη αναδιανομή εισοδήματος του νεώτερου ελληνικού κράτους. Ήδη την περασμένη εβδομάδα το δικαστήριο απήλλαξε όλους τους κατηγορουμένους για χειραγώγηση μετοχών το «μαύρο 1999».

Σήμερα καλλιεργούν ελπίδες και πάλι στους μικροεπενδυτές, που στην πλειονότητά τους δεν είναι άλλοι από τους κατεστραμμένους του 1999. Οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές έχουν γίνει καθημερινό φαινόμενο, τα παπαγαλάκια ξύπνησαν από την χειμερία νάρκη των επτά χρόνων και διαλαλούν χωρίς ντροπή τηνπραμάτεια τους.

Όσο και αν ο κ. Αλογοσκούφης προσπαθεί να κρατήσει τα προσχήματα, τονίζοντας στους επενδυτές να προσέχουν, για να μην κατηγορηθεί όπως ο Γιάννος Παπαντωνίου, είναι φανερό ότι τίποτα δεν μπορεί να συγκρατήσει την ανεξέλεγκτη αγορά.

Μια αγορά στην οποία η Επιτροπή Ανταγωνισμού αδυνατεί να παρέμβει και να βάλει κανόνες. Ούτε καν τους κανόνες τους οποίους απαιτεί ο νεοφιλελευθερισμός που πρεσβεύουν τα δύο κόμματα εξουσίας. Απουσία θεσμικού πλαισίου, ανεξέλεγκτη ανάπτυξη εταιρειών, δημιουργία ολιγοπωλίων και μονοπωλίων είναι τα φαινόμενα στα οποία στηρίζεται η, με ξύλινα πόδια, πορεία της ελληνικής οικονομίας.

Στην αγορά αυτή, λοιπόν, ετοιμάζονται να εισβάλουν με δισεκατομμύρια ευρώ οι αραβικές εταιρείες, και όπως είναι φανερό με ευκολία θα την αλώσουν. Και το ελληνικό κράτος θα παραδοθεί με κατεβασμένα τα χέρια... Φαίνεται ότι έχει πολλά να πάθει ακόμα η ελληνική οικονομία.

T.M.

Ο ελληνικός ημερήσιος Τύπος πεθαίνει

του Θ. Γουτεμβέργιου

Οι αριθμοί είναι αμείλικτοι. Κι ας τους αποφεύγουν οι σύγχρονοι «μαθητευόμενοι μάγοι» της δημοσιογραφίας, όπως ο διάβολος το λιβάνι. Σε περιόδους έντονης πολιτικής κινητικότητας και προβληματισμού, οι εφημερίδες ανέβαζαν κάθετα την κυκλοφορία τους. Σήμερα προσπαθούν να επιβιώσουν, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Ας συγκρίνουμε, για παράδειγμα, το 1989 με το 2006, δυο χρονιές με έντονο πολιτικό ενδιαφέρον, συνεχείς εξελίξεις, ρήξεις, ανατροπές και όλα όσα κάνουν τον κόσμο να τρέχει στο περίπτερο να αγοράζει εφημερίδες.

Το 1989 οι ημερήσιες εφημερίδες, πρωινές και απογευματινές, πουλούσαν ημερησίως 1.103.147 φύλλα συνολικά κατά μέσο όρο. Το 2005 έπεσαν στα 409.805 φύλλα, έχασαν δηλαδή 693.297 φύλλα συνολικά. Οι μεγαλύτερες απώλειες –συντριπτικές μπορεί να τις χαρακτηρίσει κανείς– σημειώθηκαν στον απογευματινό Τύπο, ο οποίος, από τα 1.039.999 φύλλα του 1989, έπεσε στα 280.689 το 2006. Η Απογευματινή έχασε

σε 70.000 φύλλα, ο *Ελεύθερος Τύπος* 160.000, τα *Νέα* 65.000, η *Ελευθεροτυπία* 60.000, το *Έθνος* 65.000. Η κυκλοφορία του πρωινού Τύπου δείχνει ότι διπλασιάστηκε, αλλά στην πραγματικότητα η αύξηση αυτή οφείλεται στην κατακόρυφη άνοδο της *Καθημερινής* (από 15.737 φύλλα στα 60.564), η οποία εισέπραξε τη φθορά του απογευματινού δεξιού Τύπου, και στην επανεμφάνιση του *Βήματος*.

Η ίδια εικόνα παρατηρείται αν συ-

γκρίνουμε τις κυκλοφορίες των εφημερίδων μεταξύ 2000 και 2006. Οι πρωινές έχασαν 26.000 φύλλα και οι απογευματινές 136.000 φύλλα. Αντιθέτως, οι πωλήσεις των κυριακάτικων αυξήθηκαν κατά 300.000 φύλλα, από τα οποία όμως τα 218.000 ανήκουν στο *Πρώτο Θέμα*. Οι εφημερίδες ουδέποτε ξαναπλησίασαν το ρεκόρ των 2.300.000 φύλλων που πουλούσαν κάποτε.

Εντυπωσιάζει, ωστόσο, το γεγονός ότι, ενώ μειώνονται οι πωλήσεις, αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των εφημερίδων που εκδίδονται. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ στη δεκαετία του '80 κυκλοφορούσαν από 32 έως 36 εφημερίδες, σήμερα αναρτώνται στα περίπτερα ή προωθούνται συνδρομητικά 63. Ο μεγαλύτερος αριθμός νέων εκδόσεων είναι πάντως εβδομαδιαίες εφημερίδες. Από μία το 1986 και τρεις το 1989, οι εβδομαδιαίες έφτασαν το 2000 τις 13 και σήμερα τις 17. Μαζί με τον αριθμό τους αυξάνεται και η κυκλοφορία τους: από 258.153 φύλλα το 2000, σήμερα πουλάνε 339.288.

Σε αντίθεση με τις πολιτικές εφημερίδες, που πέφτουν, οι μόνες που ανεβαίνουν είναι οι αθλητικές, οι οποίες από 263.000 που πουλούσαν το 1989, σήμερα έχουν 333.000 αναγνώστες. Αλλά και αυτών ο αριθμός αυξήθηκε. Από τρεις που ήταν στο τέλος της δεκαετίας του 1980 έφτασαν σήμερα τις 10. Εντυπωσιακά καλά πήγαιναν –και πάνε– τα κάθε είδους περιοδικά. Μάλιστα, εκτός του ότι αυξάνονται και πληθύνονται συνεχώς, απορροφούν και το μεγαλύτερο κομμάτι της διαφήμισης.

ΠΟΙΟΣ ΦΤΑΙΕΙ;

Εκδότες και διευθυντές ισχυρίζονται ότι για την πτώση του Τύπου φταίει η τηλεόραση. Δικαιολογούν έτσι την ανικανότητά τους και κρύβουν την μεγά-

λη ασθένεια του ελληνικού Τύπου: την εξάρτησή του από τη διαπλοκή, κατά κύριο λόγο, και από τα πολιτικά κόμματα, κατά δεύτερο. Κορυφαίο παράδειγμα ο *Ελεύθερος Τύπος*. Το 1985 πουλούσε 79.600 φύλλα κατά μέσο όρο ημερησίως σε όλη την Ελλάδα. Το 1989, 194.740 φύλλα, το 1991, 147.526 φύλλα. Μετά τον θάνατο όμως του Βουδούρη αρχίζει η κατρακύλα. Το 1995 πουλάει 103.586 φύλλα. Το 2000, 43.054. Το 2006, 36.783. Έχασε δηλαδή 157.957 αναγνώστες από το 1989 μέχρι σήμερα. Μόνον η πολιτική και οικονομική διαπλοκή ευθύνεται γι' αυτό. Ο μακαρίτης ο Βουδούρης είχε πουλήσει όλες τις εταιρείες του για να αφιερωθεί απερίσπαστος στην εφημερίδα. Και κατάφερε να την οδηγήσει στις κορυφές της κυκλοφορίας. Αντιθέτως, οι διάδοχοί του την έκαναν παραμάγαζο της Ρηγίλλης και της διαπλοκής, και τα νούμερα δείχνουν πού την κατάντησαν.

Παρά τα απογοητευτικά νούμερα, οι ιδιοκτήτες των εφημερίδων και τα διευθυντικά τους στελέχη εξακολουθούν να εθελοτυφλούν. Ρίχνουν όλη την ευθύνη στον ανταγωνισμό της TV και πιστεύουν ότι θα βγάλουν τα έντυπά τους από την κρίση φουσκώνοντάς τα με περιοδικά life style και dvd. Τα περιοδικά αυτού του είδους, αν δεν έχουν πεθάνει, οδεύουν με μαθηματική ακρίβεια προς τον τάφο, ενώ τα dvd επουδενί λένε να «σηκώσουν» τις κυκλοφορίες. Ό,τι παίρνουν οι εφημερίδες από αυτά τη μια μέρα, το χάνουν την επομένη.

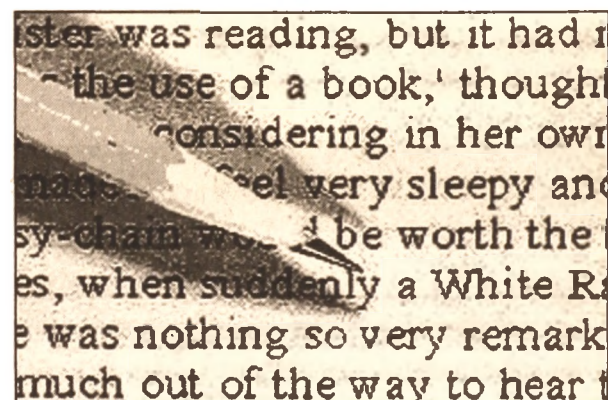
Το πρόβλημα έχει επανειλημμένως απασχολήσει τους εκδότες. Κάποιοι μάλιστα πρότειναν κοινή συμφωνία για να σταματήσουν τα dvd. Ουδείς όμως, προς το παρόν, δείχνει διατεθειμένος να κρατήσει τον λόγο του. Έτσι ανακυκλώνεται διαρκώς η μιζέρια των προσφωρών. Ούτε λόγος φυσικά για «δημοσιογραφία», άρθρα, καλά σχόλια και αναλύσεις, για «ρεπορτάζ». Αλίμονο! Οι νέοι διευθυντικοί φωστήρες θεωρούν ότι αυτό κοστίζει περισσότερο από τη σαβούρα των dvd. Πιστεύουν ότι αυτό που έχει σημασία είναι η «εικόνα» και όχι το «κείμενο», όπως ακριβώς στην τηλεόραση. Αλλά καμία έντυπη εικόνα δεν μπορεί να κερδίσει την

	1985	1989	1990	1995	2000	2005	2006
Πρωινές	204.151	62.084	51.109	61.411	102.032	117.517	127.15
Απογευματινές	921.832	1.039.074	783.306	542.237	416.490	312.611	280.689
Σύνολο Ημερησίων	1.127.968	1.103.147	836.405	605.643	520.522	432.133	409.850
Κυριακάτικες	958.017	1.125.793	880.255	896.142	847.605	1.134.040	1.152.339

	2000	2001	2002	2003	2004 εκλογές	2005	2006
Πρωινές	102.032	129.675	116.515	115.114	125.897	117.517	128.283
Απογευματινές	416.490	377.451	345.672	337.295	346.057	312.611	280.160
Σύνολο Ημερησίων	520.522	509.127	464.189	454.412	473.958	432.133	410.449
Κυριακάτικες	847.605	881.669	870.306	900.082	1.029.203	1.134.040	1.148.234

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

	1989	2006
Πρωινές	62.084	127.155
Απογευματινές	1.039.074	280.689
Σύνολο Ημερησίων	1.103.147	409.850
Κυριακάτικες	1.125.793	1.152.339
Σύνολο	2.228.940	1.562.189

τηλεοπτική. Γι' αυτό και δεν πουλάνε. Ο Τύπος είναι γραπτός λόγος. Και μόνο με τη βελτίωση του λόγου θα μπορούσε να αντισταθεί στην τηλεόραση.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΓΙΑΝΝΑΣ;

Όσο κυριαρχούσε το «σύστημα ΠΑΣΟΚ», οι «ευγενείς κρατικές χορηγίες» –και οι μεγάλες δουλειές που έπαιρναν οι ιδιοκτήτες τους– μαζί με τα θαλασσοδάνεια επαρκούσαν για να βγαίνουν οικονομικά τα διάφορα συγκροτήματα Τύπου. Σήμερα, αν και η κυβέρνηση της ΝΔ φροντίζει να μην χαλάει το χατίρι στους μεγαλοεκδότες, δεν μοιράζονται τόσο πολλά χρήματα όσο επί ΠΑΣΟΚ. Από την άλλη, το μερίδιο των εφημερίδων στη διαφημιστική πίτα είναι μικρό για να καλύψει τις ανάγκες τους.

Το τέλος των παραδοσιακών εκδοτών έφτασε. Ο κύκλος της μεταπολίτευσης κλείνει και στον Τύπο. Οι παλαιοί εκδό-

τες φεύγουν και αναζητούν ποιο από τα «παιδιά» τους θα αφήσουν στο πόδι τους. Αλλά φαίνεται πως δεν υπάρχουν άξιοι διάδοχοι. Νέοι παράγοντες, όπως η Γιάννα Αγγελοπούλου, εισέρχονται στο μεταξύ στη σκηνή. Ποια θα είναι η νέα εποχή που ξεκινάει; Δυστυχώς, όλα αυτά συμβαίνουν σε μια στιγμή που η δημοσιογραφία διέρχεται βαθύτατη κρίση. Με ποια υλικά θα κτιστεί ο «νέος Τύπος»; Με τις θλιβερές μετριότητες που κυριαρχούν στο δημοσιογραφικό «σταρ σύστημα»;

Πέρυσι την παράσταση έκλεψε το *Πρώτο Θέμα*, που εκτινάχθηκε από την πρώτη στιγμή στην πρώτη θέση της κυκλοφορίας. Το γεγονός αυτό έκανε πολλούς να αναθαρρήσουν και να πιστέψουν ότι το μέλλον βρίσκεται στον εβδομαδιαίο και κυριακάτικο Τύπο. Μένει, ωστόσο, να αναλυθούν οι ακριβείς λόγοι της κυκλοφοριακής επιτυχίας αυτής της εφημερίδας. Ήταν καθαρά «δημοσιογραφικοί»

(ποιότητα κειμένων, εγκυρότητα ρεπορτάζ κλπ); Ή μήπως την τράβηξαν στην κορυφή τα dvd και η τηλεοπτική ακροαματικότητα των ιδιοκτητών της; Σε κάθε περίπτωση, το *Πρώτο Θέμα* αποδεικνύει ότι το παλιό πεθαίνει στον ελληνικό Τύπο. Αργά, αλλά πεθαίνει.

Όπως και να 'χει, δεν είναι λίγοι εκείνοι οι ειδικοί διεθνώς που πιστεύουν ότι ειδικά οι καθημερινές εφημερίδες δεν έχουν μεγάλο χρόνο ζωής, αλλά και γενικότερα ο Τύπος τείνει να ξεπεραστεί. Σε λίγα χρόνια, λένουν, σπάνια θα βρίσκεται εφημερίδα σε χαρτί, αφού τα πάντα θα είναι σε ηλεκτρονική μορφή. Σύμφωνα με υπολογισμούς που παρουσίασε ο *Economist*, η «τελευταία εφημερίδα» θα κυκλοφορήσει το 2014. Ενώ στο βιβλίο του ο Philip Meyer είναι λίγο πιο αισιόδοξος και προβλέπει ότι το πιστοποιητικό θανάτου του ημερήσιου Τύπου θα εκδοθεί το έτος 2043.

ΔΕΝ ΦΤΑΙΝΕ ΜΟΝΟ ΟΙ ΕΚΔΟΤΕΣ ΚΑΙ Η «ΔΙΑΠΛΟΚΗ»

Αποτελεί πλέον κοινό τόπο η εκτίμηση ότι η κατακόρυφη πτώση της κυκλοφορίας των εφημερίδων οφείλεται στην εξάρτησή τους από την οικονομική διαπλοκή και τα πολιτικά συμφέροντα. Λες και οι διευθυντάδες που έχουν στις εφημερίδες, οι αρχισυντάκτες, οι επικεφαλής των ρεπορτάζ και οι δημοσιογράφοι, ανθίστανται καθημερινά και σηκώνουν οδοφράγματα εναντίον της διαπλοκής.

Η αλήθεια είναι βέβαια εντελώς διαφορετική και η ευθύνη για την κατάντια του Τύπου επιμερίζεται σε όλους. Η αντιμετώπιση του Τύπου ως είδους προς κατανάλωση, οι προσφορές, τα dvd και το life style υποβάθμισαν απελπιστικά τη δημοσιογραφία. Διαμορφώθηκε έτσι την τελευταία δεκαετία μια άλλου είδους δημοσιογραφία, πιο ελαφριά, πιο εύπεπτη και ευπαρουσίαστη. Θέλουν «δημοσιογράφους», κύριο

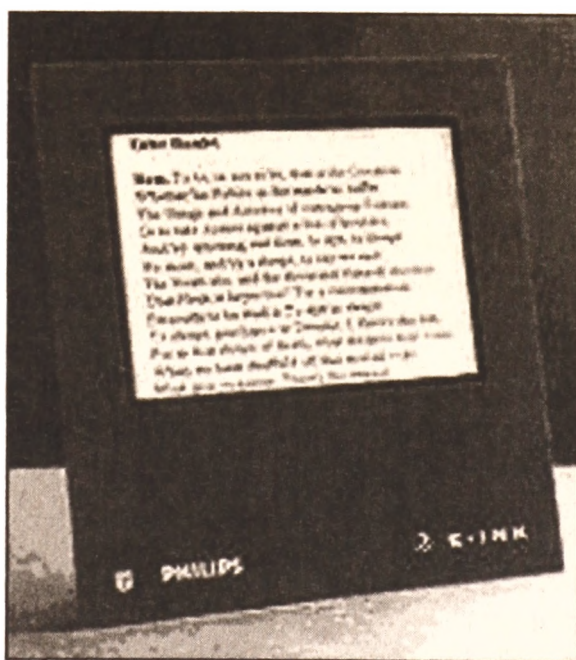
προσόν των οποίων δεν είναι η μόρφωση ούτε η ικανότητα να σταθούν στο ρεπορτάζ. Αλλά η ευλυγισία της μέσης και το «savoir vivre» στα πολιτικοεπιχειρηματικά σαλόνια. Θέλουν κομψευμένες μετριότητες και όχι μάχιμους δημοσιογράφους. Και βεβαίως είναι πιο εύκολο για τη νέα δημοσιογραφική τάξη να βρίζει και να φωνάζει από τα παράθυρα από το να γράφει και να τρέχει για ρεπορτάζ. Έτσι, άνθρωποι που δεν έχουν τελειώσει το γυμνάσιο είναι σήμερα αστέρες του τηλεοπτικού στερεώματος. Τι να την κάνουν την μόρφωση; Αρκεί η γελοιότητα.

Είναι γνωστή η περίπτωση μιας δημοσιογράφου, αποκαλούμενης και «η κυρία φως-νερό-τηλέφωνο», από τις σχετικές δημόσιες και ιδιωτικές εταιρείες στις οποίες εργαζόταν ταυτόχρονα ως «δημοσιογράφος» επί ΠΑΣΟΚ. Η διαπλοκή δημιούργησε όλα αυτά τα χρόνια το δικό της στρατό δημοσιογραφικών αστέρων. Στις αρχές της δεκαε-

Το μέλλον του Τύπου

Αργά αλλά σταθερά, το Ίντερνετ υποκαθιστά τις εφημερίδες στον ρόλο της ενημέρωσης, και δεν θα αργήσει ο καιρός που θα συμβεί το ίδιο και με την τηλεόραση. Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο προτιμούν ήδη να ενημερώνονται στο κομπιούτερ τους, είτε επειδή βιάζονται και δεν προλαβαίνουν να διαβάσουν εφημερίδες είτε επειδή έχουν σιχαθεί τη μικρή οθόνη. Αλλά δεν μπορεί κανείς ακόμα να παρακολουθήσει το Ίντερνετ ξαπλωμένος στο κρεβάτι του. Ούτε εκεί που ακόμα και οι βασιλιάδες πάνε μόνοι τους. Θα μπορούν όμως να το κάνουν με μια ηλεκτρονική εφημερίδα (e-paper).

Επιστήμονες της πληροφορικής δημιούργησαν μια πάρα πολύ λεπτή οθόνη, την οποία μπορεί κανείς να διπλώσει, να κάνει ρολό και να βάλει στην τσέπη του, χωρίς να αλλοιωθεί. Μέχρι τον καφέ του μπορεί να χύσει κανείς πάνω της. Ό,τι κι αν της κάνεις, θα συνεχίζει να προβάλλει το κείμενο. Η επαναστατική οθόνη είναι τόσο λεπτή όσο τρεις τρίχες της κεφαλής μας (όσες μας απέμειναν τέ-

λος πάντων), η ευκρίνειά της είναι παρόμοια με εκείνη ενός laptop και προβάλλει μαύρους χαρακτήρες σε ελαφρώς γκρίζο υπόβαθρο. Παρόλο που δεν μπορεί ακόμα να φορτώσει τις εκατοντάδες σελίδες ενός βιβλίου ή μιας κυριακάτικης έκδοσης ελληνικής εφημερίδας, πρόκειται για ένα μεγάλο βήμα προς τη δημιουργία της ηλεκτρονικής εφημερίδας. Πού θα οδηγήσει αυτή η τεχνολογι-

κή εξέλιξη; Έχει ήδη προαναγγελθεί ο θάνατος των εφημερίδων όπως τις ξέρουμε;

Τα «blogs» είναι στο μεταξύ το νέο άλμα στην ηλεκτρονική ενημέρωση. Η λέξη «blogs» προκύπτει από το «web logs» και σημαίνει «δικτυακά ημερολόγια». Μπορεί δηλαδή ο οποιοσδήποτε να παρουσιάσει στο δίκτυο ένα κείμενο ή μια είδηση, να της προσθέσει φωτογραφία και βίντεο και να την στείλει σε όλο τον κόσμο δωρεάν. Έχουν δηλαδή ως αναγνωστικό κοινό, δυνητικά, ολόκληρη την οικουμένη. Το πιο σημαντικό είναι όμως ότι οι αναγνώστες μπορούν να παρεμβαίνουν. Να σχολιάζουν την είδηση, να προσθέτουν δικές τους πληροφορίες, να ανταλλάσσουν απόψεις με τον συντάκτη. Είναι ίσως, «η μόνη εφαρμογή της άμεσης δημοκρατίας που έχει γνωρίσει η ανθρωπότητα», όπως έγραψε πρόσφατα στην *Καθημερινή* ο Νίκος Δήμου. Σε όλο τον κόσμο υπάρχουν ήδη 55.000.000 blogs και αναπτύσσονται ραγδαία και στην Ελλάδα.

τίας του 1990 οι επιχειρηματίες εκδό-
τες άνοιξαν ανεξέλεγκτα τις πόρτες
και προσλάμβαναν στρατιές νέων δη-
μοσιογράφων. Στόχος τους ήταν να ρί-
ξουν το κόστος εργασίας, αυξάνοντας
ταυτόχρονα τον όγκο παραγωγής.
Όπερ και εγένετο. Μεταξύ των άλλων,
αυτό είχε ως συνέπεια να υποβαθμι-
στεί η συνδικαλιστική εκπροσώπηση
και η δυνατότητα συλλογικής παρέμ-
βασης των δημοσιογράφων απέναντι
στις ιδιοκτησίες. Υπό αυτές τις συνθή-
κες, η διαπλοκή έκανε ανενόχλητη πε-
ρίπατο και επέβαλε ασυζητητί τους
όρους της, ενώ την ίδια στιγμή οι δη-
μοσιογράφοι αρκούνταν στα pay roll
κομμάτων, υπουργείων, ΔΕΚΟ, τραπε-
ζών και επιχειρηματιών.

Η «νέα γενιά» των διευθυντικών στε-
λεχών που διαδέχεται τους παλαιότε-
ρους έχει αποδειχθεί κατώτερη των
περιστάσεων. Όποια άποψη κι αν έχει
κανείς για τον Λαμπράκη, ο Ψυχάρης
δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να συ-

γκριθεί μαζί του. Κάποτε, για να γίνει
κανείς διευθυντής εφημερίδας, έπρε-
πε να είχε ικανότητες περίπου πρωθυ-
πουργού. Γιατί μόνο έτσι θα μπορούσε
να αντισταθεί στις διάφορες πιέσεις.
Σήμερα, πρώην υπάλληλοι κομματικών
γραφείων διευθύνουν εφημερίδες.
Πρώην «υλατζήδες» και γραφίστες πα-
ριστάνουν τους «διευθυντές» εφημερί-
δων. Επειδή αυτό που έχει σημασία εί-
ναι η εικόνα και όχι το κείμενο, όπως
ακριβώς στην τηλεόραση. Δεν υπάρχει
λόγος να αναφερθούν συγκεκριμένα
ονόματα. Όλοι έχουν δει τους «αστέ-
ρες» των μεγάλων εφημερίδων να πα-
ρελαύνουν από τα τηλεοπτικά παρά-
θυρα και μπορούν να βγάλουν τα συ-
μπεράσματά τους.

Από τη δεκαετία του '90 και δώθε κυ-
ριάρχησε στον ελληνικό Τύπο μια
«απολιτίκ» γενιά δημοσιογράφων, που
ανδρώθηκε στην περίοδο του ΠΑΣΟΚ-
κού «εκσυγχρονισμού» και ταυτίστηκε
μαζί του ιδεολογικά και οικονομικά.

Ανεξαρτήτως του εάν αυτοπαρουσιάζ-
ονται ως «αριστερούληδες εκσυγχρο-
νιστές» ή «δεξιούληδες εκσυγχρο-
νιστές», υπηρέτησαν πιστά το ονομαζό-
μενο «σύστημα ΠΑΣΟΚ» και δεν βρή-
καν ούτε λέξη να γράψουν εναντίον
της «διαπλοκής». Ανταμείφθηκαν έτσι
κατάλληλα και από την προηγούμενη
και από τη σημερινή κυβέρνηση.

Το εκπληκτικό είναι ότι οι περισσότε-
ροι «φτασμένοι» δημοσιογράφοι προ-
έρχονται από τον χώρο του ΚΚΕ και
της Αριστεράς γενικότερα. Που δηλώ-
νουν ότι «είναι και παραμένουν αριστε-
ροί», παρά το γεγονός ότι οι τραπεζι-
κοί τους λογαριασμοί απέχουν παρα-
σάγγας από τα αριστερά ιδεώδη.
Όπως μου έλεγε κάποτε ένας γνωστός
μεγαλοεπιχειρηματίας, «για να πιάσει
στην Ελλάδα μια εφημερίδα πρέπει να
είναι και λίγο αριστερή». Και όντως η
εφημερίδα που στήριζε τότε έπιασε.
Ποια είναι; Τι κάνει νιάου νιάου στα κε-
ραμίδα;

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Τα στόματα των κουμπάρων
άρχισαν να ανοίγουν και ο Δημο-
σιογράφος έσπευσε να κάνει τον
Αδαμόπουλο πρωτοσέλιδο στην
εφημερίδα του. Δεν τον έβγαλε
όμως και στη Ζούγκλα, παρόλο
που η εμφάνιση του πρώην Γ. Δ.
της Επιτροπής Ανταγωνισμού εί-
χε προαναγγελθεί και όλοι είχαν
στηθεί να απολαύσουν το σόου.
Έπεσαν λέει Θεοί και Δαίμονες
για να μην βγει στην τηλεόραση.
Αυτό άλλωστε ήθελε να πετύχει
και ο ίδιος. Πάλι στα πάνω του ο
Κουρής.

Διαψεύδει μετα βδελυγμίας ο
Ν. Χατζηνικολάου τις φήμες ότι
παραιτήθηκε από τον Άλφα
επειδή προτίθεται να πολιτευ-
θεί (στην Α' Θεσσαλονίκης ή
στην Α' Αθηνών), ή να αναλάβει
υπηρεσιακός κυβερνητικός εκ-
πρόσωπος, επειδή όταν γίνουν
οι εκλογές ο Ρουσόπουλος θα
κατέβει στο Υπόλοιπο Αττικής.
«Είναι ψευδή τα σενάρια και τα
διαδίδουν όσοι θέλουν να βλά-
ψουν την προσπάθεια να βρω
δουλειά», λέει σε φίλους του ο
κ. Χατζηνικολάου. Αν δεν έχει

δουλειά ο άνθρωπος και αντι-
μετωπίζει οικονομικό πρόβλη-
μα του προτείνουμε να έλθει
στο Αντί. Δεν είμαστε και τόσο
κομψοί και ευπαρουσίαστοι,
αλλά κάτι θα βρούμε να κάνει.

Γιατί η πρώτη σε κυκλοφορία
εφημερίδα επιτίθεται τελευ-
ταία, δειλά, αλλά φανερά, ενα-
ντίον του Βαρδινογιάννη; Τι έγι-
νε; «Αθωωθήκαμε» και πήραμε
τα επάνω μας;

Της τελείωσαν φαίνεται της
ΝΔ οι ικανοί δημοσιογράφοι.
Αφού ούτε νέο διευθυντή ειδή-

σεων για την ταλαίπωρη ΕΡΤ
δεν μπορεί να βρει. Τι έγινε, σύ-
ντροφοι; Στέρεψε η δεξαμενή
του ΣΥΝ, του ΚΚΕ και του
ΠΑΣΟΚ; Προσηλυτίστηκαν όλοι
και δεν έμεινε κανένας υποαπα-
σχολούμενος;

Έξαλλη είναι λένε η κυρία
Αγγελούδου με την κυκλο-
φοριακή στασιμότητα του
Ελεύθερου Τύπου. Αυτά παθαί-
νει όποιος ακολουθεί το δρόμο
της Απογευματινής και μαζεύει
όσα της δίνουν οι άλλοι για να
απαλλαγούν.

ΡΝΕΝ

15 ΗΜΕΡΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ:
ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ
ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ
ΑΜΕΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Κάθε δεύτερο Σάββατο θα την βρείτε στα περίπτερα - Το 5ο φύλλο κυκλοφορεί στις 27/1/2007

Η αναθεώρηση του Συντάγματος και η διάλυση της δημόσιας δωρεάν παιδείας

των Θεόδωρου Αφλωνιάτη και Χρυσούλας Ψιμούλη

Οι εξελίξεις είναι δύο: Πρώτον, η αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος, με τη θεσμοθέτηση μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων. Δεύτερον, η αναγκαστική αναγνώριση, τον Σεπτέμβριο του 2007, των επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχίων, που χορηγούν τα ελληνικά κολλέγια, που λειτουργούν σαν παραρτήματα πανεπιστημίων της **Ευρωπαϊκής Ένωσης** (τα περισσότερα **βρετανικών πανεπιστημίων**).

«Πολλά από τα κολλέγια που συνεργάζονται με βρετανικά ΑΕΙ είναι έτοιμα να αλλάξουν το θεσμικό τους καθεστώς και να γίνουν μη κερδοσκοπικά ιδρύματα!», τονίζει στα *Νέα* ο πρόεδρος της Ένωσης Κολλεγίων κ. Κ. Καρκανιάς. «Ήδη υπάρχουν στους ομίλους κολλεγίων και μη κερδοσκοπικά σωματεία, που θα μπορούσαν να αναλάβουν τη λειτουργία των ιδρυμάτων. Θα το κάνουμε αν χρειαστεί. Είναι όμως αστείο η Πολιτεία να δέχεται μόνο μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, όταν είναι γνωστό ότι ο καθένας μπορεί να φτιάξει κάποιον και στην πραγματικότητα να κερδοσκοπεί. Ας μην καταλήξουμε σε ιδιωτικά Πανεπιστήμια με... φερετζέ», τονίζει. Ορισμένοι ιδιοκτήτες ελληνικών κολλεγίων έχουν αρχίσει την προετοιμασία μετατροπής τους σε μη κερδοσκοπικά, τα οποία θα στηρίζονται σε ιδρύματα που θα έχουν έδρα σε χώρες με ιδιαίτερα ευνοϊκά φορολογικά καθεστώτα.

Πάντως, σε μία μικρή αγορά, όπως είναι η ελληνική, θεωρείται ότι δύσκολα θα υπάρξουν εντυπωσιακές ιδρύσεις πανεπιστημίων εκ του εξωτερικού. Ισχυρό πλεονέκτημα διαθέτουν οι ήδη

υπάρχοντες ξένοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί. Ποιοι είναι αυτοί; Τα αμερικανικά ιδρύματα με παρουσία ήδη στην Ελλάδα, όπως είναι το Derree, το Anatolia, το Indianapolis, το Helenic American University. Τα ιδρύματα αυτά θα αποκτήσουν νέα δυναμική μετά τη συνταγματική αναθεώρηση. Την ίδια δυναμική θα αποκτήσουν και τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια που θα θελήσουν να δραστηριοποιηθούν αυτόνομα στην Ελλάδα. Μπορούν να το κάνουν ακόμη και τώρα, με βάση το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο και τη γενική αρχή της ελεύθερης εγκατάστασης.

Τον Σεπτέμβριο του 2007 λήγει η διετής προθεσμία που έχει δώσει η ΕΕ στην Ελλάδα για να εναρμονισθεί με την οδηγία 36/2005, με βάση την οποία αναγνωρίζονται τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και των παραρτημάτων τους εντός Ευρώπης. Στην πραγματικότητα, η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων θα δημιουργήσει ενιαίες συνθήκες «αγοράς», μέσα στις οποίες δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα θα λειτουργούν με τους ίδιους όρους, σαν ιδιωτικά!

«ΜΑΓΕΙΡΕΥΟΥΝ» ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σε ανακοίνωση που ενέκρινε η Κομισιόν στις 8 του Σεπτεμβρίου, σχετικά με τη λεγόμενη... αποδοτικότητα των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, αναφέρεται: «*Η Επιτροπή τονίζει τη σημασία της δρομολόγησης μεγαλύτερων επενδύσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές, συν τοις άλλοις μέσω των διδάκτρων σε συνδυασμό με την*

παροχή στήριξης στους κοινωνικά μειονεκτούντες σπουδαστές».

Θα πληρώνει αδρά η λαϊκή οικογένεια... Είναι γνωστό το τι συμβαίνει στην Ευρώπη. Ήδη στην Αγγλία οι φοιτητές παίρνουν δάνεια και τα αποπληρώνουν όταν πιάσουν δουλειά μέσω της Εφορίας... Και στη χώρα μας, όμως, δεν είναι λίγα τα παραδείγματα που από μόνη της η λαϊκή οικογένεια έχει πάρει καταναλωτικά δάνεια για τις **ανάγκες των σπουδών των παιδιών**.

Πάγια βέβαια κυβερνητική πολιτική, που προηγείται της εκχώρησης ενός κοινωνικού αγαθού στους ιδιώτες, είναι η αποδυνάμωση (βλέπε υποχρηματοδότηση) και κατόπιν η απαξίωσή του. Ο προϋπολογισμός είναι το όχημα για να προχωρήσει με γρήγορα βήματα το σχέδιο της αποκέντρωσης των σχολικών μονάδων, βασική προγραμματική συμφωνία ΝΔ και ΠΑΣΟΚ για τη δημιουργία του σχολείου του νεοφιλελευθερισμού. Δηλαδή της μετακύλισης της ευθύνης και του κόστους της λειτουργίας των σχολείων από το κράτος και το υπουργείο στο σχολείο, δηλαδή στον σύλλογο των εκπαιδευτικών και βασικά στους γονείς. Η μείωση των σχετικών κονδυλίων που διαθέτει η Τ.Α. κατά 50% σημαίνει μια βίαιη και αναγκαστική στροφή των καθηγητών και των γονιών για να βρουν λεφτά για το πετρέλαιο, για την συντήρηση των εργαστηρίων, την καθαριότητα κ.ο.κ. Να σημειωθεί ότι και στο ΠΔΕ η μείωση είναι κάθετη: Σε επίπεδο νομών, για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια, από 107,7 εκατομμύρια ευρώ το 2004 σε 17,3 εκατομμύρια ευρώ το 2006 (στοιχεία από ΙΣΤΑΜΕ).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Κείμενο:
* Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
* Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
* Τ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
* ΕΥ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
* Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ
* Θ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
* Η. ΗΛΙΟΥ
* Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
* Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ
* Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
* Γ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ
* Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
* Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ
* Χ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
* Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
* ΑΛ. ΡΗΓΟΣ
* ΧΡ. ΡΟΖΑΚΗΣ
* Κ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
* ΑΛ. ΣΒΩΛΟΣ
* ΑΝ. ΤΑΧΟΣ

Θεσμοί, Ιδεολογία
και Πολιτική
στο Μεσοπόλεμο

Ένας συλλογικός τόμος που αναδεικνύει τη μοναδική προσωπικότητα του Αλέξανδρου Παπαναστασίου. Ο πολιτικός που σφράγισε με την προοδευτική παρουσία και δράση του την εποχή της διαμόρφωσης του νέου ελληνικού κράτους.

Γράφουν: Ν. Αλιβιζάτος, Γ. Αναστασιάδης, Τούλα Αποστολοπούλου, Ευ. Βενιζέλος, Θ. Βερέμης, Θ. Διαμαντόπουλος, Η. Ηλιού, Δ. Κοντόγιωργα, Γ. Κοντογιώργης, Γ. Κουκιάδης, Γ. Μαυρογορδάτος, Δ. Νικόπουλος, Ν. Πανταζόπουλος, Χ. Παπαστάθης, Π. Πετρίδης, Αλ. Ρήγος, Χρ. Ροζάκης, Κ. Σβολόπουλος, Αλ. Σβώλος, Αν. Τάχος.

Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση:
τηλ.: 210-72.32.819

(σε εκατομμύρια ευρώ)	2006	2007	Μεταβολή
Πιστώσεις για επιχορήγηση περιφερειών προς Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση για την εκπαίδευση	113	92	- 18%
Πιστώσεις νομαρχιών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	45	4	- 91,1%
Πιστώσεις νομαρχιών για την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	48	10	- 79%
Σύνολο	206	106	- 49,5%

Η ΤΑΚΤΙΚΗ

Να τι μας συμβουλεύει ο Christian Morisson, Κέντρο Ανάπτυξης του ΟΟ-ΣΑ, Παρίσι: «Εάν μειωθούν οι δαπάνες λειτουργίας, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα να μην μειωθεί η ποσότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, έστω κι αν πρόκειται να μειωθεί η ποιότητα. Για παράδειγμα, μπορούν να μειωθούν οι πιστώσεις που διατίθενται για τη λειτουργία των σχολείων ή των πανεπιστημίων, αλλά θα ήταν επικίνδυνο να μειωθεί ο αριθμός των μαθητών ή των φοιτητών. Οι οικογένειες θα αντιδράσουν με βίαιο τρόπο, στην περίπτωση που βρεθούν αντιμετώπιζόμενες με την άρνηση εγγραφής των παιδιών τους σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Όμως, δεν θα υπάρξει η ίδια αντίδραση από την πλευρά τους εάν μειωθεί βαθμιαία η ποιότητα της παιδείας: το σχολείο μπορεί να ζητήσει σταδιακά και να λάβει την οικονομική συνδρομή των οικογενειών ή να καταργήσει κάποια εκπαιδευτική δραστηριότητα. Αυτό γίνεται σταδιακά και αποσπασματικά, σε ένα σχολείο, αλλά όχι και στο διπλανό, έτσι ώστε να αποφευχθεί η γενικευμένη δυσарέσκεια του πληθυσμού».

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΩΡΕΑΝ ΤΕΕ

Αυτό που προβάλλεται έντονα για την αναθεώρηση του άρθρου 16 είναι η «ιδιωτικοποίηση» των Πανεπιστημίων. Όμως δεν γίνεται καμιά αναφορά για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, που αφορά κυρίως τα παιδιά των λαϊκών στρωμάτων. Το άρθρο 16 παρ. 7 του Συντάγματος καθορίζει: «Η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση παρέχεται από το Κράτος και με σχολές ανώτερης βαθμίδας για

χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από τρία χρόνια, όπως προβλέπεται ειδικότερα από το νόμο, που ορίζει και τα επαγγελματικά δικαιώματα όσων αποφοιτούν από τις σχολές αυτές».

Στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης της ΝΔ για την ίδια παράγραφο αναφέρεται: «Προτείνεται η κατάργηση της φράσης "από το Κράτος" προς εναρμόνιση με τα παραπάνω και προκειμένου να είναι συνταγματικά ανεκτή η παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης όχι μόνο από το Κράτος αλλά και από άλλους φορείς (π.χ. κοινωνικούς εταίρους), υπό κρατική πάντοτε εποπτεία...». Ενώ στην αιτιολογική έκθεση του ΠΑΣΟΚ αναφέρεται: «Επί της παραγράφου 7 του άρθρου 16. Προτείνουμε την κατάργηση της παραγράφου 7 για να λυθούν τα όποια νομικά προβλήματα τέθηκαν κατά την εισαγωγή του νόμου που ενέτασσε τα ΤΕΙ στην ανώτατη εκπαίδευση».

Υπάρχει λοιπόν πολιτική συμφωνία ΝΔ και ΠΑΣΟΚ για τη συρρίκνωση – κατάργηση της Δημόσιας Δωρεάν ΤΕΕ. Ήδη η εφαρμογή από το 2006 της βάσης του 10 για την εισαγωγή σε ΑΕΙ και ΤΕΙ έχει δημιουργήσει τους νέους πελάτες για τα ιδιωτικά ΙΕΚ και ΑΕΙ.

Όσον αφορά την Τεχνική Εκπαίδευση μετά το Γυμνάσιο, σύμφωνα με τον νέο νόμο ιδρύονται Επαγγελματικά Λύκεια με πρόσβαση στα ΤΕΙ και σχολές κατάρτισης (ΕΠΑΣ). Εάν όμως μιλάμε για δημόσια δωρεάν παιδεία, δεν επιτρέπεται ένα μεγάλο κομμάτι της νεολαίας να ωθείται στην πρόωρη κατάρτιση. Όλες οι ειδικότητες των πρώην ΤΕΕ και όσες είναι αναγκαίες να ενταχθούν στα ΕΠΑΛ, και διάφορα μέτρα, όπως η Ενισχυτική Διδασκαλία, πρέπει να υποστηριχθούν απ' όλους μας.

Η σιωπή για τις διπλές μισθοδοσίες

του Μανόλη Καρέλλη

Επανέρχομαι, παίρνοντας αφορμή από ένα σχόλιο που είδα στο Αντί, στο θέμα της διπλής μισθοδοσίας των δημάρχων (και νομαρχών) που προέρχονται από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Και επανέρχομαι, γιατί πρόκειται για ένα σκάνδαλο. Μικρό, ίσως, σε σχέση με άλλα. Υπαρκτό, όμως, περίπου καραμπινάτο, που προέρχεται από χώρο, εκείνον της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των δύο βαθμών, που θα έπρεπε να δίδει υποδείγματα προς μίμηση και όχι προς αποφυγήν, κανονικώς εχόντων των πραγμάτων.

Έκανε ένα μικρό λάθος το Αντί στο σχόλιό του, ένα λάθος που αδικεί κάποιους, πράγμα που δεν πρέπει να ανεχόμαστε να γίνεται, όποιος κι αν είναι ο αδικούμενος.

Δεν εισπράττουν, πράγματι, οι δήμαρχοι τους δύο μισθούς, εκείνον της θέσης στην οποία υπηρετούν και τον άλλο της θέσης από την οποία προέρχονται, εξαιτίας ενός φωτογραφικού νόμου που ψήφισε το ΠΑΣΟΚ, όπως γράφτηκε. Εισπράττουν, αντιθέτως, τους δύο μισθούς παρά την ύπαρξη ενός νόμου που επεσήμανε το άτοπον της μισθοδότησης από δύο πηγές, κάτι που έρχεται σε κραυγαλέα αντίθεση με το άρθρο περί ισότητας των Ελλήνων, για την οποία κάνουν λόγο τα ελληνικά συντάγματα από καταβολής ελληνικού κράτους, αλλά και με τις αρχές του Διαφωτισμού, όπως αυτές εκφράσθηκαν με το γνωστό τρίπτυχο της μεγάλης Γαλλικής Επανάστασης του 1789 που όλοι, ευκαιρίας δοθείσης, επικαλούμαστε.

Ο νόμος αυτός είναι ο 2738 του 1999, που στο άρθρο 37 ανέφερε επί λέξει:

«Οι δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι και οι πρόεδροι των κοινοτήτων της παραγράφου 7 του άρθρου 298 του παρόντος υποχρεούνται να επιλέξουν τις αποδοχές της θέσης από την οποία προέρχονται ή τα

έξοδα παράστασης της θέσης στην οποία υπηρετούν. Η παρούσα διάταξη εφαρμόζεται (και) για τους δημάρχους, τους αντιδημάρχους και τους προέδρους των κοινοτήτων που θα εκλεγούν κατά τις επόμενες δημοτικές και κοινοτικές εκλογές...».

Πώς, όμως, κατάφεραν οι (επιτήδαιοι) δήμαρχοι κλπ να παρακάμψουν τον νόμο και τον όρκο που έδωσαν, όταν αναλάμβαναν τα καθήκοντά των, και που τους υποχρεώνει να τηρούν το Σύνταγμα και τους νόμους, και να εισπράττουν τους δύο μισθούς, όταν οι δημότες των μισθοδοτούνται (όσοι, τέλος πάντων, μισθοδοτούνται) από μία και μόνο πηγή;

Με την προσφυγή στον εκάστοτε υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που περνούσε μια άθλια (ν)τροπολογία σε κάποιο νομοθέτημα, η οποία τους έδινε — η καθεμιά απ' αυτές — παράταση ενός χρόνου στη ρουσφετολογική αθλιότητά των.

Δύο τέτοιες (ν)τροπολογίες προώθησε ο υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης επί κυβερνήσεων Κ. Σημίτη, ο κ. Κ. Σκανδαλίδης, και τρεις ο ομόλογός του επί κυβερνήσεων Κ. Καραμανλή, ο κ. Π. Παυλόπουλος — με «πολιορκητικούς κριούς» τους δημάρχους κλπ του χώρου του ΠΑΣΟΚ, στην πρώτη περίπτωση, και της Νέας Δημοκρατίας, στη δεύτερη, κάτι που αποδεικνύει την ομοψυχία και την ευρεία συναίνεση για τα θέματα που αναφέρονται στα (προσωπικά) οικονομικά των.

Με τον νέο κώδικα δήμων και κοινοτήτων (Ν. 3463 του 2006), που τέθηκε σε ισχύ από 1.1.2007 και επαναλαμβάνει περίπου αυτολεξεί όσα ανέφερε ο 2738 του 1999 για τη διπλή μισθοδοσία, μπαίνει ένα οριστικό, υποτίθεται, τέλος στην προκλητική αθλιότητα της διπλής μισθοδοσίας, που μας έκανε να ντρεπό-

μαστε, όσοι είχαμε υπηρετήσει την Τοπική Αυτοδιοίκηση στα χρόνια της αγνότητας και αγιότητάς της.

Διαβάζουμε, πράγματι, στο άρθρο 136 και στην παράγραφο 8 α και β:

«Τα αιρετά όργανα Δήμων και Κοινοτήτων στα οποία χορηγείται ειδική άδεια, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 139, για όλο το διάστημα της θητείας τους, υποχρεούνται να επιλέξουν είτε τις αποδοχές της οργανικής τους θέσης, είτε τα έξοδα παράστασης που δικαιούνται.

Με απόφαση των υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής προστασίας καθορίζεται, σε περίπτωση επιλογής των εξόδων παράστασης, η διαδικασία καταβολής των εισφορών, επί των αποδοχών της οργανικής θέσης, στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς, καθώς και ο φορέας που υπέχει την αντίστοιχη υποχρέωση».

Σύμφωνα με τις πληροφορίες μου, η απόφαση αυτή έχει ήδη εμφανισθεί, ορίζει δε ότι η υπηρεσία από την οποία προέρχονται καταβάλλει τις εισφορές της πλευράς του εργοδότη, ενώ τις εισφορές της πλευράς του εργαζομένου καταβάλλει ο δήμος στον οποίο υπηρετεί, οι ενδιαφερόμενοι, όμως, δήμαρχοι δεν απογοητεύονται. Υπολογίζουν ότι θα τα καταφέρουν και με τον ν. 3463 του 2006, όπως τα βόλεψαν μια χαρά και με τον ν. 2738 του 1999.

Επιμένουν, έτσι, ότι δεν τους φτάνει η υπουργική απόφαση, αλλά θέλουν διάταγμα που θα ρυθμίζει τα των εισφορών των, ενώ στο μεταξύ θα καταβάλλεται ο δεύτερος μισθός, όπερ είναι και το ζητούμενο από μέρους των.

Αναμένονται οι εξελίξεις σ' αυτήν την άκρως ενοχλητική υπόθεση, που δυσφημεί την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους ανιδιοτελείς υπηρέτες της — που υπάρχουν, βέβαια.

Γη και Ύδωρ στο άρθρο 24

του Ηλία Αποστολίδη

Τα δύο βασικά στοιχεία πάνω στα οποία στηρίζεται η οικολογική ισορροπία του πλανήτη Γη και αναπτύσσεται όλη η ζωή είναι το νερό και το έδαφος. Πάνω στο έδαφος αναπτύσσονται τα φυτά και οι απλούστερες μορφές ζώντων οργανισμών. Αυτά γίνονται τροφή των φυτοφάγων ζώων, μετά έρχονται τα σαρκοφάγα και ο άνθρωπος. Χωρίς έδαφος δεν μπορεί να υπάρξει η γνωστή, σημερινή μορφή των φυσικών οικοσυστημάτων.

Το νερό χρειάζεται για να ζουν και να αναπτύσσονται σχεδόν όλοι οι έμβιοι οργανισμοί στη στεριά ή στη θάλασσα. Ειδικά για την στεριά το νερό είναι απαραίτητο, για να τροφοδοτεί τα φυτά, τα ζώα και το χειρότερο, το πιο άπληστο ζώο, τον άνθρωπο. Η λογική χρήση του νερού, η αποθήκευσή του κυρίως σε φυσικές δεξαμενές και η καλή του ποιότητα, είναι όρος επιβίωσης για την φυσική κοινότητα και την ανθρώπινη κοινωνία. Σήμερα το νερό είναι αιτία θανάτου στην Αφρική, είτε από έλλειψη είτε από την κακή του ποιότητα.

Το δάσος, στη σημερινή Γη, είναι η βάση της υπάρχουσας ισορροπίας και ο σημαντικότερος παράγοντας στήριξης των χερσαίων φυσικών οικοσυστημάτων. Οποιαδήποτε απώλεια δασών σημαίνει αυτόματα διατάραξη της κλιματικής ισορροπίας, απώλειες στη βιοποικιλότητα των ειδών, επιδείνωση του περιβάλλοντος διαβίωσης όλων των έμβιων όντων και του ανθρώπου.

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ

Την Τετάρτη 17/1/2007 στη Βουλή των Ελλήνων συζητήθηκε η αναθεώρηση των άρθρων 24 και 117 του Συντάγματος. Τα άρθρα αυτά αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και την αναδάσωση καμένων εκτάσεων. Στη συζήτηση επρόκειτο να αποφασιστεί ποια άρθρα του Συντάγματος θα αναθεωρηθούν από την επόμενη Βουλή.

Η πρόταση της κυβέρνησης περιέχει τρεις βασικές επιλογές:

1. Για την κατοχύρωση του δασικού χαρακτήρα μιας έκτασης να λαμβάνεται ως κρίσιμη η ημερομηνία 11.6.1975,

οπότε τέθηκε σε ισχύ το σημερινό Σύνταγμα, αντί του 1940 που ισχύει σήμερα. Οποιαδήποτε μεταβολή των δασών μετά την ημερομηνία αυτή δεν θα είναι νόμιμη (μέχρι να νομιμοποιηθεί αργότερα), οι προγενέστερες όμως παράνομες μεταβολές θα νομιμοποιηθούν χωρίς καμιά διάκριση.

2. Αλλάζει ο ορισμός του δάσους και της δασικής έκτασης και διαχωρίζονται τα δάση από τις δασικές εκτάσεις με τρόπο που θα επιτρέπει τη μεταβολή του χαρακτήρα των δασικών εκτάσεων, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, σε χωροταξικά και πολεοδομικά σχέδια.

3. Προτιμάται η ορολογία «βιώσιμη ανάπτυξη» αντί του όρου «αρχή της αειφορίας». Με αυτό τον τρόπο, όλα τα δάση μπορούν να χρησιμοποιηθούν για οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα.

Η πρόταση της αναθεώρησης κινείται σε κατεύθυνση αντιπεριβαλλοντική, που θα υπόθαλπτει την παρανομία. Οι μεταβολές που έλαβαν χώρα στα δάση πριν το 1975 περιλαμβάνουν μεγάλες

καταπατήσεις δασών σε περιόδους πολιτικά ανώμαλες, όπως ήταν η στρατιωτική δικτατορία, το βασιλικό πραξικόπημα και η αποστασία (1961–74). Πιθανή νομιμοποίησή τους επιβραβεύει τους κάθε είδους καταπατητές, δεν αποθαρρύνει τις μελλοντικές αυθαίρετες επεμβάσεις και προάγει την διαφθορά.

Ο διαχωρισμός δασών και δασικών εκτάσεων είναι αντιεπιστημονικός και αντιπεριβαλλοντικός. Η άρση της προστασίας των δασικών εκτάσεων στοχεύει στην οικοπεδοποίηση και πολεοδόμησή τους, καθώς και στην ενθάρρυνση οικονομικών δραστηριοτήτων μέσα στα δάση. Οι δασικές εκτάσεις (που ορίζονται ως τα αραιά υψηλά δάση και οι αραιοί θαμνώνες) δεν υπολείπονται σε οικολογική αξία, σε πολλές δε περιπτώσεις είναι και ανώτερες σε βιοποικιλότητα από τα δάση. Οι δασικές εκτάσεις αποτελούν δασικά οικοσυστήματα που συνεισφέρουν στη βιοποικιλότητα, την επιβράδυνση των κλιματικών αλλαγών, τον κύκλο του νερού και την προστασία των εδαφών.

Πρόσφατα, με τον νόμο 3208/2003, το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό κάλυψης του εδάφους από άγρια ξυλώδη φυτά (συγκόμωση), προκειμένου να χαρακτηριστεί μια έκταση δασική, ορίστηκε σε 25%. Όμως σε επιστημονικές επιτροπές και κανονισμούς της ΕΕ, που συνυπογράφει η ελληνική κυβέρνηση, το αντίστοιχο ποσοστό ορίζεται σε 10%. Με τον νόμο αυτό μένουν εκτός προστασίας της δασικής νομοθεσίας πολλά εκατομμύρια στρέμματα δασών και δασικών εκτάσεων.

Η αναθεώρηση θα χειροτερέψει περαιτέρω την προστασία των δασικών εκτάσεων, πολλές από τις οποίες ανήκουν σε περιοχές του ευρωπαϊκού δικτύου NATURA 2000, το οποίο θεσμο-

θετήθηκε τόσο από την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και από την εθνική ελληνική νομοθεσία.

Με τις αλλαγές που θα φέρει η προτεινόμενη αναθεώρηση:

- Η προστασία των δασών μειώνεται.
- Ευνοείται η αλλαγή χρήσης των δασών υπέρ της πολεοδόμησης.
- Οι παρανομίες και οι καταπατήσεις επιβραβεύονται.
- Μειώνεται η έκταση των δασών και ενθαρρύνεται η οικονομική δραστηριότητα μέσα στα δάση

ΤΑ ΔΑΣΗ ΚΑΙ Ο ΕΠΙΤΙΜΟΣ

Ο επίτιμος πρόεδρος της κυβερνητικής παράταξης, μετά από συνάντηση που είχε με το υπουργό Οικονομίας την Πέμπτη 13 Ιανουαρίου 2005, δήλωσε:

«Η Ελλάδα έχει δύο πληγές, την Δασική Υπηρεσία και την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Να απελευθερωθεί η γη από τα δεσμά της.»

Κατά την ψήφιση του ελληνικού Συντάγματος του 1975, ο τότε πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής, γνωρίζοντας ότι αργά ή γρήγορα θα έβαζε στο κόμμα του τον σημερινό επίτιμο, προσπάθησε, διά των διατάξεων του Συντάγματος του 1975, να προστατεύσει το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της πατρίδας μας. Έτσι περιέλαβε τη διάταξη που αναφέρει ότι «η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους». Για να διασφαλιστεί το ελληνικό Δημόσιο καλύτερα από τον κ. Μητσοτάκη, ψηφίστηκε και άλλη διάταξη, που αναφέρει ότι: «Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται δεν αποβάλλουν για τον λόγο αυτό τον χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέες και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό».

Η πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος (2001), παρά τις απαίσιες εκφράσεις κατά της φύσης και της Δασικής Υπηρεσίας του παραπάνω κυρίου, δεν κατήργησε το κράτος όπως επιζητήθηκε διακαώς, ενώ δεν άλλαξε

και η δεύτερη διάταξη, που προστατεύει ιδιαίτερα τα κατεστραμμένα δάση.

Προσπαθώντας κανείς να καταλάβει γιατί ο κ. Μητσοτάκης έχει τόσο μίσος κατά των δασολόγων, κατά του δάσους και κατά του φυσικού περιβάλλοντος, πρέπει να φέρει στη θύμησή του τις αποτυχημένες ενέργειές του να πουλήσει ελληνική γη σε ξένους με την μέθοδο των βραχονησίδων, ενώ δική του έμπνευση ήταν και τα Κτηματικά Ομόλογα, καθώς και η δωρεάν παραχώρηση δημόσιου δάσους στην Μαλακάσα για να έχουν οικόπεδα οι αξιωματικοί του ΑΟΟΑ. Φυσικά όλες αυτές οι προσπάθειές του απέτυχαν, μαζί με την υπόθεση του *Μαρίκειου* Ιδρύματος, που ήθελε να κάνει σε αναδασωτέα έκταση στην Πεντέλη.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ενδιαφέρον έχει να δει κάποιος την πολιτική του νεώτερου Καραμανλή στα θέματα αντιμετώπισης της φύσης και του δάσους. Ενώ μέχρι την αναγγελία της συνταγματικής αναθεώρησης η πολιτική του κόμματός του ήταν η συνήθης καταστροφική που κληρονομήθηκε από την προηγούμενη κυβέρνηση, σήμερα, με τις προτάσεις του για τα άρθρα 24 και 117, αυτοτοποθετείται στην πλευρά των εχθρών του δάσους και της φύσης, συντασσόμενος με τους παράνομους, τους καταπατητές, και προάγοντας την πολιτική και κοινωνική διαφθορά. Να υποθέσει κανείς ότι ενόψει εκλογών αρχίζουν τα είπα – ξείπα στις διακηρύξεις περί σεμνότητας και ταπεινότητας και περί μηδενικής ανοχής στη διαφθορά;

Αν ο πρωθυπουργός τα κάνει αυτά εν πλήρει συνειδήσει, τότε καλώς να έχει και την αντίστοιχη αντιμετώπιση από τους πολίτες. Όμως επειδή το μέχρι σήμερα ήθος του είναι μάλλον διαφορετικό, θα ήταν καταστροφικό και για τον ίδιο, αλλά κυρίως για την χώρα, να ακούει κρωγμούς και εισηγήσεις κακών συμβούλων, όπως ο κ. Αθανάσιος Μπούρας, που ως εισηγητής της αναθεώρησης του άρθρου 24 είπε στη Βουλή μια σειρά από ανακρίβειες, ψέματα («*Πόλεις ή κομμάτια, οικισμοί πόλεων, πρέπει να γκρεμιστούν, αν δεν αναθεωρηθεί το άρθρο 24*») και υπερ-

βολές, για να ταχθεί στο τέλος με το μέρος των μεγάλων παρανομιών που γίνονται καθημερινά σχεδόν στην Αττική και που, ενώ καταγγέλλονται, κανείς δεν ενδιαφέρεται.

Οι παραπάνω κακοί σύμβουλοι, παρότι προσπαθούν να τα ελλατώσουν, δεν ξέρουν ότι τα δάση ήταν περισσότερα το 1960 απ' ό,τι το 1945 και το 1975 ήταν περισσότερα από το 1960. Φυσικά δεν τους ενδιαφέρουν τα δάση και η προστασία τους, αλλά τους νοιάζει η νομιμοποίηση όλων των καταπατήσεων της προ του 1975 ανώμαλης πολιτικά και νομοθετικά περιόδου. Επίσης, καθόλου δεν τους νοιάζουν οι δασωθέντες αγροί, δηλαδή οι αγροί που μετά το 1945 και το 1960 εγκαταλείφθηκαν και με αυτή την αναθεώρηση χάνονται οριστικά από τους ιδιοκτήτες τους.

Αυτές οι διαπιστώσεις φυσικά ισχύουν με την προϋπόθεση ότι θα παραμείνει ο συνταγματικός ορισμός του δάσους και δεν θα προσπαθήσουν να παρουσιάσουν κάποιο άλλο πυροτέχνημα.

Θα πρέπει να γνωρίζει ο κ. Καραμανλής πως η δική του παράταξη είχε και έχει πολύ σημαντικούς πολίτες (υφυπουργός Δασών Γιαννούσης, υπουργός Χατζηγάκης, σήμερα η Έλσα Παπαδημητρίου), που έκαναν πολύ σημαντικές προσπάθειες για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του δάσους, όπως και σημαντικούς αστούς (Ντάφης Σπύρος, που γράφει σε άρθρο: «Η τότε πρόεδρος της Φιλοδασικής Ένωσης Αθηνών κ. Καίτη Αργυροπούλου κατάφερε να πείσει τους συντάκτες του νέου Συντάγματος να περιλάβουν και ένα άρθρο για την προστασία των δασών και των εν γένει δασικών εκτάσεων»), και δεν μπορεί σήμερα να ταυτίζεται με καταπατητές. Ακόμη θα πρέπει να ξέρει πως, αν γινόταν έρευνα σήμερα, πολλοί οικοδομικοί συνεταιρισμοί, όπως φαίνεται από στοιχεία των δημοσίων υπηρεσιών, θα είχαν πολλά προβλήματα με την ιδιοκτησία τους.

Η συντριπτική πλειοψηφία των σημερινών προβλημάτων που έχουν σχέση με δάση μπορούν να αντιμετωπιστούν με την ισχύουσα νομοθεσία, αρκεί το κράτος να θελήσει να τα αντιμετωπί-

σει. Είναι απαράδεκτο και δείχνει πολιτική σκοπιμότητα το γεγονός ότι ο υπουργός Γεωργικής Ανάπτυξης αρνείται να δει τον Γενικό Διευθυντή Δασών, έναν εξαίρετο υπάλληλο, γιατί δεν είναι αρεστός σε ορισμένους κομματικούς του υπουργείου. Είναι απαράδεκτο υπηρεσίες όπως η Κτηματολόγιο Α.Ε. να προσπαθούν να κάνουν άχρηστα έργα που τα βαφτίζουν Δασικούς Χάρτες, ενώ είναι ενέργεια που πρέπει να την αντιμετωπίσει η Δικαιοσύνη.

Για τον κ. Καραμανλή υπάρχει ακόμη χρόνος να πάρει τις κατάλληλες αποφάσεις, γνωρίζοντας ότι όποιος θέλησε να μειώσει τα δάση και την προστασία τους είχε κακό πολιτικό τέλος. Τελευταίο παράδειγμα ο κ. Σημίτης, με τον χειρότερο νόμο όλων των εποχών (Ν. 3208/03).

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΠΛΩΡΙΤΗΣ

Όπως έγραψε πολύ προφητικά και εύστοχα ο προσφάτως μεταστάς Μάριος Πλωρίτης στο άρθρο του με τίτλο «Προαγωγοί δασοκτονίας» στην εφημερίδα *Το Βήμα*, στις 29/01/2006:

«Ο ΑΔΙΚΗΤΗΣ, ο εγκληματίας είναι ένοχος μια φορά. Αυτός που τον παρακινεί και τον ευκολύνει στο έγκλημα είναι δυο φορές ένοχος. Αλλ' αυτός που νομιμοποιεί το έγκλημα είναι ένοχος πολλαπλά: Ο πρώτος κακουργεί από πάθος ή από συμφέρον, ο δεύτερος τον προτρέπει από δολιότητα, ο τρίτος αθώνει την ανομία από ιδιότητα, περιβάλλοντάς την με τα άμφια του δικαίου, και έτσι εγκληματεί όχι εναντίον ενός ή μερικών ατόμων αλλά εναντίον της κοινωνίας ολόκληρης, μια και τη διαφθείρει, παρουσιάζοντας (όπως οι Μάγισσες του *Μάκβεθ*) "το άσκημο σαν ωραίο", το ανόσιο σαν όσιο...»

Αυτούς τους δύο τελευταίους ρόλους παίζει από καιρό το κράτος μας, ειδικότερα στην πολιτική του για τα δάση. Αδρανεί στην καταστροφή τους, ανέχεται τις καταπατήσεις τους, αποχαρκτηρίζει ολοένα δασικές εκτάσεις, νομιμοποιεί τις αυθαιρεσίες και τους αφανισμούς.

Τώρα, μάλιστα, με τις φαεινές ιδέες για αναθεώρηση του Συντάγματος, ετοιμάζεται να δώσει και συνταγματική ισχύ σ' αυτό το κατ' εξακολούθησιν κα-

κούργημα. Από θεσμικός φρουρός και προστάτης των δασών, μετατρέπεται σε επισημότατο ηθικό αυτουργό του εξολοθρευμού τους. Αντί να πατάξει την ατέρμονη φονική ανομία, γίνεται αποκάλυπτος προαγωγός της συστηματικής δασοκτονίας...»

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΑΚΤΕΟΥ

Έφτασε η ώρα να μιλήσουμε για όλα τα θέματα της πολιτικής, και όχι μόνο για αυτά που έχουμε προφανώς δίκιο. Ήρθε η ώρα να δούμε και τα δύσκολα των αυθαιρέτων μέσα σε δάση και αναδασωτέα, τα προβλήματα με τις αναδασωτέες που ήταν αγροί, τα θέματα των Οικοδομικών Συνεταιρισμών, το θέμα του Συντάγματος, το θέμα του ακραίου τσιτάτου «άπαξ δάσος, πάντα δάσος».

Μερικά από τα θέματα, που πρέπει να απαντήσουμε στην κοινωνία είναι:

- Πόσα δάση χρειάζονται για την οικολογική ισορροπία της χώρας, πώς πρέπει να τα διαχειριστούμε και να τα φυλάξουμε σαν κοινωνία.

- Πόσα δάση μπορεί να δανειστεί η Χωροταξία, με ποια κριτήρια, πώς θα τα διαχειριστεί και πώς θα τα επαναποδώσει.

- Για ποια θέματα, που αφορούν δάση, μπορεί να αποφασίζει η κάθε εξουσία και για ποια πρέπει να αποφασίζει δημόσια ένα εθνικό όργανο.

- Πόσες από τις δεσμεύσεις της εξουσίας (Π.Δ., Βασιλικά Διατάγματα, χουντικές αποφάσεις) μπορούν να γίνουν σήμερα δεκτές χωρίς καταστρε-

πτικά αποτελέσματα.

- Πώς θα δημιουργηθεί ένα Νέο Δασικό Κίνημα, με δουλεμένες επιστημονικά και κοινωνικά θέσεις, αποδεκτές και εφαρμόσιμες.

- Με ποια μέσα θα μπορέσει το νέο κίνημα να προωθήσει προς την κοινωνία τις θέσεις του και να τις κάνει πράξη.

Το καλοκαίρι του 1979 δίναμε τη μάχη στην Θεσσαλονίκη, μέσα από την Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος Πόλης Θεσσαλονίκης, σαν Πανελλήνια Κίνηση Δασολόγων, με τον κ. Βαρβέρη, τον Δημοκράτη Αρσένη, τον Λευτέρη Τζιόλα, την κ. Τζιμοπούλου και άλλους επιστήμονες από συλλόγους της πόλης, ενάντια στον Ν. 998/1979. Αργότερα, επί ΠΑΣΟΚ, παρακαλούσαμε να μείνει ο νόμος αυτός και να μην αλλάξει. Σήμερα, παρακαλάμε να μην αλλάξει το Σύνταγμα, που άλλαξε το 2001. Κάθε χρόνο και χειρότερα, κάθε νέα κυβέρνηση χειρότερη από την προηγούμενη.

Αναπολώντας τις αποτυχίες και τις επιτυχίες του κινήματος, σκέφτομαι πως η καταστροφική πολιτική για το φυσικό περιβάλλον, για να αντιμετωπιστεί χρειάζεται σκέψη, σταθερή αντίσταση και χιούμορ. Η ανοησία της εξουσίας είναι απύθμενη, η ανοργανωσιά της παροιμιώδης. Αυτά μόνο αν εκμεταλλευτεί το νέο κίνημα, τότε η επιτυχία του είναι δεδομένη. Όχι μόνο για να αποτρέπει, αλλά και για να προτείνει και να εφαρμόζει.

Να σταματήσει το αλαλούμ με το περιβάλλον

Συνέντευξη του δημάρχου Νέας Πεντέλης Κ. Κοσοβίτσα από τον Τάκη Διαμαντή

Ο Κ. Κοσοβίτσας, πολιτικός μηχανικός στο επάγγελμα, είναι και δήμαρχος της Νέας Πεντέλης. Μιας περιοχής με έντονες τραυματικές εμπειρίες από τον κατ' εξακολούθηση βιασμό που ασκείται στο περιβάλλον της από τα αδηφάγα οργανωμένα συμφέροντα που λυμαίνονται τον τόπο. Όλοι αυτοί έχουν στο πλευρό τους την ίδια την πολιτεία και αδιαφορούν για τις εγκληματικές επιπτώσεις που προκαλούν. Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Κοσοβίτσας, στη συνέντευξη που ακολουθεί, αναφέρεται στη συζήτηση που έχει αρχίσει για την αλλαγή του άρθρου 24 του Συντάγματος και επισημαίνει ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν, ιδιαίτερα στο λεκανοπέδιο της Αττικής, στο οποίο, όπως τονίζει, συγκεντρώνεται το 50% του πληθυσμού της χώρας.

• Τι σημαίνει για σας το άρθρο 24;

— Η αναθεώρηση του άρθρου 24, όπως πάει να γίνει, είναι μια ακόμα βουτιά στην αβίωτη πόλη. Η γενίκευση, χωρίς σχεδιασμό, μιας διάταξης η οποία υποστήριζε κάπως το περιβάλλον ήδη από το Σύνταγμα του '75, που ήταν ένα σύγχρονο Σύνταγμα, και η μεταφορά της σε μια γενική εφαρμογή σήμερα, θα έχει ολέθριες επιπτώσεις, κυρίως στο λεκανοπέδιο της Αττικής, όπου στο 2,9% της έκτασης της χώρας έχει συγκεντρωθεί το 50% του πληθυσμού της και το 40% της οικονομικής της δραστηριότητας. Δεν αντέχει πλέον αυτός ο χώρος για να λειτουργήσουν τέτοιες διακρίσεις μεταξύ δάσους και δασικών εκτάσεων. Αντίθετα, θα έπρεπε τόσο οι δασικές όσο και οι άγονες εκτάσεις να είχαν ανασυγκροτηθεί και να είχαν γίνει δάση. Θα έπρεπε να τις έχουμε κάνει δάση και όχι να τις παραδώσουμε στην οικιστική ανάπτυξη. Από την άλλη, η αναθεώρηση δεν πρόκειται να λύσει τα προβλήματα που υπάρχουν. Τα προβλήματα αυτά λύνονται μόνο με έναν σωστό σχεδιασμό, ο οποίος θα έχει προοπτικές και θα υπηρετεί την αειφορία και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

• Αλλαγή ενός νόμου, και πολύ περισσότερο ενός άρθρου του Συντάγματος, γίνεται όταν το

προηγούμενο έχει ελλείψεις ή δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικότητες που αναπόφευκτα δημιουργούνται. Η αλλαγή του άρθρου 24 ποιες ελλείψεις καλύπτει ή σε ποιες πραγματικότητες ανταποκρίνεται;

— Οι πραγματικότητες που υπάρχουν είναι άναρχες και εκφράζουν οικονομικά συμφέροντα. Να πούμε ένα παράδειγμα: Το ρυθμιστικό σχέδιο της Αθήνας του '75, με τις προβλέψεις που είχε τότε και οι οποίες ξεπεράστηκαν τα επόμενα 20 χρόνια, λέει ότι οι αδόμητοι χώροι των ορεινών όγκων της Πεντέλης, της Πάρνηθας, του Υμηττού και του Αιγάλεω πρέπει να διατηρηθούν αδόμητοι και να ανασυγκροτηθεί το τοπίο τους. Από τότε μέχρι τώρα, όμως, οι ορεινοί αυτοί όγκοι έχουν καεί, έχουν υποστεί καταπατήσεις και μετακινήσεις των εδαφών τους, έχουν αγροποιηθεί κλπ, και τώρα πάμε εμείς να τους μειώσουμε ακόμα περισσότερο, ενώ το καθήκον μιας πολιτείας που βλέπει μπροστά θα ήταν να αντιληφθεί ότι σήμερα οι ανάγκες για την ανασυγκρότηση των όγκων αυτών έχουν πενταπλασιασθεί.

Στον πεντελικό χώρο, για παράδειγμα, υπάρχουν γύρω στους 20 συνεταρισμούς, που είχαν δημιουργηθεί από το '65 και κυρίως στην περίοδο της Χούντας, οι οποίοι διαθέτουν περίπου

25.000 στρέμματα και βεβαίως θέλουν την αναθεώρηση του Συντάγματος για να αποχαρακτηρισθούν και να μπορέσουν να χτίσουν. Υπάρχουν άλλα 25.000 στρέμματα που ανήκουν σε μεγαλοϊδιοκτήτες και ακόμα γύρω στα 30.000 στρέμματα δασών και δασικών εκτάσεων που ανήκουν σε μονές, εκκλησίες κλπ. Εκτός αυτού, έχουμε και το πρόβλημα ότι από το '85 μέχρι σήμερα παρουσιάζεται μείωση του πράσινου στο πεντελικό κατά 50%. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, είναι δυνατό να ικανοποιηθεί έτσι ένα αίτημα –κοινωνικό βεβαίως– να οικοδομήσουμε άλλα 50.000 στρέμματα, όταν όλος ο ορεινός όγκος είναι γύρω στα 120.000, και αυτά σε ένα μεγάλο μέρος τους κατεστραμμένα;

• Πρακτικά, είναι σαν να βάζεις θηλιά στο λαϊκό σου...

— Ακριβώς. Δεν φταίει, λοιπόν, το Σύνταγμα που δεν λύνονται τα προβλήματα. Δεν υπήρξε διάθεση και τόλμη από την πολιτεία να τα δει –γιατί αυτά είναι παλιά και τα γνώριζε– να βρει λύσεις με προοπτική, ώστε και η κοινωνική διάσταση να ικανοποιηθεί και το λεκανοπέδιο να καταστεί βιώσιμο. Αντίθετα, το κράτος, χωρίς μια σοβαρή διοίκηση που θα προάσπιζε το δημόσιο συμφέρον, άφησε την περιουσία του, δεν την περιφρούρησε, κι έρχεται σήμερα με αυτή την αλλαγή να δώσει ουσιαστικά λύσεις σε προβλήματα που δημιουργήθηκαν ακριβώς από την ανυπαρξία του κράτους. Δηλαδή να δικαιωθούν οι πολίτες –και κυρίως να τιμωρηθούν εκείνοι που επιβουλεύτηκαν την περιουσία του κράτους, η οποία είναι δημόσιο αγαθό.

• Το σημερινό άρθρο του Συντάγματος και το νομικό πλαίσιο που το στηρίζει, τι δυνατότητες προσφέρει και τι θα μπορούσε να έχει γίνει;

— Έχει δυνατότητες και προσφέρει

πολλές εναλλακτικές λύσεις. Αλλά, προϋπόθεση για κάθε λύση είναι να υπάρξει χωροταξικός σχεδιασμός, να υπάρξει κτηματολόγιο. Η χωροταξία διαθέτει σήμερα λύσεις. Πρέπει, όμως, το κράτος να καθίσει σοβαρά και να σκεφτεί ότι τόσοι κόσμος, για να ανασάνει, χρειάζεται το ελάχιστο αυτών των χώρων. Έτσι, θα μπορούσε να αναζητήσει εναλλακτικούς χώρους. Για παράδειγμα, θα ήταν δυνατό να αυξήσουμε την έκταση ολόκληρου του αστικού χώρου μας. Λέμε, δηλαδή, ότι έχουμε σήμερα το 3%· αν λοιπόν το αυξήσουμε στο 6%, ο κάθε κάτοικος του λεκανοπεδίου θα δικαιούται διπλάσιο χώρο για να μπορέσει να ζήσει. Δεν δίνεται λύση με το να ανοίξουμε άναρχα τους ασκούς του Αιόλου με την αναθεώρηση στο Σύνταγμα, οπότε οι πάντες θα δικαιώνουν τους πάντες, με αποτέλεσμα μια ζοφερή κατάσταση, τελείως αβίωτη.

• Υποστηρίζετε, δηλαδή, ότι η αλλαγή του άρθρου 24 δεν θα προσφέρει τίποτε περισσότερο.

— Αν αλλάξει το άρθρο αυτό, θα προσφέρει μόνο στα μεγάλα και μικρά συμφέροντα, που караδοκούν να λύσουν τα προβλήματά τους με αυτό τον τρόπο. Και έτσι, μαζί με τα ξερά θα καούν και τα χλωρά. Γιατί εδώ θα έχουμε μια συνταγματική αλλαγή. Δεν είναι ένας απλός νόμος που αφορά μια συγκεκριμένη περίπτωση και, σε τελευταία ανάλυση, μπορεί εύκολα να αποσυρθεί ή να αλλάξει...

• Εδώ, όμως, βλέπουμε ότι όλη η συζήτηση εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στην οικιστική ανάπτυξη ή, όπως έχει τεθεί, στην «βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη», ενώ το θέμα του περιβάλλοντος αναφέρεται —όταν αναφέρεται— περισσότερο θεωρητικά.

— Αυτό γίνεται καταρχήν διότι δεν δίνουν σε κανέναν να καταλάβει τη σημασία που έχει η αλλαγή του άρθρου 24 για το λεκανοπέδιο, γιατί άλλη σημασία έχει εδώ, άλλη έχει στην Ήπειρο, άλλη στη Μακεδονία κλπ. Πρέπει, λοιπόν, οποιαδήποτε εφαρμογή, οτιδήποτε κάνεις σχετικά με το περιβάλλον να το βλέπεις ως μέρος ενός συνόλου, ως ένα ολόκληρο αστικό περιβάλλον. Διότι

Εικόνα απ' το «κατακαημένο» λεκανοπέδιο...

ένα δάσος μπορεί και πρέπει να αποτελεί μέρος του αστικού χώρου. Όταν έχεις δηλαδή 5 εκατομμύρια ψυχές στο λεκανοπέδιο, πρέπει να σκεφθείς ότι αυτοί οι άνθρωποι και θα βγουν και θα κινηθούν, άρα χρειάζονται έναν ζωτικό χώρο για να ζήσουν. Δεν μπορείς, λοιπόν, να οικοδομήσεις τα πάντα και να μην υπάρχουν ελεύθεροι δημόσιοι χώροι. Αυτό είναι ανάγκη της καθημερινότητας, στοιχείο της ζωής τους. Και αν ανάπτυξη ονομάσουμε το πόσα χρήματα βγάζουμε σπαταλώντας τις φυσικές πηγές μας, δεν μας μένουν ύστερα εφεδρείες. Άρα η όποια ανάπτυξη χάνει την προοπτική της στο χρόνο.

Βέβαια υπάρχουν προβλήματα. Αυτά, όμως, θα μπορούσαν να έχουν ρυθμιστεί εδώ και χρόνια μέσα από έναν σοβαρό σχεδιασμό. Ακόμα και σε περιοχές με αυθαίρετα, όχι φυσικά πολεοδομώντας συλλήβδην αυτές τις περιοχές, αλλά με άλλους τρόπους, όπως είναι ο αστικός αναδασμός. Ορίζεις, δηλαδή, μια περιοχή, ας πούμε 10.000 στρεμμάτων, πολεοδομείς τα 1.000 και διαθέτεις τα υπόλοιπα για δημόσια χρήση. Πώς να γίνουν, όμως, αυτά, όταν δεν έχεις σωστή διοίκηση, η οποία, αντίθετα, επιτρέπει να δημιουργούνται αυθαίρετα, όταν τα δασαρχεία δεν έχουν υπαλλήλους και δεν μπορούν να λειτουργήσουν, όταν όλη η κρατική μηχανή είναι αδρανής και δεν μπορεί να δώσει σοβαρές λύσεις, ενώ αντίθετα ενδίδει σε διάφορα συμφέροντα, οπότε συνεχίζεται αυτό το αλαλούμ. Έτσι, δημιουργούνται πόλεις εντελώς άναρχα, χωρίς υποδομές, και άντε μετά να φτιάξεις δρόμους, να κατασκευάσεις δίκτυα κλπ.

• Για να δούμε τώρα και την άλλη πλευρά. Υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι η αλλαγή του άρθρου δεν θα περάσει. Τι θα σημαίνει αυτό στην πράξη;

— Αν ματαιωθεί η αναθεώρηση του άρθρου, τότε θα έχει γίνει ένα σημαντικό βήμα. Αλλά και πάλι δεν θα γίνει τίποτε, αν δεν αλλάξει ο προβληματισμός και ο σχεδιασμός της πολιτείας. Τα προβλήματα θα έρχονται και θα ξανάρχονται. Πρέπει όμως να προχωρήσουμε με έναν χωροταξικό σχεδιασμό, να ολοκληρώσουμε το κτηματολόγιο, το δασολόγιο, και αυτό να γίνει παίρνοντας στα σοβαρά τις παραμέτρους της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης της χώρας μας. Διότι αυτός είναι ο πλούτος της χώρας μας —πρέπει να το καταλάβουμε—, και θα πρέπει επίσης να τον διαχειριστούμε έτσι, ώστε και αυτή η γενιά αλλά και οι επόμενες να μπορούν να έχουν μέλλον.

Με την ευκαιρία, πρέπει να καταλάβουμε ότι, όπως είναι τα πράγματα, ιδιωτικό δάσος στην Αττική δεν πρέπει να υπάρχει, διότι πάντα θα αποτελεί έναν δυνάμει οικισμό. Αντίθετα, πρέπει όσα δάση και δασικές εκτάσεις υπάρχουν, όπως και εκείνες που βρίσκονται στα χέρια ιδιωτών —οι οποίες πρέπει να αποζημιωθούν ή να ανταλλάγουν με άλλες—, να παραμείνουν ως δημόσιο αγαθό, να αναπτυχθούν ως οικοσυστήματα, στα οποία θα μπορεί ο πολίτης να πάει και να συναντήσει τη φύση. Για τον λόγο αυτό, θα ήταν δυνατό, όπως είχε θεσπισθεί εκείνο το περίφημο «σπατόσημο» για το αεροδρόμιο, να θεσπιστεί ένα «δασόσημο», το οποίο θα αποδεχόταν ο λαός, ώστε τα δάση να γίνουν δημόσια και να δοθούν με αυστηρούς όρους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση για να λειτουργήσουν. Διότι, αν δεν αλλάξουν τα πράγματα, αυτό που ονομάζουμε βιώσιμη ανάπτυξη, είναι μια ιστορία που πρακτικά θα έχει χαθεί. Αν χαθεί όμως, θα έχουμε καταδικάσει τις επόμενες γενιές, τις οποίες θα έχουμε στερήσει από εφεδρείες και προοπτικές.

Η «νέα μεταπολίτευση», η Ντόρα και ο Ευάγγελος

Τι μπορεί να συνδέσει τις φιλοδοξίες της Ντόρας
με εκείνες του Ευάγγελου και τα μετεκλογικά σενάρια

του Μενέλαου Τασσιόπουλου

Το εσωτερικό τοπίο στο ΠΑΣΟΚ, που ορίζεται από τις αμφισβητήσεις στο πρόσωπο του Γιώργου Παπανδρέου για την ικανότητά του να το ξαναφέρει στην εξουσία, δεν προδιαθέτει μόνο για μια άνετη σχετικά εκλογική επικράτηση της ΝΔ. Άλλωστε αυτό είναι κάτι που δεν θα εκπλήξει κανέναν. Προδιαθέτει κυρίως για το τι θα συμβεί μετεκλογικά στην αξιωματική αντιπολίτευση, αν η ΝΔ επανεκλέγει έστω και με το ήμισυ της διαφοράς που επέτυχε το Μάρτιο του 2004.

Το κλειδί του παζλ βρίσκεται στο πρόσωπο του πλέον προβεβλημένου επιδοξου διαδόχου, του σημερινού «σκιάδους υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης» Ευάγγελου Βενιζέλου. Παρά το γεγονός ότι ο εκ Θεσσαλονίκης ορμώμενος πολιτικός δεν διαθέτει μέχρι στιγμής ιδιαίτερη παρέμβαση και συγκρότηση στο «βαθύ» ΠΑΣΟΚ, προορίζεται από ορισμένα μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας, κυρίως εκδοτικά συγκροτήματα, ΜΜΕ και μερίδα του οικονομικού κατεστημένου ως διάδοχος του Γ. Παπανδρέου και υποψήφιος πρωθυπουργός, οποτεδήποτε κι αν αυτό προκύψει.

Παράγοντες και βουλευτές της Κεντροαριστεράς που στηρίζουν την «λύση Βενιζέλου» ως τη μόνη διέξοδο εξουσίας για το ΠΑΣΟΚ, δεν κρύβουν ότι, παρά τις τελευταίες διαρθρωτικές αλλαγές που επέβαλε ο κ. Παπανδρέου, το ΠΑΣΟΚ δεν θα κατορθώσει να φτάσει στη νίκη. Έτσι, ο Γ. Παπανδρέου δεν θα έχει άλλες επιλογές από εκείνες του Μιλτιάδη Έβερτ σε ανάλογη συγκυρία για τη ΝΔ και την Κεντροδεξιά. Είτε δηλαδή να παραιτηθεί αυ-

τοβούλως και να ανοίξει μόνος του το δρόμο της διαδοχής του από τον Ε. Βενιζέλο ως «έτοιμο από καιρό». Είτε να αντιμετωπίσει «πρόταση μομφής» και να εξαναγκασθεί να πάει σε έκτακτο συνέδριο υπό την πίεση αρνητικών δημοσκοπήσεων και δημοσιευμάτων του κεντροαριστερού Τύπου. Στο έκτακτο συνέδριο ο κ. Παπανδρέου θα ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης από τη βάση, όμως αυτή τη φορά δεν θα έχει αντιμέτωπο τον Κ. Σημίτη.

Όπως υποστηρίζουν συνομιλητές του κ. Βενιζέλου, η συντριπτική πλειοψηφία του στελεχιακού δυναμικού του ΠΑΣΟΚ έχει ως μοναδικό σκοπό σήμερα την ανακατάληψη και τη νομή της εξουσίας. Εάν λοιπόν την επομένη των εκλογών και σε συνθήκες νέας ήττας δημιουργηθεί η εντύπωση ότι η «λύση Βενιζέλου» αποτελεί την καλύτερη επιλογή για τη νίκη, τότε οι πιθανότητες του Γιώργου να παραμείνει αρχηγός είναι ελάχιστες, έως μηδαμινές, παρά το επίθετο «Παπανδρέου».

Ο ΑΝΤΙΠΟΔΑΣ

Με τις εκπεφρασμένες δημόσια φιλοδοξίες της για την ηγεσία του κυρίαρχου κόμματος της Κεντροδεξιάς, της ΝΔ, η Ντόρα Μπακογιάννη βρίσκεται απέναντι, αλλά και δίπλα στον Ε. Βενιζέλο. Και «δίπλα» και «απέναντι» επειδή η επικρατούσα άποψη περί πολιτικού συστήματος είναι εκείνη του δικομματισμού.

Σε αντίθεση όμως με την πρακτική που ακολουθεί ο κ. Βενιζέλος, η Ντόρα δεν αμφισβητεί ανοικτά τις επιλογές του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή. Προφανώς επειδή, σε αντίθεση με εκείνη του Γ. Παπανδρέου, η εικόνα του πρωθυ-

πουργού είναι, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, πιο ισχυρή («το δυνατό χαρτί») από τη συνολική εικόνα της ΝΔ.

Όπως η ίδια εξηγεί συχνά σε πρόσωπα του στενού φιλικού και πολιτικού της κύκλου, η κ. Μπακογιάννη ακολουθεί τα τελευταία χρόνια μία και μόνη στρατηγική, βασισμένη στην αρχή «ξέρω και περιμένω». Αυτή τη λογική ακολούθησε για παράδειγμα μετά τις εκλογές του Μαρτίου 2004, όταν παρέμεινε στον Δήμο Αθηναίων, εμπιστευόμενη τη δέσμευση Καραμανλή (σε προσωπικό επίπεδο) ότι θα την αξιοποιήσει στο υπουργείο Εξωτερικών στη μέση της κυβερνητικής θητείας. Έτσι και έγινε. Δεν έκλεισε διετία και η κ. Μπακογιάννη έγινε υπουργός των Εξωτερικών, αντικαθιστώντας μάλιστα τον *consigliere* της οικογένειας Καραμανλή, τον Πέτρο Μολυβιάτη.

Φυσικά, για τους γνώστες του πολιτικού παρασκήνιου τα πράγματα δεν έγιναν ακριβώς όπως τα περιγράφει το περιβάλλον της Ντόρας. Γιατί μπορεί ίδια να απέφυγε τη δημόσια κριτική και αντιπαράθεση στον Καραμανλή, δεν συνέβη όμως το ίδιο και με τον πατέρα της Κ. Μητσοτάκη. Σε τακτά χρονικά διαστήματα, ο πρώην πρωθυπουργός προέβαινε σε σχόλια, δηλώσεις και συνεντεύξεις που κυριαρχούσαν στον ΜΜΕ, επικριτικές, στον ένα ή τον άλλο βαθμό. Υπενθύμιζαν δηλαδή στον Καραμανλή ότι θα ήταν απολύτως αρνητική για την διακυβέρνησή του η μη υλοποίησή των δεσμεύσεών του προς την οικογένεια Μητσοτάκη. Όταν βεβαίως η κόρη του ανέλαβε τις τύχες της εξωτερικής πολιτικής, ο κ. Μητσοτάκης μετετράπη σε φανατικό υποστηρικτή της κυβέρνησης και έφτασε με

χρι του σημείου να κάνει προσβλητικά σχόλια σε βάρος του Γ. Παπανδρέου, του τύπου «δεν μπορεί το παιδί» κ.ά.

Η κ. Μπακογιάννη θεωρεί ότι οι πολύ καλές και μη αναστρέψιμες σχέσεις της (προσωπικές και πολιτικές) με τα εκδοτικά συγκροτήματα και το οικονομικό και επιχειρηματικό «καρτέλ» του πλούτου και της ισχύος σε στεριά και θάλασσα καθιστούν τον δρόμο της προς την εξουσία απόλυτα προδιαγεγραμμένο και σχετικά άνετο. Στηριζόμενος από όλες τις δυνάμεις της Κεντροδεξιάς προς το παρόν, ο Κ. Καραμανλής κερδίζει και τις επόμενες εκλογές. Δεν θα εξαντλήσει όμως την τετραετία. Σε τρία χρόνια μετά την επανεκλογή του –και πριν από την τρίτη εκλογική αναμέτρηση– παραιτείται από πρωθυπουργός και πρόεδρος της ΝΔ και ανοίγει έτσι το δρόμο της διαδοχής του. Σε αντίθεση με το πέρασμα της εξουσίας από τον Κ. Σημίτη στον Γ. Παπανδρέου, η Ντόρα θα βρεθεί πρωθυπουργός σε τέσσερα χρόνια από τώρα (το αργότερο) και όχι υποψήφιος πρωθυπουργός, όπως ο Γ. Παπανδρέου το χειμώνα του 2004.

Στη διαδικασία προς την ηγεσία της ΝΔ, η κ. Μπακογιάννη εμπιστεύεται το μοντέλο Μπλερ και Γκόρντον Μπράουν της Βρετανίας. Ακόμα κι αν ο κ. Μπλερ προτιμούσε να δώσει το δακτυλίδι της διαδοχής σε κάποιον άλλο από τον υπουργό Οικονομικών του, οι συνθήκες και οι κομματικοί συσχετισμοί δεν του επιτρέπουν άλλες επιλογές. Στην Ελλάδα όμως, που είναι και πολύ διαφορετική χώρα από τη Βρετανία, την επίδοση του δακτυλιδιού της διαδοχής δεν θα καθορίσουν τόσο οι εσωκομματικοί συσχετισμοί, όσο οι εξωθεσμικοί παράγοντες, οι εγχώριες και εξωτερικές ασφυκτικές πιέσεις, που θα προσπαθήσουν να κάνουν τον κ. Καραμανλή «να αποφασίσει σωστά».

Αν τα σενάρια ευοδωθούν, η Ντόρα φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές το 2011-2012, προσδοκώντας ότι το κλίμα της τότε αναμέτρησης θα προσλάβει το χαρακτήρα «ψήφου εμπιστοσύνης» για την «πρώτη ελληνίδα πρωθυπουργό» και όχι την επιστροφή του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, ύστερα από δυο γαλάζιες θητείες. Όπως αναμένεται, αυτό θα δημιουργήσει ένα με-

γάλο ρεύμα υπέρ της στη ΝΔ, επειδή φυσικά κανείς δεν θα θέλει να ξαναπεράσει στην αντιπολίτευση.

Σύμφωνα με του σεναριογράφους, στο μεταξύ ο κ. Βενιζέλος θα έχει εκλεγεί αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, βγάζοντας από το παιχνίδι τον Γ. Παπανδρέου και αρχίζοντας με τη σειρά του να διεκδικεί την εξουσία. Θα κλείσει έτσι ο «κύκλος της οικογενειοκρατίας» στο Μέγαρο Μαξίμου.

ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Τι συνδέει την Ντόρα Μπακογιάννη, επίδοξη αρχηγό της ΝΔ, με τον Ε. Βενιζέλο, επίδοξο αρχηγό του ΠΑΣΟΚ; Καταρχάς δεν είναι κρυφές οι σχέσεις αμοιτέρων με τη μεγάλη επιχειρηματική οικογένεια του Βορρά. Η σχέση της οικογένειας Μητσοτάκη (παλιό τζάκι της πολιτικής) με την οικογένεια Μπακατσέλου (παλιό τζάκι της οικονομίας) μετρά αδιατάρακτες δεκαετίες. Κόρη του Μητσοτάκη η Ντόρα. Γαμπρός της οικογένειας Μπακατσέλου ο Βενιζέλος.

Τι θα σηματοδοτούσε μια ταυτόχρονη παρουσία τους στο ρετιρέ της πολιτικής; Ότι η Ελλάδα αλλάζει. Όπως έχουμε ήδη επισημάνει, γίνεται μια χώρα όπου τα «παλαιά τζάκια» είναι υποχρεωμένα να συνυπάρξουν με τα «νέα τζάκια», με όλους αυτούς τους εφοπλιστές του Σίτυ και της Νέας Υόρκης. Τους νέους μεγαλοεπιχειρηματίες της προηγούμενης δεκαετίας, που μετέφεραν την έδρα τους από το Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη στην Ελλάδα. Με τους Λάτσηδες, τους Αγγελοπουλαίους και τον Αλογοσκούφη ως νέο τσάρο της οικονομίας να αυξάνει δραματικά τα μερίδιά τους. Με τις ξένες πολυεθνικές εταιρείες που επεκτείνονται στη χώρα μας, ανοίγοντας νέες αγορές, αλλά και διεκδικώντας χώρο που μέχρι σήμερα εκμεταλλεύονταν άλλοι.

Αυτό που επιθυμούν όλοι αυτοί για να εδραιώσουν τα συμφέροντά τους είναι η πολιτική σταθερότητα. Ο δικομματισμός τους εξυπηρετεί καταρχήν. Μια Κεντροδεξιά και μια Κεντροαριστερά που θα εναλλάσσονται περιοδικά στην εξουσία. Δεν πρέπει όμως να επαναληφθούν τα προηγούμενα. Πρέπει να υπάρχει μια «συνέχεια» στην εναλλαγή των δύο πόλων στην εξουσία. Χωρίς

αιφνιδισμούς και ανατροπές, όπως έγινε με το 1989 και με τη διαπλοκή επί Σημίτη. Πρέπει να υπάρχει ένας κοινός «πυρήνας», ένας σταθερός άξονας, που να συνδέει την πολιτική εξουσία με τα οικονομικά συμφέροντα και να προσδίνει συνέχεια στις επιλογές, την κατανομή ρόλων και τη διανομή εξουσίας. Έναν τέτοιο σταθερό άξονα μπορεί να εξασφαλίσουν τα τζάκια Μητσοτάκη και Μπακατσέλου με τις παραδοσιακά καλές σχέσεις τους με τον ΣΕΒ ή τον ΣΕΣΜΕ (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Σούπερ Μάρκετ Ελλάδος), τις τράπεζες, τις κατασκευαστικές και τις πολυεθνικές στον τομέα της κατανάλωσης. Παρά το γεγονός ότι έχασε την πρωτοκαθεδρία στη κεντροδεξιά παράταξη, η οικογένεια Μητσοτάκη δεν έχει χάσει και τις προνομιακές σχέσεις που είχε με διάφορα καρτέλ και οικονομικά λόμπι.

Η «διαπλοκή» της οκταετίας Σημίτη ήταν για τις νέες οικονομικές δυνάμεις κάτι σαν το σκάνδαλο Κοσκωτά. Υπονόμευε τα συμφέροντά τους, περιόριζε την ανάπτυξή τους, και κυρίως προκαλούσε πολιτικές ανωμαλίες και αστάθεια. Το ζητούμενο γι' αυτές είναι πάντα η σταθερότητα. Για τον λόγο αυτό πρέπει να προδιαγραφεί η επόμενη ημέρα στο σημερινό μεταβλητό και παρακμασμένο πολιτικό σύστημα, στο οποίο εντάσσουν και τις ηγεσίες Καραμανλή και Παπανδρέου. Το δίδυμο Μπακογιάννη – Βενιζέλου εγγυάται κάτι διαφορετικό, αφού η εναλλαγή τους στην εξουσία, στη βάση της τετραετίας, ή ακόμα και μέσω κυβερνήσεων γερμανικού μοντέλου, εγγυάται μια σταθερή προοπτική διάρκειας 10–15 ετών.

Παράλληλα, υπάρχουν πολλά σχέδια και ιδέες για το πώς θα εκσυγχρονισθεί και θα μετεξελιχθεί το «κράτος των Βαυαρών» και του «μεσοπολέμου». Όπως αυτά της «παρέας της Χαϊδελβέργης» για την Κεντροαριστερά ή της «λέσχης Μίλτον Φρίντμαν» για την Κεντροδεξιά. Ποια θα είναι η μετεξέλιξη της ΝΔ, του ΠΑΣΟΚ και της Αριστεράς; Άγνωστες ακόμα οι βουλές του Κυρίου και των ισχυρών. Η ώρα πάντως μιας «νέας μεταπολίτευσης» φαίνεται ότι έφτασε. Υπομονή μέχρι τις εκλογές.

Κοσμο δρομιο

ΣΕΡΒΙΑ ΤΟ ΣΚΩΤΣΕΖΙΚΟ ΝΤΟΥΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Οι εκλογές στη Σερβία έγιναν, και μάλιστα χωρίς παρατράγουδα, όπως διαπίστωσαν οι διεθνείς οργανισμοί που τις παρακολούθησαν, αλλά με πολύ χαμηλά ποσοστά για όλα τα κόμματα που συμμετείχαν. Έτσι, νικητές και ηττημένοι αναζητούν τώρα ένα «μόντους βιβέντι» για τον σχηματισμό κυβέρνησης. Μιας κυβέρνησης, όμως, η οποία δεν θα περιλαμβάνει το κόμμα που ήλθε πρώτο, το εθνικιστικό Ριζοσπαστικό Κόμμα του υπόδικου στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης Βόισλαβ Σέσελ, το οποίο συγκέντρωσε περίπου 28% των ψήφων.

Για τον λόγο αυτό συζητείται η δημιουργία μιας κυβέρνησης συνασπισμού, την οποία θα αποτελούν τα τρία άλλα μεγαλύτερα κόμματα που συμμετείχαν στις εκλογές, δηλαδή το Δημοκρατικό Κόμμα του προέδρου της Δημοκρατίας Μπόρις Τάντιτς, το Δημοκρατικό Κόμμα Σερβίας του απερχόμενου πρωθυπουργού Βόισλαβ Κοστούνιτσα και το G17, τα οποία συγκεντρώνουν συνολικά 131 από τις 250 έδρες της Βουλής.

Το πρόβλημα είναι, ωστόσο, ότι πέρα από τις σκληρές διαπραγματεύσεις που διεξάγουν τα τρία κόμματα, προκειμένου να εξασφαλίσουν το καθένα καλύτερους όρους συμμετοχής, έχουν να αντιμετωπίσουν και την Δύση, η οποία εννοεί να παί-

ζει καθοριστικό ρυθμιστικό ρόλο στις εξελίξεις που σημειώνονται όχι μόνο στην ίδια τη Σερβία αλλά και σε ολόκληρη την περιοχή των Βαλκανίων.

Στην παρούσα φάση, μάλιστα, κύριος στόχος των χωρών της Δύσης είναι να εξασφαλίσουν στη Σερβία τον σχηματισμό μιας κυβέρνησης, η οποία δεν θα προβάλλει αντιστάσεις στη λύση της ανεξαρτησίας που μεθοδεύεται για το Κοσσυφοπέδιο, ώστε να τερματιστεί η εκκρεμότητα αυτή, που υπάρχει από το 1999.

Στο πλαίσιο αυτό, η Δύση, και ιδιαίτερα η Ευρωπαϊκή Ένωση, με τη γνωστή πια μέθοδο των πιέσεων και των εκβιασμών από τη μια και των υποσχέσεων για ένταξη στις ευρωπαϊκές δομές από την άλλη, προσπαθούν να προετοιμάσουν τις πολιτικές δυνάμεις της χώρας για την επερχόμενη, μέσα στις επόμενες ημέρες, πρόταση του διαμεσολαβητή Μάρτι Αχτισάρι προς το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, αναφορικά με το Κοσσυφοπέδιο.

ΗΠΑ ΕΜΦΑΝΙΣΤΗΚΑΝ «ΣΩΤΗΡΕΣ»

Η διαπίστωση ότι τον πλανήτη μας περιμένουν –και σύντομα– μαύρες μέρες δεν είναι καινούρια. Εδώ και μια εικοσαετία απασχολεί επιστήμονες και αρχηγούς κρατών, όσους δηλαδή ενδιαφέρονται όχι πλέον για την ποιότητα της ζωής των ανθρώπων πάνω σ' αυτόν αλλά και για αυτήν ακόμα την επιβίωσή τους. Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, τα φαινόμενα αποκτούν όλο και πιο δραματικές διαστάσεις, πιέζοντας για την επείγουσα λήψη των αναγκαίων μέτρων που θα αναστρέψουν, όσο είναι δυνατό, την καταστροφή που έρχεται.

Κραυγαλέα εξαίρεση αποτελούν οι ΗΠΑ, οι οποίες αρνούνται να δεχτούν οποιαδήποτε συμφωνία για τον περιορισμό της μόλυνσης της ατμόσφαιρας, επηρεάζοντας έτσι και μια σειρά άλλων ραγδαία αναπτυσσόμενων κρατών που, βεβαίως, δεν θέλουν με κανένα τρόπο να σταματήσουν την εύκολη και ανέξοδη ανάπτυξή τους.

Έτσι, αποκτά ενδιαφέρον το γεγονός ότι ξαφνικά 10 από τις μεγαλύτερες και περισσότερο ρυπογόνες αμερικανικές βιομηχανίες αποφάσισαν να ζητήσουν από τον πρόεδρο Τζορτζ Μπους την άμεση λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων από τις κλιματικές αλλαγές.

Να σημειωθεί ότι είναι οι ίδιες βιομηχανίες που είχαν ασκήσει πιέσεις στον προηγούμενο πρόεδρο Μπιλ Κλίντον να μην υπογράψει το περίφημο Πρωτόκολλο του Κιότο, αλλά και όσες άλλες συμφωνίες προτάθηκαν και υιοθετήθηκαν στη συνέχεια από την διεθνή κοινότητα.

Που σημαίνει ότι οι παραπάνω εταιρίες έχουν, στο μεταξύ, προετοιμασθεί για την αντιμετώπιση των βασικών προβλημάτων και ιδιαίτερα στον τομέα των εναλλακτικών μορφών ενέργειας. Οπότε, δεν αποκλείεται, στο αμέσως επόμενο διάστημα, να ξεσπάσει ένας νέος «πόλεμος», για την εξαγωγή... περιβαλλοντικής ευαισθησίας.

ΤΟΥΡΚΙΑ Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Το εθνικό μίσος που ενδημεί στην Τουρκία, και το οποίο τον τελευταίο καιρό έχει πάρει επικίνδυνα μεγάλες διαστάσεις, όπλισε το χέρι του νεαρού Ογκιούν Σαμάστ που δολοφόνησε εν ψυχρώ, την περασμένη Παρασκευή, τον αρμενικής καταγωγής δημοσιογράφο και συγγραφέα Χραντ Ντινκ, έξω από το κτίριο που στεγάζεται η εφημερίδα του στην Κωνσταντινούπολη.

Την Τρίτη που πέρασε έγινε και η κηδεία του άτυχου δημοσιογράφου, ο οποίος με τον τραγικό αυτό τρόπο πλήρωσε την τόλμη να υψώσει το ανάστημά του εμπρός στην κρατική και παρακρατική βία που ασκείται εναντίον όλων εκείνων που ανήκουν σε άλλη εθνότητα ή θρήσκευμα και κυρίως εκείνων που αμφισβητούν τις αρχές και τις ιδέες του τουρκισμού ή εκφράζουν διαφορετικές πολιτικές αντιλήψεις.

Ο τραγικός θάνατος του Ντινκ, ωστόσο, αποτέλεσε το... ξυπνητήρι που ταρακούνησε τον τουρκικό λαό, προκαλώντας του –σε ένα κομμάτι του, τουλάχιστον– μεγάλη αγανάκτηση. Αγανάκτηση που εκδηλώθηκε με την συμμετοχή πολλών χιλιάδων πολιτών στην κηδεία του δημοσιογράφου.

Πέρα από αυτό, όμως, η δολοφονία του Ντινκ συγκλόνισε και την Ευρωπαϊκή Ένωση, εκπρόσωποι της οποίας, πάντως, προσπάθησαν με κάθε τρόπο να μαζέψουν τα ασυμμάζευτα και να εκφράσουν μεν τα συναισθήματα θλίψης και οργής που τους προκάλεσε η ειδεχθής πράξη, αλλά και να ρίξουν στα μαλακά τις εντυπώσεις, περιοριζόμενοι να απευθύνουν εκκλήσεις στην κυβέρνηση της Τουρκίας να συνεχίζει με εντατικότερο ρυθμό τις μεταρρυθμίσεις που έχει ξεκινήσει.

Είναι φανερό ότι το κλίμα που δημι-

ουργήθηκε ευνοεί τον πρωθυπουργό Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος αποκτά τώρα μεγαλύτερη άνεση κινήσεων στη μάχη των διπλών εκλογών που πρόκειται να διεξαχθούν μέσα στον χρόνο. Το ερώτημα είναι, όμως, αν οι στρατηγοί και οι παρακρατικές οργανώσεις που δρουν με την ανοχή ή την παρότρυνσή τους, θα συμμαζευτούν ή θα συνεχίσουν το επικίνδυνο παιχνίδι τους, προκαλώντας τόσο τον ίδιο τον τουρκικό λαό όσο και τη διεθνή κοινότητα, με ανυπολόγιστη ζημιά σε βάρος της χώρας τους.

ΓΑΛΛΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ Ο ΣΑΡΚΟΖΙ

Προβάδισμα που φτάνει ως και τις 6 μονάδες εξασφαλίζει ο υποψήφιος της Δεξιάς για τις γαλλικές προεδρικές εκλογές του Μαΐου Νικολά Σαρκοζί έναντι της σοσιαλίστριας Σεγκολέν Ρουαγιάλ, σύμφωνα με τις πρώτες δημοσκοπήσεις που είδαν το φως της δημοσιότητας μετά την επισημοποίηση της υποψηφιότητάς του.

Όπως φαίνεται, ο Σαρκοζί εκμεταλλεύεται τον εντελώς αφηρημένο λόγο της Ρουα-

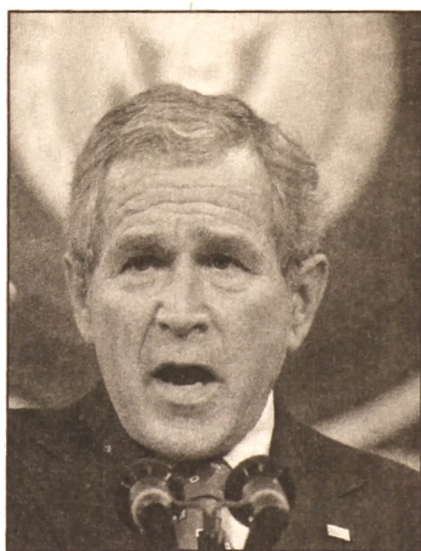
γιάλ, η οποία μέσα σε μία εβδομάδα πρόλαβε να διαφωνήσει δύο φορές με το κόμμα της και απέλυσε τον υπεύθυνο της εκστρατείας της Αρνό Μοντεμπούρ, που δήλωσε ότι «το μεγαλύτερο της ελάττωμα είναι ο σύντροφός της», ο γραμματέας του ΓΣΚ Φρανσουά Ολάντ. Όλα αυτά που έμοιαζαν να ενισχύουν την υποψηφιότητα της Ρουαγιάλ στο εσωτερικό του Σοσιαλιστικού Κόμματος αποδεικνύεται ότι την αποδυναμώνουν, όπως αρκετοί περίμεναν, όσο το ενδεχόμενο να γίνει η πρώτη γυναίκα πρόεδρος της Γαλλίας γίνεται πιο απτό. Πλέον, οι συγκεκριμένες θέσεις είναι υποχρεωτικές, πλην όμως ενίοτε κοστίζουν.

Εάν η Δεξιά κερδίσει τις εκλογές, θα είναι η πρώτη φορά που μια πολιτική δύναμη κερδίζει για τρίτη συνεχή φορά προεδρικές εκλογές μετά από 38 χρόνια.

ΙΡΑΚ ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΤΟΥ ΜΠΟΥΣ ΜΕΓΑΛΩΝΕΙ

Σε πλήρες αδιέξοδο οδηγείται στο Ιράκ η πολιτική του Τζορτζ Μπους, ο οποίος έχει χάσει πλέον κάθε εκτίμηση, όχι μόνο των πολιτών της χώρας του, αλλά και των πολιτών όλου του πλανήτη, οι οποίοι χαρακτηρίζουν τις ΗΠΑ ως «παγκόσμια δύναμη του κακού».

Μετά την πρόσφατη ανεγκέφαλη απόφαση του Μπους να προχωρήσει σε μια νέα στρατηγική, με την οποία πιστεύει

ότι θα κερδίσει τη μάχη του στο Ιράκ, έφτασαν ήδη οι πρώτοι από τους περίπου 21.000 αμερικανούς στρατιώτες που πρόκειται να σταλούν στην περιοχή. Ταυτόχρονα, όμως, έχουν ενταθεί οι επιθέσεις και οι συγκρούσεις των διάφορων ένοπλων ομάδων που δρουν στη χώρα, αυξάνοντας κατακόρυφα τον αριθμό των θυμάτων, που μετρούνται σε πολλές εκατοντάδες τις τελευταίες μόνο εβδομάδες, αλλά και απομακρύνοντας κάθε αισιοδοξία για μια εξομάλυνση της κατάστασης.

Το γεγονός αυτό αυξάνει την ένταση στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, γι' αυτό και χώρες όπως το Ιράν και η Συρία προτείνουν την οργάνωση μιας διεθνούς διάσκεψης, πράγμα όμως που ο πρόεδρος Μπους απορρίπτει επιδεικτικά.

Παιχνίδια Σκοπίων με «Μέγα Αλέξανδρο»

του Τάκη Διαμαντή

Νέα διάσταση προσπάθησαν να δώσουν τα Σκόπια στη διένεξη με την Αθήνα για το θέμα του ονόματος, με την πρότασή τους να δοθεί στο κεντρικό αεροδρόμιό τους η ονομασία «Μέγας Αλέξανδρος». Μια πρόταση, όμως, η οποία, εκτός από την αναμενόμενη ελληνική αντίδραση, προκάλεσε επίσης την αντίδραση του μόνιμου διαμεσολαβητή του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς, αλλά και μερίδας πολιτικών και μέσων ενημέρωσης της ίδια της γειτονικής χώρας.

Η πρόταση έγινε στις αρχές του μήνα από τη διεύθυνση του αεροδρομίου «Πέτροβets» (το όνομά του οφείλεται σε ένα χωριό κοντά στο αεροδρόμιο), η οποία ήθελε αρχικά το αεροδρόμιο να μετονομασθεί σε «Αλέξανδρος ο Μακεδών». Αυτή μάλιστα έγινε αμέσως δεκτή από κυβερνητικούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων ο πρωθυπουργός Νίκολα Γκρούεφски και ο υπουργός Εξωτερικών Αντόνιο Μιλόσοσκι, που έσπευσαν να προχωρήσουν το θέμα με... συνοπτικές διαδικασίες.

Έτσι, έθεσαν αμέσως σε συζήτηση και ψηφοφορία στη Βουλή την πρόταση, αλλά με μια μικρή παραλλαγή: αντί

δηλαδή «Αλέξανδρος ο Μακεδών» το αεροδρόμιο να μετονομασθεί σε «Μέγας Αλέξανδρος», ώστε «να μην αποτελέσει πρόκληση για την Αθήνα», όπως εξηγήθηκε.

Για τον λόγο αυτό, εξάλλου, ο Αντόνιο Μιλόσοσκι διευκρίνισε ότι η μετονομασία του αεροδρομίου προτάθηκε «όχι για κάποια κρυφή πολιτική σκοπιμότητα, αλλά για λόγους... εμπορικούς».

Στη συζήτηση εκείνη της Βουλής η πρόταση υιοθετήθηκε τελικά, με τις ψήφους της κυβερνητικής παράταξης, στην οποία ηγείται το δεξιό κόμμα VMRO, οπότε και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της κυβέρνησης. Αμέσως

μετά, παρά τις έντονες αντιδράσεις της Αθήνας και ενώ αναμενόταν μια προγραμματισμένη από καιρό επίσκεψη του διαμεσολαβητή του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς, το αρμόδιο υπουργείο έσπευσε να αλλάξει όλες τις πινακίδες σήμανσης στον δρόμο προς το αεροδρόμιο, αναφέροντας την καινούρια ονομασία.

Αρχικά, μάλιστα, οι πινακίδες ήταν μόνο στη σλαβομακεδονική γλώσσα, όμως μετά από μερικές ημέρες προστέθηκε και η ερμηνεία τους πρώτα στην αγγλική και κατόπιν στη γαλλική γλώσσα.

Ο ΜΑΘΙΟΥ ΝΙΜΙΤΣ

Στην Ελλάδα, εκτός από τις επίσημες και ανεπίσημες δηλώσεις κυβερνητικών και άλλων αξιωματούχων, εκείνο που έγινε γνωστό ήταν η αντίδραση του διαμεσολαβητή Μάθιου Νίμιτς, ο οποίος, ερχόμενος στην Αθήνα την περασμένη Παρασκευή και δείχνοντας να συμμερίζεται τις ελληνικές ανησυχίες, δήλωσε, μετά την συνάντησή του με την υπουργό Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη, ότι «η επιλογή της μετονομασίας του αεροδρομίου των Σκοπίων επηρεάζει όχι θετικά τις προσπάθειες διαμεσολάβησης εκ μέρους του στο ζήτημα της ονομασίας της χώρας».

Την ίδια δήλωση ο Νίμιτς επανέλαβε και δυο ημέρες αργότερα στα Σκόπια, όπου συναντήθηκε με αξιωματούχους της πρώην αυτής γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας, επισημαίνοντας παράλληλα ότι η πρόταση για τη μετονομασία του αεροδρομίου αποτελεί για τους Έλληνες «πρόκληση» και «παραποίηση της ιστορίας».

Πέρα από αυτό, όμως, αντιδράσεις εκδηλώθηκαν και στα ίδια τα Σκόπια, ιδιαίτερα, μάλιστα, από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας Μπράνκο Τσερβένκοφски, ο οποίος για τον λόγο αυτό και βρέθηκε στο στόχαστρο της κυβέρνησης.

Συγκεκριμένα, ο πρόεδρος Τσερβένκοφσκι αρχικά είχε δηλώσει ότι δεν γνώριζε τα επιχειρήματα της κυβέρνησης του Νίκολα Γκρούεφσκι για την αλλαγή της ονομασίας του αεροδρομίου, γι' αυτό και δεν κατανοούσε τον λόγο της αντίδρασης της Αθήνας. Στη συνέχεια, όμως, δήλωσε ότι η πρόταση για το αεροδρόμιο «έγινε σε μια δύσκολη περίοδο», ενόψει της επανένταξης στον ΟΗΕ των συνομιλιών με την ελληνική πλευρά για το όνομα.

Κατόπιν αυτού, μετά από μια συνάντηση που είχαν ο πρόεδρος Τσερβένκοφσκι με τον πρωθυπουργό Γκρούεφσκι και τον υπουργό Εξωτερικών Μιλόσοσκι, εκδόθηκε επίσημη κυβερνητική ανακοίνωση που ανέφερε ότι «σε κρατικά θέματα, στα οποία χρειάζεται διακριτικότητα, κάποιος δεν τα σεβάστηκε, απειλώντας την έκβαση ολόκληρης της διαδικασίας των συνομιλιών (με την Ελλάδα)». Μια ανακοίνωση, η οποία, χωρίς να τον αναφέρει ονομαστικά, αφορούσε σαφώς τον πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Έμμεσα αρνητική στην πρόταση για τη μετονομασία του αεροδρομίου εμφανίστηκε επίσης η Λουντμίλα Σεκερίνσκα, αντιπρόεδρος της Ένωσης Σοσιαλδημοκρατών, του μεγαλύτερου κόμματος της αντιπολίτευσης, η οποία δήλωσε ότι κατά την άποψή της κύριο ζήτημα είναι το αεροδρόμιο να προσφέρει καλές υπηρεσίες, ενώ για το θέμα της ονομασίας είπε ότι είναι δευτερεύον.

Περισσότερο ξεκάθαρη, όμως, ήταν η δήλωση της αμερικανίδας πρέσβειρας στα Σκόπια κ. Μιλοβάνοβιτς, η οποία τόνισε ότι η κυβέρνηση της χώρας «πρέπει να είναι πιο προσεκτική και να μην προκαλεί τους γείτονες».

Παράλληλα με τις πολιτικές αντιδράσεις, η πρόταση για τη μετονομασία του αεροδρομίου, οι εξηγήσεις που δόθηκαν και η διαδικασία που ακολουθήθηκε, προκάλεσαν αντιδράσεις και ειρωνικά σχόλια από την πλευρά και ορισμένων μέσων ενημέρωσης, όπως η *Ουτρίνσκι Βέσνικ*, δημοσίευμα της οποίας γράφει σκωπτικά ότι αφού κατά τη γνώμη της κυβέρνησης η αλλαγή της ονομασίας θα συμβάλει στο ξεπέρασμα των εμπορικών προβλημάτων του αεροδρομίου, τότε θα ήταν καλό να σκεφθούν και τη μετονομασία της

εταιρίας των σιδηροδρόμων σε... Βουκεφάλα, μήπως έτσι ξεπεράσει τα τεράστια χρέη της.

Εξάλλου, η ιστορία μετονομασίας του αεροδρομίου της πόλης των Σκοπίων δημιούργησε αντίστοιχο θέμα και στην πόλη της Οχρίδας, όπου επίσης υπήρξε πρόταση για την αλλαγή της ονομασίας του τοπικού αεροδρομίου σε «Απόστολος Παύλος». Ο δήμαρχος της πόλης, όμως, προειδοποίησε ότι μια τέτοια ενέργεια θα προκαλούσε αντιδράσεις από την κυβέρνηση και την Εκκλησία της Ελλάδας, ενώ θα απειλούσε με μείωση της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής.

ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ ΔΙΑΦΩΝΟΝΤΑΣ

Σε μια άλλη εξέλιξη, η επικεφαλής του ελληνικού γραφείου συνδέσμου στα Σκόπια Θεοδώρα Γροσομανίδου, με αφορμή τα εγκαίνια μιας σχολής της ελληνικής γλώσσας που δημιουργήθηκε στην πόλη των Σκοπίων, δήλωσε μεταξύ άλλων ότι η Ελλάδα είναι πολύ ευαίσθητη σε θέματα ιστορίας, γι' αυτό πρέπει να αποφεύγονται οι όποιες προκλήσεις, και ότι αντίθετα θα πρέπει να επιδιώκεται περισσότερο η συνεργασία ανάμεσα στις χώρες. Δήλωση, πάντως, με την οποία συμφώνησε και ο παρευρισκόμενος υπουργός Εξωτερικών Αντόνιο Μιλόσοσκι, ο οποίος έσπευσε να τονίσει το υψηλό επίπεδο στις σχέσεις συνεργασίας ανάμεσα σε Αθήνα και Σκόπια.

Ορισμένοι πολιτικοί και διπλωματικοί κύκλοι στα Σκόπια, αναφερόμενοι σε όλη αυτή την ιστορία που δημιουργήθηκε, την χαρακτηρίζουν ως φιάσκο. Άλλοι, όμως, εκτιμούν ότι πρόκειται για σκόπιμη ενέργεια, η οποία θα μπορούσε να παίξει κάποιο ουσιαστικότερο ρόλο στο άμεσο μέλλον.

Συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι, εξαιτίας του γεγονότος ότι ανοίγει ο δρόμος για την πορεία ένταξης της ΠΓΔΜ σε NATO και Ευρωπαϊκή Ένωση, μια πορεία στην οποία η Αθήνα θεωρείται βέβαιο ότι θα προβάλει αντιρρήσεις, αλλά και εξ αιτίας των εξελίξεων που δρομολογούνται στο Κοσσυφοπέδιο, θα επιδιωχθεί η επανενεργοποίηση των συνομιλιών μεταξύ Αθήνας και Σκοπίων στον ΟΗΕ, με στόχο την εξεύρεση μιας κοινά αποδεκτής λύσης στο

θέμα του ονόματος. (Οι συνομιλίες αυτές βρίσκονται σε αδιέξοδο εδώ και αρκετά χρόνια, με μόνη παρένθεση δυο απόπειρες του διαμεσολαβητή Μάθιου Νίμιτς για μια λύση, το 2005, την πρώτη με την επαναφορά της πρότασης για το όνομα Δημοκρατία Μακεδονίας – Σκόπια, την οποία αποδέχτηκε η Αθήνα αλλά απέρριψαν τα Σκόπια, και τη δεύτερη με την πρόταση της ονομασίας Δημοκρατία Μακεδονίας στην κυριλλική γραφή, την οποία αποδέχτηκαν τα Σκόπια αλλά απέρριψε η Αθήνα).

Και σε ένα νέο γύρο συνομιλιών, όμως, τα Σκόπια είναι βέβαιο ότι δεν πρόκειται να ξεφύγουν από την γνωστή ανυποχώρητη τακτική τους. Οπότε, πιθανολογείται ότι, παρ' όλο που η κυβέρνηση διαψεύδει την εκδοχή αυτή, είναι δυνατό να δημιουργήσαν τώρα το θέμα της μετονομασίας του αεροδρομίου, το οποίο θα διατηρήσουν ανοιχτό, με σκοπό να το πάρουν πίσω, αν χρειασθεί, όταν δηλαδή τα πράγματα με την Ελλάδα φτάσουν σε αδιέξοδο, όπως είχε γίνει το 1993 με την απόσυρση της σημαίας με τον ήλιο της Βεργίνας, αν και σήμερα οι συνθήκες είναι εντελώς διαφορετικές από εκείνες της περασμένης δεκαετίας, καθώς η ΠΓΔΜ έχει αναγνωρισθεί με το συνταγματικό της όνομα από έναν μεγάλο αριθμό χωρών και η διεθνής κοινότητα αντιμετωπίζει τα Σκόπια με πολύ μεγαλύτερη ανεκτικότητα σε σχέση με την Ελλάδα.

βιβλιοθήκη του ναυτίλου

Χαρ. Τρικούπη 28, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210 36 16 204
Fax: 210 36 16 369
nafbooks@otenet.gr

Μια κρυφή πτυχή του Παλαιστινιακού

του Σήφη Φιτσανάκη

Λέγεται συχνά ότι το παλαιστινιακό ζήτημα αποτελεί σπουδή στη ματαιότητα. Εντούτοις, οι πρόσφατες εξελίξεις στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας εμπεριέχουν, πέρα από τη ματαιότητα, και μια ισχυρή δόση ειρωνείας. Μόνο έτσι μπορεί να σχολιαστεί το ενδεχόμενο οι Παλαιστίνιοι, που μάχονται εδώ και δεκαετίες για ένα δικό τους κράτος, να καταλήξουν τελικά με δύο: ένα ελεγχόμενο από τη Φατάχ κι ένα από τη Χαμάς.

Είναι ανησυχητικό ότι η ειρωνεία αυτή διαφεύγει από πολλούς υπέρμαχους των παλαιστινιακών διεκδικήσεων. Κι αυτό διότι, ενώ τα δεδομένα στην Παλαιστίνη μεταβάλλονται με ιλιγγιώδη ταχύτητα, το διεθνές φιλο-παλαιστινιακό κίνημα επιμένει σε πατροπαράδοτα συνθήματα του τύπου «αλληλεγγύη στον παλαιστινιακό λαό». Προσωπικά συμφωνώ με τον όρο «αλληλεγγύη». Αναρωτιέμαι όμως σε ποιο ακριβώς τμήμα του κατακερματισμένου «παλαιστινιακού λαού» απευθύνεται.

Ο ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ

Υπενθυμίζω ότι τον τελευταίο καιρό περισσότεροι από 150 Παλαιστίνιοι έχουν δολοφονηθεί ή τραυματιστεί σε διαμάχες μεταξύ της Χαμάς και της Φατάχ. Στις 7 Ιανουαρίου, ο ισχυρός άνδρας της τελευταίας, Μοχάμεντ Νταχλάν, μίλησε στο δημοτικό στάδιο της Γάζας μπροστά σε δεκάδες χιλιάδες οπαδούς της οργάνωσης. Ήταν η μεγαλύτερη διαδήλωση της Φατάχ από το 1994, όταν ο ηγέτης της, ο Γιάσερ Αραφάτ, είχε επιστρέψει από την εξορία μετά τη συμφωνία του Όσλο. Αφού αποκάλυψε τα μέλη της Χαμάς «κλέφτες και δολοφόνους που θα τιμωρηθούν σκλη-

ρά», ο Νταχλάν έσπρωξε στην άκρη τους ένοπλους σωματοφύλακές του και ξεφώνισε υπό ενθουσιώδεις επευφημίες: «Δε χρειάζομαι προστασία! Ας έρθει η Χαμάς να με πυροβολήσει! [...] Εάν [η Χαμάς] τολμήσει να επιτεθεί εναντίον ενός από εμάς, θα χτυπήσουμε δυο δικούς της». Μερικές ημέρες αργότερα, οι υπεύθυνοι ασφαλείας της Φατάχ ανακοίνωσαν πως είχαν αποτρέψει σχέδιο της Χαμάς να δολοφονήσει τον Πρόεδρο της Παλαιστινιακής Αρχής (και ηγετικό στέλεχος της Φατάχ) Μαχμούντ Αμπάς με εκρηκτικές ύλες τοποθετημένες σε τούνελ στο υπέδαφος του προεδρικού μεγάρου.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΙΑΣ ΣΥΡΡΑΞΗΣ

Φυσικά η αυτοκαταστροφική αυτή διαμάχη δεν είναι καινούργια. Κρατάει τουλάχιστο από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Εκείνη την εποχή, παραστρατιωτικές δυνάμεις της Φατάχ είχαν επιχειρήσει να εξουδετερώσουν την ένοπλη παρουσία της Χαμάς στα Κατεχόμενα, προετοιμάζοντας έτσι το έδαφος για μια επιφαινόμενη σύναψη ειρήνης με το Ισραήλ. Η Χαμάς όμως όχι μόνο επιβίωσε, αλλά κατάφερε να αυξήσει τη δύναμή της, με απόγειο τις εκλογές του Ιανουαρίου του 2006, όταν κέρδισε 76 από τις 132 έδρες του παλαιστινιακού κοινοβουλίου. Από τότε, παρότι ελέγχει ακόμα την προεδρία της Παλαιστινιακής Αρχής, η Φατάχ ασκεί καθήκοντα αξιωματικής αντιπο-

λίτευσης, ουσιαστικά για πρώτη φορά στην ιστορία της.

Αναλαμβάνοντας τη διακυβέρνηση, το δυσκολότερο έργο που είχε ν' αντιμετωπίσει η Χαμάς ήταν εκείνο της αποσυναρμολόγησης της διοικητικής παντοδυναμίας της Φατάχ, την οποία είχε εδραιώσει ο ιδρυτής της Γιάσερ Αραφάτ. Τελικά η ηγεσία της Χαμάς θεώρησε ανώφελο να επιχειρήσει να διεισδύσει στις υπηρεσίες ασφαλείας της Παλαιστινιακής Αρχής. Αντίθετα, δημιούργησε τη δική της ένοπλη κομματική εθνοφρουρά, τη Διοικητική Δύναμη, που σήμερα αριθμεί πάνω από 6.000 μέλη. Από τότε η Παλαιστίνη αποτελεί πεδίο ένοπλης σύρραξης δυο ξεχωριστών σωμάτων ασφαλείας, το ένα ελεγχόμενο από τον Πρόεδρο Αμπάς και το άλλο από τη Χαμάς.

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Αναμφίβολα, η ενδο-παλαιστινιακή διαμάχη είναι πολύπλευρη. Υπό μια έννοια αντανakλά τις ηγετικές φιλοδοξίες των ένοπλων ομάδων που διαφεύουν την καθημερινή ζωή στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας. Υπό μια άλλη, εξίσου σημαντική οπτική, η εμφύλια σύρραξη είναι απόρροια βαθύτατων ιδεολογικών διαφορών, που πιθανότατα θα διακυβεύσουν το μέλλον του παλαιστινιακού ζητήματος. Στη μια πλευρά της ιδεολογικής αυτής σύγκρουσης βρίσκεται η Φατάχ, η γνωστότερη μη-θρησκευτική παράταξη των Παλαιστινίων και το ηγετικό κίνημα του συνασπισμού της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO). Οι ρίζες της παράταξης ξεκινούν από τον αντι-οθωμανικό εθνικισμό του Κωνσταντίνου Ζουρέκ και τον αντι-αποικιακό σοσιαλιστικό πανα-ραβισμό του Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ. Στην άλλη πλευρά βρίσκεται η Χαμάς,

Ο Σήφης Φιτσανάκης

(www.monogramma.blogspot.com) είναι διδάκτωρ Πολιτικών Επιστημών. Ζει στις ΗΠΑ.

ιδεολογικό παρακλάδι της αιγυπτιακής Μουσουλμανικής Αδελφότητας. Η Χαμάς, που ιδρύθηκε το 1978 από τον φονταμενταλιστή ισλαμιστή σείχη Αχμέντ Γιασίν, αυτοχαρακτηρίζεται ως μια μουσουλμανική απελευθερωτική οργάνωση που αποσκοπεί στην εξάλειψη του ισραηλινού κράτους και στην αντικατάστασή του από ένα ισλαμικό παλαιστινιακό χαλιφάτο.

Σε αντίθεση με τα μέλη της Φατάχ, το μεγαλύτερο μέρος του κομματικού μηχανισμού της Χαμάς είναι νεαρής ηλικίας και ως επί το πλείστον θρησκευόμενο. Πολλά απ' αυτά τα νεαρά παιδιά εντάχθηκαν στην οργάνωση με αφορμή την αμερικανική αντίδραση στα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001. Δε θα ήταν καθόλου υπερβολική η άποψη πως ο άστοχος τυχοδιωκτισμός της εξωτερικής πολιτικής των κυβερνήσεων Μπους ευθύνεται σοβαρά για τη μαζική λαϊκή υποστήριξη στη Χαμάς, που την εκτόξευσε εν τέλει στην εξουσία.

ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΤΗΣ ΧΑΜΑΣ

Επειδή όμως η πραγματικότητα σπανίως είναι επιφανειακή, μια εμβάθυνση στο σκοτεινό παρελθόν της Χαμάς ενδέχεται να δια φωτίσει τη σημερινή κατάσταση. Συγκεκριμένα, οι περισσότεροι αναλυτές αγνοούν πως το Ισραήλ συνέβαλε άμεσα στην ίδρυση και θεαματική εξέλιξη της φανατικής ισλαμικής οργάνωσης που σήμερα πλειοψηφεί στο παλαιστινιακό κοινοβούλιο. Το 2002, ο ακαδημαϊκός Anthony Cordesman, αναλυτής στρατηγικής στο Center for Strategic and International Studies στην Ουάσινγκτον, αποκάλυψε πως οι ισραηλινές μυστικές υπηρεσίες έχουν προσφέρει σημαντική βοήθεια στη Χαμάς, σε χρήμα και οπλισμό, από το 1978.

Σύμφωνα με έγγραφα του Αντιπρομοκρατικού Ινστιτούτου του Ισραήλ, που έχουν έρθει εδώ και χρόνια στο φως της δημοσιότητας, οι ισραηλινές αρχές επέτρεψαν στον σείχη Γιασίν να ιδρύσει στο Ισραήλ τη Χαμάς, υπό την ονομασία «Ισλαμικό Κέντρο». Λίγα χρόνια μετά, το Ισραήλ βοήθησε τις ΗΠΑ στην παράνομη διεθνή διακίνηση οπλισμού, η οποία έγινε αργότερα γνωστή ως «σκάνδαλο Ιράν-Κόντρας»

(1985-1986). Στο πλαίσιο της μυστικής αυτής επιχείρησης, η κυβέρνηση των ΗΠΑ πούλησε όπλα και πυρομαχικά στο Ιράν και κατόπιν χρησιμοποίησε τα έσοδα από τις πωλήσεις για να χρηματοδοτήσει τους μισθοφόρους της παραστρατιωτικής ομάδας Κόντρας στη Νικαράγουα. Παρότι η κυβέρνηση του Σιμόν Πέρες γνώριζε πως το Ιράν ήταν η κύρια εξοπλιστική πηγή της Χαμάς, το Ισραήλ προσφέρθηκε ν' αναλάβει σχεδόν αποκλειστικά τη μεταφορά οπλισμού από την Ουάσινγκτον στην Τεχεράνη. Πράγματι, ακόμη και σήμερα η Χαμάς χρησιμοποιεί όπλα αμερικανικής κατασκευής που τα προμηθεύτηκε από την Τεχεράνη μέσω της αμερικανο-ισραηλινής επιχείρησης Ιράν-Κόντρας.

Ταυτόχρονα, ακόμα και μετά την Ισλαμική Επανάσταση στο Ιράν, που ώθησε εντυπωσιακά τη λαϊκή απήχηση της Χαμάς στην Παλαιστίνη, το Τελ Αβίβ εξακολούθησε να προμηθεύει την οργάνωση με οπλισμό και χρηματικά κονδύλια μέσω των ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών.

Η ΕΞΗΓΗΣΗ

Ο λόγος αυτής της φαινομενικά παράλογης υποστήριξης στη Χαμάς έχει να κάνει με την απεγνωσμένη προσπάθεια του Ισραήλ να προωθήσει τη δημιουργία ενός αντίπαλου ιδεολογικού πόλου στην επιφαινόμενη παντοδυναμία της Φατάχ και της PLO. Η κοσμική και αριστερή φύση της τελευταίας

προσέδιδε στο παλαιστινιακό κίνημα μια πολιτική δυναμική που ξεπερνούσε τα στενά όρια της αραβικής πατριωτικής αλληλεγγύης. Αντίθετα, η ισλαμική κοσμοθεωρία της Χαμάς είχε τη δυνατότητα ν' αναχαιτίσει την παγκόσμια απήχηση του παλαιστινιακού αγώνα και να τον καθλώσει μέσα σε στενά θεοκρατικά όρια. Ταυτόχρονα, οι στενές σχέσεις της Χαμάς με την κυβέρνηση του Αγιατολάχ Χομεϊνί θα μπορούσαν να εξισώσουν στα μάτια των ΗΠΑ τις παλαιστινιακές διεκδικήσεις με τον ακραίο φονταμενταλισμό των μουλάδων του Ιράν.

Όπως κι έγινε. Η αποπομπή του Αραφάτ και της ηγεσίας της PLO στη Βηρυττό και στην Τυνησία έως το 1994, άφησε το πεδίο ελεύθερο στη Χαμάς, η οποία εξελίχθηκε σταδιακά στη δυναμικότερη θρησκευτική και πολιτική παράταξη στην Παλαιστίνη. Στις αρχές του 2005, μετά τον θάνατο του Αραφάτ, η Χαμάς βρισκόταν πλέον σε θέση ν' απειλήσει την ηγεμονία της Φατάχ στα Κατεχόμενα. Οι Ισραηλινοί, που για χρόνια πλήρωσαν με πολύ αίμα τη μυστική υποστήριξή τους στη Χαμάς, βλέπουν σήμερα τις προσπάθειές τους ν' αποδίδουν επιτέλους καρπούς. Διότι θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο πως ο παλαιστινιακός εμφύλιος αποτελεί την καλύτερη δυνατή έκβαση για όλους εκείνους, εντός κι εκτός Ισραήλ, που απεύχονται την ίδρυση ενός ενωμένου και ισχυρού παλαιστινιακού κράτους.

Το σχέδιο αποδυνάμωσης του παλαιστινιακού κινήματος, μέσω του γνωστού «διαίρει και βασίλευε», συνεχίζεται σήμερα με την πολιτική ανάμειξη της Ουάσιγκτον. Πρόσφατα, η κυβέρνηση Μπους αποφάσισε να χορηγήσει κονδύλια ύψους 128 εκατομμυρίων δολαρίων για την «διασφάλιση σταθερότητας» στην Παλαιστίνη. Τα 86 εκατομμύρια από αυτά προορίζονται για «την εκπαίδευση και τον εξοπλισμό της Προεδρικής Φρουράς», δηλαδή των υπηρεσιών ασφαλείας που ελέγχονται από τη Φατάχ και τον Αμπάς. Όπως είναι προφανές, η είδηση δεν πέρασε απαρατήρητη από την ηγεσία της Χαμάς. Πριν από μερικές ημέρες, όταν ο Αμπάς κάλεσε την Χαμάς ν' αποπλίσσει τη Διοικητική Δύναμη, ο εκπρόσωπος της τελευταίας Αμπού Ουμπάιντα δήλωσε ότι όχι μόνο δεν πρόκειται να γίνει κάτι τέτοιο, αλλά προβλέπεται διπλασιασμός την μελών της παραστρατιωτικής οργάνωσης σε 12.000 ενόπλους. «Για να σταματήσει η αιματοχυσία [...] ας αποπλιστούν εκείνοι που δέχονται οπλισμό από τους Αμερικανούς», δήλωσε χαρακτηριστικά.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Καταμεσής της χαοτικής κατάστασης στα Κατεχόμενα, ελάχιστοι είναι σήμερα οι Παλαιστίνιοι που ασχολούνται με την κρυφή αυτή πτυχή του παλαιστινιακού ζητήματος. Ίσως γι' αυτό να βρίσκονται στο χείλος του γκρεμού. Ενδεικτικό της τραγωδίας είναι ότι πρόσφατα έκανε την εμφάνισή της στην Παλαιστίνη η μέθοδος των απαγωγών, που είναι «της μόδας» στο Ιράκ. Σ' ένα βίντεο που προβλήθηκε από το αλ-Τζαζίρα, κουκουλοφόροι παραστρατιωτικοί της Φατάχ επιδεικνύουν έναν αλυσσοδεμένο αξιωματούχο της Χαμάς, τον οποίο υπόσχονται ν' αποκεφαλίσουν εάν η ηγεσία της τελευταίας δεν αποπλίσσει τη Διοικητική Δύναμη. Το ερασιτεχνικό αυτό βίντεο φανερώνει με τον πιο καταθλιπτικό τρόπο ότι ο εμφύλιος πόλεμος στην Παλαιστίνη έχει ήδη αρχίσει. Και παρότι είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς το νικητή, είναι σχεδόν σίγουρο πως ανάμεσα στους χαμένους θα συγκαταλέγεται η ίδια η μαρτυρική Παλαιστίνη.

Ένοπλες Δυνάμεις, Εκκλησία, Κομμουνισμός κλπ...

Περί ενός τέως Α/ΓΕΝ και ενός τέως κομμουνιστή

του Αντώνη Κακαρά

Σαράντα χρόνια ο ένας, ως καταπιεσμένος (τρόπος του λέγειν) στρατιωτικός, και άλλα τόσα ο άλλος, ως καταπιεσμένος κομμουνιστής, βρήκαν την ευκαιρία να ξεδώσουν λέγοντας ό,τι καταχώνιαζε μέσα τους. Μόνο που αιφνιδίασαν, διότι αυτά που είπε ο ναύαρχος (τέως Α/ΓΕΝ αλλά επίτιμος) Αντωνιάδης θα περίμενε κανείς να τα πει ο Κύρκος (τέως ηγέτης κομμουνιστών) και εκείνα του τελευταίου να τα διαλαλήσει ο Αντωνιάδης. Το κοινό σημείο στις δύο περιπτώσεις είναι, εκτός της πολύχρονης καταπίεσης, ότι απασχόλησαν την κοινή γνώμη με την εκδήλωση των απόψεών τους πρόσφατα. Αμφοτέρων οι θέσεις εκτιμήθηκαν ως προκλητικές (περισσότερο του Αντωνιάδη είναι αλήθεια, γιατί του Κύρκου λίγο πολύ αναμένονταν, δοσμένης της πορείας του τις τελευταίες δεκαετίες). Από τον έναν τώρα απομένει η διευκρίνιση επί των ιδεολογικών του θέσεων, ενώ από τον άλλον αποκλείεται μάλλον η διαφήμιση κάποιας πίτσας ή άλλου συμπαθούς προϊόντος, όπως είθισται από ανανήψαντες τέως ηγέτες Κομμουνιστικών Κομμάτων. Θύελλα αντιδράσεων όμως ξεσήκωσε μόνον ο Αντωνιάδης, αφού ο κ. Σουρλας, φερ' ειπείν, ζήτησε όχι την κεφαλήν αλλά το πηλίκιο του επιτίμου επί πίνακι. Με αυτόν ξέμπλεξε απλά ο τέως Α/ΓΕΝ, ρωτώντας ακροτελεύτια στη συνέντευξη τον καλό δημοσιογράφο: «Αλήθεια, αυτός ο Σούρλας είναι της γνωστής οικογένειας;» Εάν δεν μας είχαν τελειώσει τα παρδαλά κατσίκια, θ' ακούγαμε

πλούσιο το γέλιο τους. Ο Αντωνιάδης λοιπόν τάραξε τα νερά της εφησυχασμένης και αισθανόμενης ως ιδιοκτήτριας των Ενόπλων Δυνάμεων αστικής τάξης της χώρας μας. Οι απεγνωσμένες κραυγές ακούστηκαν αμέσως: «Μα αυτός δεν είναι δικός μας; Δεν είχε δικό του νησί και το πούλησε; Στην Κηφισιά δε μένει; Δε φοράει και άσπρο παλτό; Παίζει και τένις με τον Παπαντωνίου, πώς μιλάει έτσι; Γιατί δεν τα έλεγε εν ενεργεία να τον σκίσουμε;» Εύκολες οι απαντήσεις και γλαφυρές: «Δε με ρωτήσανε ποτέ, αλλά δεν πήγαινα και για μητροπολίτης... και δερβίση να μου φέρνανε, το ίδιο μου κάνει... γρουσουζιά οι εκπρόσωποι του θεού επί των πλοίων... τι να κάνουμε, εμείς του ναυτικού είμαστε και λιγάκι αναρχοαυτόνομοι (ανατρίχιασαν όλοι μ' αυτό ειδικά)... δε μ' αρέσει να πετσοκόβουν πτώματα και εγώ να τα προσκυνάω... προτιμάω τον Ροϊδη (αυτό το ξέχασε μα θα το 'λεγε σίγουρα)». Για τα ρουσφέτια και πώς διαμορφώνεται η ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων, καλύτερα να μη σχολιάσουμε τις δηλώσεις του, γιατί θα υποχρεωθούμε να πάρουμε θέση και φτάνει προς το παρόν η ταραχή στα λιμνάζοντα. Όσο για τις απόψεις του περί τα ελληνοτουρκικά και κύρια το Αιγαίο, αλλά και τις αποστολές πλοίων στον Περσικό και αλλαχού, τα είπαμε παλιότερα σαν του ζήτησαν να παραιτηθεί, αλλά αυτός το χαβά του. Για τούτα μάλιστα προβληματίζεται ακόμα και ο Χριστόδουλος, ενώ ο Κύρκος μάλλον διάβαζε τότε. Όσο για τις αντιδράσεις στα του Αντωνιάδη, ανεπιφύλακτα συνιστούμε σε όλους να προσφύγουν στον λογοτεχνικό αδάμαντα, που είναι χωρίς συ-

Ο Α. Κακαράς είναι Δρ., αρχιπλοίαρχος ε.α.

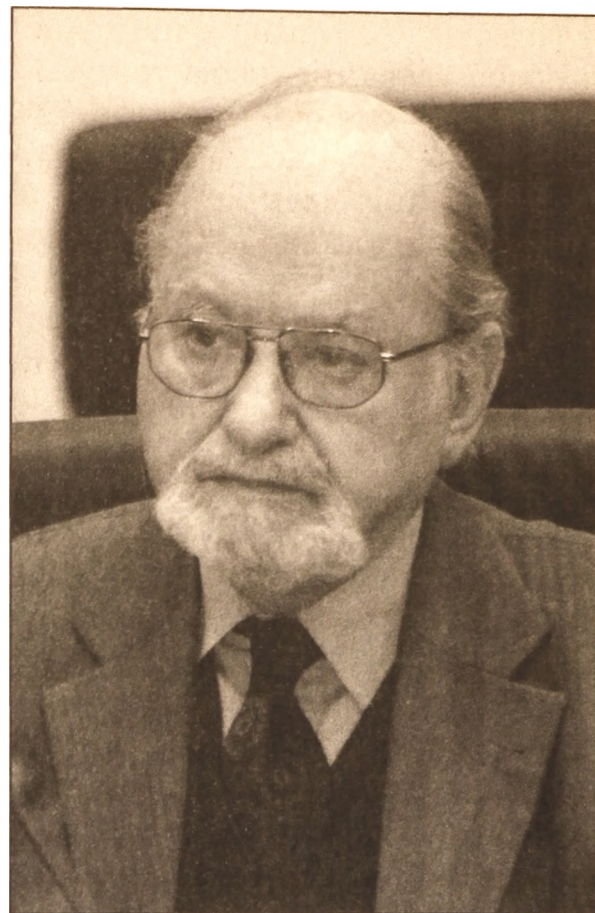
ναγωνισμό το Δελτίο Τύπου (όχι της Ένωσης Αποστράτων Αξιωματικών του ΠΝ που σεμνά διαφωνεί, αλλά) της Ένωσης Αποστράτων Αξιωματικών του Στρατού. Τι ύφος αλήθεια! Τι δίκαιη οργή κρύβει η κραυγή αυτή, η διανθισμένη με θρησκευτικό μένος, πατριωτική (πήγα να γράψω πατριδοκαπηλική αλλά...) και εθνική λατρεία, εκκλησιαστική αδελφσύνη και ποιητική ενατένιση στα ιερά και όσια των Ενόπλων Δυνάμεων, τα οποία κλπ κλπ! Λείπει βέβαια η αγανάκτηση περί την οικογένεια ώστε, μαζί με την πατρίδα και την θρησκεία, να αποτελέσουν το εκρηκτικό μίγμα για τη συντριβή και την απόρριψη στον Καιάδα του τολμητή αρνησθήσκου.

Οι ανελέητες δηλώσεις του τέως αρχηγού ήταν μάννα εξ ουρανού στους χαλεπούς καιρούς που ζούμε, με τη νέα ανοικοδόμηση της χώρας μας από τη Νέα Δημοκρατία, μετά από εκείνη του αναγεννημένου ΠΑΣΟΚ. Γέλασε ο κάθε πικραμένος στρατιωτικός, εν ενεργεία και μη, ειδικά από εκείνους που προσβέβουν τα ίδια και δεν τολμούν να τα εκφράσουν (και είναι πολλοί, πιστέψτε με, ιδίως όσοι, όπως ο Αντωνιάδης, δεν πάνε για μητροπολίτες).

Ξεχάσαμε όμως τον άλλο «τέως», τον κ. Κύρκο, που λόγοι σεμνότητας για την αγωνιστική του μέχρι προ ετών πορεία δεν μας επιτρέπουν να αναφερθούμε, όπως θα θέλαμε, στις δικές του εκ βαθέων εκμυστηρεύσεις. Εξάλλου, η γενιά μου τραγούδησε με τη φυσαρμόνικά του και πώς να τα ξεχάσεις αυτά! Η σύγκριση με τον «γενναίο» Γκορμπατσώφ όμως δεν είναι απαγορευτική. Το «γενναίος» αναφέρεται στην ιδιότητά του ως μυστικού αντικομμουνιστή, που εκείνος διατυμπανίζει κατ' επανάληψιν πως ήταν από την πρώτη στιγμή της εισόδου του στο ΚΚΣΕ. Ο Κύρκος δεν μπορεί να θεωρηθεί γενναίος τέτοιου είδους και με την ίδια ευκολία, διότι δεν θα εξηγούνταν έτσι οι εξορίες, οι φυλακές και οι ταλαιπωρίες του. Οι δηλώσεις του όμως κρύβουν ένα παράπονο, τα ΜΜΕ έχουν προ πολλού — και φυσιολογικά — πάψει να ασχολούνται μαζί του, για τούτο και η εκρηκτική προβολή με τις μετά προσοχής επιλεγμένες θέσεις, που πυροδότησαν τη δημοσίευση. Εάν όμως πε-

ριοριζόταν σε θέσεις πίστης στην παλαιά του ιδεολογία, ή έλεγε αυτά του Αντωνιάδη, ποιος θα ασχολούνταν με αυτά; Το ίδιο και με τον Αντωνιάδη. Εάν έλεγε αυτά που είπε ο Κύρκος, ή πώς τρέχει από μοναστηρίου εις εκκλησίαν, προσκυνώντας κόκκαλα και κρανία που υπάρχουν εν σωρώ, και μάλιστα σε αριθμό τέτοιον που εμφανίζουν πολυκέφαλους και πολύποδες κάποιους αγίους, θα τον φιλοξενούσαν οι εφημερίδες και τα κανάλια; Ο Κύρκος, λοιπόν, αντιδρώντας με αγανάκτηση στις εμβριθείς ερωτήσεις του προβληματισμένου δημοσιογράφου, ανακράζει ανακουφισμένος πως ευτυχώς και δεν πέτυχε στη χώρα μας η ένοπλη αμφισβήτηση της κυριαρχίας της αστικής τάξης. Σκεφτείτε, λέει, να είχαμε τον τάδε για πρωθυπουργό, και ανατριχιάζει ο άνθρωπος. Βέβαια δεν περιορίζεται σε δημοσιογραφικού τύπου αναθέματα, αλλά προέκυψε υβρεολόγιο, επαχθές είναι η αλήθεια, εκ του ασφαλούς όμως. Πεθαμένοι είναι οι καθυβριζόμενοι. Εξάλλου, πώς θα ευχαριστήσει τον δημοσιογράφο και τον κ. Μητσοτάκη; Αλλά και τους λοιπούς απομακρυνθέντας με μικρά και μεγάλα πηδηματάκια, ως ο ίδιος, της επαράτου μαρξιστικολενινιστικής ιδεολογίας. Περιποιήθηκε φυσικά και τον Ανδρέα Παπανδρέου, διότι εκείνος δεν του έδινε σημασία. Ενώ ο ίδιος έτρεχε

πίσω του να κάνουν μαζί τη μεγάλη αλλαγή, να κυβερνήσουν και εν πάση περιπτώσει να ανταλλάξουν απόψεις ως παλαιοί φίλοι, δεν ανταποκρινόταν ο Παπανδρέου. Βγαίνει τελικά κάποιος αντιανδρείκος λυγμός, αλλά όχι θανατηφόρος πλέον.

Οι διαφορές, επομένως, στους δύο τέως αυξάνονται. Ο ένας ευθαρσώς και αναιδώς και με περισσή ειλικρίνεια και ωμότητα ο αθεόφοβος (στην κυριολεξία) εκφράζει τις πεποιθήσεις του (και πολλών άλλων) περί την ηγετική ομάδα της Εκκλησίας, την αξιοποιούσαν το θρησκοληπτικόν συναίσθημα και τις ειδωλολατρικές έξεις του λαού μας. Να τα πω εν ενεργεία; Μα καλά, μ...ας είμαι; Ο άλλος, συνεχίζων τον γλυκύ, εύκολο και πολλά προσφέροντα δρόμο της απομάκρυνσης εκ της «επαράτου» ιδεολογίας στην οποία εντρύφησε, εκδήλωσε τον αποτροπισμό του για το παρελθόν των άλλων κομμουνιστών και την ανακούφισίν του που δεν είναι ο λαός στην εξουσία, αλλά οι νέοι έστω φίλοι του (και φίλοι του κ. Μητσοτάκη). Θα συνεχίσει προφανώς να είναι και αύριο ευχαριστημένος, εάν ίσως κυβερνήσουν οι διόλου (επίσης) αρνηθέντες τη φιλία του στέρεοι και ανυποχώρητοι σοσιαλιστές, φιλολαϊκοί αγωνιστές και ηγέτες του ΠΑΣΟΚ, μετά της κυρίας Δαμανάκη και του κ. Ανδρουλάκη. Αμήν.

Περί καταλήψεων

Ο συνεργάτης μας Νίκος Ράπτης γράφει για τις καταλήψεις:

Τον Μάιο (του 2006) ο Νόαμ Τσόμσκυ μίλησε στο Φιλοσοφικό Συνέδριο που έγινε στο Ηράκλειο της Κρήτης. Λίγο πριν ξεκινήσει την ομιλία του, με ρώτησε εάν μετά την ομιλία θα πάμε στην κατάληψη που είχαν οι φοιτητές στην Ιατρική Σχολή της πόλης. Εγώ (ο «ντόπιος») δεν είχα ιδέα για την κατάληψη. Με τη γυναίκα του πήγαμε στη Σχολή (συνοδευόμενοι από την καθηγήτρια Σταυρούλα Τσινόρεμα και μια συνάδελφό της), όπου ο Τσόμσκυ μίλησε στους φοιτητές και απάντησε στις ερωτήσεις τους.

Πριν από λίγο καιρό, στις 22 Νοεμβρίου 2006, στο δελτίο ειδήσεων του Mega (γύρω στις 2 μ.μ.), άκουσα κάποιον Βερέμη (άνθρωπο της κυβέρνησης;) να διακηρύσσει με πάθος ότι «οι καταλήψεις είναι βλακείες» κλπ.

Συμπέρασμα: Ο Τσόμσκυ είναι βλαξ!

«Τον Ιανουάριο του 1968 δόθηκε στη Νέα Υόρκη από τον Richard Bissel μια διάλεξη σε μια μικρή ομάδα από 'εκλεκτούς' επαγγελματίες που ησυχολούντο με τις 'πληροφορίες'. Ο Bissel ήταν πρώην αρχηγός των 'Κρυφών Υπηρεσιών' (δηλαδή αρχηγός δολοφόνων) της CIA. Το κείμενο αυτής της διάλεξης ήταν η πληρέστερη περιγραφή της κρυφής δράσης της CIA που υπήρχε μέχρι τότε. Το κείμενο αυτό είναι λογοκριμένο, βρέθηκε κατά τύχη από Αμερικανούς φοιτητές που, το 1971, κατέλαβαν σε μια διαδήλωση ένα κτίριο του

Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ και έσπασαν το γραφείο ενός από τους 'εκλεκτούς' της ομάδας, του William Harris. Σημαντικό, επίσης, είναι ότι στο κείμενο φαίνεται πως παρών, ως 'εκλεκτός' επαγγελματίας, ήταν και ο δημοσιογράφος Joseph Kraft, άρθρα του οποίου ακομή και σήμερα [το 1975] αναδημοσιεύει ο ελληνικός Τύπος» [Απόσπασμα από χειρογραφο του γράφοντος, με τίτλο «Η πραγματικότητα το 1975 στην Ελλάδα». Το κείμενο δεν εκδόθηκε τότε, διαβάστηκε, όμως, από τον Αλέκο Παναγούλη, τον Λεωνίδα Κύρκο και μερικούς άλλους. Αρχική πηγή: Victor Marchetti και John D. Marks, *The CIA and the Cult of Intelligence*, Alfred A. Knopf, Νέα Υόρκη, 1974, σ. 32-33].

Το κείμενο του Bissel θεωρείται από τους σημαντικότερους διανοητές (Τσόμσκυ, Ed Herman, H. Zinn κλπ) ως ένα από τα σπουδαιότερα ντοκουμέντα, που μας βοήθησαν να κατανοήσουμε πώς λειτουργεί ο «πολιτισμός» της Δύσης. Αυτό το χρωστάει η ανθρωπότητα στην (κατά κ. Βερέμη) «βλακώδη» κατάληψη στο Χάρβαρντ.

Συμπέρασμα (έτερον): Όταν «μορφωμένοι» (κυβερνητικοί;), όπως ο κύριος Βερέμης, έχουν τέτοιες απόψεις, είναι επόμενο να τους ακολουθούν πιστά «νεαροί» όπως ο Μπαλάσκας, ένας απλός χωροφύλαξ.

Ας πάμε τώρα σε έναν άλλο (εξίσου με την Ελλάδα) βασανισμένο τόπο: τη Χιλή.

Εκεί έχει ξεκινήσει η «Επανάσταση των Πιγκουίνων» [ένθα Πιγκουίνοι είναι οι μαθητές της Μέσης Εκπαίδευσης που φοράνε ασπρόμαυρες στολές]. Αίτημα των μα-

θητών: εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Μέσα διεκδίκησης: οι καταλήψεις και οι διαδηλώσεις. Οι διαδηλώσεις έφτασαν να έχουν και 800.000 κόσμο. Και έτσι «μετετράπησαν στο πιο πανίσχυρο κοινωνικό κίνημα μετά την αντικατάσταση της σκληρής δικτατορίας του... Πινοσέτ... πριν 16 χρόνια. Εξανάγκασαν την κυβέρνηση να αυξήσει τις δαπάνες για την παιδεία και την έσπρωξαν να επανεξετάσει τις ρίζες ενός εκπαιδευτικού συστήματος που είναι σαθρό λόγω των απέραντων ανισοτήτων ανάμεσα στο πλούσιο και το φτωχό κομμάτι του πληθυσμού, πράγμα που ήταν το πιο σημαντικό για πολλούς από τους διαδηλωτές» [Το εντός εισαγωγικών απόσπασμα γράφτηκε από τον Monte Reel στην *Washington Post* (25/11/06) που, ουσιαστικά, είναι «πολιτικό όργανο» του μεγαλοφυούς προέδρου των ΗΠΑ Μπους του «δεύτερου»].

Είναι περίεργο πώς γεννήθηκαν στη Χιλή, μονομιάς, 800.000 παιδιά-βλάκες (κατά κύριον Βερέμη). Ακόμη δε πιο περίεργο είναι πού βρήκαν τέτοια πολιτική δύναμη. Ίσως να οφείλεται στο... νερό της Χιλής.

Λένε οι μαθητές της Χιλής: «Αφού η Χιλή είναι μια 'συμμετοχική δομοκρατία' (participatory democracy), γιατί να μη συμμετέχουν και οι ίδιοι;».

[Παρένθεση: Υποθέτουμε ότι ο Βερέμης είναι σπουδαγμένος (και) στην αλλοδαπή, άρα θα ξέρει τα περί «participatory» κλπ. Όμως, καλού κακού, ας ρίξει μια ματιά στο τχ. 746 του Αντί (31 Μαΐου 2002), σ. 39-43, όπου υπάρχει μια ανάλυση της Parecon του Μάικλ

Άλμπερτ.]

Ο ελληνικός πληθυσμός έχει δώσει δείγματα αξιοπρέπειας και ωριμότητας, με την σχεδόν μοναδική στον κόσμο αντίθεσή του στον «αμερικανισμό». Όμως οι μαθητές της Χιλής πήγαν ένα βήμα πιο μπροστά από άποψη ωριμότητας. Με τις χιλιάδες των μαθητών της δημόσιας εκπαίδευσης ενώθηκαν και οι μαθητές της ιδιωτικής εκπαίδευσης!

[Απ' ό,τι ξέρω, κάτι τέτοιο δεν έγινε στην Ελλάδα]. Επίσης, οι μακροπρόθεσμες αλλαγές που απαιτούν οι χιλιανοί μαθητές δεν θα ωφελησουν άμεσα τους ίδιους αλλά τους μαθητές της επερχόμενης γενιάς.

Παρακολουθώντας όλον αυτόν τον «σαματά» που δημιουργούν οι «μορφωμένοι» κύριοι (πολιτικοί, δημοσιογράφοι κλπ) που μας αναλύουν τα περί παιδείας, μένει κανείς με την εντύπωση ότι δεν έχουν ιδέα για πανεπιστήμια, μαθήματα, επαγγέλματα κλπ. Όμως, σ' αυτά θα αναφερθούμε σε επόμενο άρθρο.

Νίκος Ράπτης

Για την Αγροτική

Ο Α. Ρίζος γράφει για μια περίεργη ιστορία που αφορά την Αγροτική Τράπεζα και αναμένει απάντηση:

Αγαπητοί φίλοι,

Το 1975 εκδόθηκε από το πανεπιστήμιο της Λυών το εξής μοναδικό στο είδος του έργο: Michel Sivignon, *La Thessalie. Analyse géographique d'une Province Grecque*, τουτέστιν: *Η Θεσσαλία: γεωγραφική ανάλυση μιας ελληνικής επαρχίας*.

Το Μορφωτικό Ίδρυμα της Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος αυτό το έργο το μετέφρασε στα ελληνικά, τύπωσε την μετάφραση, αλλά δεν έθεσε το βιβλίο στην κυκλοφορία. Ο συγγραφέας του με πληροφορεί πως η μετάφραση είναι καλή, πως όμως ο ίδιος ούτε καν δειγματοληπτικά δεν έλαβε ένα αντίτυπο. Σχετική του επιστολή προς την Τράπεζα έμεινε αναπάντητη.

Επειδή τίποτε δεν είναι τυχαίο και επειδή καμία τράπεζα δεν διακυβεύει την σοβαρότητά της με τρόπο σαν τον παραπάνω, αναρωτιέμαι τι λογής συμφέροντα κρύβονται πίσω από αυτή την τακτική. Δεν ξέρω αρκετά, ώστε να πω αν συντρέχουν νομικά κολάσιμες ευθύνες, όμως η περίπτωση απλής τσαπατσουλιάς αποκλείεται, και τα έξοδα μεταφράσεως, εκτύπωσεως, αποθηκεύσεως κλπ. του βιβλίου πληρώθηκαν από τους πελάτες της τράπεζας. Θα χρειαστεί να μάθει κανείς από κάποιον αρμόδιο τι ακριβώς τρέχει, και βέβαια να κυκλοφορήσει το βιβλίο, εφόσον δεν πολτοποιήθηκε, οπότε και πάλι οφείλουν να μας μαρτυρήσουν το γιατί.

Α. Ρίζος

Ονοματολογίες

Ο Στέργιος Καπρίνης γράφει για την ονοματολογία της ΠΓΔΜ:

Αγαπητό Αντί,

Ο Αντήνωρ γράφει σχετικά με την τελική ονομασία της ΠΓΔΜ ότι «όλη αυτή η ιστορία τείνει να γίνει σίριαλ κενό περιεχομένου αφού... το παιχνίδι έχει χαθεί», για να παραθέσει την τελευταία μιντιακή έκρηξη του χαοτικού και ανα-

κόλουθου Θ. Πάγκαλου ότι «καμιά χώρα δεν έχει το κοπιράιτ βαπτίσεως μιας άλλης χώρας».

Ως Έλληνας Μακεδόνας θίγομαι από τη μηδενιστική αυτή στάση. Η ιστορία με την τελική ονομασία της ΠΓΔΜ δεν έχει χαθεί όσο εμείς οι Έλληνες δεν την υπονομεύουμε. Η ελληνική υποχωρητικότητα είναι δε ένας αξιόπιστος δείκτης της χαμέρπειας του ασπόνδυλου ελληνικού κράτους, που ποτέ δεν διανοήθηκε να διαταράξει τη σχέση υποτέλειας με την Ουάσινγκτον.

Ο Αντήνωρ και ο Πάγκαλος θα έπρεπε να ξέρουν ότι η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας απαγόρευσε στη «Δημοκρατία της Κίνας» να χρησιμοποιεί το συνταγματικό της όνομα και την υποχρέωσε να αυτοπροσδιορίζεται ως «Ταϊβάν». Κι όλα αυτά, παρά το γεγονός ότι οι Ταϊβανέζοι είναι εθνικά Κινέζοι και συνεπώς έχουν κάθε δικαίωμα να αποκαλούν τη χώρα τους «Κίνα».

Ο Αντήνωρ και ο Πάγκαλος θα έπρεπε να ξέρουν ότι αν ένας Γερμανός παραγωγός αφρώδους οίνου μετονομάσει το προϊόν του σε «σαμπάνια» θα τον φάει η μαύρη μαρμάγκα με τις συντονισμένες κινήσεις των Γάλλων παραγωγών σαμπάνιας και του γαλλικού κράτους.

Αν νοείται κοπιράιτ στα κρασιά με μπουρμπουλήθρες, τότε γιατί όχι και στα ονόματα των χωρών, που είναι και πιο σοβαρή υπόθεση. Τόσο σοβαρή, που καμιά χώρα σε όλον τον κόσμο δεν διανοήθηκε να αυτοεξευτελιστεί έτσι ώστε να συναρτά την εθνική της επιβίωση με τον σφετερισμό της ιστορίας της γείτονός της.

Φαίνεται ότι, δυστυχώς, ο ελληνικός αριστερός διεθνισμός συνεχίζει να συντάσσε-

ται άκριτα με τους εθνικισμούς των γειτόνων μας, και να βρίσκει «σημεία τομής» (που θα έλεγε και ο G.A.P.) με τον νεοφιλελεύθερο μηδενιστικό ρεαλισμό.

Όσο για τον Πάγκαλο, που, παρά την εξυπνάδα του, είναι καταστροφικός με ό,τι καταπιάνεται (κατάφερε να κάνει τους Κούρδους να μισήσουν τους Έλληνες και επί των ημερών του επισημοποιήθηκε το «γκρίζο Αιγαίο»), είναι καιρός να μην του δίνει κανείς ιδιαίτερη σημασία, τουλάχιστον όχι περισσότερη απ' ό,τι σε τόσους και τόσους «τρελούς του τηλεοπτικού χωριού». Τι να πρωτοπιστέψει κανείς; Την άποψη που είχε επί ΥΠΕΞ ότι «στην Ελλάδα υπάρχει ένα κόμμα, το Ουράνιο Τόξο, που το ψηφίζουν όσοι αυτοαποκαλούνται εθνικά Μακεδόνες, οι ακροαριστεροί και οι ομοφυλόφιλοι και βγάζει 3.000 ψήφους» ή αυτά που λέει τώρα; Την άποψη ότι «η κυβέρνηση Σημίτη είναι η μόνη κυβέρνηση που τήρησε τις υποσχέσεις της», που έλεγε τότε, ή ότι «η κυβέρνηση Σημίτη διέλυσε την Ελλάδα», που διέτύπωσε προ μηνών; Την απειλή ότι «αν γίνει πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ ο G.A.P., εγώ θα φύγω από την Ελλάδα» ή τη σημερινή υπάκουη συμμετοχή στη σκιώδη κυβέρνηση;

Στέργιος Καπρίνης

Η εκλογή Προέδρου

Ο Βασ. Κεραμάς θέτει ένα θέμα που έχει ιδιαίτερη σημασία:

Κύριε Διευθυντά,

Ενόψει της αναθεώρησης του Συντάγματος, ήλπισα ότι ο πρωθυπουργός θα έκανε ασμένως αποδεκτή την πρόταση του αρχηγού της μείζονος αντιπολι-

τεύσεως «περί απευθείας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαόν».

Κατά την γνώμη μου, η πρόταση του κ. Γ. Παπανδρέου διακρίνεται από γενναιότητα, ασχέτως των λόγων που την υπηγόρευσαν, διότι ο πατήρ του ήταν εκείνος που, με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 1986, αφήρεσε τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας και κατέστησε τον εαυτόν του συνταγματικώς μονοκράτορα.

Η μονοκρατορία, για τον Α.Γ.Π., ήταν το δέλεαρ για να συγκατατεθεί στην αναθεώρηση του Συντάγματος το 1986. Η μονοκρατορία αυτή συνεπήγετο την απομάκρυνση του Κων/νου Καραμανλή από την προεδρία της Δημοκρατίας.

Κύριε Διευθυντά,

Νομίζω πως θα είναι σημαντική η προσφορά σας προς τους Έλληνες, αν αναλάβετε την πρωτοβουλία να φιλοξενήσετε στο έγκριτο περιοδικό σας απόψεις διακεκριμένων νομικών, ώστε να γίνει διεξοδική συζήτηση για την πρόταση της «απευθείας εκλογής του Π.τ.Δ. από τον λαόν».

Από τη συζήτηση θα γίνουν γνωστές και ορατές ανά το πανελλήνιον οι θέσεις των κομμάτων, και ημεείς ως πολίτες αυτής της χώρας θα πληροφορηθούμε επιτέλους τι μέρος των απόψεών μας εκφράζουν οι διάφοροι πολιτικοί μας σχηματισμοί, διά να τους κρίνομεν ασφαλέστερα στις επικείμενες εθνικές εκλογές.

Βασίλειος Αλεξ. Κεραμάς

Γραφτείτε
συνδρομητές
στο Αντί

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

Δυστυχώς, τα δάση ή θα καίγονται ή θα «αναθεωρούνται»...

Σ' εβένινο κρεβάτι στολισμένο
με κοραλλένιους αετούς, βαθιά κοιμάται
ο Νέρων -ασυνείδητος, ήσυχος και ευτυχής
Κ.Π. Καβάφης, «Τα βήματα»

Ας μην ψάχνουμε για ψύλλους στ' άχυρα. Άλλο πράγμα η πολιτική και άλλο ο έλληνας πολιτικός. Για τον τελευταίο πολιτική σημαίνει την τέχνη του συμφεροντολογικά -και κατά κανόνα κοντόφθαλμα- εφικτού. Μια πρακτική ακατάλυτης διεγκυστίνδας, που αποκλειστικό σκοπό έχει ή την εξακολούθηση της κατοχής ή τη διεκδίκηση της «καρέκλας». Ο ενθουσιασμός που δείχνουν και οι όρκοι που δίνουν στην ενάσκηση των καθηκόντων τους δεν είναι παρά ένα αμετροεπές πρόσχημα επίδειξης και ματαιόδοξης απόλαυσης των πλουμιδιών της εξουσίας και, βέβαια, όχι η ενσυνείδητη αναδοχή της ηθικής ευθύνης του περιεχομένου της. Παράδειγμα χαρακτηριστικό ο (σε ευρεία έννοια) πολιτισμός και η αίσθηση μιας εργολαβικής (και μάλιστα τράνζιτο) αγγαρείας με την οποία οι πολιτικοί μας τον αντιλαμβάνονται. Όπως επίσης και το περιβάλλον, όπου έχουμε ΥΠΕΧΩΔΕ αλλά μόνο με ΔΕ και χωρίς ΠΕΧΩ.

Πολιτισμός δεν είναι π.χ. το πόσες ποιητικές συλλογές εκδόθηκαν φέτος, πέρσι ή πρόπερσι, το πόσες παραστάσεις έδωσε το «2» του Δημήτρη Παπαϊωάννου, ποιες ήταν οι επιτυχημένες εκδηλώσεις στο Λαμπράκειο προτεκτοράτο, οι ψινάκειες επιλογές «δημιουργικής» προστάσις νεαρών ταλέντων, η «Ιλιάδα» επιστροφής των ελγίνειων ή η κατάπτωση εορταστική σκηνή που η προκάτοχη δήμαρχος έστησε πρόπερσι, παραμονή πρωτοχρονιάς, στο χώρο του Μνημείου του Άγνωστου Στρατιώτη. Ο πολιτισμός είναι αποτέλεσμα. Είναι άθροισμα λαϊκής (και εθνικής) ευεξίας και το κέλυφος ασφάλειας και επιβίωσης που του δίνουν το κοινωνικό και το φυσικό του περιβάλλον. Και για να μην τρέχουμε μακριά, το δάσος είναι ένας *sine qua non* συντελεστής τέτοιας συλλογικής ευεξίας και εμπιστοσύνης -και μάλιστα όταν το βλέμμα στρέφεται προς τις απογόνους γενιές. Αυτό είναι πολιτισμός, και όχι οι πρόνοιες για περισσότερες τσιμεντουπόλεις. Μετά το άρθρο 16 ήρθε η σειρά του άρθρου 24. Παιχνίδι με το δήτην νόημα και τη διαφορά στις λέξεις: δάσος - δασική έκταση, με πρόθεση τη νομιμοποίηση των ανά την επικράτεια εκατοντάδων χιλιάδων αυθαιρέτων και συχνά προκλητικών κτισμάτων, διάσπαρτων μέσα στα δάση ή τις αφανισμένες από τους εμπρησμούς εκτάσεις. Η αναθεώρηση προβλέπει τον αποχαρακτηρισμό τους ως δασών - εκτάσεις κοντά στο ένα εκατομμύριο στρέμματα, με τον «εκ του πονηρού» χαρακτηρισμό τους (μητσοτάκειας έμπνευσης, αν θυμόμαστε καλά) ως «δασικών εκτάσεων» -ήτοι αποψιλωμένα πρώην δάση- με σκοπό την παραχώρησή τους σε ακτήμονες καλλιεργητές (θυμίζει δάση Αμαζονίου η περίπτωση). Τελικά τα εδάφη αυτά δεν καλλιεργήθηκαν είτε γιατί οι ακτήμονες μετανάστευσαν είτε γιατί αναγκάστηκαν σε φυγή εξαιτίας των αποτελεσμάτων του εμφυλίου. Το κενό το αναπλήρωσε η μητέρα φύση με αυτο-αναδάσωση. Μαζί όμως με τα δέντρα (και σε συναγωνισμό προς τη φύση) ξεφύτρωναν και αμέτρητες βίλες... Από κοντά (και κυρίως στα χρόνια της 7χρονης χούντας) και 214(!) ποικιλώνυμοι οικοδομικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι τώρα μάχονται με φαιδρά έως εξοργιστικά επιχειρήματα υπέρ της αναθεώρησης, διεκδικούντες υπέρ των, όπως ισχυρίζονται, 400.000 μελών τους κοντά στα 800.000 στρέμματα, όχι βέβαια στα κορφοβούνια, αλλά σε μπον φιλέ κομμάτια στην Αττική, στη Θεσσαλονίκη (Πανόραμα), στη Χαλκιδική και σε νησιά. Φωτιά, Συνεταιρισμοί και... ΥΠΕΧΩΔΕ, τα τρία κακά της μοίρας μας.

Παρήγορη και απρόσμενη ήταν η πρώτη -διερευνητική την αποκάλεσε ο Τύπος- συνεδρίαση της Βουλής με θέμα την αναθεώρηση του άρθρου για την δασική πολιτική. Δισταγμοί, αμηχανία και περίσκεψη επικράτησαν και από τους υπέρ όσο και από τους κατά. Βάρυνε, εκτός από την αντίδραση φορέων και περιβαλλοντικών οργανώσεων, και το γεγονός ότι η διατύπωση του σχετικού άρθρου στο Σύνταγμα του 1975 και στη συμπλήρωσή του το 2001 διαθέτουν μια οριστική σαφήνεια προβλέψεων και υποχρεώσεων. Σ' αυτό, άλλωστε, οφείλεται και το εθνικό έργο που πρόσφερε το κυριολεκτικά «θρυλικό» Ε' τμήμα του Σ.τ.Ε. στα χρόνια της προεδρίας του Μιχ. Δεκλερή. Η διαφύλαξη του φυσικού κάλλους είναι υπέρτατη μορφή πολιτισμού. Ζητείται πρωθυπουργός να το επαναλάβει δημόσια.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

- Άνοιξε την Τετάρτη στην γκαλερί Αστρολάβος (Καρυατιδών 8, στην Ακρόπολη) έκθεση με θέμα *Θράφια*, 31 χειρόγραφα και ένας χάρτης. Θα μείνει ανοιχτή έως τις 13 Φεβρουαρίου.

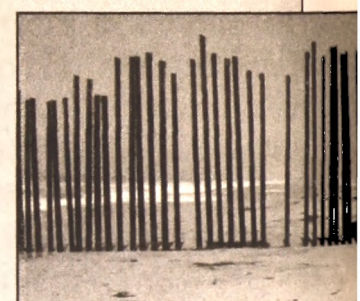
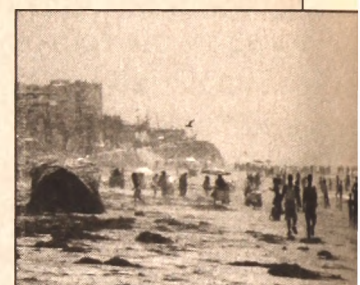
- Χθες άνοιξε στη γκαλερί Μπερνιέ (Επταχάλκου 11, στο Θησείο) -και θα παραμείνει ανοιχτή έως τις 24 Φεβρουαρίου- έκθεση video art του Tony Oursler. Ο καλλιτέχνης ξεπερνά τον περιορισμό

της μικρής οθόνης και δημιουργεί τρισδιάστατες εικόνες πάνω σε γλυπτά από υαλοβάμβακα.

- Την ερχόμενη Πέμπτη, 1η Φεβρουαρίου, ανοίγει στο Σπίτι της Κύπρου (Ηρακλείτου 10) και την γκαλερί Ζουμπουλάκη στο Κολωνάκι η έκθεση

Γκρίζο, των καλλιτεχνών Α. Σάββα, Σωκρ. Φατούρου, Γιούλας Χατζηγεωργίου και Δανάης Στράτου, που επιμελείται η Μαρία Μαργαρού. Στην έκθεση φωτογραφιών της Δανάης Στράτου, λόγου χάρη, αντιπαρατίθενται οι φωτογραφίες από περιοχές (Κύπρος, Κόσοβο, Αιθιοπία, Β. Ιρλανδία, Παλαιστίνη, Κασμίρ, Μεξικό) όπου οι εντάσεις έχουν δημιουργήσει αδιαπέραστες διαχωριστικές γραμμές.

- Ανοίγει τη Δευτέρα 29.1.07 στη Γκαλερί 3 στο Κολωνάκι (Φωκυλίδου 3) η έκθεση *Σάρματα* του γλύπτη Κορνήλιου Γραμμένου. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή έως τις 10.2.2007. Η μεταμόρφωση τού παλιού σε καινούργιο αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο των έργων της έκθεσης. Ο καλλιτέχνης επιδιώκει να εμψυχήσει νέα ζωή σε υλικά που έχουν απορριφθεί ως άχρηστα. Αυτός είναι ο στόχος της έκθεσης «Σάρματα».

Και τώρα, κρίση στο Πριγκηπάτο;

Οι Πρ. Παυλόπουλος, Γ. Βουλγαράκης, Γ. Καλός, Φ. Πάλλη-Πετραλιά, Μ. Γιαννάκου και Δ. Αβραμόπουλος πλαισιώνουν τον Χρ. Λαμπράκη.

Οι κ. Βουλγαράκης και Αβραμόπουλος πλαισιώνουν τους δοκιμασμένους μεγαρανδρώπους Ευθυμίου και Βενιζέλο.

Τη Δευτέρα 15.1.2007, σε τελετή στο Μέγαρο Μουσικής, ήταν όλοι τους εκεί· διακρίνονται και στην πρώτη φωτογραφία. Στην φωτογραφία δεξιά διακρίνονται άλλοι δύο: Οι κ. Ευ. Βενιζέλος και Π. Ευθυμίου, οι οποίοι στο παρελθόν καλά δούλεψαν για τον Συγκροτηματάρχη. Επρόκειτο απλώς για μια συνέντευξη Τύπου, όπου ο κ. Χρ. Λαμπράκης ανακοίνωσε το πρόγραμμα «Μέγαρο Plus» και εξήτησε και άλλη βοήθεια (οικονομική) από την πολιτεία.

Την προηγούμενη, 14.1.2007, με τίτλο «Ο γίγαντας κουράστηκε και θάμπωσε», στην *Κυριακάτικη Καθημερινή*, ο Δημ. Ρηγόπουλος αναρωτιόταν εάν στο περιώνυμο Μέγαρο επήλθε πρόωρη γήρανση.

Ο Δημ. Ρηγόπουλος σημειώνει τον εκπεσμό των προγραμμάτων, τη βουβαμάρα στην ενημέρωση των οικονομικών πεπραγμένων –παρόλο που «το Μέγαρο Μουσικής χρηματοδοτείται σε ετήσια βάση από τον κρατικό προϋπολογισμό»– και στη συνέχεια αραδιάζει και άλλα πολλά, όπως τη μείωση του αριθμού των εισιτηρίων, την έλλειψη ελληνικού ρεπερτορίου, τον εγγενή συντηρητισμό κλπ, κλπ.

Έχουμε αναλώσει πολλές σελίδες

στο περιοδικό αυτό με δεκάδες ενστάσεις για το «φαινόμενο Μέγαρο Μουσικής», για το οποίο μας φαίνεται πιο εύστοχος ο χαρακτηρισμός του ως «Πριγκηπάτο», αφού ένας «φωτισμένος Πρίγκηπας», ο αξιότιμος κ. Χρήστος Λαμπράκης, είναι ο ισόβιος κυβερνήτης του. Άλλωστε ο ΥΠΠΟ κ. Γ. Βουλγαράκης στην συνέντευξη αυτή, σύμφωνα με το ρεπορτάζ, εξέφρασε την επιθυμία του να είναι «το Μέγαρο μοντέλο για όλους τους εποπτευόμενους φορείς από το ΥΠΠΟ».

Αλλά τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά, κύριε υπουργέ, και οφείλετε να το γνωρίζετε. Το Πριγκηπάτο του κυρίου Λαμπράκη είναι πρότυπο ιδρύματος προς αποφυγήν. Είναι ένα ίδρυμα όπου έχουν ενσωματωθεί όλες οι παρανομίες, οι παρατυπίες και οι στρεβλώσεις που κυριαρχούν στη χώρα μας. Η ιστορία είναι πολύ παλιά και η ευθύνη για την ανοχή μοιράζεται στο δικομματικό σύστημα αλλά και σε «εξέχοντες» παράγοντες της κοινωνικής ζωής και του πολιτισμού.

Η ΚΟΠΩΣΗ ΚΑΙ Η ΓΗΡΑΝΣΗ

Να το πούμε από την αρχή: Η κόπωση και η γήρανση ήταν προδιαγεγραμμένες από την γέννηση του Μεγάρου.

Ανατέθηκε εξ αρχής και εν λευκώ, από σύμπασα την πολιτική εξουσία, η διαχείριση του Μεγάρου σε έναν μεγιστάνα του Τύπου επειδή ο ίδιος το εξήτησε ή το απαίτησε –σ' αυτούς τους κύκλους οι έννοιες είναι ταυτόσημες. Ο παλιός Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο Ανδρέας, ο Μητσοτάκης, ο Σημίτης, όλοι παρείχαν ό,τι ο Πρίγκηπας αιτούσε ή απαιτούσε. Πλην Μελίνας, όλοι οι υπουργοί Πολιτισμού ήταν άνθρωποι που αυτός υπεδείκνυε. Δημοσιεύτηκαν φωτογραφικά Προεδρικά Διατάγματα, οι δήμαρχοι της Αθήνας και οι Πολεοδομικές Υπηρεσίες και το ΥΠΕΧΩΔΕ χάρισαν οικόπεδα, τακτοποιούσαν πολεοδομικές αυθαιρεσίες, έτρεχαν χαζοχαρούμενα στις παντός είδους προσκλήσεις σε γκλαμουράτες τελετές. Από κοντά και οι μεγαλοεπιχειρηματίες. Όλοι προσκυνούσαν τον Πρίγκηπα. Ο λόγος είναι απλός, απλούστατος: Ο κύριος διευθύνει το Συγκρότημα, και με τη δύναμη του Τύπου του ανεβοκατεβάζει αν όχι κυβερνήσεις –κι αυτό έγινε αρκετές φορές στο παρελθόν– αλλά τουλάχιστον ξέρει να κουκουλώνει σκάνδαλα, να πνίγει υπουργούς και βουλευτές ή κάποιες φωνές αφελών διαμαρτυρομένων (μήπως θυμάστε την περίπτωση της

δολοφονίας του γιατρού Τσιρώνη;).

Μήπως όμως οι άνθρωποι του Πολιτισμού αντιμετώπισαν το φαινόμενο του Πριγκηπάτου διαφορετικά; Έχουμε υπενθυμίσει τη στάση του Μίκη Θεοδωράκη, ο οποίος τη μια μέρα κατήγγειλε με ωμό, και χωρίς όρια «ευπρέπειας», τρόπο τον κ. Λαμπράκη και την επομένη, όταν ο Συγκροτηματάρχης του παραχωρούσε το Μέγαρο για μια συναυλία, ξέχασε τα πάντα και μάλιστα έσπευσε να εμπιστευθεί και το αρχείο του στο Μέγαρο.

Μήπως πρέπει πάλι να θυμηθούμε τις γελοιότητες με την υποδοχή της Μιμής, η οποία ανακήρυξε το Μέγαρο έργο ισότιμο του Παρθενώνα; Όλα αυτά είναι καταγεγραμμένα. Αναρωτιόμαστε, δεν υπάρχει ένας σώφρων άνθρωπος στον τόπο να κόψει τη φόρα και την όρεξη αυτού του μεγαλόσχημου και επηρμένου Πρίγκηπα;

Μήπως, πάλι, πρέπει να παραδεχτούμε ότι οι κυβερνήτες μας είναι δοσμένοι στον πολιτισμό και, μόλις κάποιος φιλότεχνος νεοέλληνας προτείνει μιαν ιδέα, τρέχουν όλοι τους να τον συνδράμουν; Το είδαμε δα και με τον σημερινό πρωθυπουργό, που έσπευσε να αυτοδιορισθεί... υπουργός Πολιτισμού στην πρώτη του κυβέρνηση, προκειμένου τα «φώτα της Ελλάδος» να καταυγάσουν τον ορίζοντα!

* * *

Ενώ οι διάφοροι διαχειριστές του Πολιτισμού –εννοούμε τους αρμόδιους υπουργούς– θα έπρεπε να σκεφτούν κάποια στιγμή ότι η υπερσυγκέντρωση αρμοδιοτήτων μπορεί ενδεχομένως για ένα στράτευμα εν καιρώ πολέμου να είναι αναγκαία, στον πολιτισμό όμως η διασπορά ενέργειας και πόρων είναι προϋπόθεση για την ανάπτυξή του. Εάν το είχαν σκεφτεί αυτό, θα είχαν φροντίσει αντί να συνδράμουν στον γιγαντισμό του Μεγάρου –ελάχιστο παράδειγμα η καταστροφή του Πάρκου Ελευθερίας και οι ατέλειωτες χρηματοδοτήσεις για το «γκαράζ», δηλαδή την υπόγεια Όπερα– να μοίραζαν τους πόρους και στον κινηματογράφο, το θέατρο, τα εικαστικά.

Αλλά τρέχα γύρευε, στην Ελλάδα του Πριγκηπάτου...

Χ.Γ.Π.

Μπάμπης Ακτσόγλου

Και ενώ ήταν φανερό η άλλη, πολύχρονη και βασανιστική σωματική περιπέτεια της υγείας του, χωρίς εντούτοις να κάμψει την αξιοθαύμαστη ψυχική του αντοχή, χάρη στην οποία συνέχιζε τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις, απρόσμενα την Πέμπτη, 18 Ιανουαρίου, «έφυγε» από ανακοπή της καρδιάς στα 52 του μόλις χρόνια.

Πρόσωπο εμβληματικό στον κόσμο της κινηματογραφικής κριτικής και γενικότερα του κινηματογραφικού κόσμου, τόσο για τη θεωρητική του συγκρότηση, την ψύχραιμη, τεκμηριωμένη γραφή του, το επαγγελματικό του κύρος και τις πολυσχιδείς του δραστηριότητες, με κέντρο πάντοτε τον κινηματογράφο. Επί δύο δεκαετίες η ανελλιπής εβδομαδιαία παρουσία του από τις στήλες του γνωστού περιοδικού *Αθηνόρμα* αποτελούσε βοήθημα προσανατολισμού των φίλων του κινηματογράφου. Γνωστή είναι η απήχηση της κριτικής του από τον διάλογο που ανέπτυσσε με τους αναγνώστες του μέσα από την ιστοσελίδα του περιοδικού. Ως κριτικός δεν υπήρξε ποτέ θιασώτης του ενδημικού δίπολου της ακρότητας: Ούτε της σαρκαστικής απόρριψης, ούτε του άκριτου θαυμασμού. Ο λόγος του ήταν τόσο θεμελιωμένος σε επιβεβαιωμένες αισθητικές αρχές, εύληπτες –προς χάρη του αναγνώστη του–, όσο και ενταγμένος στο τρέχον κοινωνικό σκηνικό. Κυρίως αυτό.

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1954. Σπούδασε κινηματογράφο στο Παρίσι, στον απόηχο ακόμα του Μάη του '68 και στην ιδεολογική του «θερμοκρασία». Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα συνεργάστηκε με τα κινηματογραφικά περιοδικά *Οθόνη*, *Φιλμ*, *Σινεμά*, *Προοδευτικός κινηματογράφος* κ.ά. Παράλληλα με την κινηματογραφική κριτική πρόσφερε πλούσιο σε ποσότητα και περιεχόμενο συγγραφικό έργο, με εμπειριστατωμένες μονογραφίες για μεγάλες μορφές δημιουργών του παγκόσμιου κινηματογράφου. Ανεκτίμητη παραμένει η συνεργασία του, για χρόνια ολόκληρα, με το Φεστιβάλ Κινη-

ματογράφου της Θεσσαλονίκης, με την επιμέλεια τόμων αφιερωμάτων σε Έλληνες και ξένους, τιμώμενους από το Φεστιβάλ σκηνοθέτες.

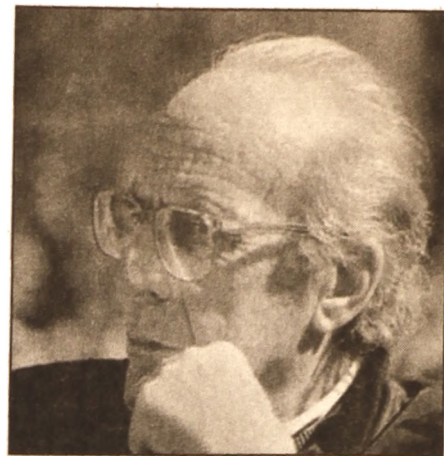
Τελευταία του στον τομέα αυτό προσφορά του ήταν ο 200 σελίδων τόμος για τον Βιμ Βέντερς και με δικό του, 13 πυκνοτυπωμένων σελίδων, έξοχο δοκίμιο πάνω στον σπουδαίο Γερμανό δημιουργό. Αλλά και με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου είχε παραγωγική συνεργασία, ως υπεύθυνος και συντονιστής του γνωστού προγράμματος Film center. Προς τα έξω από τα σύνορα της Ελλάδος, πέρασμα ήταν ο ρόλος του επιμελητή της έκδοσης «Le cinema Grec» για το πολιτιστικό κέντρο «Georges Pompidou». Ως μέλος της Πανελλήνιας Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου επιλέχτηκε κατ' επανάληψη σε διάφορα αξιώματα του Δ.Σ. της Ένωσης, παρ' όλο που ο συνδικαλισμός δεν ήταν στις προτεραιότητές του.

Και το πιο δύσκολο αυτές τις ώρες: Ήταν παντρεμένος και είχε 3 παιδιά. Ο υπογράφων το παρόν είχε την τύχη, κοντά 30 χρόνια, με πλήθος αφορμές να διασταυρώνει τη γνωριμία του μαζί του, τότε στα συμβούλια της Ένωσης, τότε στις δημοσιογραφικές προβολές και τότε στα φεστιβάλ. Η εικόνα που έχει γι' αυτόν είναι αυτή του ολοκληρωμένου χαρακτήρα, με τη συναισθηματική ενδοτικότητα αλλά και τις ασυμβίβαστες εμμονές σ' αυτά που πίστευε ως ορθά. Ο ρεαλισμός και η υπευθυνότητα, η συνέπεια και ο ορθολογισμός που τον χαρακτήριζαν δεν είναι προσόντα που πλεονάζουν στον περίγυρό μας. Με την «απουσία» του θα μας λείψουν και αυτά.

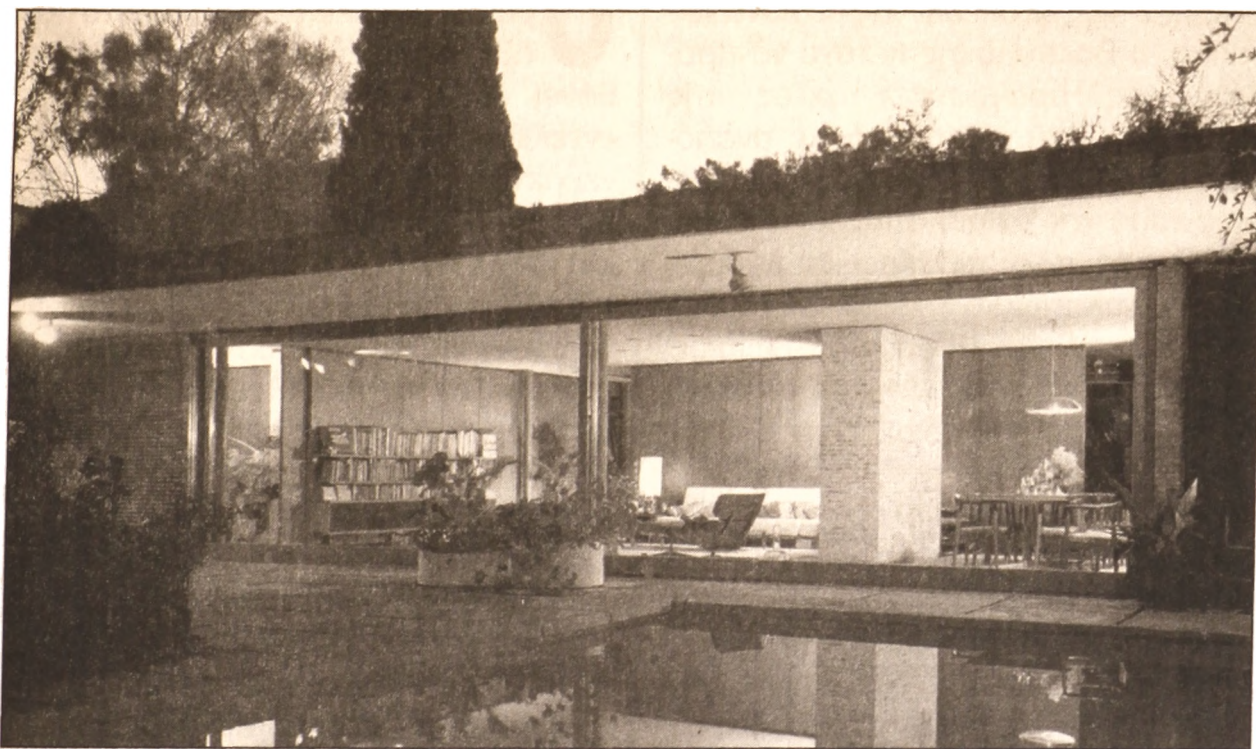
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

αρχι
ΤΕΚΤΟ
ΝΙΚΗ

Ο Βαλσαμάκης στο Μπενάκη

Η αναδρομική έκθεση έργων του Νίκου Βαλσαμάκη στο Μουσείο Μπενάκη της Πειραιώς εγκαινιάστηκε στις 17 Γενάρη. Για πρώτη φορά παρουσιάζονται ως σύνολο αντιπροσωπευτικά έργα από την παραγωγή του, σχεδιασμένα στην ασύλληπτη, για τα μέτρα της εποχής μας, διάρκεια μιας πενήνταετίας. Μια σπάνια ευκαιρία για συγκρίσεις, επανεκτιμήσεις και ισολογισμούς, πάνω στη δουλειά ενός ακάματου αρχιτέκτονα, ακόμα σφριγηλού και δημιουργικού αναμφίβολα, του μεγαλύτερου εν ζωή αρχιτέκτονα στην Ελλάδα.

Οπως κάθε αρχιτεκτόνημα που φέρει την υπογραφή του, έχει ως την παραμικρή λεπτομέρεια, προκύψει κάτω από τον αυστηρό, σχεδόν ασφυκτικό, έλεγχό του, έτσι και εδώ, στην τόσο λαμπερή έκθεση που στήθηκε στο Μπενάκη, ο Βαλσαμάκης ασχολήθηκε προσωπικά, σκιτσάροντας και καθοδηγώντας αμέτρητα προσχέδια της διάταξης της έκθεσης, επιτηρώντας την κατασκευή σειράς από μακέτες εργασίας, όπου

ξανά και ξανά δοκιμάζονταν διάφορα στοιχεία της. Αν και οι βασικές επιλογές είχαν γίνει σχετικά νωρίς, χρειάστηκαν αναρίθμητα πειράματα για τη σχετική θέση των έργων μέσα στην έκθεση.

Ενώ, δηλαδή, είχε αποφασίσει πως θα έδειχνε μόνο φωτογραφίες σε μια συνεχή λωρίδα ίσου ύψους, που θα αγκάλιαζε όλους τους περιμετρικούς τοίχους και τα χωρίσματα της αίθουσας, δεν ήθελε να αφήσει στην τύχη καμιά λεπτομέρεια σχετικά με τη δια-

δοχή των έργων. Έτσι τυπώθηκαν όλες οι επιλεγμένες φωτογραφίες, των οποίων το πλάτος κυμαινόταν στην κλίμακα της μακέτας, και κατόπιν μονταρίστηκαν επάνω της για να επιβεβαιωθεί η τελική εντύπωση από τη διάταξή τους και να εξασφαλιστεί η τέλεια προσαρμογή τους στις διαστάσεις των επιμέρους τοίχων.

Ανάλογα επίπονη ήταν η επιλογή των αντιπροσωπευτικών έργων και των εικόνων που τα αναπαριστούσαν, η συχνά εκτεταμένη νέα επεξεργασία των παλιότερων φωτογραφιών από αυτά, ώστε η ψηφιοποίησή τους να εναρμονίζεται με τις νεότερες, όπως και τί ακριβώς θα συνιστούσε τις τέσσερις εμβληματικές μακέτες από πλεξιγκλάς, που επεξηγούν τη δομική λογική των έργων του, το βίντεο που θα παίζει στον ιδιαίτερο σκοτεινό χώρο της έκθεσης, ή το πώς ακριβώς θα διατυπωνόταν το βιογραφικό σημείωμα στην είσοδο της έκθεσης –για να παραθέσω μόνο μερικά από τα βασανιστικά ζητήματα που απασχολούσαν τον Βαλσαμάκη εδώ κι αρκετούς μήνες.

Όταν επιτέλους τέλειωσε το στήσιμο της έκθεσης και την αντίκρουσα για πρώτη φορά «ζωντανά», έχοντας προηγουμένα παρακολουθήσει από κοντά όλα τα παραπάνω στάδια προετοιμασίας της, δεν μπορούσα να αποφύγω ένα επιφώνημα θαυμασμού. Ευτυχώς έτυχε να είμαι μόνος, αλλιώς σίγουρα θα συγκέντρωνα τα απορημένα βλέμματα των γύρω. Αλλά, πώς να το κάνουμε, θαύμαζα για άλλη μια φορά τη διορατικότητα του Βαλσαμάκη, την ικανότητά του να προβλέπει με εκπληκτική

ακρίβεια την εντύπωση που θα δώσει στο μάτι το σύνολο αλλά και κάθε λεπτομέρειά του, όλα μορφοποιημένα με μια αφάνταστη ευκρίνεια και καθαρότητα. Ένας καθαρόαιμος πλατωνιστής, ικανός να (ανα)παράγει την τελειότητα, τον υψηλότερο στόχο της αρχιτεκτονικής, πάντα και τώρα –ειδικά τώρα.

Αλλά με τι κόπο και τι αγωνία, με πόση αμφιβολία αν προχωρά σωστά –κάτι που δύσκολα θα πίστευε κανείς πως συμβαίνει σε έναν τόσο πολύπειρο αρχιτέκτονα που έχει τόσες φορές αποδείξει την ικανότητά του σε δημόσια και ιδιωτικά έργα, που έχει τόσο θερμά εκτιμηθεί και επαινεθεί. Και όμως, μόνο όποιος έχει ζήσει από κοντά αυτόν τον μεγάλο δημιουργό μπορεί να εκτιμήσει τον καθημερινό άθλο του. Το δήλωσε άλλωστε κι ο ίδιος ο Βαλσαμάκης στη συνέντευξη Τύπου που προηγήθηκε των εγκαινίων της έκθεσης, λέγοντας μισοαστεία (όπως το συνηθίζει) πως αρκετά τράβηξε να σχεδιάσει αυτά τα έργα και δεν άντεχε τώρα να τα εξηγήσει, να τα περιγράψει, όπως του ζητούσαν οι δημοσιογράφοι.

Πίσω από αυτό τον δισταγμό του Βαλσαμάκη κρυβόταν ίσως κάτι άλλο, που δεν χρειαζόταν να διατυπώσει ο ίδιος, αλλά άφηνε αρκετά ίχνη για να το μαντέψουμε: Ότι γι' αυτόν η πρόσληψη της αρχιτεκτονικής είναι πάνω απ' όλα αυτή η εικονική αναπαράσταση που ξετυλίγεται σαν κινηματογραφική ταινία πάνω στους τοίχους της έκθεσης. Χρησιμοποιώντας αυτό το τόσο εύληπτο στην εποχή μας μέσο, την κινηματογραφική μεταφορά, ο Βαλσαμάκης ενοποιούσε αυθαίρετα, με τον δικό του τρόπο, την παραγωγή των πενήντα αυτών χρόνων, ουσιαστικά εξαφανίζοντας τη χρονική τους διαδοχή και αντικαθιστώντας την με ένα δικό

του σύστημα ταξινόμησης, ιδανικά προσαρμοσμένο στους εσωτερικούς ρυθμούς της δημιουργικότητάς του.

Το εκπληκτικό ήταν, τελικά, ότι για όποιον θα περιδιάβαζε την έκθεση, αυτή η εντυπωσιακή παρουσία της εκθαμβωτικής ταινίας με εικόνες ως σεκάνς, μικρή σημασία θα είχε πια η ταυτότητα του καθενός έργου ή η χρονική ή τοπική του ένταξη. Ήταν όλα ένα. Ένα γιγάντιο έργο, ενιαίο στην ποικιλία του, στις επιμέρους αναζητήσεις του, στους κάποτε τολμηρούς πειραματισμούς του.

Νομίζω πως δουλεύοντας με αυτό τον τρόπο, ο Βαλσαμάκης πέτυχε να προβάλει τις πραγματικές ρίζες της έμπνευσής του, πέρα από τις αναπόφευκτες επιρροές από τον ηρωικό μοντερνισμό και τα πιο σύγχρονα παρακλάδια του, πολύ πιο πίσω και βαθύτερα, στην πλατωνική θεωρία του απόλυτου κάλλους. Δεν το είπε ποτέ ο ίδιος, ούτε πρόκειται ποτέ να το πει, αλλά αυτή η αίσθηση κυριαρχεί στην έκθεσή του από άκρη σε άκρη.

Γι' αυτό δεν ήταν διόλου τυχαίο που μια εύστροφη δημοσιογράφος, αφού είδε την έκθεση, ρώτησε αυθόρμητα τι σχέση έχει μια τέτοια έκθεση με την πόλη γύρω μας, όπως τη ζούμε καθημερινά. Η αντιπαράθεση είναι πράγματι συγκλονιστική, για να μην πούμε σκόπιμη, όμως ο καθένας θα πρέπει να δώσει τη δική του απάντηση, καθώς ο δημιουργός, όπως το εξήγησε, είχε δουλέψει την τέχνη του, υπηρετώντας την με αυταπάτηση και τόση αγωνία, ως τα όρια της δικαιοδοσίας του ή και πιο πέρα ακόμα. Και το μεγάλο δώρο του σε μας είναι αυτή η κλεμμένη ματιά προς την τελειότητα, κάτι που τελικά δεν είναι διόλου λίγο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Θεατρο

Αμφί-δρομες διαδρομές

«ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΟΣΜΩΝ»,
ΣΤΟ ΑΜΦΙ-ΘΕΑΤΡΟ

Ο άνθρωπος, στη σύντομη ζωή του, βρίσκεται συνεχώς αντιμέτωπος με μια αμείλικτη βεβαιότητα του αβέβαιου: είναι βέβαιο ότι θα πεθάνει αλλά είναι εντελώς άγνωστο, εντελώς αβέβαιο αυτό που τον περιμένει μετά το θάνατό του. Η ύπαρξή του βρίσκεται μετέωρη, υποστηριζόμενη και βαλλόμενη ταυτόχρονα από μια σειρά θρησκευτικών και φιλοσοφικών θεωριών για τη μετά θάνατον ζωή, για τη μετάβαση του ανθρώπου στον παράδεισο ή στην κόλαση, για την ένωσή του με το σύμπαν ή απλά για την ανυπαρξία. Η «μετάβαση» αυτή, το μεταφυσικό άγχος του ανθρώπου για τη μεταθανάτια ζωή, αποτελεί ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης και πάντοτε διεγερτικό, γοητευτικό, μαγνητικό θέμα.

Το έργο του γάλλου Ερίκ-Εμμανουέλ Σμιτ *Ξενοδοχείο των δύο κόσμων* (1999), που παρουσιάζεται στην αίθουσα Λήδα Τασοπούλου του Αμφι-Θεάτρου σε σκηνοθεσία του Σπύρου Ευαγγελάτου και μετάφραση του Κώστα Ασημακόπουλου και της Θεοδώρας Φραγκογιάννη, εκκινεί από αυτή την αγωνία και τα αιωνίως αναπάντητα ερωτήματα. Ο Ζαν Πωλ Σαρτρ πραγματεύτηκε το ίδιο θέμα στο *Κεκλεισμένων των Θυρών* (1944), όπου οι ήρωές του σε μια αίθουσα αναμονής περιμένουν την κρίση τους για τη συνέχεια

του «ταξιδιού» τους. Αντίστοιχο έργο έχει γράψει και ο δικός μας Νίκος Καζαντζάκης αρκετά νωρίτερα (1908), το υπαρξιακό μονόπρακτο *Κωμωδία: Τραγωδία μονόπρακτη*. Τα πρόσωπα του έργου περιμένουν σε έναν ακαθόριστο προθάλαμο, ένα φουαγιέ με μια μεγάλη μυστηριώδη πόρτα στο βάθος. Η αναμονή είναι η μόνη τους δυνατότητα και αυτή ακριβώς συνδέει τα συγκεκριμένα έργα με το *Περιμένοντας τον Γκοττό* του Μπέκετ, όπου αναδεικνύεται η ματαιότητα της αναμονής του Θεού.

Οι ήρωες του Σμιτ (γνωστού στην Ελλάδα από τον *Όσκαρ* και τα *Μικρά συζυγικά εγκλήματα*) έχουν μια ιδιαιτερότητα: δεν είναι ούτε νεκροί, ούτε ζωντανοί και δεν κρίνονται. Βρίσκονται σε μια κωματώδη κατάσταση ανάμεσα στη ζωή και στον θάνατο, σε έναν χώρο που θυμίζει ξενοδοχείο, σε έναν χώρο ανάμεσα στον φθαρτό κόσμο της Γης και στον άγνωστο υπερκείμενο κόσμο. Η συνέχεια της πορείας τους δεν είναι αποφασισμένη. Ένα ασανσέρ οδηγεί τους φιλοξενούμενους του ξενοδοχείου όταν σημαίνει η ώρα είτε προς τα κάτω, προς τη συνέχιση της επίγειας ζωής τους, είτε προς τα πάνω, στον θάνατο δηλαδή και στο άγνωστο. Άνθρωποι διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης, φέροντες τη ζωή τους με όλα τους τα λάθη και όλα τους τα προτερήματα. Μια παραδουλεύτρα, ένας ισχυρός επιχειρηματίας, ένας «μάγος», ένας νεαρός αθλητικογράφος και μια ασθενική κοπέλα συνδέονται κατά τη διάρκεια αυτής της αναμονής. Τα δύο νεαρά παιδιά αντανakλούν τις μνήμες του Ορφέα και της Ευρυδίκης. Την ευθύνη τους φέρει ο μυστηριώδης Γιατρός Σ, που η ταυτότητά του παραμένει αδιευκρίνιστη. Άλλοι τον βλέπουν ως άνδρα, άλλοι ως γυναίκα, και το Σ δεν αποκωδικοποιείται. Ο ίδιος ο συγγραφέας αναφέρει πως ίσως μία από τις πιο ενδιαφέρουσες ερμηνείες που έχει λάβει είναι πως ο γιατρός Σ είναι ο ίδιος (Σμιτ).

Στο έργο του Σμιτ δεν υπάρχει καμία πρόθεση ηθικοπλαστικής, διδακτισμού και ερμηνείας του μεταφυσικού μυστηρίου. Τα πρόσωπα δεν κρίνονται ανάλογα με τις καλές και τις κακές τους πράξεις. Δεν υπάρχει θεός για να αποδώσει δικαιοσύνη και η εξουσία

του/της Γιατρού είναι περιορισμένη: πρέπει να παραβεί τους κανόνες για να βοηθήσει κάποιον από τους «ασθενείς» του/της. Ο συγγραφέας κινείται με έντονες αποχρώσεις χιούμορ ανάμεσα στην πραγματικότητα και την ψευδαίσθηση, τη ζωή και τον θάνατο, την κωμωδία και την τραγωδία, ανάμεσα στις διαστάσεις του χώρου, του χρόνου και του βίου. Ζητήματα όπως η θεία δικαιοσύνη, η ύπαρξη του θεού, η σημασία των απλών πραγμάτων, ο έρωτας, η ευθύνη, τίθενται αλλά δεν ζητούν απάντηση. Ο Σπύρος Ευαγγελάτος, διαβάζοντας το έργο με τη διδύγεια του δημιουργού, τη νηφαλιότητα του επιστήμονα και την ευαισθησία του καλλιτέχνη, προτίμησε μια ρεαλιστική σκηνοθεσία, που ανέδειξε τη μεταφυσική διάσταση του έργου χωρίς να το βαρύνει. Συνδιαλέχθηκε με στωικότητα με τον συγγραφέα και επέλεξε έναν ρυθμό που υπογράμμιζε τη στασιμότητα της αναμονής, σπάζοντάς τον σε κρίσιμες στιγμές.

Ο Θανάσης Κουρλαμπάς (Ιούλιος) προσπάθησε να βρει την ισορροπία ανάμεσα στα υπαρξιακά και φιλοσοφικά ζητήματα που τίθενται με τον ρεαλισμό, την παραφορά και τις μελοδραματικές πτυχές του ρόλου του. Η νεαρή Ελένη Βεργέτη (Λώρα), στον πρώτο της πρωταγωνιστικό ρόλο, διαθέτει

μια φωτεινή σκηνική παρουσία, ζωντάνια και αμεσότητα. Η Δήμητρα Χατούπη (Γιατρός Σ) προώθησε το απόκοσμο και το δυσπρόσιτο του ρόλου-συμβόλου με στιγμές συναισθηματικής φόρτισης. Ο Πέτρος Φυσσούν σχεδίασε πειστικά τον πλανεμένο, διεφθαρμένο από το χρήμα και την εξουσία άνθρωπο. Εξαιρετική η παρουσία του Νίκου Χαραλάμπους, που συνδύασε την υποτιθέμενη «ελαφρότητα» με την τραγικότητα της ύπαρξης, θυμίζοντας σαιξπηρικούς τρελούς. Η Νίκη Τουλουπάκη πλάθει μια λαϊκή, σχεδόν ανυποψίαστη γυναίκα, που η άγνοιά της την βοηθάει να παραμένει μακάρια. Διακριτικά έντονη η παρουσία του Χρήστου Μαλάκη και της Ελίνας Μάλαμα (άγγελοι-υπάλληλοι).

Ο Γιώργος Πάτσας χρησιμοποίησε το ψυχρό μέταλλο για τη διαμόρφωση του σκηνικού χώρου, που τον ανέδειξε με τους απόκοσμους, παγερούς φωτισμούς της η Μελίνα Μάσχα.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθώ για ακόμα μια φορά στα πολύτιμα προγράμματα του Αμφι-Θεάτρου, που περιέχουν πάντοτε το θεατρικό κείμενο και το συνοδεύουν με ουσιαστικά κείμενα για τον συγγραφέα και για το έργο του.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Μεταξύ θείας και ανθρώπινης δικαιοσύνης

ΜΠΡΑΪΟΝΙ ΛΕΪΒΕΡΙ, «ΚΑΥΤΟΣ ΠΑΓΟΣ», ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ

Το έργο της Μπράϊονι Λέιβερι, που παρουσιάζει φέτος το Θέατρο Εξαρχείων, θα έπρεπε θεωρητικά να τaráξει, εκτός από τη θεατρική, και την κοινωνική μας ακινησία. Αντιδρώντας στον μανιχαϊσμό των τηλεοπτικών ηθών, ο «Καυτός πάγος» τοποθετεί ένα πραγματικά καυτό ηθικό ζήτημα σε θερμοκρασία σκανδαλώδη για τους υπερευαίσθητους κήνσορες της συλλογικής ευαισθησίας: Η υπόθεση ενός διανοητικά και ψυχικά διαταραγμένου παιδόφιλου και κατά συρροήν δολοφόνου αντιμετωπίζεται με την ψυχρή ματιά μιας ανατόμου που δεν ζητά ούτε δημοσιογραφικά να επιδείξει στα πλήθη το τέρας, ούτε επιστημονικά να αποδείξει στις κοινότητες τη θεωρία της, αλλά πριν από όλα να καταλάβει δύτη και δύμα.

Γι' αυτό πρέπει να είναι κανείς καλά προετοιμασμένος πριν εισέλθει στο εγχείρημα του Θεάτρου των Εξαρχείων. Κυρίως πρέπει να γνωρίζει ότι στον κόσμο της Λέιβερι, όπως και στον κόσμο του Ντοστογιέφσκι, το έγκλημα και η τιμωρία δεν εξετάζονται με τα μέτρα των εύκολων ηθικών συνειρμών, αλλά ως τόποι ξεχωριστοί και μακρινοί, τόποι που συνδέονται μεταξύ τους με δύσκολο και επικίνδυνο ταξίδι. Ζυγιασμένο ανάμεσα σε τρεις φωνές και τρία πρόσωπα, που συναντιούνται ανά ζεύγη στη σκιά της απώλειας του αγαπημένου προσώπου και κατά μόνας στη λάμψη της επώδυνης πορείας αυτογνωσίας τους, το έργο της Λέιβερι είναι για όσους θέλουν να ακούσουν πίσω από τις φωνές και να δουν πέρα από τις λάμπεις.

Ο Ραλφ είναι ένοχος απέναντι σε κάθε μέτρο και νόμο: έχει κακοποιήσει και δολοφονήσει αθώα παιδιά, χωρίς μάλιστα να εμφανίσει ίχνος μεταμέλειας για τα εγκλήματά του. Ωστόσο η περίπτωσή του δεν είναι απολύτως ανεξήγητη: το παρελθόν του κρύβει κάποιον που και ο ίδιος κακοποιήθηκε ως παιδί και έζησε απομονωμένος σαν ενήλικας. Ακόμη πιο αποκαλυπτική μοιάζει η απόφανση της επιστήμης γι' αυτόν: η ελλιπής ωρίμανση του εγκεφάλου του, λέει, του στέρησε τη δυνατότητα των όποιων αναστολών. Ο Ραλφ δεν είναι

το ανθρωπόμορφο τέρας του πλήθους, αλλά μια ύπαρξη εξορισμένη από τα ανθρώπινα.

Η Νάνση, μητέρα του δεκάχρονου κοριτσιού που βρήκε στα χέρια του Ραλφ φρικτό θάνατο, είναι και αυτή από μια άποψη ακατανόητη. Με θαυμαστή ανωτερότητα θα περάσει από τη διάθεση για εκδίκηση στη συγχώρεση του «τέρατος» που δολοφόνησε το παιδί της. Είναι η ουσία του καλού που θριαμβεύει στο τέλος: Το «τέρας» αρχίζει να νιώθει, να πονάει, να συναισθάνεται, να νικιέται όχι από το νόμο των ανθρώπων αλλά από τη γενναιότητά τους να καταλαβαίνουν και να προχωρούνε.

Το τρίτο πρόσωπο του έργου είναι η δικαστική ψυχίατρος Αγκνέτα, που προσπαθεί να βρει και αυτή την ισορροπία της ύστερα από την απώλεια του αγαπημένου της συναδέλφου. Όπως και οι άλλοι δύο, και η Αγκνέτα θα ακολουθήσει την πορεία προς την συμφιλίωση με τον εαυτό της μέσα από την κατανόηση του άλλου. Η ανακάλυψη του εσωτέρου εαυτού θα σημάνει και για αυτήν τη σχάση του παγετώνα που καλύπτει την ανθρώπινη ψυχή και την πρώτη ένδειξη της λάβας που καίει στο βάθος.

Η φετεινή συμβολή του Θεάτρου Εξαρχείων στον διάλογο της ελληνικής κοινωνίας με τους δαίμονές της στηρίχτηκε σε μια ιδανική μετάφραση από την Αννίτα Δεκαβάλλα και σε μια σοφά σχεδιασμένη διδασκαλία από τον Τάκη

Βουτέρη. Ο σκηνοθέτης κράτησε τους ρυθμούς χαμηλούς και τις εντάσεις υπόκωφες και απειλητικές. Οι φωνές των τριών προσώπων παρέμειναν προσωπικές, σχεδόν λυρικές, σε ένα έργο που τοποθετήθηκε εξαρχής στο πλαίσιο ενός ρεαλισμού αναδομημένου και αποσταγμένου, ενός ρεαλισμού ποιητικού. Ο ίδιος ο Βουτέρης κράτησε και το ρόλο του Ραλφ, δίνοντας στο «τέρας» τη μορφή ενός προσώπου εγκλωβισμένου μεταξύ του καλού και του κακού.

Συγκλονιστική ήταν χωρίς αμφιβολία η Αννίτα Δεκαβάλλα στον απαιτητικό ρόλο της μητέρας. Η πορεία προς τα ουράνια φαίνεται πως παραμένει το ίδιο άδηλη με την πορεία στα έγκατα –και την πορεία αυτή η Δεκαβάλλα την προέβαλε, την έκανε ανάγλυφη και πειστική, τη γέμισε με αλήθεια και με θαύμα.

Απόλυτα πειστική υπήρξε και η Ανθή Ανδρεοπούλου στο ρόλο της Αγκνέτα. Έδωσε μια ερμηνεία απόλυτα ελεγχόμενη και σοφά μελετημένη στις κλιμακώσεις της. Το δράμα της Αγκνέτα κινείται πίσω από την κεντρική υπόθεση του έργου και ωστόσο παραμένει διαυγές και παραπληρωματικό.

Εναργή και λειτουργικά τα σκηνικά και κοστούμια της Εύας Μανιδάκη, και για μια ακόμη φορά καίρια η μουσική του Πλάτωνα Ανδριτσάκη.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

**ΕΙ
ΚΑ
ΣΤΙΚΑ**

ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ

Στην υπηρεσία αναζητήσεων και υπερβάσεων

Οι γεωγραφικές «μεταναστευτικές» αναδιατάξεις, και πιο πολύ η αποκέντρωση, καθώς και η δημιουργία νέων αιθουσών τέχνης στη μείζονα περιφέρεια της Αθήνας, άλλοτε φανερώνουν τάσεις καλλιτεχνικής δυναμικής, άλλοτε ανάγκη καλύτερων επαγγελματικών αποτελεσμάτων, ενώ άλλοτε σηματοδοτούν αναζητήσεις, προτάσεις φιλοξενίας αισθητικών και ιδεολογικών αναζητήσεων και ανησυχιών. Αυτή η τελευταία εκδοχή είναι φυσικό να επισύρει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, επειδή η προσφορά ανιδιοτελών «χειρών βοήθειας» σπανίζει. Όποτε συμβαίνει, γεννάει εύλογες προσδοκίες. Αν, βέβαια, στον χρόνο αποδειχτεί ότι έτσι έχουν τα πράγματα.

Ευπρόσδεκτη είναι η περίπτωση της δημιουργίας καινούριου χώρου –μη επαγγελματικού– όπως δηλώθηκε, προσανατολισμού, με τον (ξενόγλωσσο) τίτλο: «Track 7 arts space» (καλλιτεχνικό τμήμα του ποικίλων δραστηριοτήτων «Track 7 laboratory»), ο οποίος εγκαινιάστηκε πριν λίγες μέρες σε μια φαινομενικά απόμακρη περιοχή του Βοτανικού (στην πραγματικότητα λίγα μόλις λεπτά της ώρας από την Ομόνοια), στη συμβολή των οδών Αμφιπόλεως και Σιδηροκάστρου, πίσω ακριβώς από τον δεντρόφυτο και πάσης ησυχίας τοίχο της Ανωτάτης Γεωπονικής, με είσοδο από τη Σπύρου Πάτση. Ευχόμεθα καλή επιτυχία, αλλά με την ένσταση της αναγκαιότητας, εκ μέρους του επιχειρηματία, ευπρεπέστερης διαμόρφωσης των εσωτερικών χώρων, οι οποίοι, εκ πρώτης όψης, έδειξαν απρόσφοροι. Ας βάλει το χέρι της η ανάλογη αισθητική. Η εποχή του αχουριού μάλλον τελείωσε. Ακόμα και η γραφικότητα είναι ξεπερασμένη. Η παρουσία της κ. Σάνιας Παπά και της Μαρίας Παναγίδου συνιστούν από μόνες τους υπόσχεση.

Τα εγκαίνια έγιναν με ένα κοινό πρότζεκτ: τη βιντεοπροβολή μιας περφόρ-

μανς που προηγήθηκε των εγκαινίων, της Παλαιστίνιας Anisa Askar (1979) και του Ισραηλινού Joseph Dadaine (1975), και την πολυδιάστατη συμμετοχή (σύνθεση, τραγούδι, υποκριτική) της ελληνοκυπριακής τραγουδίστριας Αλέξιας. Πρόκειται, όπως δηλώνεται στο σχετικό δελτίο τύπου, «για μια πολυεπίπεδη συνεργασία με δυο καινούρια και αυτόνομα έργα, με στόχο τη δημιουργική συνεργασία ανάμεσα σε τρεις καλλιτέχνες προερχόμενους από χώρες με ανάλογα κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά, παραδόσεις και πολιτισμικά ιδιώματα». Ο γενικός τίτλος του πρότζεκτ είναι: «Καθαρή αγάπη». Με τις δημιουργίες αυτές, υποστηρίζει το δελτίο τύπου, «υπονοούν την κατάργηση των διαχωριστικών γραμμών (γεωγραφικών, πολιτικών, φυλετικών, ταξικών, θρησκευτικών, πολιτιστικών)». Και επεξηγηματικά προστίθεται ότι: «Η κατάργηση αυτών των γραμμών στην τέχνη συνδέεται άμεσα μ' ένα από τα βασικά, εγγενή, σταθερά χαρακτηριστικά της, που είναι η υπέρβαση της πραγματικότητας υπέρ μιας ποιητικής και διαπολιτισμικής ερμηνείας του κόσμου». Συμπληρώνουμε με τις πληροφορίες ότι «σε αυτό το νέο κινητικό residence, οι τρεις καλλιτέχνες δούλεψαν επί τόπου

για τέσσερις μήνες στην Αθήνα, με αλληπάλληλες μετακινήσεις».

Ατυχώς (ευτυχώς για τους εκθέτες) αν έλειπε το πεντασέλιδο κείμενο, προφανώς της Δρ. Σάνιας Παπά, τα δυο έργα θα έμεναν ορφανά στην αμήχανη λιτότητα, στην κοινότοπή τους εικόνα, την κουραστικά αργόσυρτη και εννοιολογικά αδιαπέραστη ερμηνεία. Αισθητικά δεν μορφοποιούσαν δικαιολογητικά παρά μόνο τον ερασιτεχνισμό. Το πρόβλημα που σηματοδοτείται από τις εθνικές καταγωγές (Ισραήλ–Παλαιστίνη), τούτο μάλιστα τον καιρό, των δυο καλλιτεχνών αναπαράγει αυτόματα στον θεατή (έστω τον έλληνα θεατή) συνειρμικές απαιτήσεις άλλης τάξεως και άλλης έντασης. Άλλων προτάσεων και όχι «υπονουμένων». Και βέβαια το κυπριακό πρόβλημα –ευτυχώς– είναι διαδικαστικής τάξεως. Είναι γνωστές οι (μάλλον αδιέξοδες) δυσκολίες μπροστά στις οποίες εδώ και καιρό βρίσκεται ένα σημαντικό μέρος των καλών τεχνών. Η δουλειά των δύο καλλιτεχνών που παρουσιάστηκαν στην «Track 7 arts space» για ποδαρικό είναι μια απόδειξη του απαισιόδοξου ισχυρισμού.

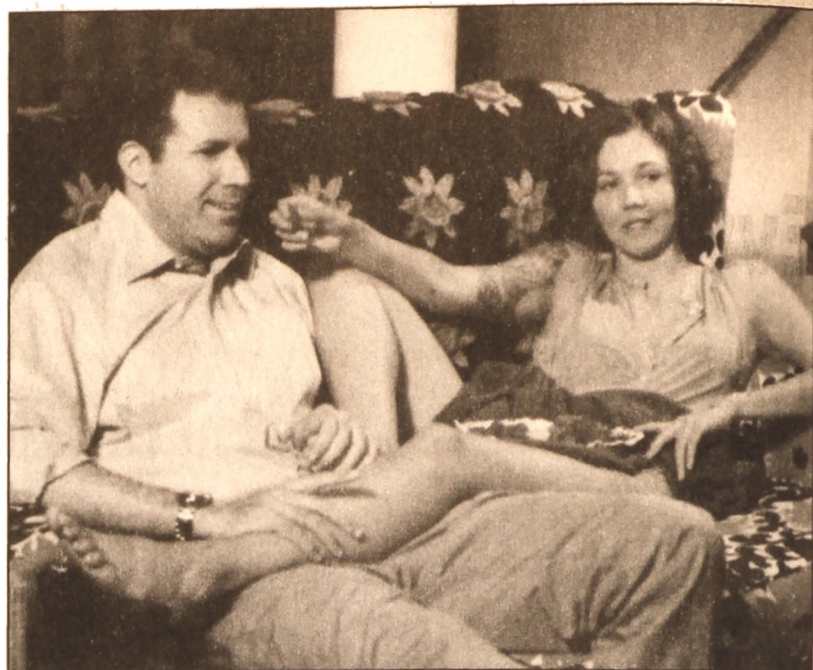
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

κινηματογράφος

ΜΑΡΚ ΦΟΡΣΤΕΡ: ΠΙΟ ΠΑΡΑΞΕΝΟ
ΚΙ ΑΠΟ ΠΑΡΑΞΕΝΟ
ΚΑΙ
ΤΟΝΤ ΦΙΛΝΤ: ΚΡΥΦΕΣ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ

Μεταξύ αστείου και σοβαρού...

Σκηνή από την ταινία του Μαρκ Φόρστερ
«Πιο παράξενο κι από παράξενο».

Αυτή είναι η υπεροχή του κινηματογράφου έναντι όποιας άλλης αφηγηματικής τέχνης. Γιατί δεν περιορίζεται μόνο στην αφήγηση, αλλά ταυτόχρονα αναπαριστά το αφηγούμενο. Επιπλέον, με τη ραγδαία μάλιστα ανάπτυξη των τεχνολογικών μέσων, αφήνει πολύ πίσω τη στατική αναπαραστατικότητα ενός ζωγραφικού πίνακα, όπως και τα περίκλειστα σύνορα της σκηνής του θεάτρου. Έτσι ο θεατής της ταινίας παραμένει αφοπλιστικά διαθέσιμος στην τόλμη της φαντασίας του σεναριογράφου και την ανάλογη του σκηνοθέτη.

Να, λοιπόν, που ο σεναριογράφος Ζακ Χελμ και ο γερμανός σκηνοθέτης (η ταινία είναι αμερικάνικη) Μαρκ Φόρστερ αποφάσισαν με την ταινία τους «Πιο παράξενο κι από παράξενο» –αδόκιμη απόδοση του πρωτότυπου τίτλου «Stranger than fiction» («Πιο παράξενο κι από μυθοπλασία»)– να εκμεταλλευτούν την ελευθερία της αφηγηματικής υπέρβασης (μ' ένα αλήθεια διαμάντι σενάριο). Η δυσπρόσιτη και νευρωσική μυθιστοριογράφος Κέι Άιφελ (έξοχη η Έμμα Τόμσον) γράφει το καινούργιο της μυθιστόρημα, του οποίου όμως ο κεντρικός ήρωας, ο μονήρης και ανύπαντρος εφοριακός Χάρολντ (Γουίλ Φερέλ), είναι, εν αγνοία της, υπαρκτό πρόσωπο, στην ίδια πόλη. Η καθημερινότητά του, η εξέλιξη της ζωής του, καθοδηγούνται –και με δική του άγνοια αλλά και ανησυχία ότι κάποιος γνωρίζει και καθορίζει τις αποφάσεις του– από την εξέλιξη του μυθιστορήματος, η οποία πάντοτε καταλήγει στον θάνατο του ήρωα. Ο ψυχίατρος παραπέμπει τον Χάρολντ στον καθηγητή της λογο-

τεχνίας Χίλμπερτ (αμίμητος ο Ντάστιν Χόφμαν), με αποτέλεσμα τη συνάντηση του μελλοθάνατου ήρωα και της συγγραφέως. Η μεσολάβηση όμως του έρωτα του Χάρολντ με τη χυμώδη ζαχαροπλάστρια Άννα (Μάγκι Τζίλελχαντ) θα βάλουν σε δοκιμασία την εξέλιξη του μυθιστορήματος. Να μια συμπλοκή κωμωδίας και δράματος που δεν γίνεται ποτέ ιλαροτραγωδία. Μια ενδιαφέρουσα απόδειξη ότι η σύγχρονη αφηγηματική τέχνη, και κυρίως η κινηματογραφική, μπορεί να χρησιμοποιήσει με ενδιαφέρουσα επιτυχία τα είδη, αν βέβαια ο δημιουργός μάς αποδείξει ότι οι υπερβάσεις δεν είναι παρά η απόδειξη ότι η ζωή περιέχει όλες τις γεύσεις και τις αισθήσεις που παίρνουν μέρος στο συγκινησιακό ζητούμενο. Από τον καιρό του «Truman show» είχαμε να δούμε αυτό το μη πραγματικό μέσα στο επίσης μη πραγματικό, τα οποία εντούτοις απλώς επαληθεύουν το πραγματικά πραγματικό.

Στην άλλη άκρη του προσκηνίου της καθημερινότητας –της αμερικανικής δηλαδή καθημερινότητας– ο ταλαντούχος Τοντ Φιλντ (ποιος θυμάται την προηγούμενη επιτυχημένη ταινία του «Μυστικά της κρεβατοκάμαρας»...), στο προάστειο μιας τυπικής μικρής πόλης, ανοίγει διάπλατο το ριντό για να μας δείξει το σύγχρονο σύνδρομο «Μαντάμ Μποβαρύ» στην ταινία του «Κρυφές επιθυμίες» (*Little Children*), αυτό το αέναον μεσουράνημα των μεσοαστών, χορτασμένων στον καταναλωτισμό αλλά σε ερωτικό και συναισθηματικό μόνιμο, συχνά σε παρόξυνση, λιμό, σε σιτοδεία της σάρκας.

Όλες οι κοινωνίες το βιώνουν, το κρύ-

βουν, το παλεύουν, το χαπακώνουν και κάποιες (αυτές οι κάποιες είναι που παρουσιάζουν το ενδιαφέρον της τέχνης) ενδίδουν σαν τις πεταλούδες που ελκύονται απ' τον πυρακτωμένο γλόμπο. Οι κεντρικοί ήρωες είναι τρία βασικά ζευγάρια, ο αρρενωπός, νεαρός άντρας μιας υπεραπασχολούμενης ντοκιμαντερίστρας, η σεξουαλικά πεινασμένη γυναίκα ενός γιάπη που προτιμάει την αυτοϊκανοποίηση και ένας γεροντοκόρος (με καταδίκη στην πλάτη του) παιδόφιλος που τον προστατεύει η κύρια υπαίτιος μάνα του. Γύρω τους η γνωστή σύνθεσης ανασφαλής αμερικάνικη κοινωνία, που ψηφίζει Μπους και αναγορεύει υπέρτατη αρετή της την υποκρισία. Παρά τους πλατειασμούς της, η ταινία έχει σκηνές δυναμίτες, ξεφλουδίσματος της ψευδεπίγραφης ευωχίας. Η παλιά «Μικρή μας πόλη» αντεστραμμένη σε «Μικρή μας κόλαση».

Το δόκανο του αναπόδραστου παραμονεύει τους επιπόλαιους «επαναστάτες». Ο Τοντ Φιλντ δεν ακολουθεί τους «χρυσούς κανόνες» του Ντάγκλας Σερκ. Γνωρίζει ότι ο σύγχρονος θεατής δεν χαύει, ούτε ικανοποιείται είτε με το τραγικό τέλος είτε με το χάπι εντ. Η ποιή είναι βέβαιη, το μέγεθός της δεν γνωρίζουμε. Στο πλोट της ταινίας υπάρχουν δυο μικρά παιδιά, ένα στο κάθε ζευγάρι. Αυτά θα διαδραματίσουν τον ρόλο, πολύ αργότερα, των Ερινιών. Πρόκειται για θρίλερ ηθών, με Τειρεσία τον δύστυχο παιδόφιλο. Να τις βλέπουμε αυτές τις ταινίες, καλό κάνουν, έστω και μη εύπεπτες. Χωρίς εξαίρεση, όλο το καστ, προεξάρχουσας της Κέιτ Γουίνσλετ, είναι άψογο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Εννέα γράμματα (1963-1968) του Γεράσιμου Σταύρου στον Δημήτρη Χατζή

του Νίκου Γουλανδρή

Δημήτρης Χατζής, Γεράσιμος Σταύρου (στο σπίτι της Καίτης και του Ροβήρου Μανθούλη, Παρίσι, Αύγουστος 1971, φωτογραφία από το αρχείο Ηρακλή Παπαδάκη).

Αντιγράφω από το Παπυράκι (2003): «Σταύρου, Γεράσιμος, ψευδώνυμο του Γεράσιμου Σταυρολαίμη, Πειραιάς 1920 – Αθήνα 1976, θεατρικός συγγραφέας. Δημοσιογράφος, αντιστασιακός, συνεργάστηκε με το Β. Ρώτα στην οργάνωση του θεάτρου του Βουνού. Έγραψε τα θεατρικά έργα Ένας από μας (1949), Η έξοδος του Μεσολογγίου (1956), τη μεγάλη επιτυχία Καληνύχτα Μαργαρίτα (1967) και την κωμωδία Ο άνθρωπος του σούπερ μάρκετ (1974). Εξέδωσε χρονογραφήματα (Δύσκολα χρόνια, 1953)». Συμπληρώνω από το οπισθόφυλλο της 4ης έκδοσης: Γεράσιμος Σταύρου, Καληνύχτα Μαργαρίτα, Κέδρος, [Φεβρουάριος 1979]. «Γεννή-

θηκε στον Πειραιά το 1921. Θεατρικός συγγραφέας και δημοσιογράφος. Ένας τόμος με χρονογραφήματά του κυκλοφόρησε το 1956 με τον τίτλο Δύσκολα χρόνια. Στο θέατρο παρουσιάστηκε το 1949 με το έργο Ένας από μας. Από τότε ανέβασε σε διάφορους αθηναϊκούς θιάσους τα έργα: Ναστρεδίν Χότζας, Βίλλα των οργίων, Πέντε στρέμματα παράδεισος, σε συνεργασία με τον Αντρέα Φραγκιά, Καραϊσκάκης, σε συνεργασία με τον Δημήτρη Φωτιάδη, Ζήτω η ζωή κ.ά. Διασκεύασε για το θέατρο τα μυθιστορήματα του Νίκου Καζαντζάκη Ο Χριστός ξανασταυρώνεται, σε συνεργασία με τον Νότη Περγιάλη, και Καπετάν Μιχάλης, όπως και την Πάπισσα Ιωάννα του Ροΐδη. Το Μάρτη

του 1967 πρωτοανέβασε το Καληνύχτα Μαργαρίτα στο θέατρο "Βεάκη" με το "Ελληνικό Λαϊκό Θέατρο" του Μάνου Κατράκη. Επίσης έχει γράψει το σενάριο στην ταινία Το μπλόκο του Άδωνι Κύρου, έργα για μαριονέττες, και κουκλοθέατρο, και μετάφρασε το έργο του Τένεση Ουίλιαμς Λεωφορείο ο πόθος. Άπαιχτα έργα του Καταστολή, 1968, και Χιλιετηρίδα μιας φυλακής, 1971». [Από τον κατάλογο της Εθνικής βιβλιοθήκης σημειώνω και τον τίτλο: Τό χρυσό κλειδί, υπό Tolstoi, Aleksei Nikolaevich (1882-1945), Σταύρου, Γεράσιμος (1921-), Αθήναι: [χ.ε.] [1965].

Για το «κλίμα» (το θεατρικό, αλλά και γενικότερα) της περιόδου που καλύπτουν τα γράμματα που δημοσιεύονται εδώ (προερχόμενα από τη συλλογή Χατζή της Εθνικής βιβλιοθήκης της Ουγγαρίας), αντιγράφω από κείμενο του Δημήτρη Σπάθη («Η δεύτερη σελίδα και το θέατρο», εφημερίδα Η Αυγή, 15 Σεπτεμβρίου 2002): «Κάποτε άρχισαν να λιώνουν οι πάγοι, πολύ νωρίτερα από το 1963, που έφερε στην εξουσία την Ένωση Κέντρου. Κυκλοφορούν τα μυθιστορήματα του Φραγκιά, τα διηγήματα του Χατζή, ο "Επιτάφιος" των Ρίτσου - Θεοδωράκη, πρώτη φορά το 1957 το "Θέατρο Τέχνης" του Κουν ανεβάζει Μπρεχτ στην Ελλάδα. Η "Αυγή" στηρίζει όλα τα "ανοίγματα", στηρίζει όλες τις νέες θεατρικές πρωτοβουλίες, από το Ελληνικό Λαϊκό Θέατρο του Μάνου Κατράκη ως τη Δωδέκατη Αυλαία, που προωθεί αποκλειστικά πρωτοποριακούς Νεοέλληνες δραματογράφους, και πλήθος θεατρικές κινήσεις στο κέντρο και στις συνοικίες. Χωρίς υπερβολή, μπορούμε να πούμε πως εφημερίδα (και περιοδικό), οι καλλιτε-

χνικοί συνεργάτες και "φίλοι" τους, υπήρξαν οι πρωταγωνιστές εκείνης της ιδιότυπης, μικρής ίσως, πολιτιστικής άνοιξης, που κράτησε ως τον Απρίλιο του 1967, όταν ήρθαν να την ισοπεδώσουν τα τεθωρακισμένα του Παπαδόπουλου και του Παττακού. Η δεύτερη σελίδα της "Αυγής" είχε πολλούς εκλεκτούς συνεργάτες σε θέματα ιστορικά (Τάσος Βουρνάς), λογοτεχνικής κριτικής (ανάμεσά τους και τον φίλο-συνεργάτη στην "Επιθεώρηση Τέχνης" Δημήτρη Ραυτόπουλο), μουσικής (ο Φοίβος Ανωγειανάκης), ζωγραφικής και κινηματογράφου (ο Κ. Σταματίου στην αρχή, ο Αντ. Μοσχοβάκης αργότερα). Για το θέατρο έγραφαν ο Κ. Πορφύρης, ο Φάνης Καμπάνης και ο Στάθης Δρομάζος. Θα τους αδικήσω βέβαια όλους, γιατί, όσο μου επιτρέπει ο χώρος, μπορώ να πω αυτήν τη στιγμή δυο λόγια για τον επί πολλά χρόνια θεατρικό κριτικό της εφημερίδας, τον Γεράσιμο Σταύρου. Ο πάντα καλοπροαίρετος, προσηνής και χαμογελαστός Μεμάς, με τη θεατρική του δράση συνέδεε το παρελθόν με το παρόν. Είχε ξεκινήσει μαζί με τον Βασίλη Ρώτα στον "θίασο του βουνού", στην απελευθερωμένη Θεσσαλία, το καλοκαίρι του 1944. Συνέχισε να παλεύει από τις στήλες της εφημερίδας, αλλά και η προσφορά του στη δραματουργία δεν ήταν αμελητέα. Παραμονές του πραξικοπήματος των συνταγματαρχών, δόθηκε η παράσταση του "Καληνύχτα, Μαργαρίτα", που ξυπνούσε πάλι τις μνήμες της αντίστασης. Κρίνοντας τον Γερ. Σταύρου ως θεατρικό κριτικό, δεν θα σταθούμε στις μεμονωμένες κρίσεις και παρατηρήσεις του για κάποιο έργο ή για μια συγκεκριμένη παράσταση. Οι διαφωνίες σ' αυτά τα ζητήματα δεν τελειώνουν ποτέ. Σημασία για μας έχει η γενικότερη στάση του κριτικού απέναντι στο αντικείμενο της δουλειάς του, σημασία έχει το ήθος. Εκείνο που χαρακτήριζε το κριτικό έργο του Σταύρου είναι η ευαισθησία, η μετριοπάθεια, το ήπιο ύφος, η προσπάθειά του να κρίνει χωρίς εμπάθεια ή προκατάληψη, χωρίς οίηση, με αγάπη για τους ανθρώπους του θεάτρου και σεβασμό για το έργο τους. Αν έχω κρατήσει τόσο συγκινημένες εντυπώσεις από την παλιά "Αυγή", αυτό οφείλεται, νομίζω, στο γεγονός πως η φυσιολογική

Καίτη Φρέρη (σύζυγος Ροβήρου Μανθούλη), Δημήτρης Χατζής, Γεράσιμος Σταύρου (στο σπίτι της Καίτης και του Ροβήρου Μανθούλη, Παρίσι, Αύγουστος 1971, φωτογραφία από το αρχείο Ηρακλή Παπαδάκη).

μία του Γερ. Σταύρου ακτινοβολούσε και σημάδευε ολόκληρη τη δεύτερη σελίδα της εφημερίδας».

Τα γράμματα του Δημήτρη Χατζή προς τον Γεράσιμο Σταύρου για την ώρα λανθάνουν. Θέλω να ελπίζω πως κάποια στιγμή θα γίνει δυνατό να συμπληρωθεί αυτό το μέρος της συνομιλίας ανάμεσα στον δημιουργό της «Μαργαρίτας Περδικάρη» και τον συγγραφέα του «Καληνύχτα Μαργαρίτα».

(Για τις αντιγραφές, ΝΓ)

Αθήνα 28/8/63

Αγαπημένε μου φίλε Τάκη,

Βρίσκω μια έκτακτη ευκαιρία να στείλω αυτό το έργο στο Νίκο Παπαδημητρίου (τον ανταποκριτή μας) –μέσον... Ολλανδίας και εσού.

Δεν έχω, δυστυχώς, καιρό γιατί ο ταχυδρόμος βιάζεται.

Σου μάζεψα αρκετά έντυπα και θα σου τα στείλω.

Φιλιά, πολλά φιλιά σ' όλους.

Με αγάπη

[Γ. Σταύρου]

ΥΓ – Δεν είχα τη διεύθυνση του Παπαδημητρίου γι' αυτό σε παρακαλώ δόστου εσύ το έργο και πέστου ότι ακολουθούν φωτογραφίες κι αποσπάσμα-

τα κριτικών. Εδώ οι παραστάσεις σημειώνουν μεγάλη επιτυχία.

[Αθήνα 28/9/63]

Αγαπημένε μου φίλε Τάκη,

Βρίσκω την ευκαιρία να σου γράψω δυο λόγια σήμερα που φεύγει το "Πειραικό Θέατρο"² για την περιοδεία του στο εξωτερικό και θα μου ταχυδρομήσουν οι φίλοι τούτο το γράμμα από το Βελιγράδι.

Ελπίζω να βολεύτηκες τελικά στη Βουδαπέστη και να χεις απερίσπαστος στρωθεί στο γράψιμο. Η νουβέλλα³ σου θάναι πια έτοιμη και την περιμένουμε. Αν είχες τελειώσει εκείνο το θαυμάσιο θεατρικό⁴ έργο –διατηρείται έντονα μέσα μου η γεύση απ' την ποιήσή του– θα το εκδίδαμε στις γιορτές μαζί μ' ένα παιδικό μυθιστόρημα της Άλκης Σεβαστίκογλου [Άλκη Ζέη]. Μην τ' αφήσεις ωστόσο στα "υπ' όψιν". Φρόντισε να ξεμπερδέψεις μαζί του το ταχύτερο –και να τόχουμε.

Σου έστειλα ως τώρα δυο δέματα μ' εφημερίδες και σήμερα σου ταχυδρομώ και τρίτο. Δεν ξέρω αν τα λαβαίνεις. Πάντως θα συνεχίσω να σε τροφοδοτώ μ' έντυπο χάρτη όποτε μούρχεται βολικά –είναι το λιγότερο που μπορώ να κάνω για σένα. Νιώθω μια βαθειά

χαρά κάθε που πηγαίνω στο ταχυδρομείο μ' ένα τέτοιο δεματάκι, σα να επικοινωνούμε άμεσα, φίλε μου.

Πριν από ένα μήνα⁵ σου έστειλα μέσω Ολλανδίας ένα αντίτυπο του έργου μου "Η Βίλλα των οργίων" για να το δώσεις στον Παπαδημητρίου.

Τα δικά μου νέα: Το έργο τούτο, αν και νομίζω πως υστερεί σε ποιότητα συγκριτικά με προηγούμενά μου, είχε –ίσως γι' αυτό– πολύ μεγάλη επιτυχία. Εξάντλησε όλο το καλοκαίρι στην Αθήνα και τώρα παίζεται στη Θεσσαλονίκη. Θα επαναληφθεί πάλι στην Αθήνα το ερχόμενο καλοκαίρι από τον ίδιο θίασο. Δε χαίρομαι τόσο γιατί διαπιστώνω γι' άλλη μια φορά, πως εδώ, αρμόδιοι και μη ενθουσιάζονται όταν σε βλέπουν να στέκεις στο δικό τους μέτριο επίπεδο. Μόλις επιχειρήσεις κάτι περισσότερο πέφτουν να σε κατασπαράξουν. Αυτός ο λόγος με υποχρεώνει ν' αφήσω για του χρόνου τη "Μαργαρίτα"⁶. Στο μεταξύ ετοιμάζω δυο έργα, εγκεκριμένα κατ' αρχήν από δυο θιασάρχες. Ελπίζω μ' αυτά να προετοιμάσω το έδαφος για κάτι πιό προωθημένο σε μορφή – για τη "Μαργαρίτα" και για ένα άλλο.

Με την εφημερίδα δεν τα πάω καλά. Άρχισα το χρονογράφημα κι' αναγκάστηκα να το διακόψω γιατί δε μου εξασφάλιζαν μερικοί ιθύνοντες τις στοιχειώδεις υλικές προϋποθέσεις που είχαμε συμφωνήσει – τις ηθικές τους τις χάρισα! – ενώ σε άλλα στελέχη της εφημερίδας είναι ανοιχτοχέρηδες. Νομίζουν ότι μπορούν να παίζουν με τη ζωή και τη δουλειά των ανθρώπων – αλλά δεν τους έκανα το χατήρι. Έμειναν άλαλοι όταν σταμάτησα χωρίς πολλές κουβέντες το χρονογράφημα. Χρειάζεται "ζόρι" η "μασωνία"...

Τώρα είμαι απασχολημένος με τις εκλογές⁷. Φεύγω για περιοδεία. Σε περίπτωση που δε βρω τρόπο να συνεννοηθώ θα εγκαταλείψω μετά τις εκλογές τη δημοσιογραφία και θ' αφοσιωθώ αποκλειστικά στο θέατρο.

Εγκάρδιους χαιρετισμούς στη γυναίκα σου και σ' όλους.

Σε φιλώ, με πολλή αγάπη
Μεμάς

Αθήνα 14 Νοέμβρη 1963

Φίλε μου Τάκη,

Φεύγει αιφνιδίως ένας γνωστός μου

για τη Βουδαπέστη και σου γράφω δυο λόγια.

Δεν έχω μάθει καθόλου νέα σου. Τελικά ταχτοποιήθηκες αυτού; Πώς πάει το γράψιμο; Σου έστειλα δυο γράμματα και τρία δέματα μ' εφημερίδες. Τα πήρες; Απασχολημένος με τις εκλογές δε σου ταχυδρόμησα τις τελευταίες εβδομάδες εφημερίδες. Θα προσπαθήσω τώρα να σου ξαναστέλνω σε ταχτικά διαστήματα.

Όπως καταλαβαίνεις η εκλογική περίοδος μας απορρόφησε τόσο –είταν μια σκληρή μάχη– ώστε αυτούς τους δυο τελευταίους μήνες δεν μας ενδιέφερε τίποτ' άλλο. Εγώ σχεδόν παράτησα τα ιδιαίτερα γραψίματά μου –μόλις πρόφτασα να κάνω με συνεχή ξενύχτια την επεξεργασία μιας παλιάς ξένης κωμωδίας που ανεβαίνει στο τέλος του μηνός στο θέατρο "Αμιράλ". Την ανασκεύασα ολόκληρη, κατά παραγγελίαν φυσικά, για λόγους οικονομικούς. Βλέπεις κοντά στους τόσους μπελάδες που μας ταλανίζουν την κεφαλή, έχουμε και τούτον, τον οικονομικό, τον φοβερότερο.

Οι εκλογές πήγαν καλά. Στο λέω βλέποντας το κλίμα που δημιουργήθηκε τώρα. Πραγματικά το νιώθεις πως κάτι άλλαξε. Ο κόσμος πήρε μιαν ανάσα. Ξεμούδιασε απομακρύνοντας τον κίνδυνο του φασισμού –πολλοί φαντάζονταν τον Καραμανλή αήτητο. Στο κάτω της γραφής μπορείς τώρα να κάνεις μερικές προοπτικές.

Πιστεύω πως δεν θ' αργήσουν να δημιουργηθούν κι' οι προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση του δικού σας ζητήματος –να επιδιωχθή τουλάχιστον ο επαναπατρισμός ορισμένων προσωπικοτήτων: συγγραφέων, καλλιτεχνών κ.λ.π. Όσο νάναι υπάρχει τώρα τρόπος να κινηθείς, να βρεις δυο αρμόδιους που να μπορέσεις να τους μιλήσεις και να νιώσουν το χρέος τους. Θα δούμε.

Δεν ξέρω αν η επιθυμία μου να σε δω να γυρίζεις ανάμεσά μας με κάνει να υπερεκτιμώ την πραγματικότητα. Πάντως, κάτι άλλαξε οπωσδήποτε.

Τάκη μου, έχεις πολλά φιλιά απ' τον Αντρέα [Φραγκιά]. Έβαλε μπροστά ένα καινούργιο βιβλίο, κάπως μικρότερο σε όγκο. Την πρώτη του μορφή την είχε γράψει πριν από χρόνια. Στο μεταξύ σχεδιάζει μια μεγάλη σύνθεση μυθι-

στορηματική με πολύ ενδιαφέρον. Το πρόβλημα και γι' αυτόν είναι να βρει ελεύθερο καιρό να δουλέψει, απαλλαγμένος απ' τις αγγαρείες.

Περιμένω με πρώτη ευκαιρία να μάθω νέα σου. Χαιρετισμούς στη σύζυγο.

Σε φιλώ, με αγάπη
Μεμάς

–Έχω κάτι τελευταία σπαρταριστά ανέκδοτα. Μα πού καιρός να στα γράψω τώρα. Επιφυλάσσομαι!

Αθήνα 10 Δεκέμβρη [1963]

Αγαπημένε μου φίλε μου Τάκη,

Σπεύδω ν' απαντήσω στο γράμμα σου [λανθάνει] που μούδωσε μεγάλη χαρά. Δεν είναι καθόλου δύσκολο να σου στείλω τα έντυπα που μου ζητάς. Πραγματικά το τεύχος [10, Ιούλιος-Αύγουστος 1963] του περιοδικού "Θέατρο" το αφιερωμένο στον Καραγκιόζη είναι εξαιρετικά πολύτιμο. Αυτό μαζί με τις "Εποχές" και το 3ο τεύχος [Οκτώβριος 1963] της "Ελληνικής Αριστεράς" στα ταχυδρομώ σήμερα. Επίσης σε ξεχωριστό δέμα σου ταχυδρομώ μερικές εφημερίδες επαναρχίζοντας μια ταχτικότερη ελπίζω αποστολή.

Μη διστάζεις να μου ζητάς τέτοια μικροπράγματα. Το πολύ-πολύ να στα στέλνω κάπως καθυστερημένα και τούτο εφόσον υποκύψω στην κακή μου συνήθεια ν' αναβάλω από μέρα σε μέρα τις επαφές μου με το ταχυδρομείο. Ελπίζω η αγάπη μου στον παραλήπτη να με κάνει πιό αποφασιστικό...

Αυτές τις μέρες ανέβηκε το έργο που μου είχε δοθεί να φρεσκάρω κατά παραγγελίαν και φαίνεται πως θα πάει καλά –θα μου δώσει κάποια στοιχειώδη οικονομική άνεση για να ετοιμάσω τις δουλειές που έχω προγραμματίσει.

Και σου εκμυστηρεύομαι κάτι: Άρχισα να γράφω σε τελική μορφή τη "Μαργαρίτα" μας –επίτρεψέ μου αυτό το "μας" γιατί βρίσκομαι χωμένος μέσα στην οικογένεια Περδικάρη, ζω μαζί της στη μικρή επαρχιακή πολιτεία. Λογαριάζω σε δυο μήνες να το τελειώσω και θα σου στείλω αντίγραφο.

Το θέμα σου με την εφημερίδα το ταχτοποίησα κατ' ευχήν. Μου είπαν πως ήταν μια παρεξήγηση –από καθήκον το λογιστήριο στέλνει σε όλους μαζί με το φύλλο και τον λογαριασμό, πράγμα

που δε σημαίνει σε ειδικές περιπτώσεις σαν τη δική σου και απαίτηση συνδρομής. Έτσι απαλλάσσει των τριάκοντα δολλαρίων, μένεις όμως χρεώστης των τριάκοντα... ουγγαρέζικων ανεκδότην όπως κι' εγώ αντιστοίχων ρωμείκων που θα λάβεις με πρώτη ευκαιρία.

Έχεις φιλιά απ' τον Αντρέα [Φραγκιά]. Τον τελευταίο καιρό του παρουσιάστηκε μια σπονδυλοαρθρίτιδα ελαφράς μορφής –άρχισε τη σχετική θεραπεία. Δεν είναι ανησυχητικό αλλά δυσκολεύεται κάπως στη δουλειά του. Κι' επί τη ευκαιρία: Το Υπουργείο αγόρασε⁸ 150 αντίτυπα της “Καγκελόπορτας” –σημάδι μιας αλλαγής του κλίματος.

Σε παρακαλώ αν έχεις κανένα διήγημα στείλτο μου για την κυριακάτικη επισημονικοφιλολογική έκδοση της εφημερίδας –επιμελούμαι την ύλη και δε μπορώ να μη σε αγγαρέψω. Φυσικά δε θα θεωρηθεί σαν συνδρομή σε είδος απ' το λογιστήριο!

Πώς πάνε τα γραψίματά σου; Εξασφάλισες απρόσκοπτη εργασία; Γράψε μου δυο λόγια όποτε μπορέσεις.

Χαιρετισμούς στη γυναίκα σου και σ' όλους τους γνωστούς. Σ' ευχαριστώ για τις φωτογραφίες [λανθάνουν].

Με αγάπη
Μεμάς

Αθήνα 18 Μαρτίου 1964

Αδερφέ μου Τάκη,

Βρίσκω την ευκαιρία να σου στείλω τούτο το γράμμα με το συνάδελφό μου, τον Θόδωρο Μαργαρίτη που θα σας πει τα νέα μας και θα κάνετε καλή παρεούλα.

Προ πάντων ήθελα να σου γράψω για την υπόθεση του επαναπατρισμού, τόσο του δικού σου, όσο και μερικών άλλων “προσωπικότητων”, όπως διαμορφώνεται με τις τελευταίες πολιτικές εξελίξεις. Σε βεβαιώνω πως η σκέψη μας είναι τώρα πιο κοντά σας, μια κι' οπωσδήποτε ταχτοποιήθηκε το θέμα των πολιτικών κρατουμένων –το πιο επείγον. Υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις που μας επιτρέπουν αν ενεργήσουμε συντονισμένα κι' επίμονα να πετύχουμε, σε σύντομο σχετικό διάστημα, την επιστροφή της πρώτης ομάδας. Όλα προσφέρονται, βέβαια, ν' αρχίσουμε από τους διανοούμενους-καλλιτέχνες, η περίπτωση τους συγκι-

νεί περισσότερο και βρίσκει μεγαλύτερη απήχηση.

Θα ξέρεις πως ο Παπανδρέου υποσχέθηκε ότι στο “ζήτημα των πολιτικών προσφύγων, θα εξετασθούν ατομικά οι περιπτώσεις επαναπατρισμού”. Αυτό μας δίνει τον “αέρα” να ξεκινήσουμε. Ίσως θάχαμε αρχίσει, αλλά βλέπεις μεσολάβησε ο θάνατος του Βασιλιά –κάτι που “καθήλωσε” τη ζωή του τόπου (μη σου φανεί περίεργο) ένα σχεδόν εικοσαήμερο!

Χτες είμαστε με το Ρίτσο –γιορτάσαμε μαζί την Καθαρο-δευτέρα– και κουβεντιάσαμε πώς θα πρέπει να χειριστούμε την υπόθεση. Κατ' αρχήν, για ευνόητους λόγους, η πρωτοβουλία θα είναι της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών και θα φροντίσουμε να ενισχυθεί και με τ' άλλα λογοτεχνικά –συνεργαζόμενα– σωματεία. Θα συνταχθεί ένα υπόμνημα και θα τρέξουμε όλοι να μαζέψουμε υπογραφές πολλών προσωπικοτήτων. Το κλίμα ευνοεί και θάχουμε πολλές υπογραφές. Παράλληλα θα συγκροτηθεί επιτροπή που θα κάνει τα διαβήματα στους αρμοδίους –σε υπουργούς μέχρι Παπανδρέου. Θα κυττάξουμε κι' ο τύπος, όσον επηρεάζουμε, να βοηθήσει με σχόλια κ.λ.π. Στην πρώτη φουρνιά λέμε να περιλάβουμε, εσένα, τον [Απόστολο] Σπήλιο, τον Μέμο τον Μακρή, τον [Γιώργο] Σεβαστίκογλου, τον Αντώνη Γιαννίδη, την Μέλπω Αξιώτη, τον Γιάννη Βεάκη, τον Άρη Πουλιανό κι' ίσως κάνα-δυο ακόμα, πρόσωπα γνωστά που κανείς δεν αρνείται την αξία τους.

Είμαστε αισιόδοξοι πως θα πάμε καλά. Κι' απ' την πλευρά σας φυσικά θα πρέπει να κάνετε ό,τι μπορείτε. Νιώθουμε βαθύτατα το δράμα που ζήτε μακριά απ' την πατρίδα και το χρέος μας, νάρθετε επιτέλους, να δημιουργήσετε τα όσα μπορείτε, σε τούτο τον τόπο.

Τάκη μου, απασχολημένος με τις εκλογές και με μια απογευματινή εφημερίδα⁹ –αποκλειστικά δική μας– που εκδώσαμε και θέλουμε να κρατηθεί, δεν μπόρεσα να σου στείλω τον τελευταίο καιρό έντυπα. Θα σου φέρει εφημερίδες ο φίλος μας. Αλλά κι' εσύ, αν χρειάζεσαι κανένα περιοδικό, μη διστάσεις να μου το ζητήσεις. Τόκανες μια φορά, μα δε σημαίνει πως δε μπορείς να το επαναλάβεις. Το θεατρικό¹⁰ έργο έχει προχωρήσει αρκετά. Δυσκολεύο-

μαι να σου πω περισσότερα. Μόλις τελειώσει θα στο στείλω. Έχω μια ελπίδα, πως αν παίχτη το Φθινόπωρο, στη νέα θεατρική σαιζόν, μπορεί να είσαι κι' εσύ στην πρεμιέρα.

Σου στέλνω ένα μπουκάλι ούζο, να μυρίσεις ελληνική ακρογυαλιά και να ευχηθείς γρήγορα ν' ανταμώσουμε στην Αθήνα. Χαιρετισμούς στη γυναίκα σου και σ' όλα τα παιδιά. Κάνε κουράγιο και περιμένουμε καινούργια δουλειά σου.

Σε φιλώ, με αγάπη
Μεμάς

– Η αποστολή των τευχών της “Επιθεώρησης Τέχνης” έχει ταχτοποιηθεί. Μου έδειξαν –για να βεβαιωθώ– το ειδικό βιβλίο, τη «μερίδα» σου, όπου αναγράφεται πότε και ποιά τεύχη σου έστειλαν. Θα τάλαβες φαντάζομαι.

Μεμάς

Παρίσι 25 [Ιουνίου] 1967

Αδερφέ μου Τάκη,

Ακόμα δεν έλαβα τα δυο αντίγραφα του έργου¹¹ κι' ανησυχώ. Τι γίνεται; Η Ασπασία [Παπαθανασίου] μου έγραφε απ' το Λονδίνο –προχτές πετάχτηκα εκεί και την είδα– ότι έχει αποφασιστεί ν' ανέβη η “Μαργαρίτα” στη Μόσχα, ίσως παίξει κι' εκείνη σε μερικές παραστάσεις – και περιμένουν το κείμενο για να το μεταφράσουν. Θα αναλάβη η ίδια την αποστολή του σε “ειδικό πρόσωπο”. Αυτά για την ...οργάνωση των οικονομικών [μας]!

Βρήκα την Ασπασία πολύ πικραμένη από τα γεγονότα. Περιμένει με αγωνία τον άντρα της. Είναι σύμφωνη για τα θέματα που κουβεντιάσαμε. Και στέλνει φιλιά σε σένα, στον Μέμο [Μακρή], στη Ζιζή [Μακρή].

Εδώ στο μεταξύ καταφθάνουν και νέοι πρόσφυγες. Ήρθε ο [Γιώργος] Σεβαστίκογλου, ο [Δημήτρης] Δεσποτίδης, ο [Δημήτρης] Ραφτόπουλος...

Ύστερα από βασανιστικό ψάξιμο βρήκα ένα μικρό αλλά σε καινούργια πολυκατοικία διαμερισμάκι, κοντά στην porte D'Orlean, στη στάση Ελιζά [Αλεξιά;]. Εκεί θα βολευτούμε. Περιμένω τα παιδιά που θα συγκατοικήσουμε, σε μερικές μέρες.

Δυστυχώς κάτι χρήματα που περίμενα από αλλοδαπούς φίλους, δεν τα έλαβα. Κι' από τούτα είχα την ελπίδα να σου

αυξήσω... το θερινό σου επίδομα. Άστα, είμαι πολύ στενοχωρημένος.

Περιμένω γράμμα σου –πότε θα φύγω για το Πιράνο και τ' άλλα σχετικά για να σου στείλω εκείνα που είπαμε.

Φίλησέ μου τον αγαπημένο μου Μέμο, τη Ζιζή, την κορούλα τους. Εγκάρδιους χαιρετισμούς στη γυναίκα σου και στην πεθερά σου και διαβίβασέ τους σε παρακαλώ και πάλι, τις ευχαριστίες μου για τις τόσες περιποιήσεις που μου έκαναν.

Καλή αντάμωση
Σε φιλώ
Μεμάς

Υ.Γ. Αν το έργο τυπώθηκε, στείλε μου καμιά δεκαριά αντίτυπα. Τον Αντρέα [Φραγκιά] έχω καιρό να τον δω.

●
Παρίσι 6 Ιούλη 1967

Αδελφέ μου Τάκη

Απαντώ αμέσως και στα δυο γράμματά σου [λανθάνουν]: Μόλις λάβω την ειδοποίησή σου, αυθημερόν θ' ανταποκριθώ –στη διεύθυνση που θα μου αναφέρεις.

Όπως σου έγραφα στο προηγούμενο γράμμα μου, λογάριζα να διευκολυνθώ από κάποιον παλαιό φίλο κι' από κει θα μπορούσα να διευκολύνω ανάλογα και σένα. Δυστυχώς διαψεύστηκα κι' έτσι τώρα η στενοχώρια μου είναι διπλή! Ας αρκεστούμε στα υπάρχοντα...

Ο Αντρέας [Φραγκιάς] έφυγε χθες για την Ιταλία –Αγκώνα– όπου θα παραλάβει τη σύζυγο και τα τέκνα. Του διάβασα την επιστολή σου [λανθάνει] για να καταλάβει καλύτερα πόσο τον χρειάζεσαι. Μου είπε πως θάρη στο Πιράνο, αν και τον απασχολεί το τρομερό πρόβλημα της εγκατάστασης κι' επιβίωσης.

Όλους δηλαδή, όσο περνούν οι μέρες, το ίδιο πρόβλημα μας ταλανίζει και δε χρειάζεται να σου πω λέξη για τις σκληρές συνθήκες που αντιιετωπίζουμε.

Χθες μίλησα στον [Τίτο] Πατρίκιο και μου απέκλεισε το ταξίδι του στο Πιράνο για λόγους οικονομικούς. Δεν διαθέτει φράγκο. Το ίδιο κι' ο Ραυτόπουλος. Ο Δεσποτίδης περνάει ανησυχητική κρίση, σχεδόν δεν κουβεντιάζεται.

Περισσότερο θετικοί παρουσιάζονται ως τη στιγμή ο [Δημήτρης] Σπάθης, η Ασπασία [Παπαθανασίου], ο [Δημή-

τρης] Χριστοδούλου κι' ίσως ο Σεβαστίκογλου. Τελικά όμως θα μπορέσουν νάρθουν;

Εγώ θα κάνω το παν για να σας δω, όχι όμως όσες μέρες θα ήθελα και θα θέλατε. Δεν ήρθαν ακόμα και τα παιδιά που περίμενα και θα συγκατοικήσουμε –ούτε με ειδοποίησαν. Κι' αυτό με κρατάει σε ανησυχία. Και σ' αδιέξοδο.

Στο μεταξύ έπιασα ένα μικρό διαμερισματάκι. Από δω και πέρα θα μου γράφης στη διεύθυνση:

GERASSIMOS STAVROLEMIS
99, Rue de la Tompe Issoire
Bat. A 2^{em} étage
Paris 14^{em}

Σας ευχαριστώ για τον κόπο που κάνατε να τυπώσετε και να μοιράσετε τη “Μαργαρίτα”. Θέλω μερικά αντίτυπα, να στείλω ένα στην Ασπασία γιατί εκείνη όταν ήταν στη Μόσχα, ανέλαβε να το στείλει στους αρμοδίους. Η σκέψη σου ν' απευθυνθώ στον Σεβαστίκογλου είναι κατ' αρχήν καλή, αλλά να δω αν θα την πραγματοποιήσω –ξέρεις, σε κάτι τέτοια, είμαι πολύ διακριτικός, ίσως νάχη σχέδιο για κάτι δικό του.

Φίλησέ μου τους αγαπημένους μου Μέμο, Ζιζή και κορούλα τους. Αναμένω ειδοποίησή σου.

Σε φιλώ
Μεμάς

●
Παρίσι –Σάββατο 19-8-67

Αγαπημένοι μου Τάκη, Μέμο, Ζιζή

Τίποτ' άλλο δε σκέφτομαι τούτες τις μέρες απ' τη στενοχώρια που πήρατε για τη ματαίωση του “πανηγυριού”¹². Θλίβομαι κι' εγώ γιατί δεν τα κατάφερα να οργανώσω το χάος –ασφαλώς βυθισμένος στο χάος κι' ο ίδιος.

Δε μπορώ τώρα να σας εκθέσω την κάθε μια περίπτωση. Το γεγονός και μόνο που δεν κατάφερα να έλθω εγώ έστω και μόνος –όχι απλώς γιατί λαχταρούσα να σας δω, αλλά και γιατί είμαι τόσο εύκολος στις μετακινήσεις– είναι νομίζω αρκετό για να δείξει τι αντιμετώπιζω.

Χθες όλη την ημέρα είχα στο σπίτι την οικογένεια Φραγκιά. [...]

Σας εύχομαι καλές διακοπές και διατηρώ πάντα την ελπίδα να σας δω σύντομα. Τα όσα είπαμε σχετικά με το πρόβλημα του Τάκη, τα έχω κατά νου και φροντίζω να δημιουργήσω ορισμέ-

νες προϋποθέσεις ώστε να μπορώ να βοηθήσω στη λύση του.

Σας φιλώ όλους
Μεμάς

– Τάκη σου επιστρέφω τα 40 φιορίνια που μούδωσες κατά την αναχώρησή μου από τη Βουδαπέστη και δε χρειάστηκε να τα ξοδέψω. Σ' ευχαριστώ

●
Παρίσι 15 Απριλίου [1968]

Αδελφέ μου Τάκη,

Πριν από τέσσερις μέρες γύρισα στη βάση μου. Η δουλειά μας πήγε πολύ καλά στη Σοβιετική Ένωση –άρεσε κι' είχε μεγάλη απήχηση¹³. Αντίθετα οι φίλοι μας οι Βούλγαροι μας φέρθηκαν άθλια.

Για λόγους ποιός ξέρει ποιός “σκοπιμότητας” αποφύγανε και ν' αναφέρουν δημόσια την παρουσία του συγκροτήματος. Το χειρότερο είναι ότι μας ζήτησαν να “αλαφρύνουμε” το πρόγραμμά μας με “εύθυμα” ελληνικά τραγούδια από κείνα που παίζουνε τα βουλγάρικα τζου-μπόξ. Και το τρισευχρότερο μας μείωσαν αυθαίρετα τη συμφωνημένη αμοιβή μας κατά σαράντα τοις εκατό.

Διαμαρτυρήθηκα για όλες αυτές τις απρέπειες στον αρμόδιο Υπουργό αλλά δε βαρυνόμαι...

Κοντά στα πάρα πάνω βρέθηκα κι' ανάμεσα στις εσωτερικές μας φαγωμάρες. Κανείς δεν είχε μυαλό, ούτε τη διάθεση να μας συμπαρασταθεί. Μερικοί μάλιστα απ' τους αυτοκαλούμενους “ορθόδοξους” σχημάτισαν άγνωστο πώς την εντύπωση ότι ανήκω στους “ανορθόδοξους” και με μπούκοτάρησαν με τον πιο αχακτήριστο τρόπο.

Κι' όμως όταν έσπευσαν να με “ψαρέψουν” τους δήλωσα ότι αυτή την ώρα δεν μ' ενδιαφέρει παρά πώς αυτό που προσφέρω κατά δύναμιν στον αντιδικτατορικό αγώνα θα γίνει βιώσιμο γιατί αντιμετωπίζω πολλά και σοβαρά προβλήματα για τη συνέχισή του. Φαίνεται δεν φάνηκε ικανοποιητική η απάντηση. Τί να πεις;

Οπωσδήποτε η έλλειψη συμπαράστασης μαζί με κάτι άλλα παρατράγουδα που σημειώθηκαν [...]– υποχρεώθηκα να διακόψω την περιοδεία του συγκροτήματος μετά τη Βουλγαρία.

Τώρα ανασυγκροτούμαι πρώτα-πρώ-

τα για να γράψω κι' αργότερα θα δω τί άλλο θα κάνω.

Μόλις έφτασα στο Παρίσι ειδοποίησα στην Αθήνα τη φίλη μου πληρεξούσιό μου να εισπράξει όσα χρήματα υπάρχουν από την Κύπρο και να στείλει 3.000 δραχμές (100 δολάρια) στη διεύθυνση¹⁴ που μου είχες σημειώσει στο Παγκράτι "διά τον Τάκη". Πιστεύω σε μια βδομάδα νάχω απάντηση ότι εκπληρώθηκε η εντολή μου οπότε θα σε ενημερώσω.

Το θέμα των ρουβλίων¹⁵ δε μπόρεσα να το ταχτοποιήσω στη Μόσχα γιατί βρήκα εκεί τον [Γεωργούλα] Μπέικο... καθαιρεμένο χωρίς καμιά δυνατότητα ν' αναλάβει τη διεκπεραίωση της υποθέσως που σε αφορούσε με τον τρόπο που μου είχες πει, αλλά και χωρίς να μπορεί ν' ασχοληθεί με τέτοια ζητήματα...

Έτσι μένεις μόνο με τα 100 δολάρια. Πιστεύω να είναι κατιτίς –όπως λες– για τις διακοπές σου.

Τάκη μου, δεν ξέρω πώς πήγες με την εγχείριση¹⁶, αν ξέμπλεξες από τούτον τον μπελά. Γράψε μου σε παρακαλώ το συντομότερο. Ακόμα πέσμου τί σχεδιάζεις να κάνεις το καλοκαίρι, πότε θα πας στο Πυράνο. Αυτή τη φορά λέω να κάνω το παν να σε ανταμώσω έστω για λίγες μέρες.

Απ' τον Αντρέα [Φραγκιά] μαθαίνω πως είναι καλά για την ώρα, μα στεναχωριέται αφάνταστα. Όλοι εκεί κάτω, στην Ελλάδα πάσχουν από τρομερή κατάρτιση, αλλά μήπως εμείς είμαστε καλύτερα;

Εγκάρδιους χαιρετισμούς στη γυναίκα σου, στο Μέμο –λυπήθηκα που δεν τον είδα καθόλου την τελευταία φορά– στη Ζιζή και στην κορούλα τους.

Τώρα που σου γράφω βρίσκεται εδώ η Αφροδίτη η Μανιάτη και στέλνει σε όλους σας φιλά.

Με αγάπη
Μεμάς

• • •

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δηλαδή ανταποκριτή (στη Βουδαπέστη) της εφημερίδας *Η Αυγή*.
2. Το Πειραικό Θέατρο, σε άλλη περιοδεία του, λίγο νωρίτερα, έχει δώσει παραστάσεις και στη Βουδαπέστη. Σχετικά στο: Δημ. Χατζής, (Ενώ το θέατρο σείεται από τα χειροκροτήματα) *Χαιρετισμός από την πατρίδα* –

Χαιρετισμός στην πατρίδα, εφημερίδα Λαϊκός Αγώνας, XIV//30, Σάββατο 13 Απρίλη 1963, <σελ.> 2η/3η: "Μέσα στην πλούσια καλλιτεχνική ζωή της ουγγρικής πρωτεύουσας οι παραστάσεις του 'Πειραικού Θεάτρου', από τις 6 ως τις 10 του μήνα στο θέατρο 'Πέτοφι' ήταν ένα καλλιτεχνικό γεγονός πρώτης σημασίας: Τρεις παραστάσεις της 'Μήδειας' του Ευριπίδη και άλλες τρεις της 'Ηλέκτρας' του Σοφοκλή, από την παλιά, γλωσσικά και μετρικά πιστή και χωρίς άλλες λογοτεχνικές αξιώσεις μετάφραση του Δ. Σάρρου, έδωσαν το μέτρο των δυνατοτήτων του λαμπρού αυτού συγκροτήματος, που έταξε ιερό του σκοπό να φέρει την αρχαία τραγωδία κοντά στο μεγάλο κοινό, ανασταίνοντας το θεαματικό της μέρος για να βγάλει μέσα απ' αυτό την υψηλή συγκίνηση του τραγικού, διόμισυ χιλιάδες χρόνια διαφυλαγμένη στα αθάνατα έργα του αρχαίου ελληνικού θεάτρου. [...]" (Βιβλιογραφικό μελέτημα (1930-1989) Δημήτρη Χατζή, Αθήνα, 1991 [ΒΜΔΧ, 1991], λήμμα 332).

3. Δεν μπορώ να σκεφτώ για ποιά «νουβέλα», μπορεί να κάνει λόγο εδώ ο επιστολογράφος. (Ίσως έχει στο νου του το «Ιντερμέδια μέσα στην κατάρρευση», για το οποίο γίνεται λόγος από τον Δημήτρη Χατζή («ένα [μικρό μυθιστόρημα] που έχω σχεδόν έτοιμο»), σε συνέντευξη στον Τάσο Βουρνά, δημοσιευμένη στην εφημερίδα *Η Αυγή*, Τρίτη 6 Αυγούστου 1963 [ΒΜΔΧ, 1991, λήμματα 343, 344];)
4. Ίσως αναφέρεται στο *Ο Βασιλιάς Ανήλιαγος*, κωμωδία τεχνική σε τρεις πράξεις (ΒΜΔΧ, 1991, λήμμα 249).
5. Από την αναφορά αυτή χρονολογώ και το γράμμα από [Αθήνα 28/9/63].
6. Θεατρικό έργο του Γεράσιμου Σταύρου, βασισμένο στο διήγημα του Δημήτρη Χατζή «Μαργαρίτα Περδικάρη» από τη συλλογή *Το τέλος της μικρής μας πόλης*.
7. Βουλευτικές εκλογές 3.11.1963.
8. Σχετικά με τις αγορές λογοτεχνικών έργων από το υπουργείο Παιδείας και το γράμμα των εκδόσεων Θεμέλιο, Αθήναι 22 Ιανουαρίου 1964, στον Δημήτρη Χατζή, στον δικτυακό τόπο των Αρχείων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (<http://www.askiweb.gr/>), ρουμπρίκα Αρχαιοτάξιο, Ηλεκτρονικό Αρχαιοτάξιο.

9. Ίσως πρόκειται για την *Δημοκρατική Αλλαγή*, απογευματινή εφημερίδα στην υπηρεσία της αληθινής δημοκρατίας.
10. Πρόκειται πάντα για το θεατρικό «Καληνύχτα Μαργαρίτα».
11. Δεν έχω δει την έκδοση του «Καληνύχτα Μαργαρίτα», στην οποία φαίνεται να αναφέρεται ο επιστολογράφος (όπως και στο επόμενο γράμμα (Παρίσι 6 Ιούλη 1967) – «Σας ευχαριστώ για τον κόπο που κάνατε να τυπώσετε και να μοιράσετε τη "Μαργαρίτα"»).
12. Πρόκειται για πρωτοβουλία που πήραν οι Δημήτρης Χατζής, Μέμος Μακρής και Ζιζή Μακρή, να προτείνουν μια συνάντηση ελλήνων ανθρώπων των γραμμάτων και των τεχνών, που θα γινόταν στο Πιράνο της Γιουγκοσλαβίας, 10 Αυγούστου 1967, με σκοπό να δημιουργηθεί μια ένωση για τον συντονισμό της συμβολής τους στον αντιδικτατορικό αγώνα.
13. Δεν έχω περισσότερα στοιχεία για αυτό το καλλιτεχνικό συγκρότημα. Αγνώ την ονομασία του, τις παραστάσεις του και τα ονόματα των καλλιτεχνών που συνεργάζονται (πέρα από αυτά της Ντόρας Γιαννακοπούλου και του Μηνά Χρηστίδη).
14. Πιθανότατα η διεύθυνση της οικογένειας της αδερφής του Δημήτρη Χατζή.
15. Αγνώ για ποιά υπόθεση πρόκειται. Τέλος 1963 είχε κυκλοφορήσει στη Σοβιετική Ένωση, σε ρωσική μετάφραση, «Το τέλος της μικρής μας πόλης» –ίσως πρόκειται για την προσπάθεια να διεκπεραιωθεί, με την βοήθεια του Γεωργούλα Μπέικου, κάποια καθυστερημένη καταβολή πνευματικών δικαιωμάτων;
16. Σε γράμμα του, από Βουδαπέστη, Σάββατο 9.3.1968, στον Μάριο Βίττι, ο Δημήτρης Χατζής σημειώνει «Είμαι ακόμα στο νοσοκομείο και θα είμαι ως τα μέσα του Απρίλη. Πρέπει να πετάξω την μεσογειακή μου χοληδόχο, που στα βαριά ετούτα κλίματα, χωρίς το λαδάκι, το ραδικάκι, τα χορταράκια μας, εσάπισε η καϋμένη». Η επιστολή στον τόμο 491 *Δελτία (1930-1975)*, Από τα Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας, την Εθνική Βιβλιοθήκη Széchényi της Ουγγαρίας, δημόσιες και ιδιωτικές πηγές, Μαύρη Λίστα, 2001, αρ. 448.

Βιβλίο

Ήθη, έθιμα και νοοτροπίες

Βεατρίκη Σαΐας-Μαγρίζου
Το βραχιόλι της φωτιάς,
Μυθιστόρημα,
Εκδόσεις Καστανιώτη,
Αθήνα 2006, σελ. 255.

Εισαγωγικά θα ήθελα να κάνω δύο γενικές παρατηρήσεις: Πρώτον, παρόλο που η Θεσσαλονίκη ήταν επί αιώνες μια πολυεθνотική μεγάλη πόλη, ακόμα και δέκα χρόνια μετά την απελευθέρωσή της από τον τουρκικό ζυγό το 1912, δεν υπήρξε κοινωνική και πολιτισμική όσμωση ανάμεσα στις εθνотικές κοινότητες, που ήταν (με σειρά μεγέθους) η εβραϊκή, η τουρκική και η ελληνική. Ο λόγος ήταν η διαφορετική θρησκεία. Έτσι, η μια κοινότητα δεν ήξερε τα ήθη και έθιμα, τη νοοτροπία και τον πολιτισμό της άλλης. Κι όχι μόνο γιατί στο συλλογικό ασυνείδητο της κάθε κοινότητας κυριαρχούσαν οι προκαταλήψεις, δημιουργώντας μια υφέρπουσα ρατσιστική ατμόσφαιρα, που κάποιες φορές, όταν τα ιστορικά και πολιτικά γεγονότα την υποδαύλιζαν, ξεσπούσε βάνουσα εναντίον του αλλόθρησκου. Δεύτερον το ενδιαφέρον των ελλήνων λογοτεχνών για τους Εβραίους –ενδιαφέρον όχι μόνο ελληνικό αλλά διεθνές– εμφανίζεται μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου, όταν έγινε γνωστή η ναζιστική θηριωδία στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Το 1990 ο Ντίνος Χριστιανόπουλος κυκλοφόρησε μια ανθολογία με τίτλο *Οι προγραμματισμένοι στο χαμό*, όπου παρουσίασε δεκαπέντε ποιήματα δέκα –Θεσσαλονικέων κυρίως– ποιητών που αφορούν το Ολοκαύτωμα, και η Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου (που έχει ασχοληθεί επισταμένως με το θέμα), στην εισήγησή της με τίτλο «Η γενοκτονία των Εβραίων στην πεζογραφία της Θεσσαλονίκης», την οποία παρουσίασε το 1996 στο συνέδριο «Παραμυθία Θεσσαλονίκης» για την πεζογραφία της πόλης τον περασμένο αιώνα, επιχειρεί μια λεπτομερή καταγραφή και σχολιασμό όλων των πεζών κειμένων που αναφέρονται στο Ολοκαύτωμα και παρατηρεί ότι «τα έργα αυτά γράφονται από μη Εβραίους συγγραφείς, με μοναδική εξαίρεση τον Αλμπέρτο Ναρ», για τον οποίο επισημαίνει ότι «ανήκει στη δεύτερη γενιά επιζώντων Εβραίων της Θεσσαλονίκης», και πως το

συγγραφικό έργο του «περιλαμβάνει πεζογραφήματα αλλά και μελέτες με θέμα τις μαρτυρίες Εβραίων επιζώντων, τις συναγωγές της Θεσσαλονίκης, το εβραϊκό θέατρο, τα σεφαραδίτικα τραγούδια και τη συμβολή των Εβραίων στο ρεμπέτικο». Η κ. Σαΐας-Μαγρίζου αποτελεί τώρα τη δεύτερη, μετά τον Ναρ, περίπτωση που εγώ τουλάχιστον γνωρίζω.

Ας έρθουμε στο βιβλίο. Πρόκειται για το οδοιπορικό μιας πολυμελούς εβραϊκής οικογένειας της Θεσσαλονίκης, της οικογένειας του Μεντές Σαΐας και της συζύγου του Μπενούτας που απέκτησαν πέντε γιους, τους Ραούλ, Μίκο, Νταβίκο, Ζακίνο και Ιωσήφ, τον οποίο η μητέρα του χαϊδευτικά αποκαλούσε Μπουμπίκο, επειδή ήταν ο μικρότερος (γεν. το 1926) και ο πιο αγαπημένος της, και δυο κόρες, τη Φρίντα και τη Ρούλα. Η εξιστόρηση της οικογενειακής αυτής περιπέτειας αρχίζει με τη μεγάλη πυρκαγιά που ξέσπασε στη Θεσσαλονίκη στις 5 Αυγούστου του 1917 και ολοκληρώνεται στη δεκαετία του 1970 με την οριστική οικογενειακή, κοινωνική και οικονομική αποκατάσταση των επιζώντων του Ολοκαυτώματος που επέστρεψαν στη Θεσσαλονίκη, αν και στο τέλος του βιβλίου υπάρχει και η αναφορά στο θάνατο του Ιωσήφ το 1995. Το βιβλίο είναι γραμμένο από παντογνώστη αφηγητή, που στην τελευταία παράγραφο του μυθιστορήματος αποκαλύπτεται ότι ταυτίζεται με τη συγγραφέα, που είναι κόρη του Ιωσήφ. Έτσι, τα όσα εξιστορούνται ως μυθιστόρημα έχουν και την αξία μαρτυρίας. Μιας μαρτυρίας που στοιχειοθετήθηκε τόσο από βιβλία άλλων επιζώντων του Ολοκαυτώματος (στο τέλος του βιβλίου η κ. Μαγρίζου παραθέτει και τη σχετική βιβλιογραφία), όσο και από τις προφορικές αφηγήσεις του πατέρα της και των αδελφών του, υποθέτω. Εξάλλου, τα γεγονότα και τα ονόματα που εξιστορούνται στο βιβλίο είναι όλα πραγματικά. Έχουμε επομένως να κάνουμε με ένα μυθιστόρημα ντοκουμέντο ή –εγώ θα προτιμούσα τον όρο– μυθιστορηματική μαρτυρία.

Παρόλο που το μυθιστόρημα απαρτίζεται από οχτώ κεφάλαια (το καθένα με τον τίτλο του), προσωπικά το χωρίζω σε δύο αφηγηματικά μέρη με ίσο περίπου αριθμό σελίδων: το πρώτο αρχίζει με την πυρκαγιά της Θεσσαλονίκης το 1917 και τελειώνει με την εισβολή των Γερμα-

● **Δημήτρης Ραυτόπουλος** είναι μια εμβληματική μορφή του κριτικού λόγου της Αριστεράς και πάντα από αριστερά. Ο ρόλος του έχει πολλαπλώς επισημανθεί και η σημασία των παρεμβάσεών του είναι σταθερά αξιομνημόνευτη. Στην πρόσφατη έκδοση *Αναθεώρηση Τέχνης. Η Επιθεώρηση Τέχνης και οι άνθρωποί της* (εκδ. Σοκόλη, 2006) συγκεντρώνει δημοσιευμένα αλλά και ανέκδοτα κείμενά του που σχολιάζουν ενδιαφέρουσες πλευρές του σημαντικού αυτού περιοδικού εκ των έσω. Η προσωπική εμπλοκή του συγγραφέα με το περιοδικό αυτό είναι γνωστή και η σημασία της συμβολής του στην παρουσίαση στοιχείων της λειτουργίας του είναι αυτονόητη. Αυτό που δεν είναι αυτονόητο είναι η ικανότητα του Δημήτρη Ραυτόπουλου να κρίνει με την ίδια οξύτητα τις δογματικές αντιλήψεις που κυριάρχησαν στον χώρο της Αριστεράς αλλά και την εκ του αντιθέτου ακραία απομύθευση που υποτίμησε το ανανεωτικό στίγμα του περιοδικού. Η ικανότητα του συγγραφέα να κρατήσει τις λεπτές ισορροπίες που αποτιμούν το σωστό μέγεθος του περιοδικού, χωρίς να εξωραΐζει τα πεπραγμένα του αλλά και χωρίς να εκμηδενίζει τη σημασία του, είναι δηλωτική της κριτικής εμβέλειάς του.

Πρωτοβουλία ξεχωριστής τιμής για τα 80 χρόνια του Μίκη Θεοδωράκη η έκδοση εκπαιδευτικού υλικού –δύο cd που συνοδεύονται από επεξηγηματικό βιβλίο– «που θα διατεθεί δωρεάν σε όλα τα σχολεία της Κρήτης και θα επιτρέψει μια ουσιαστική σχέση κι έναν διαρκή διάλογο της νέας γενιάς με

το έργο και την εποχή του Μίκη Θεοδωράκη», σύμφωνα με τη διατύπωση των **Σεραφείμ Τσόκα**, γ.γ. περιφέρειας Κρήτης, και **Γιώργου Κατσανεβάκη**, (πρώην) νομάρχη Χανίων. Πρόκειται για την έκδοση *Μίκη Θεοδωράκη Ιστορίες, εκπαιδευτικό υλικό* (εκδ. Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χανίων, 2005), μια ουσιαστική συμβολή όχι μόνο στη γνωριμία των νέων με τη στοχαστική ματιά του Θεοδωράκη και με τις ιστορίες που αφηγείται, αλλά και μια έρευνα από μέρους των εκπαιδευτικών, που οδηγεί σε συγκεκριμένα θέματα-προτάσεις προς τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ραγισμένη η μορφή του ποιητή Λεντς, φίλου του Γκαίτε, δίνει το έναυσμα στον **Georg Büchner** να γράψει ένα συναρπαστικό κείμενο, που κατορθώνει να συνδυάσει τις τρεις βασικές ορίζουσες του ψυχισμού του Λεντς με τις ομόλογες δικές του: Λεντς (μετάφραση: **Αλέξανδρος Ίσαρης**, εισαγωγή: **Michael Will**, επίμετρο: **Γιάννης Καλιφατίδης**, εκδ. Άγρα, 2005). Ο Μπύχνερ, ως πολιτικός εξόριστος, συμπάσχει με τον κατατρεγμένο Λεντς, αλλά και ως λογοτέχνης επικεντρώνει το ενδιαφέρον στη δημιουργική προσωπικότητά του. Η ψυχική κατάσταση την οποία βιώνει ο Λεντς τον απασχολεί, επίσης, από τη σκοπιά της ιδιότητάς του ως γιατρού. Η ιδιότυπη **τριμερής** κατανομή δίνει στο κείμενο του Μπύχνερ το στίγμα της ιδιομορφίας του και της ιδιαίτερης σημασίας του.

νών στη Θεσσαλονίκη στις 9 Απριλίου του 1941, όπου οι Γερμανοί επιτάσσουν την πολυτελή μονοκατοικία του Μεντές. Το άλλο μισό αφορά την δραματική περιπέτεια της οικογένειας και των άλλων Εβραίων της Θεσσαλονίκης από τη γενέθλια πόλη στο στρατόπεδο θανάτου του Άουσβιτς, που, μαζί με πολλά ακόμα, είχαν δημιουργηθεί για την εφαρμογή της «τελικής λύσης», η οποία προέβλεπε όχι μόνο την εξόντωση όλων των Εβραίων της Ευρώπης και άλλων μειονοτήτων, όπως ήταν οι Τσιγγάνοι, αλλά είχαν προβλέψει και την εξάλειψη της ανάμνησής τους, με το να μην υπάρχει, μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου τους, κανένας επιζών για να μιλήσει. Η ροή της αφήγησης είναι γραμμική. Η εξιστόρηση δηλαδή των γεγονότων ακολουθεί την παραδοσιακή χρονική σειρά, παρόλο που τα όσα συνέβησαν στην πυρκαγιά του 1917 δίνονται με τη μορφή ενός δραματικού παραμυθιού που η Μπενούτα λέει κάθε βράδυ στις αρχές της δεκαετίας του 1930 στον μικρό της γιο, τον Ιωσήφ, λίγο πριν τον πάρει ο ύπνος. Το πρώτο μέρος κλείνει με δύο θανάτους το 1940: τον θάνατο του Ζακίνου στο Ντουσάρ της Αλβανίας κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο και τον θάνατο της Μπενούτας, δύο μόλις μέρες μετά την είδηση του θανάτου του γιου της, από νεφρική ανεπάρκεια, από την οποία χρόνια υπέφερε.

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου καταγράφονται όλα τα γνωστά πλέον γεγονότα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο αφανίστηκε η ισραηλιτική κοινότητα της Θεσσαλονίκης: η επίταξη του πατρικού της οικογένειας Μεντές από τους Γερμανούς, η συγκέντρωση όλων των ενήλικων Εβραίων, ηλικίας από δεκαοκτώ μέχρι σαράντα πέντε χρόνων, στις 11 Ιουλίου του 1942, στην πλατεία Ελευθερίας και ο απάνθρωπος εξευτελισμός τους από γερμανούς στρατιώτες και αξιωματικούς, τον οποίο παρακολουθούσαν απαθείς –κάποιοι διασκέδαζαν κιόλας– έλληνες χωροφύλακες. Στο βιβλίο καυτηριάζεται η στάση της ηγεσίας της ισραηλιτικής κοινότητας, και ειδικά του αρχираβίνου Κόρετζ, που από τη μια μεριά καθησύχαζε τους ομόθρησκούς του ότι δεν πρόκειται να πάθουν τίποτα, πέρα από ένα πρόσκαιρο ίσως ταξίδι στην Πολωνία, και από την άλλη έδωσε στους Γερμανούς τις καταστάσεις με τα ονόματα όλων των Εβραίων της Θεσσαλονίκης και άλλες με τα περιουσιακά τους στοιχεία. Σε αντίθεση, ο μητροπολίτης Ζακύνθου Χρυσόστομος και ο δήμαρχος Καρέρ, όταν ο γερμανός στρατιωτικός διοικητής του νησιού τους ζήτησε τα ονόματα όλων των Εβραίων της Ζακύνθου, παρέδωσαν ένα φάκελο που περιείχε δύο μόνο ονόματα: τα δικά τους. Έτσι οι μόνοι Εβραίοι της Ελλάδας που δεν πειράχτηκαν από τους Ναζί ήταν οι Ζακυνθινοί. Ακολουθεί ο εγκλεισμός των Εβραίων στα γκέτο. Οι περιγραφές του ταξιδιού από το γκέτο στο Άουσβιτς είναι σκληρές στη ρεαλιστικότητά τους.

Εξίσου συγκλονιστικές είναι και οι περιγραφές των όσων συνέβησαν στο στρατόπεδο, όπου η οικογένεια χωρίστηκε. Τους έλεγαν ότι θα τους πάνε στα «Λουτρά Καθαριότητας», γι' αυτό τους ξεγύμνωναν πρώτα σε μια μεγάλη αίθουσα. Μπαίνοντας οι κατάδικοι στο θάλαμο αερίων διαπίστωναν ότι δεν υπήρχαν οι βρύσες και οι πετσέτες που τους είχαν πει, κι ακολουθούσε πανικός. Τα Ες Ες με σπρωξιάς κατόρθωναν να κλείσουν την πόρτα και να διοχετεύσουν το φονικό αέριο. Τα ουρλιαχτά τους ακούγονταν ένα δυο λεπτά κι ύστερα όλα βουβαίνονταν. Οι Εβραίοι που γύριζαν στη Θεσσαλονίκη είτε δεν μιλούσαν είτε δεν πίστευε κανείς τα όσα έλεγαν. Στην αρχή, πολλοί απ' αυτούς φιλοξενήθηκαν στο παλιό **τρελοκομείο** της Κοινότητας, ψυχικά και σωματικά ράκη. Χρειάστηκε χρόνος για να **επουλωθούν** τα τραύματα –όσο ήταν δυνατόν να **επουλωθούν**– και ν' αρχίσουν σιγά σιγά την προσπάθεια να κερδίσουν ξανά τη ζωή τους με ομαδικούς γάμους και γλέντια. Τα δύο αυτά περιστατικά, την περιθαλψή τους στο παλιό **τρελοκομείο** και τους ομαδικούς γάμους, που αναφέρει η κ. Μαγρίζου στο βιβλίο της, πέρασαν στη λογοτεχνία και μέσα από τα διηγήματα του Ναρ.

Η γραφή είναι ρεαλιστική, απλή, χωρίς ασάφειες ή άλλους λεκτικούς και νοηματικούς ακροβατισμούς. Η Σαΐας-Μαγρίζου πείθει ότι ξέρει να αφηγείται. Βέβαια σε αρκετές σελίδες ξεχειλίζει τα συναίσθημα –και πώς θα μπορούσε να γίνει αλλιώς, αφού αναφέρεται στη δραματική πορεία της δικής της **οικογένειας**– κάτι όμως που απαλύνει ενίοτε τη δραματικότητα των γεγονότων που αφηγείται. Κλείνοντας, θα ήθελα να κάνω δύο παρατηρήσεις:

1. Απ' ό,τι μπορώ να γνωρίζω, η καθημερινή ζωή των Εβραίων με τα ήθη κι έθιμά τους για πρώτη φορά περνάει τόσο λεπτομερειακά σε κείμενο νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ο αναγνώστης πληροφορείται για ένα σωρό πράγματα: ποιες οι γιορτές τους, ποια το οικογενειακά κειμήλια και φυλαχτά τους, πώς γίνεται η τελετή της περιτομής, πώς κηδεύουν τους νεκρούς τους, ποια ήταν τα συναισθήματά τους όταν είδαν τους Γερμανούς να καταστρέφουν το νεκροταφείο τους και πολλά άλλα. Με λεπτομέρειες επίσης δίδονται και τα τραγικά γεγονότα από τη ζωή στα στρατόπεδα του θανάτου. Μπορεί η εξιστόρηση να αφορά μια μόνο οικογένεια που είναι το επίκεντρο, αλλά όπως σε παρόμοιες περιπτώσεις, μέσα από τη λογοτεχνία, αποκτά καθολική διάσταση και σημασία.

2. Είπαμε στην αρχή ότι έχουμε να κάνουμε με μια μυθιστορηματική μαρτυρία. Τι εννοώ: Από τη μια έχουμε αφήγηση και περιγραφή γεγονότων με τρόπο ρεαλιστικό, ενίοτε νατουραλιστικό, και από την άλλη μια προσπάθεια να επενδυθούν όλα αυτά τα γεγονότα με μια μυθιστορηματική εσθήτα, που αφορά το κομμάτι των Τσιγγάνων και του βραχιολιού. Το ερώτημα είναι αν

κέρδισε ή έχασε το βιβλίο. Πιστεύω ότι αυτό εξαρτάται από ποια οπτική γωνία το εξετάζει κανείς. Αν το δούμε από την πλευρά της «στιβαρή» λογοτεχνίας, προσωπικά θα προτιμούσα την αμιγή μαρτυρία, ένα αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα με τη μορφή της οικογενειακής σάγκας, κάτι όμως που δεν συγκινεί ένα ευρύτερο αναγνωστικό κοινό. Αν το δούμε από την πλευρά της ροπής που πήρε τα τελευταία χρόνια η πεζογραφία στον τόπο μας –κι όχι μόνο– που απευθύνεται σε ένα ευρύτερο αλλά όχι τόσο απαιτητικό από τη λογοτεχνία κοινό, τότε το βιβλίο κερδίζει αναγνώστες. Εξάλλου, είναι κάτι που ακολουθούν δόκιμοι μυθιστοριογράφοι στα βιβλία τους. Πρόχειρα μου έρχονται στο νου τα βιβλία της Ρέας Γαλανάκη και του Νίκου Θέμελη, που όλα γίνονται ευπώλητα. Τις δύο αυτές οπτικές γωνίες τις συναντάμε και στο εξώφυλλο του βιβλίου. Από τη μια, η εξαιρετική φωτογραφία της οικογένειας που αντιπροσωπεύει επάξια τη μαρτυρία, κι από την άλλη, ο τίτλος του μυθιστορήματος που εκφράζει τη μυθοπλασία. Απ' όποια, πάντως, σκοπιά κι αν δούμε το βιβλίο, διαπιστώνουμε ότι πλουτίζει τη λογοτεχνία του τόπου μας και ειδικότερα φωτίζει πτυχές της σύγχρονης ιστορικής διαδρομής της ισραηλιτικής κοινότητας της Θεσσαλονίκης.

Περικλής Σφυρίδης

Ανάγνωση και παρανάγνωση του Κ. Καστοριάδη

Για το βιβλίο του Γ. Χαριτόπουλου *Κορνήλιος Καστοριάδης, Κριτική επισκόπηση της σκέψης του Ύψιλον*, 2004, σ. 141.

Θα αναφερθούμε σε ορισμένα σημεία του βιβλίου του Γ. Χαριτόπουλου (εφεξής Γ.Χ.) που κατά τη γνώμη μας αδικούν τη σκέψη του Κ. Καστοριάδη. Ενα τέτοιο ζήτημα, το οποίο αναφέρεται μερικώς και δεν αναδεικνύεται αρκούντως, είναι η σύγκριση του Βυζαντίου με την Αρχαία Ελλάδα και ο σκοπός της συγκρίσεως αυτής εκ μέρους του Καστοριάδη. Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός δεν διαφέρει από το Βυζάντιο απλώς επειδή στον πρώτο υπήρξε η δημοκρατία, οι μεγάλοι στοχαστές και καλλιτέχνες, και η απουσία θρησκευτικής πίστεως (χριστιανισμός) όπως αναφέρει ο Γ. Χ. (σ. 83). Διαφέρει κατά το ότι είναι διαμετρικώς αντίθετος από το Βυζάντιο: ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός είναι πολιτισμός ελευθερίας και αυτονομίας, ελευθέρων πολιτών που αυτοκυβερνώνται συλλογικώς. Ενώ, αντιθέτως, στο Βυζάντιο υπάρχει θεοκρατική ετερονομία, αυτοκρατορικός αυταρχισμός και πνευματικός δογματισμός. Προσέτι, δεν υπάρχουν πολίτες αλλά υπήκοοι του αυτοκράτορα, δούλοι του Θεού και πιστοί του Πατριάρχη. Αυτό που επιπλέον επισημαίνει ο Καστοριάδης είναι η ιδεολογική χρήση των δύο παραδόσεων από τους νεοέλληνες, «η σχιζοφρενική διπλή αναφορά στην αρχαία Ελλάδα και στο Βυζάντιο», η οποία έχει ως αποτέλεσμα την επίσης «σχιζοφρενική σχέση με τον δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό». Για τον Καστοριάδη, θα πρέπει να γίνει επιλογή ανάμεσα στον Αισχύλο και τον Θουκυδίδη από τη μια και στον Ρωμανό τον Μελωδό και τον Ιωάννη Καντακουζηνό από την άλλη. Δεν γίνεται να επικαλείσαι ταυτοχρόνως και τις δύο παραδόσεις ως πρότυπα¹. Η ανάλυση αυτή του Καστοριάδη συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση της νεοελληνικής σχιζοφρενικής ταυτότητας.

Αυτές οι απόψεις του Καστοριάδη είναι μερική περίπτωση της γενικότερης αντιλήψεώς του περί θρησκείας, όπως αυτή διατυπώθηκε σε πολλά κείμενά του: Η θρησκεία είναι ταυτόσημη με την ετερονομία, και ως εκ τούτου σημαντικό εμπόδιο στη χειραφέτηση του ανθρώπου για την κατάκτηση της αυτονομίας². Χαρακτηριστικό παράδειγμα ετερονομίας είναι και η εβραίο-χριστιανική θρησκεία: Ο θεός «παραδίδει» τον Νόμο στο όρος Σινά στον Μωυσή, και ως εκ τούτου ο Νόμος είναι ιερός και δεν πρέπει να αμφισβητηθεί και να αλλάξει. Ενσάρκωση αυτής της αντιλήψεως είναι οι θεοκρατίες, οι απολυταρχίες και οι ελέω θεού μοναρχίες σε Ανατολή και Δύση. Η αντίληψη αυτή υπονομεύεται από τον τρόπο με τον οποίο την εξετάζει ο Γ.Χ., διότι γράφει: «Πιστεύω ότι ανεξάρτητα από το αν συμφωνεί κανείς μαζί του ή όχι, βλέπει πως, παρά τις βαρύνουσες πολιτικές και πολιτιστικές αλλαγές που έφερε η εκκοσμίκευση στη σύγχρονη Δύση, η θεσμισμένη θρησκεία εξακολουθεί να αποτελεί έγκυρη πηγή απαντήσεων σε 'δύσκολα' ερωτήματα» (υπογράμμιση δική μου, σ.96). Και συνεχίζει ο Γ.Χ.: «Βασισμένος κανείς σε αυτήν την διαπίστωση βγάζει τα συμπεράσματα του, ανάλογα με το αν συμφωνεί ή όχι με τον Καστοριάδη, όσον αφορά στη συμβολή της θεσμισμένης θρησκείας στο να παραμένει ανεξέλικτη η αυτοσυνείδηση του σύγχρονου ανθρώπου ως Δημιουργού». Το συμπέρασμα λοιπόν για τον Γ.Χ. είναι: επιλέγουμε αυτό που μας βολεύει, όλες οι εκδοχές είναι νόμιμες, δεν υπάρχει αλήθεια και ψεύδος, μεταμοντέρνος σχετικισμός και συνεπώς «η θεσμισμένη θρησκεία εξακολουθεί να αποτελεί έγκυρη πηγή απαντήσεων». Αυτό υπονομεύει την ρηξικέλευθη κριτική της θρησκείας που ασκεί ο Καστοριάδης.

Το ίδιο θα μπορούσαμε να πούμε και για άλλες απόψεις του Γ.Χ., όπως το ότι ο Καστοριάδης «δεν αρνείται... τη δυτική φιλοσοφική παράδοση» (σ. 98), χωρίς επιχειρήματα. Ο Καστο-

Σύγκριση Φρόντ. Η ζωή του σε εικόνες και κείμενα: ένα θαυμάσιο βιβλίο που δημιούργησαν και επιμελήθηκαν οι Έρνστ Φρόντ, Λούσου Φρόντ & Ίλζε Γκρούμπριχ-Σημίτη (μετάφραση: Κώστας Ανδρουλιδάκης, Μαρία Μαρκοδημητράκη, Γιάννης Κουγιουμουτζάκης, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2006). Το βιβλίο αυτό απευθύνεται σε όλους και τους καλεί να γνωρίσουν τη ζωή και το έργο του Φρόντ μέσα από εικόνες και κείμενα αποκαλυπτικά μιας συναρπαστικά δύσκολης ζωής, που φώτισε τη φύση του ασυνειδήτου και άνοιξε διάπλατα και οριστικά ένα παράθυρο στη γνώση μας για τη ψυχοδομή του ανθρώπου.

Το έργο του Antonino Ferro, Η τεχνική στην ψυχανάλυση των παιδιών (πρόλογος: Βασίλης Φαλάρας, επιστημονική επιμέλεια, μετάφραση: Δημήτρης Μαλιδέλης, εκδ. Παπαζήση, 2006), είναι το αποτέλεσμα της κλινικής εμπειρίας ενός ψυχαναλυτή που γνωρίζει καλά το έργο του Φρόντ και ο οποίος στηρίζει τη μελέτη του στην πεποίθηση ότι υπάρχει μία μόνο ψυχανάλυση με ποικίλες κλινικές καταστάσεις. Στο βιβλίο του επικεντρώνεται σ' αυτές ακριβώς τις κλινικές καταστάσεις, που παρουσιάζουν τον αναλυτή και τον ασθενή σε συνεχή αλληλεπίδραση.

Υιοθετώντας μια φεμινιστική οπτική, η Μαρία Κυριακίδου, με το εξαιρετικά ενδιαφέρον βιβλίο της Η πολιτικοποίηση της ψυχής. Έμφυλες προσεγγίσεις της τοπικής δημοκρατίας (εκδ.

Μεταίχμιο, 2006), παρουσιάζει με παραδειγματικό τρόπο τη σχέση αλλά και την αναγκαιότητα να συνδεθεί εκ νέου ο φεμινισμός με την πολιτική. Τα παραδείγματά της αντλούνται από τις περιπτώσεις των εκλεγμένων γυναικών συμβούλων στους δήμους και τις κοινότητες της Θεσσαλονίκης κατά τις δημοτικές εκλογές του 2002. Ωστόσο, η εργασία της υπερβαίνει την απλή μελέτη της συγκεκριμένης περίπτωσης και αξιολογεί τη σχέση φύλου-πολίτη.

Φανερή η προσήλωση του **Χρήστου Γιανναρά** στην πνευματικότητα και στη μεταφυσική αναζήτηση, τεκμηριώνεται μέσα από το βιβλίο του με τον προκλητικό τίτλο *Ενάντια στη θρησκεία* (εκδ. Ίκαρος, 2006). Για την ακρίβεια, πρόκειται για μια ιεράρχηση αξιών που προτάσσει την ελεύθερη σκέψη, τον στοχασμό που θέτει ερωτήματα και αναζητά απαντήσεις, δημιουργώντας πολιτισμό, και επιτάσσει την θρησκεία, ορίζοντάς την συγχρόνως ως την παναθρώπινη και διαχρονική αξία, που είναι αποτέλεσμα του ενστίκτου. Πάντα ενδιαφέρουσα η σκέψη του συγγραφέα, μας θέτει με τόλμη μπροστά στα μεγάλα ερωτήματα.

ο χαρτοκόπτης

ριάδης όμως ασκεί ριζική κριτική στην σύνολη φιλοσοφική δυτική παράδοση, από τον Πλάτωνα μέχρι τον Χάιντεγκερ, και αρνείται βασικές έννοιες, μεθόδους και αντιλήψεις της. Είναι επίσης άστοχο να χαρακτηριστεί ο Καστοριάδης «μεταφυσικός επαναστάτης» (σ.58), αφού και κριτική άσκησε στην μεταφυσική και η αλλαγή που οραματίστηκε δεν είναι μεταφυσική αλλά πραγματική, κοινωνική και πολιτική.

Επίσης, δεν έχουν νόημα αποφάνσεις του στυλ «η αγάπη του [Καστοριάδη] για την ζωή και το ασυνήθιστα ευρύ φάσμα των ενδιαφερόντων του τον οδήγησαν να καταστήσει τις ιδέες της δημιουργίας και του φαντασιακού κεντρικές στην οντολογία του και στη θεώρησή του της ανθρώπινης ιστορίας» (σ. 58), ή «μία σημαντική εμπειρία που τον έστρεψε στην ψυχανάλυση ήταν οι δυσκολίες τις οποίες αντιμετώπισε κατά την διάρκεια της κυκλοφορίας του Socialisme ou Barbarie» (σ.61).

Γράφει επίσης ότι ο Καστοριάδης εμπνεύστηκε από τον Μπερξόν την έννοια του χρόνου, χωρίς να παραθέτει παραπομπές και στοιχειώδη ανάλυση ή επιχειρηματολογία (σ. 102). Υποστηρίζει επιπλέον ο Γ.Χ. ότι ο Καστοριάδης επηρεάστηκε από την άποψη του Μερλό-Ποντύ «ότι η ανθρωπότητα είναι προορισμένη να αποκαλύψει, να πραγματώσει, και να εξωτερικεύσει το Είναι» (σ. 102). Τόσο η έννοια του «προορισμού» όσο και η έννοια της «αποκαλύψεως» είναι ξένες για τον Καστοριάδη και σε αυτές τις αντιλήψεις ασκεί κριτική. Η ανθρωπότητα δεν είναι για τίποτε προορισμένη και ούτε υπάρχει ένα Είναι που περιμένει την «αποκάλυψη» του και την πραγμάτωσή του. Αντιθέτως, αυτή η θεολογική και μεταφυσική αντίληψη καταπολεμάται από τον Καστοριάδη, που πιστεύει ότι η ανθρωπότητα είναι αυτό που γίνεται, ότι δεν είναι προορισμένη για κανένα σκοπό (τέλος), απλώς υπάρχει και αυτό είναι όλο.

Αναφέρεται ο Γ.Χ. σε «πλάνες» και «αυταπάτες» του Καστοριάδη γενικώς και αορίστως χωρίς την εξέταση –ούτε καν την αναφορά– έστω και μίας συγκεκριμένης (σ. 59). Αναφέρει επίσης ότι η ανθρώπινη μοναδικότητα έγκειται στο «μεγαλείο της ανθρώπινης δημιουργίας» (σ. 112). Για τον Καστοριάδη δεν υπάρχει μόνο μεγαλείο της ανθρώπινης δημιουργίας αλλά και το αντίθετο, μικρότητα και ποταπότητα (ετερονομία, θρησκεία, βασανιστήρια, δουλεία, στρατόπεδα συγκεντρώσεως, ναζισμός, σταλινισμός, οικολογική καταστροφή κλπ).

Θα πρέπει ακόμη να επισημανθούν ορισμένες βασικές ελλείψεις του εν λόγω βιβλίου. Πρώτη βασική έλλειψη είναι η μη ανάπτυξη του ζητήματος του εκκοινωνισμού της ψυχής που επιχειρεί ο Καστοριάδης, τόσο με βάση την φροϋδική θεωρία όσο και με διαφοροποίηση από αυτήν στο εξαιρετικό έκτο κεφάλαιο της *Φαντασιακής θέσμησης της κοινωνίας*. Αντ' αυτού, ο Γ.Χ. έχει μια γενικόλογη παράγραφο με τίτλο

«Η αλληλεξάρτηση ψυχής και κοινωνίας» και ένα «ιντερλούδιο» περί σώματος και ψυχής στον Αριστοτέλη (σ. 75). Δεύτερη έλλειψη είναι η μη ανάπτυξη του βασικού ζητήματος του κοινωνικού-ιστορικού και της αναδείξεως της πρωτοτυπίας που έχει η ανάλυση του Καστοριάδη. Τρίτη αξιοσημείωτη έλλειψη είναι η μη ανάλυση της κριτικής του Καστοριάδη στη συνολιστική-ταυτιστική λογική, χαρακτηριστικός και βασικός όρος της όλης του αναλύσεως. Μία «επισκόπηση» θα έπρεπε να συμπεριλάβει και τις αναλύσεις αυτών των θεμάτων.

Αναφέρουμε, τέλος, ορισμένες δευτερεύουσες αδυναμίες του βιβλίου. Δεν υπάρχουν στις παραπομπές του αντιστοιχίες με τις ελληνικές εκδόσεις ή τουλάχιστον με τις πρωτότυπες γαλλικές, αλλά μόνο οι αγγλικές. Δηλαδή εάν ο Γ.Χ. είχε εξοικείωση με την γερμανική γλώσσα, θα παρέπεμπε στις γερμανικές εκδόσεις; Το ελληνικό κοινό δεν ενδιαφέρουν οι αγγλικές αλλά οι ελληνικές παραπομπές, αφού υπάρχουν οι περισσότερες. Χάριν παραδείγματος, το κείμενο του Γουργουρή που αναφέρει στην σ. 72 υπάρχει σε ελληνική μετάφραση στο περιοδικό *Νέα Κοινωνιολογία*, τχ. 31, φθινόπωρο 2000. Επίσης, το κείμενο του Καστοριάδη για την ποίηση που αναφέρει στην σ. 77 υπάρχει ολόκληρο μόνο στην *Νέα Εστία*, τχ. 1722, Απρίλιος 2000, σε μετάφραση του Κ. Σπαντιδάκη. Ο Λορεντζάτος, στον οποίο παραπέμπει, έχει μεταφράσει μόνο ένα μέρος. Το ίδιο ισχύει και για την βιβλιογραφία ελληνικών κειμένων για το έργο του Καστοριάδη, η οποία απουσιάζει σχεδόν πλήρως από το βιβλίο. Θα πρέπει να αναφερθούν εδώ τα αφιερώματα στο έργο του Καστοριάδη που έγιναν στα περιοδικά: *Εκ των υστέρων*, τχ. 2, Νοέμβριος 1998, *Νέα Εστία*, τχ. 1722, Απρίλιος 2000 και *Νέα Κοινωνιολογία*, τχ. 31, φθινόπωρο 2000.

Οι παραπομπές στα αρχαία κείμενα του Αριστοτέλη δεν γίνονται με την σελίδα του εκάστοτε εκδοτικού οίκου, όπως κάνει ο Γ.Χ. (σ. 75), αλλά με την σελίδα του Bekker: Αριστοτέλης, *Περί Ψυχής*, II, 412 b18. Το αριστοτελικό προς την *χρείαν ικανώς*, το οποίο χρησιμοποιεί ο Καστοριάδης, το αναφέρει ο Γ.Χ. χωρίς επεξήγηση και αναφορά στους δύο συγγραφείς (σ. 73). Ο όρος «ενάρετος πολίτης» που χρησιμοποιεί ο Γ.Χ. (σ. 81) δεν είναι ούτε αριστοτελικός ούτε καστοριαδικός, είναι δε αδόκιμος και θυμίζει χριστιανική ηθική και κατηχητικό. Επί πλέον ο Γ.Χ. αναφέρει τον όρο *selbstdenker* του Whitebook, χωρίς μετάφραση, ως αν να είναι γνωστός ανά την Ελλάδα (σ. 59).

Γιώργος Ν. Οικονόμου

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Καστοριάδης, «Οι μύθοι της παράδοσής μας», *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, 21/08/1994.
2. Βλ. λ.χ. Καστοριάδης, «Θέσμηση της κοινωνίας και θρησκεία», *Χώροι τον ανθρώπου*, Ύψιλον, Αθήνα.

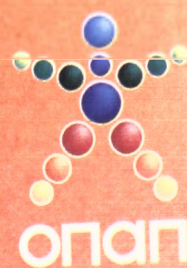

Έργο ευθύνης για την κοινωνία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδητισμός, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.

Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που
στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με
προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις
βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!

ΟΠΑΠ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης

✓ ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΣΑΣ
✓ ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΑΣ

ΑΙΜΟΣ

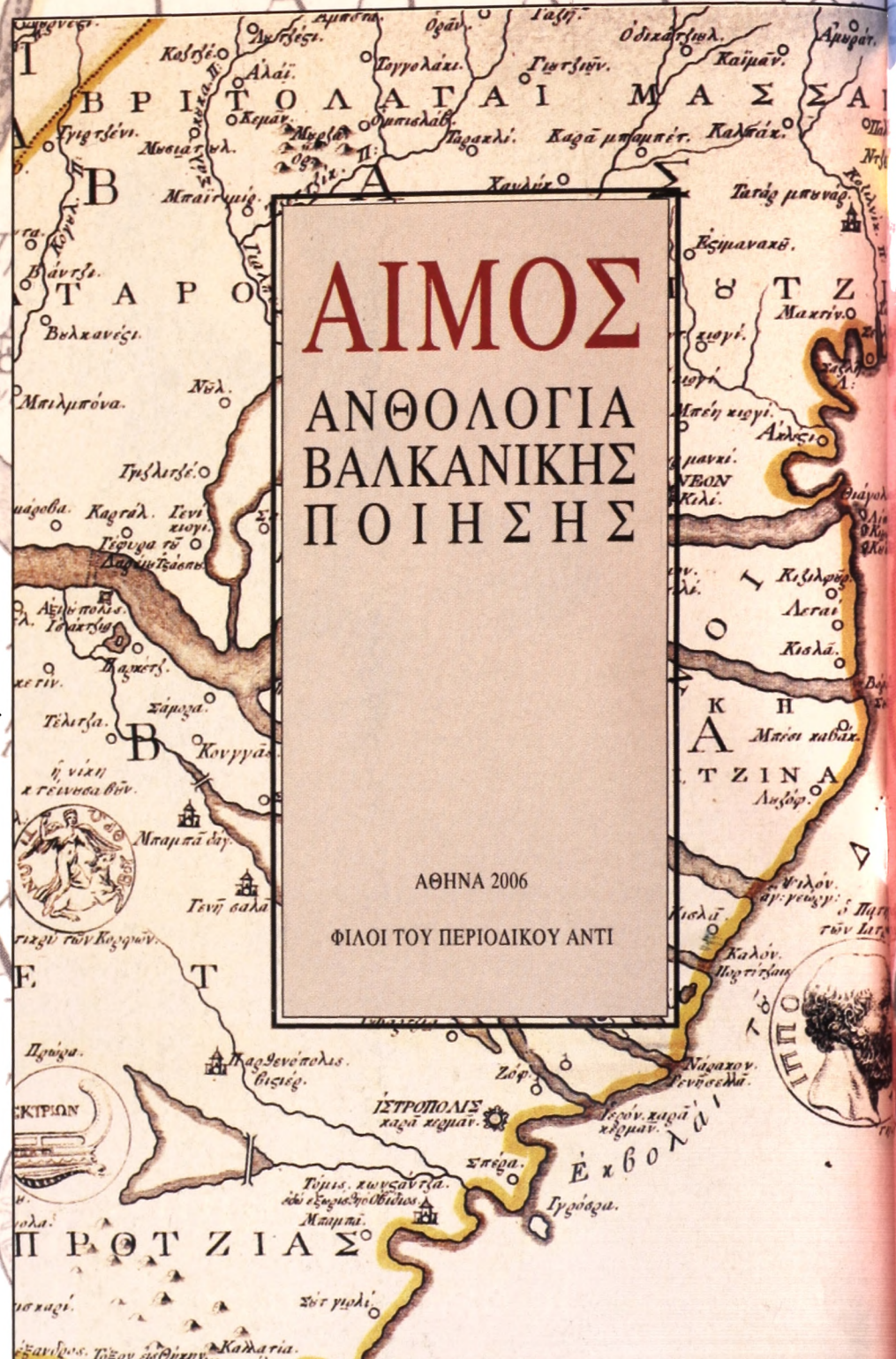
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Η ποιητική ανθολογία *Αίμος* συγκεντρώνει τους σημαντικότερους ποιητές από την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την π.Γ.Δ. της Μακεδονίας, τη Ρουμανία, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο, χώρες οι οποίες συγκροτούν το μεγαλύτερο μέρος της ενότητας που οραματίστηκε ο Ρήγας. Αποσπάσματα από τον «Θούριο» του Ρήγα δημοσιεύονται στον τόμο και επίσης το «Τραγούδι του νεκρού αδελφού», στις παραλλαγές που υπάρχουν σε όλες τις γλώσσες των βαλκανικών λαών.

Παράλληλα, σε κάθε μία από τις επτά ενότητες περιλαμβάνεται συνοπτική εισαγωγή της λογοτεχνικής ιστορίας της περιόδου και ένα χρονολόγιο των κυριότερων ιστορικών γεγονότων κάθε χώρας κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.

Οι επτά ποιητικές παραδόσεις συγκεντρώνονται σε επτά τόμους, που ο καθένας περιέχει το σύνολο των επιλεγμένων ποιημάτων, μεταφρασμένων στη γλώσσα κάθε τόμου. Η επιλογή πραγματοποιήθηκε από επιτροπές που συστήθηκαν σε κάθε μία από τις χώρες οι οποίες συμμετέχουν.

Κυκλοφόρησε ήδη ο τόμος στην αλβανική γλώσσα και τώρα κυκλοφορεί και ο τόμος στην ελληνική γλώσσα.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Οι συνδρομητές του *Αντί* με έκπτωση 10% (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων αποστολής για την Ελλάδα) μπορούν να αποκτήσουν την Ανθολογία *ΑΙΜΟΣ*.

Παραγγελίες: *ΑΝΤΙ*, Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα,
τηλ: 210-7232713, φαξ: 210-7226107,
e-mail: chparou@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "ΑΝΤΙ" ΑΘΗΝΑ 2006

Σελίδες 552, τιμή πώλησης 40 ευρώ. Προεγγραφές - Παραγγελίες:
Τηλ.: 210-7232713, 210-7249300 fax: 210-7226107, e-mail: chparou@otenet.gr